

Република Србија
НАЦИОНАЛНИ САВЕТ ЗА НАУЧНИ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

ИЗВЕШТАЈ
О СТАЊУ У НАУЦИ У 2025. ГОДИНИ, СА ПРЕДЛОЗИМА И СУГЕСТИЈАМА ЗА
НАРЕДНУ ГОДИНУ

Београд, 16, септембар 2026. године

САДРЖАЈ

УВОД/4

1. ОЦЕНА СТАЊА – САЖЕТАК/5

2. ПРЕДЛОЗИ МЕРА И СУГЕСТИЈЕ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД/9

3. ПОЛОЖАЈ СРПСКЕ НАУКЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ/11

- 3.1. Рангирање земље у 2025. години на основу научне продукције/11
- 3.2. Рангирање земље на основу опште и специфичне конкурентности/15
- 3.3. Академско рангирање универзитета у свету/16

4. АНАЛИЗА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА У 2025. ГОДИНИ/19

- 4.1. Анализа остварених резултата у 2025. години по категоријама/19
- 4.2. Број одбрањених докторских теза/23

5. ИНОВАЦИОНА ДЕЛАТНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ /24

- 5.1. Законски и стратешки оквир за развој иновација/24
- 5.2. Институционални и инфраструктурни оквир/25
- 5.3. Програмске активности Министарства науке, технолошког развоја и иновација /26
- 5.4. Развој вештачке интелигенције/27
- 5.5. Фонд за иновациону делатност/28
- 5.6. Патенти/29
- 5.7. Привредна комора Србије/30
- 5.8. Предлог мера улагања привреде у науку/32

6. УНАПРЕЂЕЊЕ КАПАЦИТЕТА ЉУДСКИХ РЕСУРСА У 2025. ГОДИНИ/36

- 6.1. Усавршавање кадрова за научноистраживачки рад/37
- 6.2. Подстицање и стипендирање младих и надарених за научноистраживачки рад/37
- 6.3. Набавка научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података/38
- 6.4. Издавање научних публикација и одржавање научних скупова/39
- 6.5. Суфинансирање програмских активности научно-образовних центара, специјализованих организација и удружења која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом/40
- 6.6. Фонд за младе таленте/40

7. МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА САРАДЊА/41

- 7.1. Активности у области билатералне сарадње/41
- 7.2. Активности у оквиру мултилатералне сарадње/42
- 7.3. Посебни билатерални и мултилатерални програми/43
- 7.4. Сарадња са међународним организацијама/44
- 7.5. Европске интеграције у области науке и истраживања/45
- 7.6. Пројекти из претприступних фондова ЕУ (ИПА) у сектору конкурентности и други пројекти и кредити у области науке и иновација/45
- 7.7. Активности Министарства/48

8. ИНСТИТУЦИЈЕ, ТЕЛА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ СТАРАЈУ О НАУЦИ/52

- 8.1. Фонд за науку Републике Србије/52
- 8.2. Српска академија наука и уметности/54
- 8.3. Матица српска/73
- 8.4. Национални савет за научни и технолошки развој/78
- 8.5. Комисија за стицање научних звања/79
- 8.6. Одбор за акредитацију научноистраживачких организација/79
- 8.7. Матични научни одбори/80
- 8.8. Високошколске установе/81
- 8.9. Центри изузетних вредности/83
- 8.10. ЈП „Нуклеарни објекти Србије”/96

- 8.11. Јединица за управљање пројектима – ЈУП/97
- 8.12. Центар за промоцију науке/98

9. ФИНАНСИРАЊЕ/102

- 9.1. Издајање за науку из БДП-а/102
- 9.2. Анализа извршења буџета за 2025. годину/104
- 9.3. Сумарни приказ/126

УЧЕСНИЦИ У ПРИПРЕМИ ИЗВЕШТАЈА/128

ПРИЛОГ 1: Преглед реализације програма Фонда за науку у 2025. години/129

УВОД

У систему научноистраживачке делатности у Републици Србији, а сходно законима којима се уређује научноистраживачка делатност, односно наука и истраживања, Национални савет за научни и технолошки развој се оснива ради унапређења научног и технолошког развоја, квалитета и развоја научноистраживачког рада, као највише стручно и саветодавно тело Владе Републике Србије.

Влада је, у складу са Законом о науци и истраживањима, на седници одржаној 14. октобра 2021. године донела Решење 24 број 119-9428/2021 о именовању председника и 13 чланова Националног савета за научни и технолошки развој (у даљем тексту: Национални савет), из реда академика, научника, професора универзитета и привредника, на период од пет година.

Сходно члану 15 Закона о науци и истраживањима, Национални савет има председника и 13 чланова, из реда академика, истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и привредника. Председника и чланове Националног савета именује и разрешава Влада, у складу са овим законом. Влада именује председника Националног савета из реда редовних професора универзитета и научних саветника, на предлог министра.

У Национални савет Влада именује: три члана у звању научног саветника запослена у институтима, са листе кандидата коју предлаже Заједница института Србије, три члана у звању редовног професора запослена на универзитетима, са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије, два члана на предлог Српске академије наука и уметности из реда њених чланова, једног члана на предлог Матице српске, једног члана у звању научног саветника или редовног професора у војној научноистраживачкој установи Министарства одбране и Војске Србије на предлог Министарства одбране, једног члана на предлог Академије инжењерских наука Србије из реда њених чланова и два члана из реда истакнутих привредника са листе кандидата коју предлаже Привредна комора Србије.

Листе кандидата које предлажу Заједница института Србије, Конференција универзитета Србије и Привредна комора Србије садрже најмање троструко већи број кандидата од броја који Влада именује у Национални савет. Приликом именовања чланова Националног савета из реда представника организација које обављају научноистраживачку делатност води се рачуна о равномерној заступљености свих шест научних области. Научне области су: природно-математичке, техничко-технолошке, медицинске, биотехничке, друштвене и хуманистичке науке (у даљем тексту: научне области).

Национални савет има заменика председника, кога бира из реда својих чланова, у складу са Пословником о раду. Мандат председника и чланова Националног савета траје пет година.

Председник и чланови Националног савета могу се именовати највише два пута.

Надлежност Националног савета прописана је у члану 16 Закона о науци и истраживањима. Национални савет: 1) прати стање и развој научноистраживачке делатности у Републици Србији; 2) даје мишљење на текст нацрта Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије; 3) подноси Министарству извештај о оствареним резултатима и укупној реализацији Стратегије; 4) подноси иницијативу Министарству за измену Стратегије; 5) предлаже министру научне области, гране и дисциплине за које се образују матични научни одбори; 6) утврђује и предлаже министру листу кандидата за чланове матичних научних одбора која садржи двоструко већи број чланова од оног који ће се именовати одлуком министра, после спроведеног јавног позива; 7) подноси годишњи извештај о стању у науци за претходну годину, са предлозима и сугестијама за наредну годину, најкасније до 1. октобра, који усваја Влада; 8) даје претходно мишљење на програме од општег интереса за Републику Србију, а које утврђује министар; 9) даје мишљење на петогодишњи извештај научноистраживачких организација о реализацији програма институционалног финансирања које разматра министар; 10) даје претходно мишљење на акт о стицању истраживачких и научних звања; 11) именује и разрешава чланове Комисије за стицање научних звања; 12) доноси акт о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, интегрисаних универзитета, факултета и центара изузетних вредности; 13) одлучује у другом степену по жалбама у поступку акредитације научноистраживачких организација; 14) одлучује у другом степену по жалбама у поступку избора у научна звања; 15) остварује међународну стручну сарадњу, као и сарадњу са одговарајућим телом у области високог образовања, и другим органима и организацијама; 16) обавља и друге послове, у складу са овим законом и пословником.

Национални савет за научни и технолошки развој, реализујући активности у оквиру своје законом утврђене надлежности, сачинио је Предлог извештаја о стању у науци за 2024. годину, који садржи и предлоге мера и сугестије за наредну годину.

Извештај је усвојен на седници Националног савета за научни и технолошки развој, одржаној 16. септембра 2026. године.

1. ОЦЕНА СТАЊА – САЖЕТАК

Наука у Србији у 2025. години може се укратко представити следећим чињеницама:

1. У 2025. години финансирање научноистраживачког рада у Републици Србији се одвијало кроз Програм институционалног финансирања, што је одређено Законом о науци и истраживањима (*Службени гласник РС*, бр. 49/19) и Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања” (*Службени гласник РС*, бр. 10/21).
2. Поред институционалног финансирања, наука у Републици Србији подржана је и кроз пројекте који се финансирају преко Фонда за науку. Фонд за науку Републике Србије је основан у марту 2019. године како би се обезбедила подршка и услови за континуирани развој научноистраживачке делатности у Србији. Упоредо са подизањем кадровског и организационог капацитета, Фонд за науку је наставио да обавља редовне програмске и оперативне активности. Током 2025. године **праћена је реализација пројеката у оквиру 8 програма: ИДЕЈЕ, ИДЕНТИТЕТИ, Зелени програм, ПРИЗМА, ПРОМИС 2023, Доказ концепта, ДИЈАСПОРА - Заједнички истраживачки пројекти, ДИЈАСПОРА – Истраживачке посете; Од 8 наведених програма, четири програма су до краја 2025. године (ИДЕЈЕ, ИДЕНТИТЕТИ, Зелени програм и Доказ концепта) завршили са реализацијом. Такође, два програма су у 2025. години били у фази евалуације: за Програм ДИЈАСПОРА – Истраживачке посете, евалуација је окончана и након потписивања уговора је започета реализација пројеката. У оквиру програма ИДЕЈЕ 2024, процес евалуације предлога пројеката није окончан због евидентираних грешака у функционисању нове софтверске платформе. У циљу обезбеђивања законитог, транспарентног и кредибилног поступка, планирано је спровођење екстерне евалуације, односно додатне провере процеса оцењивања. Фонду за науку је за реализацију својих активности, по свим основама у 2025. години било на располагању укупно **2.917.935.549,00 РСД**, што је **14,41%** мање средстава него 2024. године. Проценат реализације расположивих средстава Фонда за науку у 2025. години износио је свега **41,00%**, што је најнижи степен реализације средстава до сада.**
3. Захваљујући великом ангажовању истраживачке заједнице, наука Републике Србије се високо позиционира на међународним ранг-листама, што недвосмислено говори о потенцијалу који земља има у овој области и о њеној међународној конкурентности. На основу рангирања 233 земље (ентитета) које обавља *SCImago Journal & Country Rank*, **Србија је у 2025. години заузела 60. место у свету.**
4. И поред тога што издавања за науку и технолошки развој нису ни приближно била довољна, остварени су значајни резултати рада у 2025. години. Анализа постигнутих резултата је извршена од стране одговарајућих матичних научних одбора на основу редовних годишњих извештаја које су подносиле НИО са институционално финансираним истраживачима. У 2025. години остварена су укупно 32,238 резултата научног рада које препознаје Правилник о стицању истраживачких и научних звања. Графички приказ дистрибуције резултата истраживања по категоријама дат је на слици 4.3. Треба напоменути да у укупном броју резултата истраживања има и дупликата који су настали у оним случајевима када су коаутори на радовима истраживачи из различитих НИО. С обзиром на то да се бројање резултата врши по НИО, дуплирање није било могуће избећи.
5. За анализу успешности научне продукције коришћена је индексна база *Scopus*, која обухвата највећи број (25.000) најзначајнијих часописа у већини научних области. Сprovedена евалуација објављених резултата показала је да је у 2025. години објављено преко 11.000 (тачније 11.558, бројање вршено 31. августа 2026) научних радова у међународним научним часописима, што је више од 1.674 радова годишње на милион становника или 0,87 радова годишње по једном финансираном истраживачу са пуним радним временом (13.219 ФТИ у

2025.), што је на нивоу развијенијих земаља ЕУ. У истом периоду је остварено 174 различитих нових техничких решења и 131 патената, соја, сорти или раса, на међународном или националном нивоу (M91 + M92). Током 2025. године докторирало је 717 истраживача ангажованих на пројектима, чиме је у извесној мери, увећан истраживачки потенцијал земље.

6. На основу анализе постигнутих резултата у 2025. години, може се констатовати следеће:

Укупни број објављених радова у 2025. години, према порталу *SCImago*, за око 2,54% је већи у односу на 2024. годину (3,6% већи према бази *Scopus*, а 4,5% већи у бази НИТРА). Од укупног броја остварених резултата 45,35% чине научни радови објављени у међународним или националним публикацијама са рецензијом (M20+M50). Од укупног броја научних радова 36% чине радови категорија M21–M24. У врхунским међународним часописима (радови категорије M21a и M21) публиковано је 49,3% од укупног броја M20 научних радова који потичу из Републике Србије. Цитираност радова који потичу из Републике Србије је у порасту, али још увек заостаје за европским просеком, видети табелу 3.1. Доминантни резултати у областима друштвених и хуманистичких наука су радови објављени у домаћим часописима категорије M24 и радови монографског карактера (M10).

Број резултата који могу бити од значаја за привреду је низак. Од укупног броја свих остварених резултата патенти и техничка решења (M90 и M80) чине 0,9%. Техничка решења обухватају 174 резултата научноистраживачког рада, док су 131 – патенти, сојеви, сорте или расе, на међународном или националном нивоу. Ови подаци су нижи од оних у 2024. години и још увек недовољни да би значајније утицали на привредне токове.

Посебно истичемо драстично смањење броја одбрањених докторских теза у последњих пет година. У 2025. години одбрањене је само 717 докторских теза, што је за око 100 теза мање него у 2024. години.

7. У нашим ранијим извештајима упоређивали смо нашу земљу са осталим земљама у свету према глобалном индексу конкурентности (*GCI – Global Competitiveness Index*). С обзиром на то да је пандемија вируса ковида 19 погодила све земље света, ни у 2025. години није вршено рангирање земаља по конкурентности од стране Светског економског форума. Из тог разлога је преглед података везаних за економију и истраживачки сектор Србије и неколико суседних земаља вршен на основу *Global Innovation Index (GII) – 2025*, из којег се види да Србија има најмањи БДП по глави становника у поређењу са суседним државама, као и најмањи број регистрованих патената. Укупна издвајања за науку су на нивоу 1% БДП-а, што је два пута мање од Словеније, а нешто више од Бугарске и Румуније. По броју објављених научних радова према величини БДП-а налазимо се одмах иза Словеније, што показује изузетну ефикасност у објављивању научних радова српске науке у односу на степен економског развоја и степен издвајања за науку. Број истраживача у Србији у односу на милион становника два пута је мањи од Словеније, а нешто нижи у поређењу са осталим земљама, односно више од два пута већи од Румуније. Резултати ПИСА тестирања показују да је Србија испред Бугарске и Румуније.
8. Током претходних неколико година буџетска средства за науку била су око 0,40% БДП-а. У 2025. години за науку је потрошено – **0,41%** БДП-а¹. Удео укупних средстава за истраживање и развој у 2025. години износио је **0,91%** БДП-а, а у 2024. години 0,94% БДП-а. Наведени проценат издвајања за истраживање и развој показује значајно заостајање Србије у односу на земље ЕУ и светски просек (2,63%)² и неке државе из региона (Словенија – 2,13%, Хрватска – 1,24%, подаци за 2021. годину од стране *UNESCO Institute for Statistics*).
9. Средства за ДМТ2 у 2025. години, у укупном износу од **899,765 милиона динара**, представљају само 3,71% од укупног буџета за програм институционалног финансирања за

¹ Укупно повећање буџета за науку у 2025. години било је за 4,3% веће у односу на 2024. годину (саопштење РЗС број 222, год. LXXVI, 31. 8. 2026).

² <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>

2025. годину. У поређењу са 2024. годином (881.770.000 РСД), повећање је од само 2,04%, што је ниже од годишње инфлације у 2025. години.

10. Постоји велика несразмера у финансирању појединих институција и тела који се старају о науци у односу на обим њихових послова. За Српску академију наука и уметности (77 милиона динара)³ и Матицу српску (19 милиона динара), научне институције од највишег националног значаја, издвојено је у 2025. години укупно **96 милиона динара**. У истој години Центар за промоцију науке (јавна институција) финансиран је са **210 милиона динара**, ЈУП „Истраживање и развој” д.о.о. са **35 милиона динара**, Фонд за иновациону делатност са **1.259 милиона динара**, ЈП „Нуклеарни објекти Србије” са **350 милиона динара** итд.
11. Укупно је у 2025. години додељено 7 стипендија истраживачима докторима наука за шестомесечно постдокторско усавршавање на престижним институцијама у свету. Стипендирана су 134 студента на докторским академским студијама. Стипендирано је 7 талентованих ученика. На скуповима у земљи и иностранству и на студијским боравцима у иностранству, као и другим облицима усавршавања, учествовало је 4 младих истраживача и стипендиста. На научним скуповима у иностранству са излагањем рада учествовала су 588 истраживача. На састанцима радних тела научних скупова у иностранству учествовао је 95 истраживача. Обезбеђено је чланство 89 НИО и удружења у међународним научним удружењима. По позиву НИО у земљи су боравила 82 страна истраживача. Подршку Министарства за суфинансирање завршне обраде докторских дисертација остварило је 160 младих истраживача. Подржано је одржавање 270 научних скупова у Републици Србији.
12. Мерено глобалним индексом иновативности (*Global Innovation Index – GII*) из 2025. године, Република Србија је позиционирана на 54. месту од укупно 139 земаља, седма у групи земаља средњих прихода и спада у умерене иноваторе. Према извештају Европске комисије о оцени иновација за 2025. годину (*European Innovation Scoreboard – EIS*), Република Србија категорисана је као иноватор у настајању са учинком од 51,5% просека ЕУ и налази се на 31. месту од посматраних 39 земаља.
Фонд за иновациону делатност је једина државна организација специјализована примарно за пружање подршке иновационој делатности и управљање финансијским средствима за подстицање иновација. Фонд има за циљ да унапређује везе између науке, технологије и привреде и доприноси подстицању развоја иновативног предузетништва. Министарство науке, технолошког развоја и иновација је у 2025. години наменило за Фонд за иновациону делатност 1.259.000.000 динара. **У 2025. години укупно је реализовано 17,54% од расположивих средстава**, што је најнижи степен реализације расположивих средстава од оснивања фонда до данас.
13. Међународна сарадња се и у 2025. години успешно одвијала. Настављена је реализација текућих (208) пројеката билатералне међународне сарадње и 57 новоодобрена у 2025. години. Србија је у 2025. учествовала на укупно 546 ЕУ – Хоризонт Европа пројеката. Истраживачи из Србије учествовали су у колаборацијама ATLAS, ALICE и CMS, у ЦЕРН-у, Женева, Швајцарска, као и у пројектима у Обједињеном институту за нуклеарна истраживања (ОИНИ), Дубна, Русија.
14. У Републици Србији акредитован је 31 центар изузетних вредности са запаженом активношћу у 2025. години. Квантитативни извештаји резултата истраживања указују на то да је у овим центрима у 2025. години укупно објављено 1072 радова највишег квалитета (М20), 840 радова категорије М30, одбрањено је 57 докторских теза, пријављено или реализовано 34(18) патената и сродних резултата категорије М90(М80). Сарадници центара изузетних вредности су носиоци активности на 292 међународних и 204 домаћа пројекта. Поред тога, одржали су позивна предавања на 155 међународна и домаћа научна скупа.

³ Средства за научни рад САНУ су у 2024. години била исплаћивана преко Министарства финансија, а не преко Министарства науке, технолошког развоја и иновација.

Необјашњиво је да Министарство у 2025. години није финансирао рад центара изузетних вредности.

15. Министарство науке и технолошког развоја је 2010. године са ЈУП-ом закључило уговоре о реализацији 20 потпројеката (од укупно 29). ЈУП је започео реализацију укупно 16 потпројеката, од којих је девет завршено до краја 2020. године. У 2025. години преостала је реализација пројекта „Изградња центра изврсности у Крагујевцу”. Везано за опремање Центара изврсности Универзитета у Крагујевцу, склопљен је Уговор између „Јединице за управљање пројектима у јавном сектору“ доо Београд као наручиоца и Додављача кога чине „Суперлаб“ доо и „Гај инжењеринг и опремање“ доо. Вредност Уговора је 1.080.006,21 € (са пдв-ом 1.296.007,45 €). С обзиром на то да није извршена примопредаја објекта Центара изврсности Универзитета у Крагујевцу, дигестори и сигурносни плакери који су испоручени, Додављач није био у могућности да изврши потребну уградњу/монтажу, тестирање робе и обуку. Након извршене примопредаје и довршеним пословима везано за поменућу робу, биће извршена записничка примопредаја остатка опреме, након чега ће додављач моћи да фактурише робу за плаћање преосталог дела опреме (65.307,70 €).
16. Центар за промоцију науке је у 2025. години организовао велики број научнопопуларних догађаја, покренуо више иницијатива, издања и програма, и проширио мрежу сарадње са научницима, медијима, школама и посебно локалним самоуправама, као и са међународним партнерима, с циљем јачања културе науке, подизања научне писмености и стварања услова за целоживотно образовање и раст иновативности у Републици Србији.

2. ПРЕДЛОЗИ МЕРА И СУГЕСТИЈЕ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

Научно-технолошки напредак земље је предуслов за бржи привредни развој, отварање нових радних места, пораст стопе запошљавања и општи друштвени развој. Кроз реализацију текућих истраживања и уз повећани обим међународне сарадње, очекује се даље унапређење научноистраживачког рада и иновативне делатности. Да би наука постала генератор развоја, потребно је:

1. Значајно повећање квалитета научног рада и квалитета објављених научних радова, што није могуће без значајног повећања средстава за научноистраживачки рад, и то за:
 - директне материјалне трошкове (материјал, трошкови учешћа на научним скуповима итд.),
 - трошкове одржавања постојеће капиталне опреме и постројења (посебан програм),
 - финансирање докторских и постдокторских позиција (заустављање одлива мозгова).
2. Значајно унапређење базе података еНаука. Ова база би требало да омогући преглед постигнутих резултата свих научника у Републици Србији (чланова САНУ и емеритус професора за почетак, а затим и свих пензионисаних истраживача по НИО, а не само оних који су тренутно запослени по НИО), по категоријама резултата које прописује Правилник о стицању истраживачких и научних звања. У следећој фази требало би укључити биографије истраживача које би садржале и напредовање у истраживању, пројекте на којима су истраживачи били учесници и којима су руководили – како домаћим тако и међународним, исказан допринос сваког од коаутора на раду, менторство, наводећи име кандидата и наслов тезе итд.
3. Увести стимулативне мере за објављивање чланака у истакнутим међународним часописима (*Nature*, *Science* итд.). У највећој могућој мери пружити све облике подршке талентованим и даровитим студентима и на тај начин формирати нову генерацију истраживача оспособљених да развију нове производе и нове технологије.
4. Донети посебан програм за јачање докторских студија у Републици Србији којим би се ублажио драстичан пад броја одбрањених теза. Унапредити могућности стипендирања докторских студија за студенте из иностранства.
5. Донети Правилник о националним наградама и признањима за научно стваралаштво.
6. С обзиром на то да је Национални савет усвојио Кодекс понашања у научноистраживачком раду, неопходно је што пре именовати Одбор за етику у науци, у складу са Законом о науци и истраживањима.
7. Одговарајућим правним актом одредити поделу науке у Републици Србији по научним областима, подобластима и дисциплинама.
8. Унапредити финансирање и инвестиционо опремање центара изузетних вредности тако да могу бити саставни део европске мреже центара изврности. Довршити изградњу и опремање других центара предвиђених постојећим програмима јачања инфраструктуре (Центар изврности Универзитета у Крагујевцу итд.).
9. Успоставити регистар истраживачке опреме са дефинисаним условима коришћења, оперативном подршком за функционисање и сервисирање. Истраживачку опрему учинити доступном и малим и средњим предузећима и другим корисницима, посебно новооснованим предузећима, учесницима програма подршке за иновације.
10. Унапредити финансирање Српске академије наука и уметности и Матице српске, укључујући и енциклопедијску делатност.

11. Неопходно је да Министарство науке, технолошког развоја и иновација Владе Републике Србије, Привредна комора Србије и Институт за нуклеарне науке „Винча” заједно израде стратегију обезбеђивања индустријског повраћаја из Европске организације за нуклеарна истраживања (ЦЕРН), Обједињеног института за нуклеарна истраживања (ОИНИ) и Централноевропског конзорцијума истраживачких инфраструктура (ЦЕРИК) и да је поднесу Влади Србије на разматрање и усвајање. Циљ стратегије би био да сарадња Србије са те три велике међународне научне организације постане двосмерна и научно-технолошка, те да се тако учини дугорочно одрживом.
12. Неопходно је да Влада Србије, на заједнички предлог Министарства науке, технолошког развоја и иновација и Министарства финансија, хитно реши све проблеме који онемогућавају трајно придруживање ФАМЕ, истраживачког постројења у Институту за нуклеарне науке „Винча”, ЦЕРИК-у, што се без икаквог објашњења одлаже већ више од седам година.

3. ПОЛОЖАЈ СРПСКЕ НАУКЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ

3.1. Рангирање земље у 2025. години на основу научне продукције

Анализу стања науке у Републици Србији започињемо приказом позиционирања наше науке у релевантним међународним индексним базама. На основу глобалног рангирања резултата истраживања, које обавља часопис *SCImago Journal & Country Rank*⁴, Србија у 2025. години заузима 60. место од укупно 236 земље (ентитета), што је иста позиција као што је била 2024. Укупна продукција научних радова у Републици Србији за 2025. годину (11303) била је за 2,54% већа него у 2024. (11023).

По научној продукцији међу земљама источне Европе Србија је на седмом месту, табела 3.1.

Табела 3.1. Ранг-листа земаља источне Европе по броју објављених научних чланака за 2025. годину (извор: SCImago_2025)

Ранг	Држава	Број радова	Број цитираних радова	Број цитата	Број аутоцитата	Број цитата по раду	Хиршов индекс	Број становника (у 1000)	Број радова на 1000 становника
1	Русија	103886	100631	207918	73170	2	853	146028	0.71
2	Пољска	63583	58441	281014	51388	4.42	842	38141	1.67
3	Чешка	28034	26096	134867	17275	4.81	715	10882	2.58
4	Украјина	24635	23038	59301	22614	2.41	405	39874	0.62
5	Румунија	20972	19421	96624	15593	4.61	497	18909	1.11
6	Мађарска	17736	16240	89047	12459	5.02	672	9540	1.86
7	Србија	11023	10009	50315	6844	4.56	411	6586	1.67
8	Хрватска	10717	9693	44157	4689	4.12	448	3850	2.78
9	Словачка	10399	9762	36251	5178	3.49	405	5475	1.90
10	Бугарска	9006	8507	33295	4388	3.7	394	6423	1.40
11	Словенија	8928	8115	43126	4472	4.83	470	2117	4.22
12	Литванија	6157	5691	28185	3270	4.58	342	2897	2.13
13	Азербејџан	4840	4642	26316	5303	5.44	182	10398	0.47
14	Естонија	4711	4215	29990	2981	6.37	446	1370	3.44
15	Летонија	3481	3232	18027	1786	5.18	263	1857	1.87
16	Грузија	2720	2271	12439	1210	4.57	288	3705	0.73
17	Белорусија	2650	2575	7296	754	2.75	253	8998	0.29
18	Босна и Херцеговина	2339	2144	7657	807	3	173	3140	0.74
19	Јерменија	2236	2066	8257	1552	3.69	256	2952	0.76
20	Албанија	1573	1388	6045	606	3.84	129	2363	0.67
21	С. Македонија	1402	1232	5520	481	3.94	200	1814	0.77
22	Молдавија	838	755	2029	274	2.42	162	2996	0.28
23	Црна Гора	725	688	3327	462	4.59	114	620	1.17

Неопходно је нагласити да Србија континуирано остварује повећање свог удела у светској науци и у региону источне Европе, као и броја публикованих радова који се цитирају. Остварени *h*-индекс наше науке у 2025. години има вредност 411 (384 у 2024.), који је још увек нижи од *h*-индекса већине земаља из окружења: Мађарска (672), Словенија (470), Румунија (497) и Хрватска (488). Ове године Србија има нешто већи *h*-индекс од Словачке (405) и Бугарске (394).

На слици 3.1. упоређене су источноевропске земље по броју објављених радова на 1000 становника. Србија са 1,67 радова на 1000 становника се налази на деветом месту од укупно 23 земље које су у овој бази сврстане у Источноевропске земље.

У наукометрији се продуктивност научних заједница утврђује бројањем објављених радова. Рангирање часописа по квалитету врши се на основу индекса цитираности објављених радова у изабраном часопису.

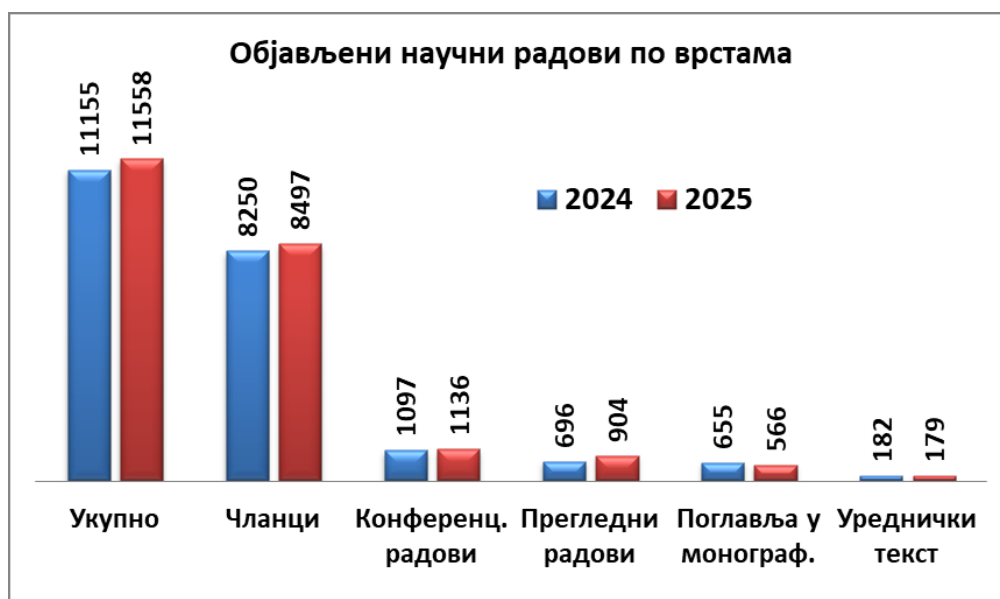
Постоји велики број цитатних база (*PubMed*, *Chinese Science Citation Database*, *Korean Journal Database*, *SciELO Citation Index – Research in Latin America, Spain, Portugal, the Caribbean and South Africa*, *Arabic Citation Index*, *Ruski citatni indeks*, *Srpski citatni indeks* итд.), међу којима је најстарија и најугледнија *Web of Science*, која обухвата преко 14.000 часописа. Највећи број часописа (преко 25.000) обухвата *Scopus* база, коју ћемо даље користити за приказ научне продукције српских научника.

⁴ <https://www.scimagojr.com/countryrank.php>

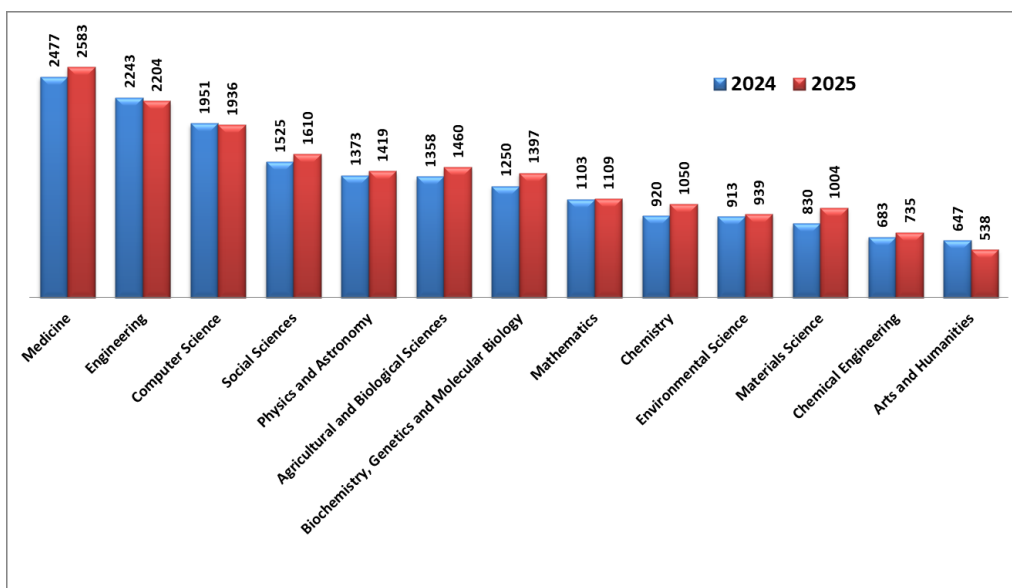
Слика 3.1. Број објављених радова у 2025. години на 1000 становника у источноевропским земљама (извор: *SCImago*)

Приказ научне продукције српских истраживача у 2024 и 2025. години дат је на сликама 3.2 и 3.3. Пребројавање је вршено 31. августа 2026. године, коришћењем *Scopus* индексне базе.

Слика 3.2. Преглед научне продукције српских научника у 2024. и 2025. години – *Scopus* база

Број објављених научних чланака у 2025. години, према *Scopus* бази, за око 3,31% већи у односу на 2024. Преглед продуктивности српских научника у последње две године по научним дисциплинама, према *Scopus* бази, дат је на слици 3.3. Као што се са слике 3.3. види, највећи пораст продуктивности у односу на претходну годину је у науци о материјалима, физици и астрономији, рачунарским наукама, хемији, итд., а пад је забележен у инжењерству, уметности и хуманистички као и у компјутерским наукама.

Слика 3.3. Преглед научне продукције српских научника у 2024. и 2025. години по научним дисциплинама

Анализе научне продукције српских научника у последњих неколико година показују да је око трећине домаће истраживачке продукције могуће пратити у *Scopus* бази. Остали резултати научноистраживачког рада који су објављени у домаћим часописима, монографијама или зборницима радова са научних скупова нису „видљиви” у поменутим базама. Сумарни приказ истраживачких резултата постигнутих у 2025. години дат је у наредном поглављу овог извештаја.

Узимајући у обзир да у Србији у 2025. години имамо 13.219 институционално финансираних истраживача, долазимо до просечне вредности од **0,87 објављених радова⁵ у реномираним часописима** (*Scopus* база) по финансираном истраживачу. С друге стране, у 2025. години објављено је **1.674 радова на милион становника**, што је на нивоу развијенијих земаља ЕУ.

Недостатак средстава за истраживања се у великој мери надокнађује путем међународне сарадње, којом се трошкови истраживања једним делом преносе на стране партнере. Из тог разлога, мада је то тренд глобалних размера, и број објављених резултата у колаборацији са страним коауторима је у сталном порасту. У 2025. години 54,5% објављених чланака српских истраживача има бар једног коаутора из иностранства.

Може се сматрати да наша наука бележи запажен рејтинг у свету, упркос чињеници да су издвајања за науку веома ниска, што сведочи о изузетном ангажовању научне заједнице. Низак ниво издвајања за науку и технолошки развој (0,41% БДП-а у 2025. години), који је знатно нижи од европског просека, не пружа могућност за даљи развој науке, нити за значајнији утицај науке на технолошки развој земље. С друге стране, може се закључити да је **квантитет преовлађујући индикатор српског истраживачког и развојног сектора.**

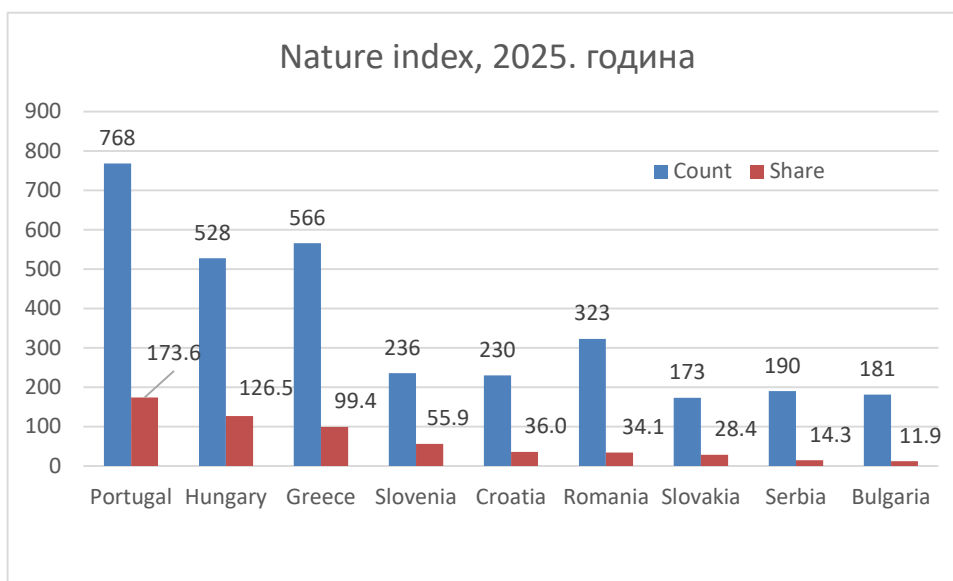
С тим у вези, постоји потреба да се анализира и квалитет објављених чланака. У том циљу индексне базе праве различите вредносне селекције на основу анализе часописа са највишим индексом цитираности. Посебно се у том смислу издваја тзв. *Nature* индекс.

***Nature* индекс**

Nature индекс база обухвата радове који су објављени у 146 часописа из природних наука, који су одабрани од стране независног панела који чине водећи научници у својим областима. Сваке године *Nature* индекс објављује табеле засноване на броју висококвалитетних резултата истраживања објављених у претходној календарској години. У *Nature* индексној бази налазе се тренутно 194 земље/територије. Србија се 2025. године (временски период од 01.01.2025. до

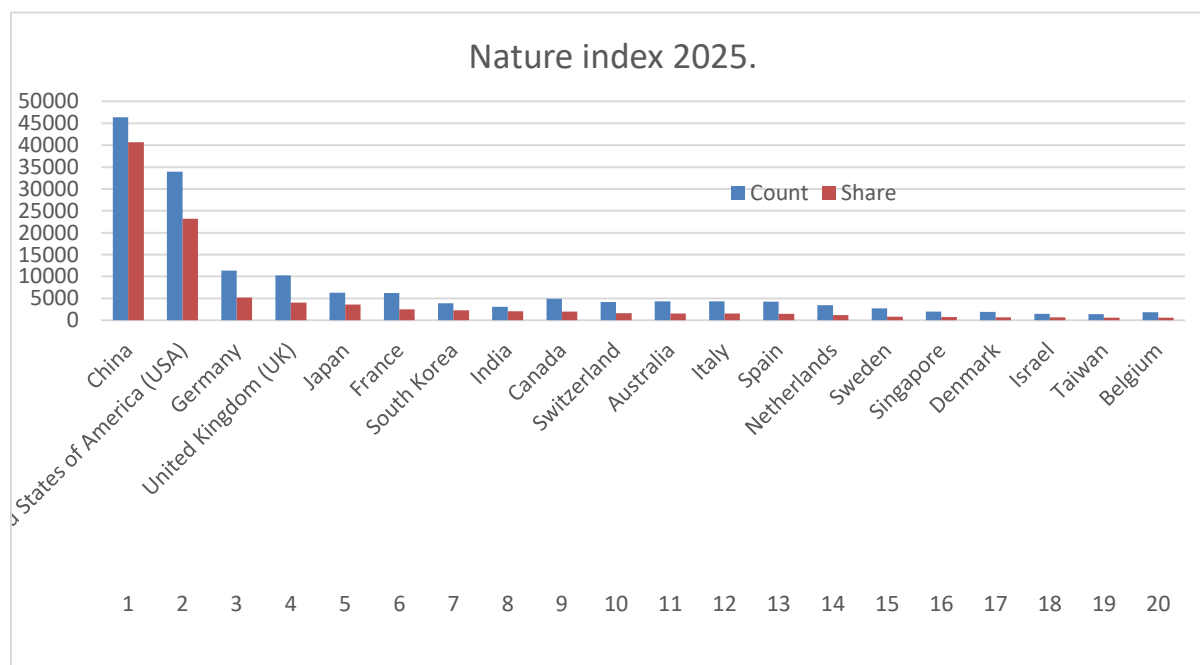
⁵ Ако се узме укупна продукција од 32.219 објављених докумената у 2025. години, долази се до 2,44 научна резултата по финансираном истраживачу.

31.12.2025) по свом уделу од 14,26 (190 објављених чланака) налази на 66. месту у свету, односно на 30. месту у Европи (што је за две позиције боље него у 2024. години). Србија је међу слабије ранжираним земља у односу на земље са којима се обично поредимо или земље у окружењу, слика 3.4.

Слика 3.4. Број објављених чланака *Nature* индекс базе и њиховог удела за Србију и земље у окружењу у временском периоду 01.01.2025 - 31.12.2025. Ранг ових земаља (Португал – 29. место, Мађарска – 35., Грчка – 40., Словенија – 41., Хрватска – 46., Румунија – 47., Словачка - 52., Србија – 64., Бугарска – 70. место)

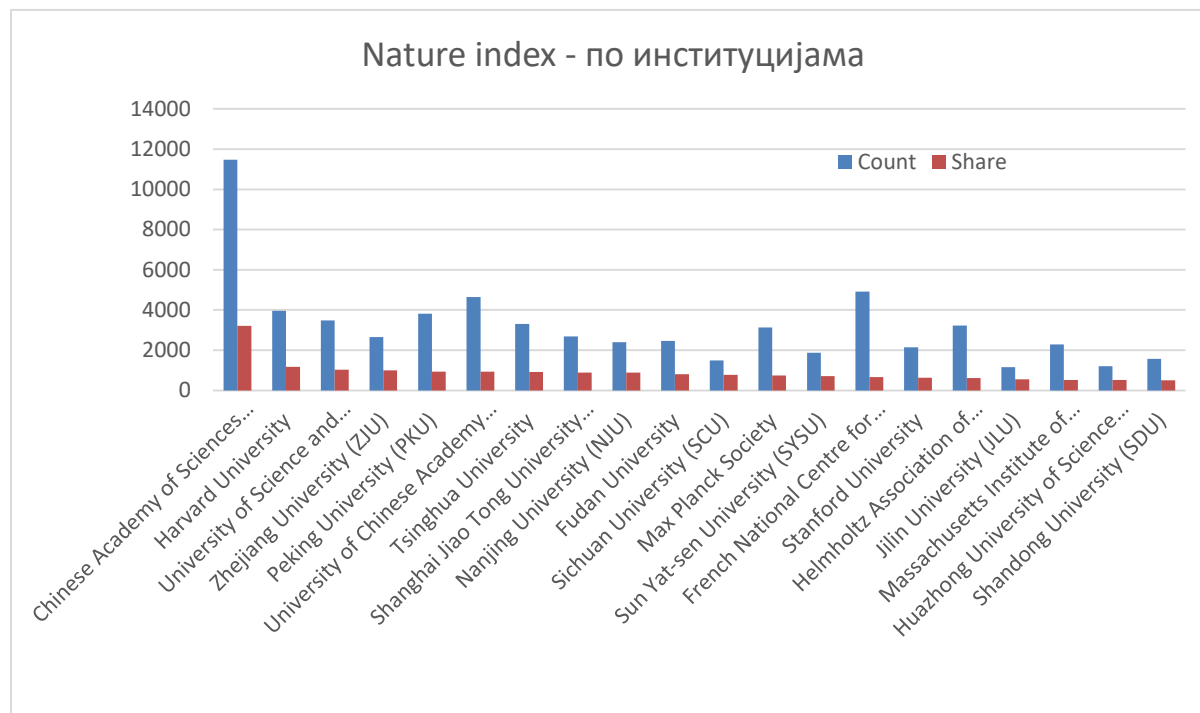
На слици 3.5. приказана је графичка илустрација која обухвата 20 најбоље ранжираних земаља у свету према уделу у публикацијама које су објављене у 2025. године у часописима које садржи *Nature* индексна база.

Слика 3.5. Графичка илустрација удела и броја публикација које су објављене у 2025. години у часописима *Nature* индексне базе за 20 најбоље ранжираних земаља у свету

На првом месту је Кина, чији је удео 40695,80 од 46387 радова, колико је у 2025. године објављено у часописима *Nature* индексне базе. На другом месту су САД са уделом 23218,10 од 33959 објављених радова у часописима *Nature* индексне базе.

На слици 3.6. приказана је графичка илустрација која обухвата 20 најбоље ранжираних институција у свету према уделу у публикацијама које су објављене у 2025. години у часописима које садржи *Nature* индексна база. У првих 20 институција у свету са највећим уделом налази се 14 из Кине, 3 из САД, 2 из Немачке и 1 из Француске. На првом месту је Кинеска академија наука са уделом 3217,79 и бројем публикација 11480.

Слика 3.6. Графичка илустрација удела и броја публикација које су објављене у 2025. години у часописима *Nature* индексне базе за 20 најбоље ранжираних институција у свету

3.2. Рангирање земље на основу опште и специфичне конкурентности

У нашим ранијим извештајима упоређивали смо нашу земљу са осталим земљама у свету према глобалном индексу конкурентности (*GCI – Global Competitiveness Index*) који објављује Светски економски форум. С обзиром на то да је пандемија вируса ковид 19 погодила све земље света, ни у 2025. години није вршено рангирање земаља по конкурентности од стране овог тела. Из тог разлога смо анализу конкурентности Републике Србије, њене економије и укупне иновативности вршили на основу *Global Innovation Index (GII) – 2025*⁶, према којем је Португал на 31. месту, Чешка Република на 32. месту, Словенија на 35. месту. Следе Мађарска на 36., Бугарска на 37., Хрватска на 40., Словачка на 47., Руминија на 49. и Србија на 54. месту (што је за две позиције слабије рангирање у односу на 2024. године). Преглед података везаних за економију и истраживачки сектор Србије и неколико суседних земаља на основу *GII – 2025*, дата је у табели 3.2. Из табеле 3.2. се види да Србија има најмањи БДП по глави становника у поређењу са осталим државама, као и најмањи број регистрованих патената. Укупна издвајања за науку су на нивоу 1% БДП, што је два пута мање од Словеније, а нешто више од Бугарске и Румуније. По броју објављених научних радова према величини БДП налазимо се одмах иза Словеније, што показује изузетну ефикасност у објављивању научних радова српске науке у односу на степен економског развоја и степен издвајања за науку. Број истраживача у Србији у односу на милион становника је два пута мањи од Словеније а нешто нижи у поређењу са осталим земљама, односно, више од два пута већи од Румуније. На крају, резултати ПИСА тестирања показују да је Србија испред Бугарске и Румуније.

⁶ <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>

Табела 3.2. Подаци за Србију и неколико суседних земаља на основу *GII – 2025*

	Словенија	Бугарска	Хрватска	Словачка	Румунија	Србија
Population (u milionima)	2,1	6,8	3,9	5,5	19,0	6,7
GDP, PPP\$ (milijarde \$) ⁷	118,0	248,9	187,2	247,5	894,2	191,6
GDP per capita, PPP\$	55684	39185	48811	45632	47204	29039
PISA test	484,3 (21)	414,2 (52)	473,8 (34)	457,7 (40)	427,9 (47)	442,6 (42)
Research and development	37,2 (28)	10,8 (61)	13,2 (56)	15,4 (52)	7,3 (70)	10,9 (60)
Researchers, FTE/milion stanovnika	5617,9 (15)	2537,2 (37)	2543,6 (36)	3563,3 (31)	1088,6 (51)	2515,4 (38)
Gross expenditure on R&D, %GDP	2,1 (17)	0,8 (48)	1,4 (32)	1,0 (39)	0,5 (64)	0,9 (44)
Scientific and technical articles/ PPP\$ GDP	38,2 (7)	12,2 (56)	23,6 (26)	17,6 (38)	10,5 (63)	30,3 (14)
Patents/milijardi PPP\$ GDP	2,6 (25)	1,0 (58)	1,2 (46)	1,2 (45)	1,0 (56)	0,7 (63)
Citable documents H-index	19,3 (45)	16,0 (53)	18,0 (48)	16,4 (52)	20,1 (43)	16,6 (50)

3.3. Академско рангирање универзитета у свету

Академско рангирање светских универзитета (Academic Ranking of World Universities, ARWU), познато као Шангајско рангирање или Шангајска листа, започето је 2003. године од стране Универзитета Шангај Ђао Тунг, а сада га води независна Шангајска консултантска агенција ShanghaiRanking Consultancy. Ово је један од најутицајнијих глобалних рангирања универзитета, који сваке године оцењује преко 2.500 универзитета, објављујући листу најбољих 1.000. ARWU користи шест објективних индикатора за оцењивање универзитета, са нагласком на истраживање и академску извршеност. Индикатори који се мере служе за процену квалитета образовања, квалитета факултета односно универзитета, квалитета истраживања као и мерење перформанси *per capita* и носи одређену тежину у укупном резултату (%). Следећи индикатори дефинишу позицију универзитета на листи:

1. Алумни са Нобеловим наградама (физика, хемија, медицина и економија) и Филдсовим медаљама (метематика) који показује дугорочан утицај квалитета образовања (**10%**). Овај индикатор се односи на број алумни који су дипломирали, магистрирали или докторирали на датом универзитету, а добитници су Нобелове награде или Филдсове медаље од 1901. године. Напомена: награде из различитих деценија имају различите тежине (награде од 2011. године рачунају се 100%).

2. Запослени са Нобеловим наградама и Филдсовим медаљама који означава квалитет и престиж факултета (**20%**), а обухвата тренутне или бивше запослене који су добили ове награде.

⁷ GDP PPP (Gross Domestic Product - Purchasing Power Parity) је економска мера која се користи за поређење производних капацитета различитих земаља. БДП по паритету куповне моћи је бруто домаћи производ конвертован у међународне доларе коришћењем стопе паритета куповне моћи. PPP (Purchasing Power Parity) или паритет куповне моћи је индекс који служи за корекцију службених курсева како би се добила иста куповна моћ за исте производе и услуге.

3. Високо цитирани истраживачи који указују на утицај у одређеним пољима (20%) су индикатор који се односи на број истраживача са универзитета уврштених на листу високо цитираних истраживача Института за научне информације *Clarivate*-а, мерено преко цитата у бази Web of Science.

4. Радови објављени у часописима *Nature* и *Science* показују способност универзитета за извођење висококвалитетних истраживања (20%). Индикатор се односи на број чланака објављених у овим престижним часописима у последњих пет година. Напомена: за радове са више институција, резултат се дели према афилиацијама аутора као и њиховом доприносу који се види из редоследа аутора, при чему први аутор за кореспонденцију има тежину од 100%.

5. Радови индексирани у Science Citation Index Expanded (SCIE) и Social Sciences Citation Index (SSCI) означавају општу истраживачку продуктивност (20%) мере се преко укупног броја радова у часописима индексираним у Web of Science.

6. Перформанс по глави становника (10%) се дефинише као пондерисани резултати горе наведених индикатора подељени бројем еквивалент запослених на пуно радно време како би се наградила ефикасност истраживања у односу на величину институције.

Шангајско рангирање (<https://www.shanghairanking.com/>) користи јавно проверљиве податке, попут записа о Нобеловим наградама, Филдсовим медаљама и цитата из Web of Science, избегавајући субјективне анкете које користе нека друга рангирања. На овај начин обезбеђује се објективност и транспарентност у процени. Поред општег рангирања, ARWU-ов Глобални ранг академских предмета (GRAS) оцењује 55 дисциплина користећи сличне метрике, попут публикација у врхунским часописима, нормализованих цитата по пољу и међународне сарадње, пружајући детаљнији увид у снаге универзитета. Фокус на истраживачку извршеност чини ARWU посебно вредним за оцењивање доприноса универзитета глобалном знању, с нагласком на метрике попут високо цитираних истраживача и публикација у престижним часописима као што су *Nature* и *Science*.

Укључивање награда за алумне и запослене омогућава увид у историјски и тренутни академски престиж универзитета, док стандардизоване метрике, попут података из Web of Science, омогућавају конзистентна поређења између универзитета широм света, без обзира на земљу или регион. Међутим, ARWU даје велики нагласак на истраживачки учинак, при чему 80% укупног резултата долази из публикација и цитата, што на неком нивоу занемарује квалитет наставе, студентско искуство и друштвени утицај универзитета.

Већи универзитети са више истраживача имају предност у метрици попут обима публикација и броја високо цитираних истраживача, јер ове метрике зависе од величине институције, а показатељ перформанси по глави становника (10%) само делимично ублажава ову пристрасност. Фокус на публикације у *Nature* и *Science*, као и на податке из Web of Science, фаворизује институције које објављују на енглеском језику, потенцијално занемарујући висококвалитетна истраживања на другим језицима или у регионалним часописима. Ограничење на Нобелове награде и Филдсове медаље искључује друге престижне награде и дисциплине попут хуманистичких наука или инжењерства, смањујући применљивост рангирања на различите академске области. Метрике награда за алумне и запослене фаворизују старије, етаблиране универзитете са дугом историјом производње или привлачења добитника награда, што може ставити новије институције у неповољан положај. Такође ова листа не узима у обзир однос броја наставника и студената, запошљивост дипломаца или интернационалност, што су кључни фактори за студенте који бирају универзитет.

Данас универзитети који желе да побољшају своје позиције на ARWU често приоритетно запошљавају високо цитиране истраживаче, повећавају број публикација у врхунским часописима и подстичу међународну сарадњу, што може обликовати њихове институционалне стратегије. На крају, треба нагласити да је ARWU листа најкориснија за процену истраживачке извршености и институционалног угледа, али за обухватнију процену треба комбиновати са другим рангирањима, попут QS World University Ranking или The Times Higher Education World University Listing.

И поред тако строгих критеријума, од укупно 55 научних области, колико обухвата класификација коју примењује ово истраживање, Универзитет у Београду је, на основу показатеља везаних за научни рад својих наставника, истраживача и сарадника, високо оцењен у 16 области.

Поред Универзитета у Београду, који се налази у групацији између 401 и 500 најбољих универзитета у свету, ниједан други универзитет из Србије није рангиран међу првих 1000 у укупном скору. Од осталих универзитета из бивше Југославије Универзитет у Љубљани спада у групу 501-600 најбољих на свету а Универзитет у Загребу спада у групу 601-700. Приказ укупног ранга наших универзитета и ранга наших универзитета у појединим научним областима дат је у табели 3.3.

Табела 3.3. Укупна позиција и позиција по научним областима наших универзитета према Шангајској листи за 2025. годину

Универзитет	Београд	Нови Сад	Крагујевац	Ниш
Ранг	401-500	/	/	/
Научна област	Ранг			
Mathematics	151-200			
Physics	301-400			
Chemistry	301-400			
Chemical Engineering	201-300			
Energy Science & Engineering	201-300			
Food Science & Technology	101-150	201-300		
Metallurgical Engineering	76-100			
Biological Sciences	201-300			
Agricultural Sciences	201-300	401-500		
Veterinary Sciences	201-300			
Clinical Medicine	301-400			
Public Health	201-300		201-300	
Dentistry & Oral Sciences	201-300			
Pharmacy & Pharmaceutical Sciences	201-300			
Education	401-500			
Psychology	301-400			

Поред наведене, широко је позната и Тајмсова листа (*The Times Higher Education World University Rankings*)⁸ најбољих универзитета. Ова листа укључује 1.907 универзитета из 108 земаља и региона. Универзитет у Београду и Универзитет у Крагујевцу су рангирани у категорији 1001-1200, док је Универзитет у Новом Саду рангиран у категорији 1500+ најбољих.

Требало би такође напоменути да је на порталу *QS World University Rankings 2026*⁹, београдски универзитет рангиран на 761-770 позицији, а Универзитет у Новом Саду у категорији 1201-1400.

Може се закључити да је београдски универзитет препознатљив на свим листама рангирања светских универзитета и да је лидер међу универзитетима у земљи и у окружењу.

⁸ <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2025/world-ranking>

⁹ <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings>

4. АНАЛИЗА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА У 2025. ГОДИНИ

4.1. Анализа остварених резултата у 2025. години по категоријама

У ранијим годинама смо били у могућности да анализирамо научну продукцију српских научника по пројектима и научним дисциплинама. Од 2020. године, уместо пројектног, уведено је институционално финансирање, тако да је и у 2025. години могуће анализирати научну продукцију српских истраживача само по институцијама и категоријама¹⁰ научних резултата, што је и учињено у тексту који следи.

Укупно је у 2025. години финансиран рад 13.219 истраживача са пуним радним временом (ФТЕ). Број истраживача¹¹, који је евидентиран на бази извештаја НИО (института и факултета), износи 18.049, од којих је 5.961 истраживача у научном/истраживачком звању, а 11.500 у наставном звању. Поред тога, евидентирано је и 588 стручних сарадника који су ангажовани на пословима научног рада у НИО. Њихова расподела по научноистраживачким и наставним звањима дата је на слици 4.1.

Слика 4.1. Расподела броја финансираних истраживача у Републици Србији у 2025. години по научноистраживачким, наставним и стручним звањима

Према подацима Републичког завода за статистику¹² укупан број запослених на пословима истраживања и развоја у 2025. години износи 29.260, од којих је 19.563 истраживача, 3.111 стручних сарадника, 3.482 техничких сарадника и 3.104 осталог особља. Међу истраживачима

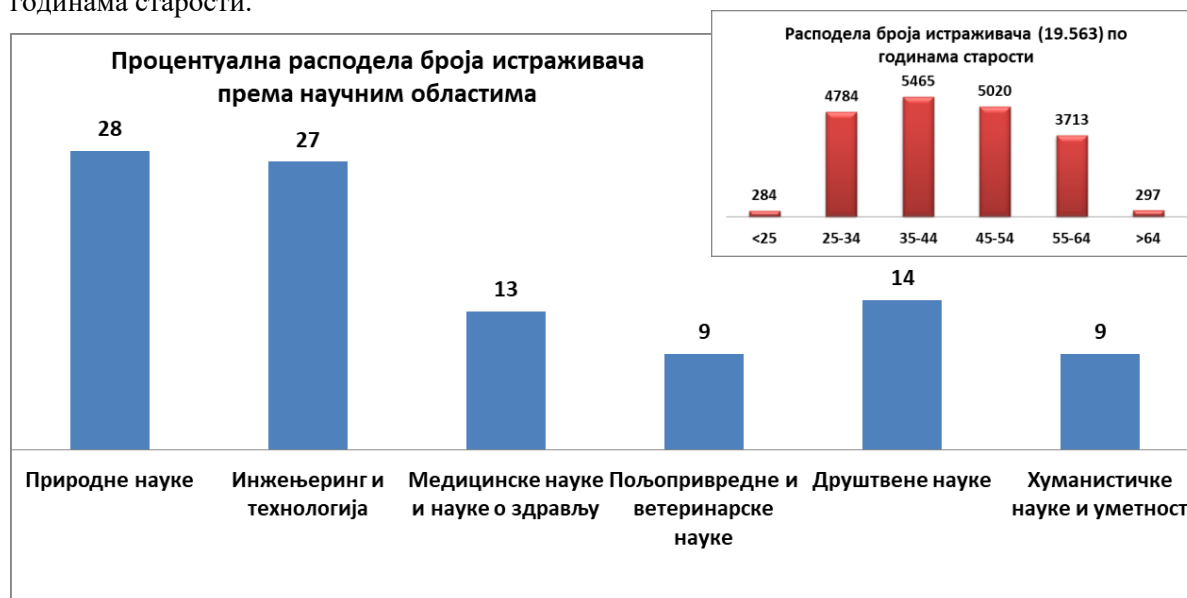
¹⁰ Категорије резултата научноистраживачког рада: М10 – монографије, монографске студије, тематски зборници, лексикографске и картографске публикације међународног значаја; М20 – радови објављени у научним часописима међународног значаја; научна критика; уређивање часописа; М30 – зборници међународних научних скупова; М40 – монографије националног значаја; М50 – радови у часописима националног значаја; М60 – предавања по позиву на скуповима националног значаја; М70 – одбрањена докторска дисертација; М80 – техничка решења; М90 – патенти; М100 – изведена дела, награде, студије, изложбе, жирирања и кустоски рад од међународног значаја; М110 – изведена дела, награде, студије, изложбе од националног значаја; М120 – документи припремљени у вези са креирањем и анализом јавних политика.

¹¹ еНаука у 2025. години располаже са подацима за 20.589 активних истраживача, од којих је 9.284 (45.09%) мушкараца и 11.306 (54.91%) жена.

¹² Републички завод за статистику, саопштење број 222 - год. LXXVI, 31. 8. 2026.; Билтен РЗС Научно истраживачка делатност бр. 732 од 31.8. 2026.

53% су жене. Према истом извору, укупни издаци за научноистраживачку и истраживачко-развојну делатност (НИРД) у 2024. години износили су преко 94 милијарди РСД (94.428.928 у хиљадама), а њихово учешће у БДП-у износи 0,91%. Учешће истраживача запослених у НИРД повећано је за око 1% у односу на претходну годину и њихово учешће у укупном броју запослених износи око 67%.

Процентуална расподела броја запослених истраживача на пословима истраживања према научним областима дата је на слици 4.2. У уметку исте слике дата је расподела истраживача по годинама старости.

Слика 4.2. Процентуална расподела броја запослених истраживача у 2025. години према научним областима. Уметак: Расподела истраживача према годинама старости.

Са слике 4.2. се види да је највећи број запослених истраживача у областима природних, инжењерских и технолошких наука, а да највише истраживача има у старосној доби између 35 и 44 године.

Укупан број резултата научноистраживачког рада у 2025. години износи 32.238, што је 3.386 резултата више у поређењу са 2024. годином (30.852).

На слици 4.3. дат је графички приказ резултата научноистраживачког рада у 2025. години, по категоријама резултата. Приказани подаци о категорији и броју резултата научноистраживачког рада у 2025. години добијени су од матичних научних одбора, а на основу података који су добијени од НИО које су у систему институционалног финансирања. Ни у 2025. години нисмо у могућности да одредимо тачан број резултата научних истраживања јер се још увек појављује вишеструко бројање резултата ако су на радовима коаутори из више НИО, што није редак случај. Необјашњиво је да се, и поред вишегодишњег рада на формирању базе података о резултатима истраживања по истраживачима, то до данас није остварило. С тим у вези, и анализу која следи треба узети са извесном резервом.

Као што се са слике 4.3. види, највише објављених научних резултата у 2025. години налази се у категорији М20 (међународни часописи), затим М30 (зборници међународних научних скупова), М50 (национални часописи) и М60 (скупови националног значаја).

У оквиру категорије М10 (монографије, монографске студије, тематски зборници, лексикографске и картографске публикације међународног значаја), слика 4.4.а, највише радова (899) је категорије М14 (поглавље у монографији међународног значаја или рад у тематском зборнику међународног значаја).

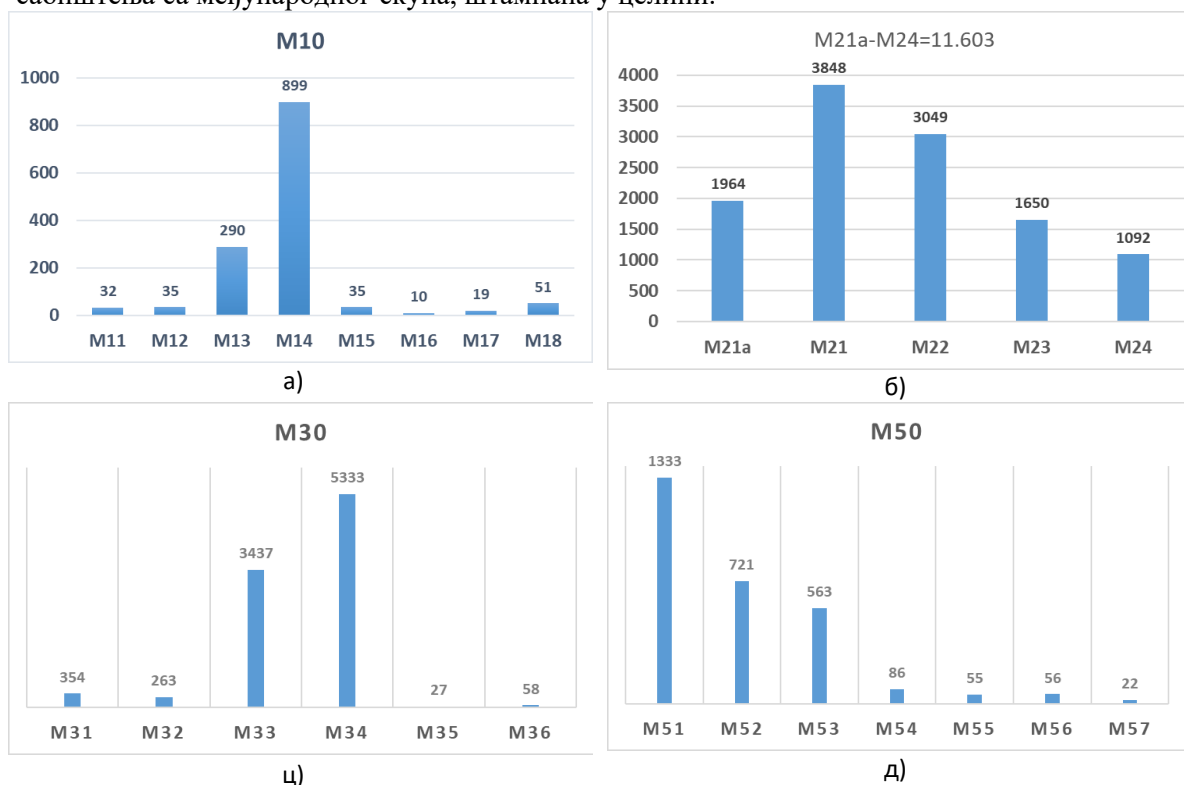
У категорији резултата М20 (радови објављени у научним часописима међународног значаја) највише је оних категорије М21 (3848), мада је и у осталим категоријама објављен завидан број радова: 1964 (М21а), 3848 (М21), 3049 (М22), 1650 (М23), 1092 (М24), слика 4.4.б. Радови наведених М20 категорија су видљиви у индексним базама (*Scopus*, на пример). Укупно

је објављено 10.511 радова у категоријама M21–M23, што приближно одговара броју који је регистровала база *Scopus* за 2025. годину (11.497, слика 3.2).

Слика 4.3. Расподела броја радова објављених у 2025. години по категоријама

Расподела резултата категорије M30, слика 4.4.ц, показује да 56,3% чине M34 радови (саопштења са међународног скупа штампана у изводу). Следећи по бројности (36,2%) јесу M33 – саопштења са међународног скупа, штампана у целини.

Слика 4.4. Расподела броја радова објављених у 2025. години по категоријама

Велики број радова публикован је у часописима националног значаја M50 (укупно 2836), од којих су најбројнији они категорије M51 (рад у врхунском часопису националног значаја).

Укупно је одбрањено 717 докторских теза (M70) као резултат научноистраживачког рада током 2025. године.

На основу приказа постигнутих резултата у 2025. години датих на претходним илустрацијама, може се констатовати следеће:

У научноистраживачким резултатима доминирају научни радови. Укупан број објављених докумената у 2025. години за око 4,5% је већи у односу на 2024. годину. Од укупног

броја остварених резултата 45,35% чине научни радови објављени у међународним или националним публикацијама са рецензијом (M20+M50). Од укупног броја објављених научних радова у 2025. години 35,99% чине радови категорије M21–M24. У врхунским међународним часописима (радови категорије M21a и M21) публиковано је 49,3% од укупног броја M20 научних радова који потичу из Републике Србије. Цитираност радова који потичу из Републике Србије је у порасту, али још увек заостаје за европским просеком, видети табелу 3.1. Доминантни резултати у областима друштвених и хуманистичких наука јесу радови објављени у домаћим часописима категорије M24 и радови монографског карактера (M10).

Број резултата који могу бити од значаја за привреду је низак. Од укупног броја свих остварених резултата патенти и техничка решења (M80 и M90) чине 0,95%. Техничка решења (M80) обухватају 174 резултата научноистраживачког рада, а 131 су патенти, сојеви, сорте или расе, на међународном или националном нивоу (M90). Ови подаци су нижи од истих у 2024. години и недовољни да би значајније утицали на привредне токове.

На слици 4.5. приказана је ранг листа првих двадесет НИО са највећим бројем објављених радова у 2025. години, а на слици 4.6. расподела радова по категоријама за Правни факултет Универзитета у Београду који је у 2025. години имао највише објављених научних радова.

Слика 4.5. Ранг листа првих двадесет НИО са највећим бројем објављених радова у 2025. години

Слика 4.6. Правни факултет Универзитета у Београду: расподела објављених научних радова у 2025. години по категоријама

еНаука

Крајем 2021. године Канцеларија за информационе технологије и електронску управу Владе Републике Србије расписала је јавни позив за изградњу Регистра истраживача у Србији. На основу овог позива развијен је информациони портал еНаука. Портал еНаука, у пуном капацитету, отворен је за све активне истраживаче у Србији 3. јула 2023. Садржи податке о научноистраживачким организацијама (НИО) у Републици Србији, њиховим истраживачима и припадајућим научним резултатима.

Крајем 2024. године Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије усвојило је „Платформу за отворену науку у Србији 2.0”¹³, која подразумева реализацију пет циљева: (1) отворени приступ научној литератури; (2) доступност истраживачких података; (3) отворен и транспарентан приступ истраживачким инфраструктурама; (4) транспарентност научне комуникације и методологије, укључујући доступност софтверског изворног кода, пројектне документације истраживачког хардвера и других дигиталних објеката коришћених у анализи истраживачких података, који омогућавају одрживост, транспарентност и репродукцибилност научних резултата, као и (5) развој дигиталне инфраструктуре и компетенција које омогућавају остваривање наведених циљева. Остварење ових циљева треба да допринесе већој видљивости научних резултата, бољој искоришћености буџетских средстава уложених у истраживања, већој повезаности науке, привреде и друштва, већем научном интегритету, изградњи поверења у науку, као и развоју нових истраживања и иновација.

Портал еНаука тренутно обухвата податке за 20.878 истраживача из 205 организација и укупно 824284 докумената [приступљено 14. јуна 2026].

4.2. Број одбрањених докторских теза

У 2025. години су, према подацима Националног репозиторијума дисертација у Републици Србији (НаРДус), одбрањене 544 докторске дисертације. Према извештајима МНО, у оквиру институционално финансираних НИО у 2025. години одбрањено је 717 доктората. Мишљења смо да се уочена разлика у наведеним подацима може приписати неажурности НИО у пријави одбрањених докторских теза НаРДус-у. Наиме, и у претходном извештају Националног савета број доктората у 2024. години се разликује за 132 у односу на податке за исту годину који се сада дају у табели 8.8. Детаљнији приказ дат је у поглављу 8.8.

¹³ <https://open.ac.rs/images/doc/Platforma-za-otvorenu-nauku.pdf>

5. ИНОВАЦИОНА ДЕЛАТНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Препознајући значај развоја и унапређење научноистраживачке делатности, као и подстицања трансфера знања и технологија у функцији научног, технолошког и привредног развоја Републике Србије, Законом о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 128/2020, 116/2022 и 92/2023) формирано је Министарство науке, технолошког развоја и иновација.

Мерено Глобалним индексом иновативности (Global Innovation Index – GII) из 2025. године, Република Србија је позиционирана на 54. месту од укупно 139 земаља – напредак у односу на претходну годину у којој је била на 52. месту али од 133 рангиране земље, седма од 36 земаља у групи земаља виших средњих прихода (upper middle income economy). Према GII 2025, Република Србија најбоље резултате остварује у области знања, технологије, инфраструктуре и образовања, уз снажан извоз ИКТ услуга и добре резултате у научноистраживачком раду. Највећи изазови остају јачање сарадње привреде и науке, већа доступност фондова ризичног капитала и развој креативних индустрија.

Према European Innovation Scoreboard Report за 2025. годину, Република Србија сврстава се у категорију „Emerging Innovators” са перформансама од 51,5% у односу на ЕУ и налази се на 31. месту. Важно је истаћи да је у оквиру ове категорије изнад просека ЕУ. Према извештају, у 2025. години примењена је нова методологија и извршено је рескалирање података, што значи да се резултати из претходних година морају нивелисати ради праведног поређења. Када се подаци нивелишу, Србија је у односу на саму себе напредовала за 10,2 процентна поена у периоду 2018–2025 (са 41,3% на 51,5% ЕУ просека), док је у односу на претходну годину напредовала за 2,3 процентна поена. Према подацима овог индекса, по броју малих и средњих предузећа која уводе производне иновације, Република Србија достиже 217,4% ЕУ просека, док је по укупном индексу који се односи на иноваторе на 4. месту (154,6% ЕУ просека). Стопа раста страних директних инвестиција у Србији је 6,6% (просек ЕУ 1%), а стопа оснивања нових предузећа је 1,6% (ЕУ 0,8%). Са друге стране, Србија заостаје у продуктивности рада (6% ЕУ просека) и заштити интелектуалне својине (посебно заштити индустријског дизајна 3,1% ЕУ просека).

Према резултатима Стартап скенера, српски стартап екосистем наставља да јача и показује висок степен иновативности. Чак 76,2% стартапа развија сопствену интелектуалну својину, док је B2B модел пословања заступљен код 87,8% компанија. Посебно је значајан раст примене вештачке интелигенције и машинског учења, који су интегрисани у пословање 51% стартапа, што је повећање од 10 процентних поена у односу на претходну годину. Вредност српског стартап екосистема, према извештају Стартап Цином-а благо је опала, али Београд и Нови Сад сврстани су међу 10 водећих стартап екосистема у Централној Европи, захваљујући развијеној стартап инфраструктури, снажним програмима подршке и квалитетној бази младих технолошких талената.

У циљу даљег унапређења иновационог потенцијала и међународне позиције Републике Србије, потребно је спроводити мере усмерене на јачање сарадње између научноистраживачких организација и привреде, како би се повећао степен комерцијализације научних резултата и трансфера технологија. Посебну пажњу потребно је посветити развоју тржишта ризичног капитала и других механизма финансирања иновативних предузећа, као и унапређењу информисаности о значају заштите интелектуалне својине, који представља једну од области у којима Србија заостаје за европским просеком. Истовремено, потребно је наставити са јачањем стартап екосистема, као и са подстицањем иновационих активности малих и средњих предузећа. Додатни напредак може се остварити кроз повећање улагања у истраживање и развој, најпре улагања из приватног сектора, чиме би се створили услови за раст продуктивности и даље приближавање Републике Србије најуспешнијим европским иновационим екосистемима.

5.1. Законски и стратешки оквир за развој иновација

Развој иновација у Републици Србији ослања се на неколико регулаторних и стратешких докумената, као и на мрежу институционалне инфраструктуре и финансијских инструмената подршке. Најзначајнији пропис којим се уређује ова област је Закон о иновационој делатности из 2021. године, док шири оквир обухвата и Закон о науци и истраживањима, Закон о Фонду за науку, прописе о интелектуалној својини, привредним друштвима, пореским подстицајима, државној помоћи и др. Стратешки документи који су од великог значаја за развој иновационе

делатности у Р. Србији су свакако Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2021-2025. година („Сл. гласник РС“, број 10/2021), Стратегија развоја стартап екосистема Републике Србије за период 2021-2025. година („Сл. гласник РС“, број 125/2021), као и Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период 2020-2027 година (Сл. гласник РС“, број 21/2020). У току је израда нове Стратегије научног и технолошког развоја, која ће овог пута обухватити и иновације – текст нацрта Стратегије као и текст пратећег Акционог плана постављени су на портал еКонсултације. Такође у току 2026. године биће формирана и Радна група за израду нове Стратегије развоја стартап екосистема.

Најзначајнији резултати Стратегије развоја стартап екосистема остварени у периоду 2021–2024. године односе се на јачање институционалног и финансијског оквира за развој стартап екосистема, унапређење образовања и развоја талената, као и повећање међународне видљивости Републике Србије. Акредитовано је 45 мултидисциплинарних мастер програма и иновирано 125 студијских програма, док је више од 1.100 студената уписало високотехнолошке мастер студије. Унапређена је стартап инфраструктура кроз развој научно-технолошких паркова и подршку 23 инкубаторска и акцелераторска центра, а преко 300 стартапа годишње добијало је финансијску подршку. Стартапи укључени у програме акцелерације обезбедили су више од 3,7 милијарди динара екстерних инвестиција током 2023. и 2024. године. Истовремено су уведене значајне пореске олакшице и успостављен Регистар субјеката националног иновационог екосистема, што је допринело стварању повољнијег пословног окружења. Свеукупно, ове мере резултирале су растом броја стартапа, јачањем иновационе културе и бољим позиционирањем Србије на међународној иновационој сцени. У току је израда анализе учинка Стратегије за цео период њеног трајања, која ће послужити као основ за израду нове Стратегије у овој области.

5.2. Институционални и инфраструктурни оквир

Министарство науке, технолошког развоја и иновација пружа континуирану инфраструктурну, стручну и финансијску подршку развоју иновативних предузећа. Током 2025. године основан је и Научно-технолошки парк Крагујевац, чиме је мрежа проширена на пет научно-технолошких паркова, а током 2025. године своје пословање и пружање подршке стартапима у мањим регионима Р. Србије пружало је и 16 регионалних иновационих стартап центара.

Вредност субвенција за рад пет научно-технолошких паркова у 2025. години износила је 85 милиона динара, док су за 2024. годину из буџета РС издвојена средства у износу од 81 милиона динара.

У току је и проширење инфраструктурних капацитета НТП Ниш и НТП Чачак као и изградња новог индустријско-технолошког парка у Крушевцу. Током 2025. године настављене су активности на реализацији пројекта БИО4 кампуса као највеће националне инвестиције у области биомедицине, биотехнологије, биоинформатике и биодиверзитета, чији је циљ јачање научноистраживачких и иновационих капацитета Републике Србије.

Проширење инфраструктурних капацитета креира окружење и пружа могућност да још већи број иновативних компанија добије приступ стручној и менторској подршци за развој иновација, омогућава њихово повезивање и олакшава пласман нових производа и услуга на домаће и страно тржиште. Током 2025. године обезбеђена су средства и за набавку опреме потребне за рад РИСЦ Врање у износу од 2.079.125,00 РСД, док је на основу Уговора о финансирању формирања и опремања истурених канцеларија Регионалног иновационог стартап центра Зубин Поток д.о.о Зубин поток обезбеђено 17.000.000,00 РСД.

НТП Ниш ће у оквиру свог комплекса добити још једну зграду од 17.104 квадрата, у чију изградњу ће бити уложено 26.216.000 евра и моћи ће да прими од 700 до 1.000 корисника. Проширење капацитета простора намењено је компанијама члановима и подразумева изградњу и опремање лабораторијског простора. Изградња је почела 19. фебруара 2024, а након окончања грађевинских радова, током лета 2026. године планирана је набавка намештаја, док је његова инсталација предвиђена у трећем кварталу исте године. Истовремено, набавка лабораторијске опреме планирана је у другој половини 2026. године, а њена инсталација у првом кварталу 2027. године.

У проширење НТП Чачак планирано је улагање у износу од 20.200.000 евра, а биће проширен за додатних 12.759 квадрата, на овај начин биће омогућен рад 50 нових компанија и у којима ће

радити 200-300 високообразованих стручњака. Грађевински радови су у завршној фази, док се завршетак радова на уградном ентеријеру очекује до краја јуна 2026. године.

Изградња Индустијско-технолошког парка Крушевац отпочела је 2024. године, уз обезбеђено улагање у износу од 16.220.000 евра. Овај парк простираће се на 10.905 квадрата, и биће усмерен на развој лаке индустрије. Услуге парка моћи ће да користе стартап фирме за које се сматра да имају могућност прогресивног раста и брзог напредовања, породични бизниси и млади предузетници са иновативним идејама. Завршетак основних грађевинских радова предвиђен је у јуну 2026. године, док је завршетак радова на ентеријеру и уградним елементима планиран до септембра 2026. године.

Према подацима за последњи квартал 2025. године, целокупна постојећа инфраструктура научно-технолошких паркова у Републици Србији обухвата 277 компаније, 165 стартапа (73 дигитално чланство), 112 технолошко-развојна компанија (33 дигитално чланству), више од 4.500 запослених и извоз у више од 50 земаља.

5.3. Програмске активности Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Током 2025. године спроведен је низ активности усмерених на јачање капацитета иновационог екосистема, унапређење међународне сарадње, подршку трансферу знања и технологија и развој иновативних решења за потребе привреде и јавног сектора. Потписан је Споразум о сарадњи са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу (JICA) у оквиру пројекта „Project for Capacity Building of Startup Support Organizations“, чији је циљ јачање капацитета организација које пружају подршку стартапима и даљи развој инфраструктуре за подршку иновацијама у Републици Србији.

У области међународне сарадње и примене напредних технологија потписани су Меморандуми о разумевању са Корејским развојним институтом (Korea Development Institute – KDI) ради реализације пројеката „AI Utilization in the Public Sector of Serbia“ и „Development of Integrated Mobility Service including Automated Vehicle in Serbia“. Ови пројекти имају за циљ унапређење примене вештачке интелигенције у јавном сектору, као и развој савремених решења у области паметне мобилности и аутономних возила.

У сарадњи са Националном алијансом за локални економски развој (НАЛЕД) припремљене су и објављене „Смернице за реализацију сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија“, познатије као смернице за реализацију доктората у привреди. Њихов циљ је јачање веза између академске заједнице и привреде кроз подстицање истраживања усмерених на решавање конкретних развојних и технолошких изазова привредних субјеката. Такође, уз подршку НАЛЕД-а сачињен је и Водич кроз процес трансфера технологије и примере добре праксе.

Током године успешно је завршено тестирање Платформе отворене истраживачке инфраструктуре и пратећег Б2Б подпортала у продукционом окружењу, чиме су створени услови за њихово пуно коришћење. Платформа омогућава већу доступност истраживачке инфраструктуре научноистраживачких организација и ефикасније повезивање научног и привредног сектора.

У сарадњи са Амбасадом Израела организовани су четвородневни MASHAV Capacity Building тренинзи намењени представницима свих научно-технолошких паркова и регионалних иновационих стартап центара у Србији. Кроз програме обуке учесници су имали прилику да размене искуства и стекну нова знања у области развоја иновационих екосистема, подршке стартапима и управљања иновационим инфраструктурама.

Додатно, у сарадњи са Немачком организацијом за међународну сарадњу (GIZ) развијен је и реализован програм обука под називом „GreenTech Capacity Development and GovTech Mechanisms for Regional Innovation Startup Centers in Serbia“. Програм је био намењен запосленима у научно-технолошким парковима и регионалним иновационим стартап центрима, са циљем јачања капацитета за развој зелених технологија и примену GovTech механизма у раду регионалне иновационе инфраструктуре.

У оквиру GovTech програма Фонда за иновациону делатност настављен је развој механизма за повезивање јавног сектора и иновативних компанија. Одржани су састанци са представницима министарстава, јавних предузећа, локалних самоуправа и других институција, током којих су идентификована укупно 43 изазова јавног сектора. Од наведеног броја, шест изазова предложили су државни органи, док је 37 изазова прикупљено од локалних самоуправа, јавних установа и

других актера јавног сектора. Ови изазови представљају основу за развој и тестирање иновативних решења која могу допринети модернизацији јавних услуга и ефикаснијем функционисању институција.

У сарадњи са Европском банком за обнову и развој (ЕБРД), у оквиру пројекта подршке научно-технолошким парковима, сачињени су хоризонтални и вертикални индикатора успешности за праћење рада научно-технолошких паркова.

Као непосредна подршка развоју иновација и њиховој тржишној примени, у 2025. години финансирано је девет пројеката у оквиру „Програма подршке комерцијализацији иновација иновативних субјеката“, чиме је обезбеђена подршка развоју и комерцијализацији нових производа, услуга и технолошких решења насталих у Републици Србији.

Праћена је реализација пројеката Програма подршке иновационој делатности из 2024. године, а чија је реализација била у 2025. години.

У оквиру Програма промоције и популаризације иновационе делатности пружена је подршка за реализацију манифестација и догађаја кроз коју су реализована 4 национална и међународна догађаја са више од 3.500 учесника, преко 260 говорника и више од 60 програмских садржаја, уз укључивање најмање 25 стартапа; у оквиру промотивних кампања за промоцију иновација и иновационог предузетништва снимљено и емитовано 75 емисија и подкаста, преко 160 дигиталних садржаја са више од 120 учесника, уз представљање најмање 30 стартапа и досег од више милиона корисника; подршком организацијама за учешће стартапа на међународним конференцијама подржано учешће 28 стартапа на 6 међународних конференција, уз више од 25 радионица, преко 80 менторских сесија и остварених више од 380 пословних контаката, укључујући преко 230 B2B састанака. У оквиру Програма унапређења иновационе делатности пружена је подршка за реализацију акцелераторских програма подржано 88 стартап тимова, којима је обезбеђено више од 40 обука и 160 сати менторства захваљујући којим је развијено више од 50 пословних модела, уједно обезбеђујући финансијску подршку најуспешнијима од стране приватних компанија; развијена методологија и креиран извештај за Национални иновациони индекс који има за циљ детаљно и методолошки прецизно праћење иновационих перформанси Р. Србије; подршка је пружена и подизању капацитета иновационих менаџера кроз програме обуке коју припремају у и реализују Технички универзитет у Минхену, Факултет организационих наука у Београду и НАЛЕД, захваљујући којој је обучено и сертифицировано 20 иновационих лидера – представника иновационог екосистема Р. Србије. У оквиру поменутог пројекта јачања капацитета иновационих менаџера у првом кварталу 2026. године у сарадњи са Факултетом организационих наука, Техничким универзитетом у Минхену и НАЛЕД креирана и реализована обука за наредну категорију иновационих менаџера – посреднике знања, а до краја 2026. године очекује се да буде сачињен и реализован програм обуке за још једну категорију – иновационе специјалисте, као и да се отпочне са процесом акредитације овог кратког програма обуке код Националног акредитационог тела.

У мају 2025. године у оквиру 67. међународног сајма технике и техничких достигнућа реализована је поставка под називом „Играј за човечанство! Наука за све- Иновације мењају свет“ која је бројала 64 појединачних поставки, 33 излагача, 40 стартапа из области биотехнологије, вештачке интелигенције, креативних индустрија и биомедицине. Одржано је 9 панел-дискусија, 5 предавања, као и 4 презентације у оквиру којих се представило 20 стартап компанија.

5.4. Развој вештачке интелигенције

Република Србија бележи континуирани напредак у области развоја и примене вештачке интелигенције. Према Индексу спремности држава за коришћење вештачке интелигенције (Government AI Readiness Index), који израђује организација Oxford Insights Р. Србија се налази на 39. од 195 рангираних земаља, што представља значајан напредак у односу на претходне године и сврстава је међу 20% најспремнијих држава света за примену вештачке интелигенције у јавном сектору (претходно је била на 57. месту од 193 рангиране економије). Р. Србија је овим резултатом позиционирана испред већег броја земаља региона и појединих држава чланица Европске уније, што потврђује континуирано улагање у развој дигиталне инфраструктуре, подршку истраживању и развоју, као и изградњу институционалних капацитета за примену технологија заснованих на вештачкој интелигенцији. Иако је фокус Индекса на пружању јавних

услуга, постављени индикатори указују и на степен зрелости приватног сектора и друштва у целини за технолошка решења заснована на вештачкој интелигенцији. Према подацима Стартап скенера 2025, чак 41% српских стартапа послује у области вештачке интелигенције, док је употреба AI технологија у стартап екосистему порасла за 14,2% у односу на 2022. годину.

У прилог посвећености Р. Србије за развој и примену вештачке интелигенције, говори и чињеница да су у марту 2023. године усвојене Етичке смернице за развој, примену и употребу поуздане и одговорне вештачке интелигенције, као и чињеница да је током 2024. године сачињена друга по реду Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2025.-2030. година која је усвојена почетком 2025. године, а која је поставила нове циљеве којим ће Р. Србија утемељити своју позицију лидера у овој области и отворити врата за нова улагања и бржи економски развој. На овај начин Република Србија настоји да обезбеди предуслове за одговорну и одрживу примену вештачке интелигенције, јачање конкурентности привреде и подстицање развоја економије засноване на знању.

У току 2026. године планирано је и усвајање првог Закона о вештачкој интелигенцији у Републици Србији.

5.5. Фонд за иновациону делатност

Фонд за иновациону делатност, у складу са својим мандатом за спровођење иновационе политике и стратешким документима, у 2025. години је реализовао програме подршке усмерене на два кључна сегмента: субјекте који развијају иновативна решења и нове производе и иновациону инфраструктуру.

Подршка за субјекте који развијају иновативна решења и нове производе

Фонд пружа финансијску и техничку подршку како би подстакao иновативна предузећа, стартапове, спинофове и друге актере иновационог екосистема да развијају нове производе, услуге и технологије са јасним тржишним потенцијалом. Фонд реализује више програма подршке који покривају различите фазе развоја иновација. За ране фазе намењени су **Паметни почетак**, **Програм раног развоја** и **Програм акцелерације Катапулт**. Посебан програм, **Каталитик** ко-инвестирајући грант програм, је усмерен на предузећа која развијају решења у области вештачке интелигенције. Даље, Програм сарадње науке и привреде подстиче партнерства између привреде и научних институција. Осим тога, Фонд реализује и **GovTech програм**, који омогућава јавном сектору да примењује иновативна технолошка решења, као и **ExpoTech програм**, специјализован за подршку предузећима да развијају иновације за потребе ЕКСПО 2027 изложбе.

Подршка иновационој инфраструктури

Фонд развија и јача иновациону инфраструктуру у Србији кроз различите програме и иницијативе. Подршка регионалним стартап центрима усмерена је на јачање локалних капацитета и повезивање иновационе заједнице, док кроз Програм **Serbia Ventures**, Фонд подстиче развој домаћег тржишта предузетничког капитала улагањем у новоосноване фондове ризичног капитала.

У 2025. години започета је реализација 66 пројеката одобрених за финансирање по основу јавних позива расписаних у 2024. години.

Табела 5.1: Преглед програма у оквиру којих је у 2025. године почела реализација

Програм	Број пријава одобрених за финансирање	Укупна вредност пројеката (ЕУР)	Учешће Фонда у финансирању (ЕУР)
Програм Паметни почетак	36	2.014.942	1.832.614
Катапулт	Улазни грант	19	644.501
	Ко-инвестирајући грант	15	9.060.103
Програм трансфера технологије	2	35.115	35.115

Укупно	66	11.754.661	6.526.709
---------------	-----------	-------------------	------------------

Током исте године расписано је пет нових јавних позива, за које се очекује да ће поступак евалуације бити окончан и корисници средстава изабрани у првом кварталу 2026. године, након чега ће почетак реализације пројеката.

Табела 5.2: Преглед расписаних јавних позива у 2025. години

Програм	Трајање јавног позива
Каталитик	26. јуна 2025. године
Програм акцелерације Катапулт	16. јула - 13. октобра 2025. године
Програм Паметни почетак	29. август - 14. новембар 2025. године
ExpoTech програм	13. новембар - 19. децембар 2025. године
GovTech програм	20. 11. 2025. године - 12. јануар 2026. године

Преглед финансијског пословања Иновационог фонда дат је у поглављу 9. Реализација сваког програма појединачно може се наћи у Извештају о остваривању програма рада Фонда за иновациону делатност за 2025. годину, који је доступан на веб-порталу Фонда за иновациону делатност Републике Србије (<https://www.inovacionifond.rs/cir/o-fondu/dokumenti-i-akti/izvestaj-o-radu>).

5.6. Патенти

У току 2025. године поднето је 119 пријава националних патената (табела 5.2), што је за 16% мање пријава у односу на 2024. годину. Укупно је поднето 75 пријава малих патената, што је за 34% више у односу на 2024. годину. Од укупно 119 пријава које су поднели домаћи подносиоци, 62 су поднела физичка лица, 37 институти и факултети, а 20 привредна друштва. Очигледно је да су најбројнија физичка лица која пријављују patente, а не привредна друштва. С обзиром на то да су у свету привредни субјекти ти који су најбројнији подносиоци патентних пријава, може се закључити да наша привреда има веома мали иновативни потенцијал и потребе за стварањем иновација које би заштитила патентом. С друге стране, иновациона политика која се води у Републици Србији није довољно фокусирана на патентну заштиту.

Табела 5.3. Пријављени и регистровани патенти домаћих подносилаца у периоду 2020–2025.

Домаћи подносиоци		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Физичка лица	Пријављено	91	96	86	70	69	62
	Регистровано	23	29	12	7	10	9
Институти и универзитети	Пријављено	32	32	22	31	54	37
	Регистровано	15	10	9	6	7	4
Привредна друштва	Пријављено	15	20	19	16	15	20
	Регистровано	14	8	7	3	2	11
Укупно	Пријављено	138	138	127	117	138	119
	Регистровано	52	47	28	16	19	24

У 2025. години је регистровано укупно 24 патената домаћих подносилаца. Током 2025. године регистровано је 27 малих патената на име домаћих лица, табела 5.4.

Табела 5.4. Пријављени и регистровани мали патенти домаћих подносилаца у периоду 2020–2025.

Домаћи подносиоци		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Физичка лица	Пријављено	71	55	38	40	46	48
	Регистровано	41	37	22	9	26	17
Институти и универзитети	Пријављено	7	38	30	22	5	21
	Регистровано	5	9	14	5	6	9
Привредна друштва	Пријављено	4	21	6	4	5	6
	Регистровано	1	3	/	2	3	1

Укупно	Пријављено	82	108	74	66	56	75
	Регистровано	47	49	36	16	35	27

5.7. Привредна комора Србије

Привредна комора Србије (ПКС) је национална организација свих привредних субјеката која своју традицију, искуство, знање, стручност и мрежу ставља у службу најбољег интереса својих чланица и домаће привреде. Препознавши значај иновација за покретање и развој привреде, Привредна комора Србије се позиционирала као један од најзначајнијих актера националног иновационог система. Покреће иницијативе, даје предлоге, учествује у обезбеђивању системских услова за стварање, развој и примену иновација и нових технологија, као и за привлачење страних инвеститора.

5.7.1. Служба за иновације

Служба за иновације, за 2025. годину, реализовала је следеће активности у области иновација и сарадње науке и привреде:

5.7.1.1. Креирање иновационог екосистема стимулативног за настајање и развој иновативних привредних друштава

- Сарадња са радним групама, комисијама и стручним телима у вези са законима, стратегијама, акционим плановима, регулативом и политикама развоја иновационе делатности - Steering Committee member under the IPA 2018 – Direct Award to the Innovation Fund – Increased innovation capacity and technological readiness of SMEs; радна група Завода за интелектуалну својину за израду Програма развоја интелектуалне својине Републике Србије.
- Организовање радних састанака са креаторима политика иновационог екосистема ради приоритизације кључних поступака за привреду и идентификације највећих проблема у пракси – сарадња са Министарством науке, технолошког развоја и иновација, Министарством просвете, Министарством привреде, Заводом за интелектуалну својину, Фондом за иновациону делатност.

5.7.1.2. Јавно-приватни трансфер знања – разматрање политика које би олакшале сарадњу наука–привреда и трансфер технологија како би се превазишле баријере

- Савет за сарадњу науке и привреде - Савет као стручно консултативно тело Управног одбора Привредне коморе, има улогу да гради и унапређује сарадњу привреде са универзитетима, факултетима и научним институтима у циљу промовисања иновативних решења и услуга привреди; редовно одржавање седница Савета за сарадњу науке и привреде; промоција активности ПКС и свих чланова Савета на седницама, као и актуелних догађаја у земљи и иностранству; Савет утврђује приоритетне проблеме у пракси и дефинише адекватне активности и предлоге за њихова решења.

5.7.1.3. Подршка иновативној привреди – промоција иновација и финансијска и инфраструктурна подршка

а) Промоција иновација - организација конференција, обука, тренинга, радионица, семинара на тему иновација, тех. развоја и права интелектуалне својине, иновативних стартапова; информисање чланова Коморе о најновијим технолошким решењима, умрежавање компанија и научно-истраживачких институција, проналажење потенцијалних инвеститора, помоћ при проналажењу и аплицирању за средства државних и међународних фондова и др.

- *Промоција услуге Завода за интелектуалну својину „Дијагностика интелектуалне својине“* - за сва технолошка и производна предузећа која желе да процене своју снагу у области ИС и да је користе за свој развој. Услуга Дијагностике

интелектуалне својине је потпуно бесплатна за сва предузећа у Србији; организација и промоција заједничких обука из области интелектуалне својине.

- **Информативна и промотивна подршка привреди путем месечног билтена и веб сајта Савета за сарадњу науке и привреде www.nip.rs** - Повећање информисаности и ангажованости привредних субјеката у иновационим процесима, унапређење сарадње са научноистраживачким институцијама и допринос развоју конкурентне и иновативне привреде. Путем билтена и веб сајта Савета, привредним друштвима, стартаповима и другим заинтересованим организацијама омогућава се благовремено информисање о:

- актуелним јавним позивима, конкурсима и програмима подршке иновацијама,
- могућностима сарадње са научноистраживачким институцијама,
- примерима добре праксе у области иновација и трансфера знања,
- догађајима, обукама и манифестацијама из области науке и привреде,
- релевантним прописима, стратешким документима и политикама у области иновационог система.

- Промоција публикација - “Подршка иновативним партнерствима науке и привреде”, “Serbia Innovation”.

б) Финансирање иновација и програма подршке (Фонд за иновациону делатност, Фонд за науку) и промоција пореских подстицаја

- Сарадња са Фондом за иновациону делатност – организација радионица како би се учесницима приближиле могућности финансирања и аплицирање на програме Фонда (Програм раног развоја, суфинансирања иновација, програм Катапулт, иновациони ваучери, програм сарадње науке и привреде...).
- Промоција брошуре "Финансијска и инфраструктурна подршка иновационој делатности" – Ова брошура садржи информације о доступним изворима финансирања, као и списак организација које пружају инфраструктурну подршку за стартапове и МСП које се баве иновативном делатношћу.

в) Промоција инфраструктурне подршке (НТП и бизнис инкубатори)

- Публикација “Serbia Innovation” – намењена промоцији научно-технолошких паркова Србије и других информација које су од користи за интернационализацију. Публикација је намењена делегацијама које долазе у PKS, амбасадама и страним компанијама и привредним друштвима које би искористиле чланство у НТП.
- Подршка и информисање научно-технолошких паркова/бизнис инкубатора – Служба информисања о позивима за учешће на сајмовима, б2б сусретима, изворима финансирања, догађајима, радионицама у циљу унапређења ефикасности и конкурентности иновативних привредних друштава.

5.7.1.4. Унапређење међународне сарадње у области науке и иновација – учествовање у националним и међународним догађајима који имају за циљ креирање и поспешивање иновационог екосистема и подизање значаја привредног развоја базираног на знању и иновацијама

- Сарадња са предствништвима Привредне коморе Србије и центрима PKS за међународну сарадњу – промовисање научно-техничких активности Србије и пружање релевантних информација у вези са коришћењем најсавременије технологије, иновација и знања у различитим областима деловања, информисање и припрема иновативних привредних друштава и
- Сарадња са центрима PKS у организацији догађаја који промовишу иновације

5.7.2. Извештај о раду групације за акцелераторске технологије за 2025. годину

У мају 2017. године, у оквиру Привредне коморе Србије основана је Групација за акцелераторске технологије. Њу чине привредна друштва из Србије заинтересована за развој и

примену акцелераторских технологија, и то кроз послове у Европској организацији за нуклеарна истраживања (ЦЕРН), Женева, Швајцарска, и Обједињеном институту за нуклеарна истраживања (ОИНИ), Дубна, Русија, и потенцијално у Централноевропском конзорцијуму истраживачких инфраструктура (ЦЕРИК). Ти послови се могу добити на основу пуноправног чланства Србије у првој од ових организација и њеног придруженог чланства у другој организацији, и евентуално на основу њеног посматрачког статуса у трећој организацији. Циљеви Групације су да тим пословима допринесе како повећању индустријског повраћаја Србије из те три велике међународне организације тако и развоју високих технологија у земљи.

У октобру 2019. године, потписан је Меморандум о разумевању о развоју и примени акцелераторских технологија између Министарства просвете, науке и технолошког развоја Србије, Привредне коморе и ОИНИ-ја. Истог дана је потписан и пројекат Развој и примена акцелераторских технологија, чији су реализатори предузећа из Групације и ОИНИ, а средства која се издвајају из годишње чланарине Србије у ОИНИ-ју омогућавају покривање трошкова боравка представника предузећа из Групације у ОИНИ-ју и представника ОИНИ-ја у Србији, са циљем да се изаберу и дефинишу послови у оквиру изградње акцелератора у ОИНИ-ју које ће добити предузећа из Србије.

Током 2025. године је ЦЕРН организовао неколико онлајн индустријских догађаја/вебинара, на којима су учествовала и привредна друштва из Србије:

- **Industrial Cooling and Ventilation Systems** (06.05.2025)
- **High-Power Radiofrequency (RF) Systems** (12.05.2025)
- **Electromechanical Power Supply Equipment** (15.10.2025)
- **Како пословати са ЦЕРН-ом** (24.06.2025 и 27.11.2025)

Током године уговорени су и реализовани послови који су добијени од Обједињеног института за нуклеарна истраживања (ОИНИ) у Дубни за њихове две лабораторије: *Laboratory of Nuclear reactions Fijorov* и *Bogoljubov Laboratory of Theoretical Physics*. Привредно друштво Promaschinen doo из Београда је произвело и испоручило опрему у складу са уговором (Faraday cups, Profilmeters and Universal pneumo-actuators; Shorting plate U – 400R), у вредности од приближно 263.000 евра. Институт Лола је потписао уговор у мају 2025. године, са задатком: Development and Production of a linear amplifier for resonator tuning of accelerating system nuclotron-N: 3 pieces, у износу од 57.000 ЕУР и роком испоруке до краја фебруара 2026. године.

5.8. Предлог мера улагања привреде у науку

У Извештају о стању у науци за 2024. годину, Радна група при Националном савету за научно-технолошки развој формулисала је низ препорука усмерених на јачање сарадње између научноистраживачког и привредног сектора у Србији. Ове препоруке треба да допринесу даљем повезивању науке и привреде, односно унапређењу иновативног капацитета домаће привреде, задржавању талената у земљи и подршци даљој имплементацији дигиталне трансформације.

У 2025. години настављене су активности које су у различитим облицима подржале препоруке Радне групе за јачање сарадње науке и привреде. Највидљивији помаци забележени су у области индустријских доктората, учешћа Србије у програму „Digital Europe“, развоја механизма за јавну примену иновација кроз GovTech програм, даљег јачања капацитета за трансфер технологија и иницијатива усмерених на примену вештачке интелигенције у привреди.

Један од најконкретнијих помака у 2025. години односи се на даљу разраду модела индустријских доктората. У мају 2025. године НАЛЕД је, у оквиру StarTech пројекта и у сарадњи са Владом Републике Србије и Министарством науке, технолошког развоја и иновација, објавио Смернице за реализацију сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија – индустријских доктората, које представљају први свеобухватнији оперативни документ за практичну примену овог модела у Србији. Смернице обухватају моделе индустријских доктората, улоге и одговорности учесника, питања интелектуалне својине, као и анексне моделе уговора између факултета, компанија и истраживача.

Подстицај овој теми дат је и на 67. Међународном сајму технике где је одржана панел-дискусија „Индустријски докторати као мост између науке и привреде“. На дискусији је Министарство науке, технолошког развоја и иновација јавно истакло значај овог модела као новог начина реализације докторских студија који директно повезује студенте, универзитете и

компаније. Том приликом је наглашено да ће Министарство наставити да развија програме који повезују истраживаче и привреду ради јачања иновационог потенцијала Србије.

Додатни корак у промоцији индустријских доктората и трансфера технологија направљен је у новембру 2025. године, када је НАЛЕД, у оквиру StarTech пројекта и у сарадњи са Министарством науке, технолошког развоја и иновација, покренуо „научни караван“. Први инфо дан одржан је у Научно-технолошком парку Београд и био је посвећен представљању Смерница за индустријске докторате и Водича кроз процес и добре праксе трансфера технологије. Ова активност има значајну информативну и промотивну улогу, јер приближава академској заједници и привреди конкретне modele сарадње и комерцијализације резултата истраживања.

У домену препоруке која се односила на укључивање Србије у европске дигиталне програме, током 2025. године направљен је конкретан искорак кроз покретање пројекта Serbian European Digital Innovation Hub on AI – S4AI_HUB. Научно-технолошки парк Ниш је у фебруару 2025. године, као координатор националног конзорцијума, започео реализацију овог пројекта, који је финансиран са 1,7 милиона евра из програма „Digital Europe“. Пројекат је усмерен на дигиталну трансформацију малих и средњих предузећа, стартапа и јавне управе, уз фокус на вештачку интелигенцију, рачунарство високих перформанси и напредна дигитална знања.

S4AI_HUB је конципиран као „one-stop-shop“ подршка дигиталној трансформацији и обухвата четири кључне услуге: умрежавање и сарадњу, изградњу капацитета, тестирање пре инвестирања и подршку у обезбеђивању финансирања. У конзорцијуму учествују, између осталих, НТП Ниш, НТП Чачак, Иновациони центар Електротехничког факултета у Београду, Институт за вештачку интелигенцију Србије, Центар за дигиталну трансформацију, Ni-CAT кластер и ICT Hub.

Да је ова иницијатива у 2025. години прешла из фазе најаве у фазу практичне примене показује и чињеница да је у октобру 2025. године S4AI_HUB отворио јавни позив за подршку микро, малим и средњим предузећима за учешће у програму „Иновациони камп за дигиталну трансформацију“, намењеном компанијама које желе да унапреде пословање применом вештачке интелигенције и технологија.

Додатно, Европска комисија је у октобру 2025. године најавила успостављање AI Factories Antennas у више држава чланица и партнерских земаља, укључујући Србију, чиме се домаћим компанијама и истраживачкој заједници отвара приступ европској AI инфраструктури и суперрачунарским ресурсима за развој, тестирање и примену напредних AI решења. Овај правац је крајем 2025. године допуњен и представљањем интерактивне мапе AI екосистема Србије, коју су припремили Канцеларија за ИТ и еУправу и UNDP, а која обједињује податке о AI стартапима, пројектима Фонда за науку и Фонда за иновациону делатност, као и актерима из научног, иновационог и привредног екосистема, чиме се ствара боља основа за координацију будућих AI иницијатива.

У делу препорука који се односио на значајније укључивање великих система и јавног сектора у примену иновација, током 2025. године настављена је реализација GovTech програма Фонда за иновациону делатност. У оквиру другог циклуса програма, Фонд је објавио јавни позив за другу фазу GovTech програма, усмерен на избор иновативних решења за изазове јавног сектора. За ову фазу програма обезбеђено је 125 милиона динара из буџета Републике Србије, док је максимална подршка по пројекту износила до 14 милиона динара за развој новог решења, односно до 7 милиона динара за адаптацију постојећег решења потребама јавног субјекта.

Посебно је важно да је у 2025. години прва фаза другог циклуса GovTech програма резултирала формирањем листе конкретних изазова јавног сектора. Према подацима Фонда, у новембру 2025. године објављено је да је исход прве фазе листа од 30 одобрених изазова јавног сектора, за које се у другој фази траже иновативна и технолошки напредна решења. Фонд је у том контексту истакао да GovTech програм гради платформу за сарадњу јавног и приватног сектора, са циљем модернизације јавне управе и унапређења услуга за грађане.

У области трансфера технологија, током 2025. године настављено је јачање практичних механизма за комерцијализацију резултата истраживања. На пример, Универзитет у Београду – Институт за хемију, технологију и металургију (ИХТМ) је у априлу 2025. године расписао интерне конкурсе „Seed Research Grant 2025“ и „Доказ концепта 2025“, при чему су пројекти у оквиру „Доказа концепта“ евалуирани од стране тела за трансфер технологије уз подршку SAIGE пројекта. У јуну 2025. године објављени су резултати, а финансирана су два пројекта у

оквиру програма „Доказ концепта 2025“. Ово представља конкретан пример како се унутар научноистраживачких организација јачају механизми за процену тржишног потенцијала истраживања и припрему за комерцијализацију.

На нивоу система подршке комерцијализацији, Фонд за иновациону делатност је и у 2025. години наставио реализацију Програма трансфера технологије, који научноистраживачким организацијама обезбеђује финансијску подршку до 6 милиона динара по пројекту, уз менторску подршку за дефинисање производа, процену тржишта, развој стратегије комерцијализације и заштиту интелектуалне својине. На овај начин одржан је континуитет у подршци истраживањима са тржишним потенцијалом и даљем премошћавању јаза између лабораторије и привредне примене.

У области трансфера технологија, важан корак у 2025. години представља објављивање Водича кроз процес и добре праксе трансфера технологије, који је НАЛЕД израдио у оквиру StarTech пројекта, у сарадњи са Министарством науке, технолошког развоја и иновација. Водич је намењен истраживачима, канцеларијама за трансфер технологије, научноистраживачким организацијама и партнерима из привреде, са циљем да пружи практичан оквир за разумевање и спровођење целокупног процеса трансфера технологије, од истраживања и настанка проналаска, преко пријаве, евалуације и заштите интелектуалне својине, до комерцијализације. Посебан значај Водича је у томе што наглашава континуирану процену тржишног потенцијала и анализу тржишта у свим фазама процеса, чиме се истраживачима и институцијама даје практичан алат за брже повезивање научних резултата са потребама привреде.

Када је реч о препоруци за креирање платформи и формата који директно повезују истраживачке институције и привреду, у 2025. години Привредна комора Србије организовала је скуп „Научно-истраживачки пројекти по мери привреде“. Циљ скупа био је да подстакне компаније из фармацеутског сектора и јавне научноистраживачке организације да реализују заједничке научно-истраживачке и развојне пројекте и креирају нове производе и услуге са тржишним потенцијалом. Према програму скупа, представљени су и реализовани и текући заједнички пројекти компанија и института, као и расположиви ресурси научних организација за потенцијалну сарадњу са привредом.

Овај правац је током 2025. године додатно проширен кроз развој нових дигиталних и AI услуга Привредне коморе Србије, представљених као подршка предузетницима, малим и средњим предузећима и великим компанијама у унапређењу пословања, приступу информацијама и развоју иновација. Посебно је значајан InnoLab, нова дигитална платформа ПКС за иновације, намењена пре свега малим и средњим предузећима и заснована на INNO-VERSE технологији, која омогућава праћење трендова, развој идеја, унапређење производа и креирање решења уз подршку напредних AI алата. Уз InnoLab, представљени су и други дигитални сервиси, као што су PKS AI Истраживач, BizSrbija.rs, BizChat и ESG Standard, што указује на настојање да се подршка привреди постепено помери ка платформским, подацима вођеним и AI заснованим моделима услуга.

У домену препорука које су се односиле на вештачку интелигенцију, дигиталне вештине и шире разумевање нових технологија у привреди, током 2025. године направљен је и корак у правцу сертификације кадрова за примену AI у компанијама. У фебруару 2025. године Центар за дигиталну трансформацију Привредне коморе Србије саопштио је да је Србија добила прву генерацију од 12 сертификованих AI менаџера, а истом приликом наведено је и да су кроз CDT у око педесет случајева, пре свега у малим и средњим предузећима, већ имплементирана различита AI решења. Ова активност је важна јер показује померање са нивоа опште промоције вештачке интелигенције ка развоју конкретних кадровских и организационих капацитета за њену примену у привреди.

Посматрано у целини, у 2025. години нису све препоруке Радне групе добиле исти степен институционалне разраде, али је показан јасан напредак у више кључних праваца: индустријски докторати су добили конкретније методолошке оквире и јавну промоцију, учешће Србије у програму „Digital Europe“ добило је видљиву пројектну реализацију кроз S4AI_HUB, GovTech је прешао у наредну фазу са дефинисаним изазовима и новим буџетом за решења, а институције за трансфер технологија и посредовање између науке и привреде наставиле су да јачају своје програме и инструменте подршке.

6. УНАПРЕЂЕЊЕ КАПАЦИТЕТА ЉУДСКИХ РЕСУРСА

У 2025. години о унапређењу капацитета људских ресурса старао се Одсек за развој научноистраживачких кадрова МНТРИ реализацијом Програма усавршавања кадрова за научноистраживачки рад, који је одобрио министар за науку, технолошки развој и иновације 31.12.2020. године на основу чланова 30, 116, став 1, и 117 Закона о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19). Актом је дефинисано да МНТРИ обезбеђује средства за финансирање Програма у буџету Р. Србије, а учешће у финансирању могу да узму и други органи и организације, у складу са Законом.

Програм је подељен у 5 основних програмских активности које се суфинансирају:

1. Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад;
2. Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад;
3. Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података;
4. Програм издавања научних публикација и одржавања научних скупова;
5. Програм суфинансирања програмских активности научно-образовних центара, специјализованих организација и удружења која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом

Финансирање Програма по Акту Министарство врши у роковима и на начин у складу са Законом, одобравањем неповратних средстава, осим ако посебним уговором није другачије одређено. Министарство расписује конкурс (упућује јавни позив) за учешће у средствима Програма најкасније до 31. јануара за текућу годину којим ближе дефинише програмске активности и утврђује рок за подношење пријаве, услове и време за остваривање и суфинансирање Програмске активности, као и друга питања од значаја за спровођење конкурса. За неке активности током године може бити расписано и више јавних позива.

Јавним позивом упућеним за 2025. годину утврђено је да ће МНТРИ суфинансирати следеће програмске активности:

1. учешће студената који су уписали мастер академске студије, односно докторске академске студије и Стипендиста Министарства на научним скуповима у Републици Србији и у иностранству;
2. студијске боравке у иностранству студената који су уписали мастер академске студије, односно докторске академске студије и Стипендиста Министарства;
3. суфинансирање трошкова пријаве и одбране докторске дисертације Стипендиста Министарства;
4. стипендирање младих истраживача – ученика завршних разреда (III и IV) средњих школа који су освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања (светским, европским или балканским);
5. учешће истраживача на научним скуповима и састанцима радних тела научног скупа у иностранству;
6. суфинансирање боравка истраживача из иностранства у Републици Србији по позиву;
7. суфинансирање завршне израде и одбране докторских дисертација истраживача и Стипендиста Министарства;
8. суфинансирање постдокторског усавршавања истраживача;
9. финансирање набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података, као и едукација за њихово ефикасно коришћење;
10. финансирање доделе Digital Object Identifier - DOI бројева за научне часописе који излазе у Републици Србији, а који су укључени у међународни систем доступности и размене информација (CrossRef);
11. суфинансирање издавања научних часописа у Републици Србији;
12. суфинансирање издавања монографија у Републици Србији;
13. суфинансирање одржавања научних скупова у Републици Србији;
14. суфинансирање колективних чланарина у међународним научним удружењима/организацијама;

15. суфинансирање активности додатног образовања и усавршавања талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом и

16. суфинансирање додатних обука за докторанде ради стицања додатних знања и вештина у току докторских студија.

Конкурс по овом позиву за програмске активности по тачкама 1–3 и 5–7 био је отворен током целе године, а по тачки 15. до краја месеца маја 2025. године. Рок за подношење пријава по тачкама 9–14 и 16 био је до 22.01.2025. године, а до краја прве половине 2025. године објављен је и други јавни позив за програмску активност издавања монографија у Републици Србији. Рок за подношење пријаве за програмске активности по тачкама 4, 8, и 14 био је до 21.02.2025. године.

Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад има за циљ унапређење стицања знања кроз подршку и подстицај за непосредну размену научних информација и достигнућа, који су дефинисани тако да посебно доприносе развоју научне сарадње на међународном плану у складу са циљевима утврђених Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије.

Програмима је кроз наведене активности у 2025. години реализовано укупно 1.011.687.486,60 дин. кроз 1775 одобрених захтева од 1847 поднетих.

6.1. Усавршавање кадрова за научноистраживачки рад

Преглед реализованих активности Програма усавршавања кадрова за научноистраживачки рад у 2025. години дат је у табели 6.1.

Табела 6.1. Преглед активности Програма усавршавања кадрова за научноистраживачки рад и параметри квалитета њихове реализације у 2025. години

Активност	Реализована средства у дин.	Захтеви по јавном позиву	
		Поднети	Одобрени
Учешће истраживача на научним скуповима у иностранству	43.860.121,00	714	588
Присуствовање истраживача састанцима радних тела научних скупова у иностранству	6.040.189,00	99	95
Боравак истраживача из иностранства у Србији по позиву	16.414.532,00	111 (за 598 истраживача)	82 (за 437 истраживача)
Финансирање завршне израде и одбране докторских дисертација истраживача и стипендиста Министарства	11.200.000,00	–	160
Постдокторско усавршавање истраживача	2.551.639,60	7	7

Кроз активности програма реализовано је укупно 80.066.481,60 дин. што је је најмањи реализовани годишњи износ у претходне три године. У односу на 2024. годину, захтевано је и одобрено знатно мање учешћа истраживача на научним скуповима у иностранству, што је обрнути тренд у односу на неколико претходних година. Мање средстава је реализовано и на активности које се односе на млађе категорије истраживача – докторанде и постдокторанде (последње две активности у табели 6.1) у односу на 2024.

6.2. Подстицање и стипендирање младих и надарених за научноистраживачки рад

Кроз ове активности финансирају се научноистраживачке активности младих истраживача, доктораната и најбољих надарених ученика завршних разреда средњих школа. Основни циљ Програма је очување и развој научноистраживачког подмлатка и спречавање одлива квалитетних научних кадрова ка иностранству.

Преглед параметара активности по овом програму дат је у табели 6.2.

Од када је уведена активност стипендирања студената докторских студија који се укључују у рад акредитованих научноистраживачких организација – института и факултета, она је финансијски доминантна у овом програму развоја научних кадрова. У овој активности у 2025. години финансирано је укупно 367 стипендиста (мањи број од 413 који су финансирани у 2024. години) са 259.782.214,00 дин, што је нешто већи износ за мањи број стипендиста у односу на

2024. годину. Ангажовање стипендиста у 78 НИО додатно је финасирано кроз линију материјалних трошкова укључивања стипендиста у рад акредитованих научноистраживачких организација са 31.890.000,00 дин. За 254 стипендиста продужено је стипендирање на основу уговора закључених претходних година, док се на јавни позив у 2025. години пријавило 150 кандидата (мање него у 2024. години – 240), а закључено је 134 нових уговора. Уз стипендирање доктораната, реализовано је и 7 стипендија (уз продужетак 10 стипендија из претходних година) за младе истраживаче-ученике завршних разреда средње школе који су освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања, у знатно мањем износу него претходних година. Знатно мањи износ реализован је и за активност суфинансирања студената на мастер или докторским академским студијама на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству због знатно мањег броја поднетих и одобрених захтева. Међутим, око 2,5 пута већа средства него у 2024. години реализована су за финансирање трошкова пријаве и одбране докторских дисертација стипендиста Министарства за сличан број одобрених захтева (9 у 2025, а 7 у 2024. години).

Табела 6.2. Преглед активности и квалитет њихове реализације у оквиру програмске активности подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад за 2025. годину

Активност	Реализована средства у дин.	Захтеви по јавном позиву	
		Поднети	Одобрени
Суфинансирање студената на мастер или докторским академским студијама на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству	186.375,80	5	4
Финансирање трошкова пријаве и одбране докторске дисертације стипендиста Министарства	732.135,88	9	9
Материјални трошкови укључивања стипендиста у рад акредитованих научноистраживачких организација	31.890.000,00	Одобрено за 78 НИО	
Стипендије студентима докторских академских студија укључених у рад акредитованих научноистраживачких организација (ек. кл. 472)	259.782.214,00	150	134 (продужено за 254 докторанада; укупно за 367 докторанада)
Стипендије ученицима завршних разреда средње школе који су освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања (ек.кл. 472)	746.050,00	8	7

Укупно реализована средства по овом програму у 2025. години су 293.455.775,68 дин, што је приближно иси износ као у 2024. години.

6.3. Набавка научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података

Финансирање програмских активности набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података подразумева: набавку научне и стручне литературе из иностранства, обезбеђивање приступа електронским научним и стручним базама података и едукацију за њихово ефикасно коришћење и додела Digital Object Identifier – DOI бројева за научне часописе који излазе у Републици Србији, а који су укључени у међународни систем доступности и размене информација (CrossRef). Након спровођења поступка по јавном позиву, склапају се уговори које Министарство науке, технолошког развоја и иновација закључује са организацијом која има дугогодишње искуство и потврђену успешност у вршењу послова овакве набавке услуга за потребе научноистраживачке заједнице Србије, а да истовремено задовољава критеријуме дефинисане јавним позивом. У 2025. години, као и претходних, уговор је склопљен са Народном библиотеком Србије у износу од 350.315.886,32. Програмом набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података обезбеђује се важан сегмент научно-истраживачког рада и академске наставе – неопходна доступност страних научних и технолошких информација за

потребе научне, образовне и развојне делатности у Републици Србији кроз увид у најновије научне резултате из свих научних области и релевантну научну и стручну литературу. У 2025. години обезбеђен је приступ страној научној литератури и електронским базама података у 5 индексних електронских база, 15 електронских база података пуног текста и додела DOI бројева чланцима у 57 домаћих електронских часописа. Финансирана је и едукација за коришћење сервиса за нових 117 стипендиста Министарства. По овом програму финансирана је библиометријска анализа за 456 научних часописа домаћих издавача у износу од 14.600.000,00 дин. Укупно за ове програмске активности утрошено је 364.915.886,32 дин, нешто више него у претходне две године.

6.4. Издавање научних публикација и одржавање научних скупова

Општи циљ ове програмске активности јесте обезбеђивање презентације резултата научноистраживачке делатности која се обезбеђује реализацијом истраживања по другим програмима од општег интереса из члана 12 Закона о науци и истраживањима, првенствено кроз објављивање резултата тих истраживања у домаћим научним часописима, монографијама као и излагањима на научним скуповима у земљи, и укључивање научно-стручних друштава из Републике Србије у међународна научна удружења/организације, чиме се доприноси проширивању општег фонда знања и повећању употребљивости добијених научноистраживачких резултата у свим научним областима, те њихова примена у образовним, производним и технолошким процесима, а у складу са стратешким циљевима развоја науке и технологије у Републици Србији, утврђеним Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије.

Право да користе средства намењена суфинансирању издавања научних часописа у Републици Србији и у 2025. години имале су НИО које су уписане у Регистар, издавачке организације уписане у АПР у сарадњи са НИО и научна и научно-стручна друштва уписана у АПР.

Суфинансира се издавање научних часописа који су периодичне серијске публикације које имају ISSN, које излазе редовно и издају се у папирном и/или електронском облику. Висина средстава и критеријуми суфинансирања зависи од М категорије часописа.

Министарство по овом програму суфинансира и одржавање научних скупова који се одржавају у земљи чији је организатор НИО уписана у Регистар или научна и научно-стручна друштва чије је седиште на територији Републике Србије. Тема научног скупа мора бити из области основне делатности Организатора скупа

Преглед одговарајућих активности у 2025. години дат је у табели 6.3.

Табела 6.3. Преглед активности и квалитет њихове реализације у 2025. години у оквиру програмске активности издавања научних публикација и одржавање научних скупова

Активност	Реализована средства у дин.	Захтеви по јавном позиву	
		Поднети	Одобрени
Издавање научних часописа	87.888.428,00	230	220
Издавање монографија од националног значаја	17.081.760,00	111	103
Одржавање научних скупова	101.333.505,00	297	270
Колективна чланарина у међународним удружењима	8.855.650,00	102	89

Иако је укупно улагање од 215,159,343.00 222.806.477,00 дин. Мање за скоро 8 мил. дин. у односу на оно у 2024. години, одобрен приближно исти број захтева. У односу на 2024. годину поднето је знатно мање захтева за суфинансирање одржавање научних скупова у земљи, што је обрнуто у односу на тренд који је регистрован у претходне две године. Овај податак указује на то да је интересовање за организацију научних скупова у земљи у паду.

6.5. Суфинансирање програмских активности научно-образовних центара, специјализованих организација и удружења која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом

Програм пружа подршку научно-образовним организацијама чија је основна делатност образовање и усавршавање талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом кроз семинаре, кампове и радионице, којима руководе најбољи просветни и научни радници из Србије и иностранства. Основни циљ је да се омогући младима заинтересованим за истраживања да се упознају са елементарном методологијом научног истраживања на основу научне и технолошке добре праксе, најновијих достигнућа у науци. У 2025. години на ове активности утрошено је 1.011.687.486,60 дин. у којој су финансиране активности истраживачке станице „Петница“ и рад Образовно-културног центра „Вук Караџић“ из Тршића. На 116 догађаја у ИС „Петница“, у којима је учествовало 2388 полазника и 1031 предавач, утрошено је 20.000.000,00 дин (три пута мањи износ за приближно исти број догађаја и учесника), док је у истом износу суфинансирано 25 догађаја ОКЦ „Вук Караџић“ са 924 полазника и 233 предавача. У 2025. години финансирано са 16.200.00,00 дин. и 33 догађаја са 351 полазником и 18 предавача у Природњачком центру у Свилајнцу. Уочава се знатан пораст активности у Природњачком центру у Свилајнцу у односу на 2024. годину.

За ову активности пристигао је још један захтев који није одобрен.

За своју активност обуке за докторанде ради стицања додатних знања и вештина у току докторских студија конкурисала је у 2025. години и Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“. Ова активност финансирана је са 1.890.000,00 дин, а средства су искоришћена за реализацију 17 семинара са 1791 полазником и 33 предавача.

6.6. Фонд за младе таленте

Фонд за младе таленте се налази у саставу Министарства науке, технолошког развоја и иновација. Од 2008. године Фонд се бави развојем младих талената, а до данас је додељено преко 45.000 стипендија и награда студентима и ученицима средњих школа. Фонд представља стуб развоја Србије као места настанка и развоја талената, размене знања и идеја, места умрежавања и заједништва. Током године, Фонд реализује конкурсе за финансирање студената у Републици Србији и иностранству, као и финансирање кратких студијских путовања.

Фонд је покренуо и портал Е-Таленти (<https://fondzamladetalente.gov.rs/>) – регистар стипендиста Министарства и електронско пријављивање за стипендије. Стипендија познатија под називом „Доситеја“ додељује се сваке године најбољим студентима завршних година основних, интегрисаних и мастер студија са високошколских установа чији је оснивач Република Србија. Академци се рангирају на основу просечне оцене, а према свом студијском програму који је сврстан у образовно-научно, односно образовно-уметничко поље. На овај начин омогућено је праведно рангирање по уједначеним критеријумима и континуитет у броју стипендија за одређену област. Осим финансијске подршке, наши стипендисти постају и део престижне мреже студената чији рад и изузетност препознаје држава. Њима је омогућено да мапирају свој каријерни пут кроз програм каријерног саветовања уз помоћ каријерног саветника Фонда. Истовремено, добитници „Доситеје“ имају уговорну обавезу да, по завршетку студија, обаве плаћену стручну праксу у јавном сектору кроз програм „Таленти у јавном сектору“. Трајање стручне праксе је минимум три месеца, а максимум девет месеци.

До сада је Фонд за младе таленте доделио укупно 20342 награде ученицима средњих школа, у укупном нето износу од 774.350.000,00 дин. За најбоље студенте завршних година основних академских, интегрисаних и мастер студија у Србији (стипендија Доситеја) додељено је укупно 21766 стипендија, у укупном нето износу од 6.594.270.000,00 дин. Најбољим студентима другог и трећег степена студија на водећим светским универзитетима додељено је 6668 стипендија, у укупном нето износу од 4.695.385.029,60 дин.

7. МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА САРАДЊА

Међународна сарадња спроводи се на основу Програма међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију из члана 12. став 3. тачка 3) Закона о науци и истраживањима. Међународна сарадња се током 2025. године, одвијала у оквиру билатералних, мултилатералних програма и пројеката, кроз сарадњу са међународним организацијама као и кроз индивидуалну сарадњу наших истраживача са истраживачима у свету.

7.1. Активности у области билатералне сарадње

У Табели 7.1. приказана је остварена билатерална сарадња са листом земаља, кроз пројекте мобилности истраживача и стратешке пројекте са бројем текућих и новоодобрених пројеката у 2025. години.

Табела 7. 1. Преглед земаља са којима се остварује билатерална сарадња

Земља	Активни пројекти истраживачке мобилности у 2025. години	Одобрени пројекти у 2025. години
Француска	20	20
Словенија	56	0
Хрватска	0	0
Немачка	21	6
Мађарска	10	
Црна Гора	Завршен циклус	0
Кина	У току 23	0
Португал	Завршен циклус	0
Италија	12	
Белорусија	0	4
Словачка	20	0
Аустрија	У току 27	27
Индија	0	0
Турска	10	0
	Активни пројекти стратешке сарадње у 2025. години	
Кина	6	
Италија	5	

Настављена је успешна реализација 27 пројеката са **Аустријом** за период 2024 – 2026. година. Наредни позив за период 2027-2028. година очекује се у октобру 2026. године.

Настављена је успешна реализација 20 пројеката са **Словачком Републиком** за период 2024-2025.

Настављена је успешна реализација 23 пројеката са **НР Кином** за период 2024 – 2026. Наредни позив за период 2027-2028. година очекује се у априлу 2026. године

Настављена је успешна реализација 12 пројеката мобилности истраживача са Републиком **Италијом**. Пројекти се реализују у трогодишњем периоду од 2025. до 2027. године.

Настављена је успешна реализација 20 пројеката са **Француском** за период 2025 – 2026.

Настављена је успешна реализација 10 пројеката са **Турском** за период 2024-2026.

Настављена је успешна реализација 56 пројеката са **Словенијом** за период 2023-2025.

Настављена је успешна реализација 15 пројеката са **СР Немачком** за период 2024 – 2025. и 6 пројеката за циклус 2025/2026.

Настављена је успешна реализација 10 пројеката са **Мађарском** за период 2025 – 2026.

Настављена је успешна реализација **6 стратешких**, истраживачко развојних пројекта са **Кином** за период 2024-2026. година.

Настављена је успешна реализација **5 стратешких**, истраживачко развојних пројекта са **Италијом** за период 2024-2026. година. Пројекти се реализују у трогодишњем периоду од 2025. до 2027. године.

Објављени Јавни позиви у 2025. години:

- Конкурс за суфинансирање научно-технолошке сарадње између Републике Србије и Мађарске за период 2026 – 2027. године;
- Конкурс за суфинансирање научно-технолошке сарадње између Републике Србије и Словачке Републике за период 2026 – 2027. године;
- Конкурс Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (НИТРА) и Савета за научнотехнолошка истраживања Турске (ТУБИТАК); за период 2027-2028
- 19. децембра 2026. године објављен је јавни позив за пријављивање младих истраживача, који ће боравити у Народној Републици Кини, у трајању од 6 до 12 месеци. Конкурс ће бити отворен до попуњавања броја кандидата за 2026. годину у оквиру Програма за боравак 50 истраживача у току три године (2025-27) у циљу подршке и унапређења спровођења основних и примењених истраживања у приоритетним областима.

7.2. Активности у оквиру мултилатералне сарадње

ПРОГРАМ Хоризонт Европа

Настављена је успешна реализација активности које су предвиђене Споразумом између Европске уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у Оквирном програму ЕУ за истраживање и иновације - Хоризонт Европа.

Према прелиминарним статистичким подацима из јануара 2026. године, 205 институција из Србије учествују у укупно 546 Хоризонт Европа пројеката, са уговореним буџетом од 143 милиона евра у 402 гранта. Стопа успешности износи 15,65%. Република Србија је платила чланарину за 2025. годину, за учешће у овом програму.

Број институција из Србије (кумулативно) према Dashboard Horizont које учествују у истраживачким инфраструктурама Хоризонт Европа програма износи 15. У 2025. години Република Србија је учествовала у: Конзорцијуму европских архива података из друштвених наука (*CESSDA ERIC- Consortium of European Social Science Data Archives*), Европској истраживачкој мрежи за координацију у области индустријске безбедности (*Coordination of European Research on Industrial Safety towards Smart and Sustainable Growth*), Европском друштвеном истраживању (*ESS ERIC - European Social Survey*) и Дигиталној истраживачкој инфраструктури за уметност и хуманистичке науке (*DARIAH ERIC - Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities*).

У оквиру Европске истраживачке мреже за координацију у области индустријске безбедности - САФЕРА, реализује се пројекат Саобраћајног факултета Универзитета у Београду под називом: „*Designing safety and health compliant Cyber Physical systems for digitalized surveillance and assistance processes in hazardous workplaces- HUMAN4DIG 5.0*“ за период од 2025-2027 године.

Појединачни пројекти Хоризонт 2020 програма у којима учествује Министарство

Пројекат ANTARES

Пројекат је завршен 01.03.2025. године.

ПРОГРАМ COST

COST (European Cooperation in Science and Technology) је програм који финансира ЕУ а који омогућава истраживачима да успоставе интердисциплинарне истраживачке мреже у Европи и шире. Овај програм финансира организовање конференције, састанака, школа за обуку, кратких научних посета или других активности умрежавања у широком спектру научних тема.

Званични статистички подаци који се односе на период 2012-2024. за Србију и друге земље су достављени у априлу 2025. године. Учешће истраживача из Србије у укупном броју текућих акција константно расте, у 2012.г. то је било 50% од укупно 301 акције, у 2014. 66% од 370 акција, у 2016. 81% од 352 и у 2019. години је достигао 92% од укупно текуће 292 акције. На основу званичних података из априла 2021. године у 2020. години истраживачи из Србије су учествовали у 270 акција од 291 (92.8%). У 2021. години је учешће наших истраживача било 94%. Пресек стања у мају 2023. године показује да су у текућим акцијама у 2022. години истраживачи из Србије учествовали у 96% акција, а током 2023. године у 97% активних акција., 2024. годину указују да наши истраживачи учествују у 98% активних акција и у 2025. години у 97%. Тренутни пресек стања за акције које су почеле са радом у октобру 2025. године указује да су наши истраживачи укључени у 65 акција од 70 нових одобрених. Нови званични статистички подаци се очекују да буду доступни у мају 2026. године. У 2020. години истраживачи из Србије

су искористили средства у износу од 367.000 EUR што је износило 4,8% од укупног буџета COST акција. Смањен износ апсолутних средстава је очигледно последица мање мобилности истраживача у условима пандемије, али је релативна искоришћеност средстава и даље у порасту. У 2021. години тај износ је 322.218,67 евра, док је у 2022. години знатно повећан и износи 855.920 евра. Тренд повећане активности наших истраживача је позитиван и у 2023. години су искоришћена средства у укупном износу од 1.182.953 евра, у 2024. години 1.309.621 и у 2025. години 1.246.174 евра, су искористили наши истраживачи.

ПРОГРАМ ЕУРЕКА

Република Србија активно учествује у Еурека програму од 2002. године, на основу Меморандума о разумевању између ЕУРЕКА Секретаријата и земаља чланица ЕУРЕКА иницијативе потписаног дана 28. 06. 2002. године („*Memorandum of Understanding on the EUREKA Secretariat between Members of EUREKA*”), којим је стекла статус пуноправне чланице ЕУРЕКА међувладине иницијативе.

У 2025. години из буџета је финансирано укупно 9 ЕУРЕКА пројеката са српским учешћем, у износу од 38,324,150.69 РСД, од којих је 6 пријављено на Јавни позив из 2024. године.

Јавни позив за финансирање Еурека пројеката за 2025.годину, објављен је 26. маја 2025. године и обухватао је пријаве са српским учешћем по мултилатералном позиву "Eureka LinkUp: Connecting Regions for Innovation", са учешћем једне од следећих земаља: Аустрије, Словеније, Турске, Албаније и Црне Горе, са роком за пријављивање до 10. септембра 2025. године и пријаве са српским учешћем са најмање једном од 45 земаља чланица, са роком за пријављивање до 10. септембра 2025. године. На позив је достављено укупно 11 пријава пројеката.

Вебинар у онлајн формату за апликанте у позиву " *Eureka LinkUp: Connecting Regions for Innovation*" у организацији Еурека секретаријата, одржан је 16. јуна 2025. године.

ПРОГРАМ НАТО – Наука за мир и безбедност

Програм обезбеђује финансирање, експертске консултације и подршку безбедности кроз релевантне активности које су заједнички развиле земље чланице НАТО-а и партнерске земље. Република Србија активно учествује у Програму од 2007. године кроз различите активности у оквиру Презентационог документа који је закључен 14. јула 2011. године и два циклуса Индивидуалног акционог плана партнерства (ИПАП) између Републике Србије и Северно-Атлантског уговора (НАТО). На основу листе добијене из Мисије РС при НАТО, Брисел, од 2013. године до јануара 2024. године евидентирано је укупно 37 активности са учешћем српских истраживачких тимова, од којих је 21 завршено, 13 су у току и 3 су новоодобрене. Од поменутих 37 активности, најзаступљенији су вишегодишњи пројекти (26), док су остале активности напредни курсеви обуке и напредне истраживачке радионице.

7.3. Посебни билатерални и мултилатерални програми

Програм за финансирање мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону

На основу закљученог Програма за финансирање мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону између Србије, Аустрије, Чешке Републике и Словачке Републике, и Амандмана Програма, којим се, поред наведених земаља Дунавског региона, прикључују и Француска, Бугарска, Хрватска и Црна Гора, са циљем да се пружи подршка пројектној сарадњи у подунавском региону међу земљама учесницама, одобрено је за финансирање укупно 33 пројекта, од којих се 13 пројеката реализује у пројектном циклусу 2025–2027. године.

У току је припрема документације за нови јавни позив за предлоге пројеката научне и технолошке сарадње у Дунавском региону за период 2027–2028. године, који се очекује се крајем априла 2026.године.

7.4. Сарадња са међународним организацијама

Сарадња са ЦЕРН-ом

У ЦЕРН-у је тренутно укључено 5 институција у оквиру 5 експеримената у којима учествују српски истраживачи, инжењери и специјалисти у оквиру међународних колаборација.

Највеће учешће и значај свакако имају два српска истраживачка тима која истовремено представљају државне пројекте на експериментима: *ATLAS* (Институт за физику и Машински факултет, Београд) и *CMS* (Физички факултет, ИНН "Винча"). Остали тимови су са одговарајућим уговорима везани за експерименте: *ISOLDE* (Департман за физику ПМФ-а Нови Сад), *SHIP* (Институт за физику) и *SHINE* (Физички факултет). У области теоријске физике високих енергија ангажован је мањи тим из Департмана за физику ПМФ-а Универзитета у Нишу, као и мањи тим из ИНН "Винча" на разматрању и припреми будућих експеримената у ЦЕРН-у.

Укупан број регистрованих корисника из Србије се често мења, али углавном расте. Званично се креће око броја 65, али према нашој евиденцији реалнији број је око 80, јер значајан број појединачних корисника са српским пасошем је регистрован у оквиру других међународних тимова. Скоро сви тимови поседују програм рада и одговарајућу тематику која је у складу са обавезама и одговорностима које су преузели у постојећим истраживачким пројектима у ЦЕРН-у. Одређен број регистрованих српских корисника који су ангажовани у оквиру других иностраних тимова или као појединци у другим експериментима.

Укупан број публикованих радова свих истраживача у 2025. години у врхунским часописима, такође се креће око броја 200. Међутим, прецизан број ових публикација, као и сама природа проблематике у физици високих енергија, лако се провера на сајтовима одговарајућих међународних колаборација у којима активно учествују српски тимови. Као и претходних година, Србија је била регуларно заступљена и посредством својих представника који су учествовали путем видеа или лично на свим састанцима САВЕТА ЦЕРН-а, као и на састанцима асоцијације истраживача (*ACCU*) и Европске Комисије *RECFA/ECFA* састављене од представника држава чланица ЦЕРН-а. У области едукације истраживача, студената, ђака и наставника, која представља значајан део активности ЦЕРН-а, Србија је била врло добро заступљена.

Сарадња са Обједињеним институтом за нуклеарна истраживања (ОИНИ), Дубна, Руска Федерација

На састанку Комитета високих представника Влада у Обједињеном центру за нуклеарна истраживања (ОИНИ) одржаном 24-25. марта 2025. у Дубни, учествовала је делегација Републике Србије у саставу проф. др Мирослав Трајановић, државни секретар, мр Светлана Богдановић и др Марија Јанковић, заменик директора Института „Винча“.

9. маја 2025. године, са замеником директора ОИНИ др Лачезаром Костовим, који је био у посети Институту „Винча“, организован је састанак у Министарству где је са помоћницим Иваном Вукашиновић разговарано о актуелним и потенцијалним правцима будуће сарадње.

Током 67. Међународног сајма технике и техничких достигнућа (20–23. мај 2025. године) у Београду, ОИНИ је представио резултате заједничких истраживања са партнерима из Србије. Првог дана Сајма, штанд ОИНИ посетиле су државни секретар Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, др Марија Ђатовић и координатор за сарадњу Србија–ОИНИ, заменик директора Института за нуклеарне науке "Винча", др Марија Јанковић.

29. јула 2025. године одржан је десети састанак заједничког координационог одбора Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије и ОИНИ. На састанку је разматрана евалуација пројеката у оквиру конкурса који је био отворен до 27. јуна. Заједнички координациони комитет је донео одлуку да се финансира свих 48 пријављених пројеката у којима учествује 13 институција из Србије у износу од 5.000 долара. На састанку је разматрана и Међународна студентска пракса коју организује Универзитетски центар у Дубни. Након достављеног позива у јулу 2025. год. факултетима и институтима, констатовано је велико интересовање српских студената за учешће у програму. Одлучено је да се на праксу упути 10 студената са српских универзитета у периоду од 22. септембра до 10. октобра 2025.

Поред пројеката који су одобрени за пројектни циклус 2025.-2026. настављене су активности на реализацији 12 пројеката у оквиру пројектног циклуса 2024 -2026 на којима учествују истраживачи из 5 институција из Србије.

Током 2025. године објављено је 27 заједничких публикација у часописима и 40 презентација на конференцијама.

Сарадња са Уједињеним Нацијама

Делегација Министарства науке, технолошког развоја и иновација, коју је предводила државна секретарка проф. др Александра Шуваковић, учествовала је на заседању Комисије за науку у оквиру 43. Генералне конференције УНЕСКО-а, која је одржана од 7. до 10. новембра 2025. године у Самарканду, у Републици Узбекистан.

European Molecular Biology Laboratory (EMBL)

Република Србија је 28. јуна 2023. године стекла статус придружене чланице Европске лабораторије за молекуларну биологију (ЕМБЛ).

У оквиру фазе потенцијалног чланства, Србија ће учествовати на састанцима Савета ЕМБЛ-а у својству посматрача. Овај статус представља значајан корак ка унапређењу националног истраживачког и иновационог система, јер омогућава домаћим истраживачима приступ савременим истраживачким инфраструктурама, програмима обуке и међународним професионалним мрежама ЕМБЛ-а.

По истеку периода потенцијалног чланства, биће размотрена процедура за приступање Републике Србије пуноправном чланству у ЕМБЛ-у.

Управљачка платформа за истраживање и иновације Западног Балкана (Steering Platform (SP) on Research and Innovation for the Western Balkans).

У Подгорици је од 20. 10. до 21. 10. 2025. године одржан Министарски састанак Управљачке платформе за истраживање, иновације, образовање и културу, где су за област истраживања предвиђене две рунде обраћања министара региона Западног Балкана. Делегацију Министарства предводио је министар академик Бела Балинт.

7.5. Европске интеграције у области науке и истраживања

У току 2025. одржана су два састанка у области евроинтеграција. Састанак Пододбора за истраживање, иновације и информационо друштво одржан је 5. фебруара 2025. године а састанак Одбора за стабилизацију и придруживање одржан је 19. новембра 2025. године, где је представница Министарства презентовала одговоре на питања везана за напредак Србије у области истраживања и иновација.

7.6. Пројекти из претприступних фондова ЕУ (ИПА) у сектору конкурентности и други пројекти и кредити у области науке и иновација

ИПА 2018 – Повећање иновационих капацитета и технолошке спремности МСП-а (Фонд за иновациону делатност): Подржано је 110 иновативних компанија, што је резултирало развојем 160 нових производа, услуга и технологија, са 44 пласирана решења на тржиште, 28 започетих процеса комерцијализације, 8,6 милиона евра прихода, 57 патентних пријава и 16 компанија које су обезбедиле додатне инвестиције. Завршни догађај одржан је 21. фебруара 2025. године у Научно-технолошком парку Београд, уз присуство високих представника институција и партнера, где су представљени кључни резултати пројекта и примери успешних иновација, као и значај сарадње науке и привреде у јачању иновационог екосистема Србије. Завршни извештај је поднет у мају 2025. године Министарству финансија – Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ, а одобрен 24. новембра 2025, док је коначна уплата реализована 31. децембра 2025. године. Корисници ће се пратити у наредних пет година, укључујући извештавање и обавезе по основу ројалтија у оквиру Програма суфинансирања иновација.

ИПА 2019 – Повећање иновационих капацитета и раста МСП-а: (Фонд за иновациону делатност): У оквиру два јавна позива финансирано је укупно 96 пројеката у вредности од 20,9 милиона евра, од којих је 81 успешно завршен, док је преосталих 15 у завршној фази (8 у оквиру Програма суфинансирања иновација и 7 у оквиру Програма сарадње науке и привреде), при чему је рок за завршетак имплементације свих пројеката 9. јануар 2026. године. Фонд спроводи континуирано праћење кроз финансијске и наративне извештаје, шестомесечне извештаје о напретку, надзорне посете и, где је применљиво, праћење утицаја на животну средину, док су уједно развијене и промотивне активности кроз 14 видео и писаних прича о успеху корисника. У априлу 2025. године одобрено је продужење трајања ИПА 2019 за 15 месеци, чиме је период имплементације продужен до 30. априла 2027. године, ради потпуног завршетка активности и спровођења мера техничке подршке.

Пројекат акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (SAIGE пројекат) подржава реформу научноистраживачког сектора, програме Фонда за иновациону делатност и Фонда за науку Републике Србије, трансформацију НИО, јачање веза између привредног и академског сектора, развој иновативних привредних друштава и реализацију активности везане за Стратегију паметне специјализације. Европска унија донирала је за овај пројекат износ од 41,5 милиона евра из ИПА 2019, док Светска банка обезбеђује кредитна средства у износу од 43 милиона евра. До краја 2025. године је из оба извора, укупно повучено 94% средстава за реализацију пројектних активности. Током 2025. године отпочела је реализација активности из додатног финансирања SAIGE пројекта којим се обезбедило 25 милиона евра кредита за подршку развоју вештачке интелигенције у Србији и БИО4.

Пројекат SAIGE заједно реализују Министарство науке, технолошког развоја и иновација, Фонд за науку Републике Србије и Фонд за иновациону делатност.

Подршка програмима Фонда за науку

Пројекат SAIGE пружа подршку компететивним програмима Фонда за науку Републике Србије и најбољим научноистраживачким пројектима који су изабрани на основу независне међународне селекције.

Подршка укључује грантове за основна и примењена истраживања, која се реализују у оквиру следећих програма:

- Програм ИДЕЈЕ, који се финансирао из комбинованих средстава пројекта SAIGE и средстава буџета Републике Србије у укупном износу од 30 милиона евра намењених за реализацију 105 пројеката. Сви финансирани пројекти су завршили са реализацијом.

- Програм ДОКАЗ КОНЦЕПТА, који је финансиран са буџетом од 1 милион евра из средстава пројекта SAIGE намењеном за финансирање 52 пројекта. Сви финансирани пројекти су завршили са реализацијом.

- Програм ПРИЗМА, који се финансира из комбинованих средстава буџета Републике Србије и средстава пројекта SAIGE у укупном износу од 25 милиона евра намењених за реализацију 97 пројеката. За 2 пројекта је окончана реализација, док је у имплементацији 95 пројеката. Тим Фонда, заједно са ангажованим стручњацима из Јединице за имплементацију SAIGE пројекта, спровео је 11 надзорних посета током 2025. године у циљу увида у статус и прогрес научних резултата, као и ради праћења аспеката заштите животне средине, социјалних и етичких питања.

- Програм ПРОМИС 2023, који се финансира из комбинованих средстава буџета Републике Србије и средстава пројекта SAIGE у укупном износу од 4 милиона евра намењених за реализацију 30 пројеката. За 15 пројеката је окончана реализација, док је у имплементацији 15 пројеката. Тим Фонда, заједно са ангажованим стручњацима из Јединице за имплементацију SAIGE пројекта, спровео је 2 надзорне посете у периоду март-мај 2025. године у циљу увида у статус и прогрес научних резултата, као и ради праћења аспеката заштите животне средине, социјалних и етичких питања.

- Програм ДИЈАСПОРА - Заједнички истраживачки пројекти, који је финансиран са буџетом од 2.179.709,45 евра из средстава пројекта SAIGE намењеном за финансирање 11 пројеката који су у другој години реализације.

- Програм ДИЈАСПОРА – Истраживачке посете, који је финансиран са буџетом од 796.042,31 евра из средстава пројекта SAIGE намењеном за финансирање 45 пројеката који су у првој години реализације.

- Програм ИДЕЈЕ 2024, чији је укупан буџет 24 милиона евра који се финансира из комбинованих средстава буџета Републике Србије (21,97М ЕУР) и средстава SAIGE (2,03М ЕУР). Јавни позив је расписан дана 11. октобра 2024. године, а рок за подношење предлога пројеката је био 31. децембар 2024. Први пут је рок за подношење предлога пројеката продужен до 18. фебруара 2025. године, а други пут до 28. фебруара 2025. године. Због евидентираних грешака у функционисању нове софтверске платформе, процес евалуације предлога пројеката није окончан. Планира се спровођење екстерне евалуације-провере, а у циљу обезбеђивања законитог, транспарентног и кредибилног поступка.

- Програм сарадње науке и привреде „Наука за привреду“, који је у фази припреме и за који је планирано да буџет буде обезбеђен из комбинованих средстава пројекта SAIGE и средстава буџета Републике Србије. Расписивање Јавног позива очекује се током другог квартала 2026. године.

Подршка трансформацији института

Пројекат SAIGE подржава реформу научноистраживачких организација кроз дизајн и имплементацију планова институционалне трансформације пружањем подстицаја, финансијске и техничке подршке за предузимање планираних корака институционалних реформи.

НИТРА/ЈУП наставили су и у овој години интензивне активности подршке имплементацији планираних активности трансформације 19 института, пружајући подршку у подизању институционалних капацитета са значајнијим фокусом на трансфер технологија и знања и унапређење вештина истраживача и запослених за комерцијализацију иновација. Институте имају веома активну подршку међународних и националних институционалних консултаната, који им помажу у достизању стратешких циљева, као и мешовитог тима експерата за трансфер технологија и јачање капацитета за привлачење инвестиција за научни-истраживачке пројекте.

Пројекат SAIGE је наставио да пружа обуку на велики број тема релевантних за оснаживање институционалних капацитета НИО, као и индивидуалну консултантску подршку за институте у фази припреме предлога пројеката за Хоризонт Европа и за програме Фонда за науку, али и комерцијализацију иновација. Консултанти раде континуирано са институтима на оснаживању капацитета канцеларија за трансфер технологија на институтима и помажу развоју аката у области интелектуалне својине, образаца о заштити података, развојних планова и др.

Различити модели подршке пројекта SAIGE за институте у трансформацији садржани су у верзији 3.2 Водича за институте (из августа 2024.), која се између осталог односи на појашњења о портфолио приступу пројектима унапређења технолошке спремности иновација, пројектима доказа концепта које заједнички реализују више института, бољем планирању трошкова свих иницијатива које подржава SAIGE, као и смернице за интернализацију консултантске подршке, и одрживости резултата SAIGE активности и подршке.

У 2025. години одржане су заједничке активности координације и размене искуства између института у трансформацији, укључујући форуме посвећене унапређењу процедура за даљу подршку институтима и представљање најважнијих резултата процеса, као и тематски форуми посвећени темама успешних управљања пројектима и Програму Хоризонт Европа, као и унапређењу канцеларија за трансфер знања и технологије.

Институте у трансформацији су уз подршку SAIGE реализовали 127 пројеката доказа концепта за укупно 3,2 милиона евра, 97 интерних пројеката за младе истраживаче укупне вредности преко 600.000 евра, у току је реализација 11 пројеката подизања нивоа технолошке спремности иновација са подршком од преко 1,4 милион евра. Средином 2025. године је расписано неколико нових позива за подршку подизања нивоа технолошке и комерцијалне спремности иновација за 19 НИО у процесу:

- кроз програм Cross the Gap подржано је 17 пројеката са укупно 500.000 евра
- за колаборативне пројекте напредних доказа концепта у области вештачке интелигенције обезбеђено 150.000 евра
- за позиве унапређења технолошке спремности иновација у областима вештачке интелигенције и биотехнологије још укупно 2.25 милиона евра из SAIGE додатног финансирања.

Ови позиви су у фази евалуације. До краја 2025. године за трансформацију научних института искоришћено је скоро 9,9 милиона евра подршке кроз пројекат SAIGE.

Оснаживање иновативних стартап предузећа кроз програм Катапулт Фонда за иновациону делатност

У циљу оснаживања стартап заједнице у Србији, Фонд за иновациону делатност, у оквиру Пројекта SAIGE, реализује програм акцелерације Катапулт – први акцелератор у Србији који младим предузећима обезбеђује интензивно, тромесечно менторство и повезивање са инвеститорима. Програм Катапулт помаже иновативним предузећима оријентисаним на раст да се позиционирају на глобалном тржишту, као и да побољшају своје пословне капацитете у развоју, помоћу којих ће повећати могућност привлачења приватних инвестиција. У циљу оснаживања стартап заједнице у Србији, Фонд за иновациону делатност, у оквиру Пројекта SAIGE, реализује програм акцелерације Катапулт.

Катапулт је први акцелератор у Србији који младим предузећима обезбеђује интензивно, тромесечно менторство и повезивање са инвеститорима. Програм је усмерен на иновативна предузећа оријентисана на раст, са циљем њиховог позиционирања на глобалном тржишту и

унапређења пословних и развојних капацитета, чиме се повећава њихова способност за привлачење приватних инвестиција.

Стартапи из четврте кохорте су током 2025. године имали прилику да обезбеде инвестиције и квалификују се за ко-инвестирајући грант, са роком до 10. марта 2026. године.

Јавни позив за пету кохорту затворен је 13. октобра 2025. године, са укупно 128 примљених пријава, од којих је 115 испунило услове за даљу евалуацију. Крајем јануара 2026. године одржана је pitch фаза, у којој се 35 стартапа представило пред члановима Комисије. Финални одабир стартапа за пету кохорту очекује се у марту 2026. године, након чега следи почетак менторског програма.

Паралелно, у оквиру Каталитик програма за развој решења из области вештачке интелигенције, 5. септембра 2025. године извршен је први пресек, при чему је примљено 58 пријава (од којих је 57 оцењено). Током године спроведена је прелиминарна евалуација Инвестиционог одбора, након чега је формирана листа од 24 пројекта. Тим Светске банке је затим извршио проверу усклађености са ризицима вештачке интелигенције и 23. децембра 2025. године дао сагласност за 11 пројеката. У наредном периоду, предвиђено је усаглашавање ставова свих релевантних актера (Светска банка, надлежно министарство и ПИО јединица) у вези са коначним бројем пројеката који ће бити финансирани у оквиру првог пресека. Други пресек је планиран за другу половину 2026. године.

Стратегија паметне специјализације Републике Србије за период 2020-2027

Успешно је завршена имплементација мера и активности из Акционог плана за период 2023-2025. Министарство је у другој половини 2025. године отпочело припрему новог Акционог плана за период 2026-2027. 1. октобра 2025. у НТП Београд одржан је консултативни дијалог са заинтересованима странама ради прикупљања инпута за нови Акциони план и одржано је неколико састанака са предлагачима мера у циљу припреме нацрта документа који ће током 2026. године бити упућен у процедуру усвајања на Влади.

7.7. Активности министарства

Потписани међународни уговори и остала документа:

Донет је Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о сарадњи у области иновација у напредним технологијама („Сл. Гласник РС-Међународни уговори“, бр. 10/2025);

Оквирни споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Узбекистана о сарадњи у области инжењерства, напредних технологија, вештачке интелигенције и сродним областима, потписан је 28.10.2025. године;

Меморандум о сарадњи између Министарства науке, технолошког развоја Србије и Министарства образовања, културе, спорта, наука и технологије Јапана, потписан је 16.09.2025. године;

Меморандум о разумевању између Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије и Institute of International Education, Inc. потписан је 21. 06.2025.године.

Потписан су Анекс број 1 Споразума о сарадњи између Амбасаде Републике Француске у Србији, Француског института и Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, 03.04.2025. године.

Одржано је Седмо заседање Мешовитог српско-кinesког комитета за научно технолошку сарадњу и Протоколом са Седмог заседања Мешовитог српско-кinesког комитета за научно технолошку сарадњу, који је потписан 26.11.2025. године, одобрено је

Измена документоване Одлуке о суфинансирању научно-технолошке сарадње између Републике Србије и Републике Словеније о суфинансирању научно-истраживачке сарадње, потписане у јуну 2025. године, продужена је реализација одобрених пројеката до 31.12.2025. године.

Четврти изборни састанак из Позива за предлоге пројеката за период 2025-2027. година у оквиру Програма мултилатералне научне и технолошке сарадње у дунавском региону одржан је 12.06.2025. године. Потписаним Протоколом одобрено је 13 пројеката са учешћем српских научноистраживачких организација, за период реализације од 1. јула 2025. до 30. јуна 2027. године.

На основу Записника са једанаестог заседања српско-француског Мешовитог комитета, потписаног 30. маја 2025. године у Београду, одобрена је реализација 20 билатералних пројеката у оквиру Конкурса за суфинансирање научне и технолошке сарадње између Републике Србије и Републике Француске, у оквиру програма „Павле Савић” за период 2025–2026.

Документована одлука између СР Немачке (ДААД) и Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије којом је 6 пројеката подржано за финансирање у оквиру циклуса за 2025 – 2026. годину, потписана 27.03.2025. године;

Декларација о заједничким научноистраживачким и иновационим пројектима изабраним у оквиру првог извршног програма сарадње у области науке и иновација за период 2025 – 2027. године, између Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије и Министарства универзитета и истраживања Републике Италије, којом је одобрено 5 стратешких пројеката за финансирање, потписана 20.03.2025. године;

Извршни програм за реализацију научно-технолошке сарадње између Републике Србије и Републике Италије за период 2025 - 2027. године са листом од 12 одобрених пројеката мобилности истраживача, потписан је 20.01.2025. године.

Меморандум о разумевању између Института „Појас и пут“ из Београда и Чонгћиншког истраживачког института при Технолошком институту у Харбину, којим је предвиђено оснивање Заједничког српско-кинеског иновационог центра за ваздухопловне технологије, потписан је 18. децембра 2025. године.

Научни форуми

Иновациони форуми:

У Сегедину је 18. децембра 2025. године одржан први мађарско-српски Иновациони форум у Сегедину. Делегацију НИТРА су предводили шеф Кабинета Сава Стамболић и посебни саветник Растислав Стојисављевић.

Четврти иновациони форум између Србије и Француске одржан је 3. априла 2025. године у Палати Србија под слоганом *AI-deas for a better tomorrow: driving societal change*. Форум је окупио више од 300 истраживача и предузетника из обе земље, с циљем размене најбољих пракси и знања у областима иновација и стартапа, с посебним фокусом на вештачку интелигенцију.

На основу Меморандума о разумевању који се односи на сарадњу на ублажавању сиромаштва посредством науке и технологије између Републике Србије и Народне Републике Кине и Меморандума о разумевању између Министарства науке, технолошког развоја и иновација Србије и Кинеске националне свемирске управе, који се односи на сарадњу у области иновација у истраживању и коришћењу свемирског простора у мирнодопске сврхе, укључујући и активности у оквиру Међународне лунарне истраживачке станице планирана су два програма обуке у трајању од 14 дана.

Учешће представника НИТРЕ:

Министар науке, технолошког развоја и иновација, академик Бела Балинт, посетио је УАЕ од 16. до 19. новембра 2025. на позив министра одбране Мохамеда Ал-Мазруија. Том приликом присуствовао је престижном 19. "Dubai Airshow" сајму, фокусираном на иновације у цивилној и војној авиоиндустрији. Делегацију су чиниле државна секретарка Александра Шуваковић и проф. Мирјана Дамњановић.

12. новембра 2025. године одржано 12. заседање Мешовите комисије између Републике Србије и Швајцарске Конфедерације, на коме је као представник министарства учествовала Светлана Богдановић.

Делегација Министарства науке, технолошког развоја и иновација, предвођена државном секретарком др Маријом Ђатовић, учествовала је на Међународној конференцији окупљања талената у Чонгћингу („Chongqing International Talent Exchange Conference”) у Кини, одржаној 15. новембра 2025. године.

Од 7. до 10. новембра 2025. године делегација Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, коју је предводила државна секретарка проф. др Александра Шуваковић, учествовала је у раду Комисије за науку у оквиру 43. Генералне конференције УНЕСКО-а у Самарканду, Република Узбекистан. Том приликом делегација је присуствовала и догађају „Trust, Transformation and Tomorrow: The Science We Need for 2050“.

На Деветом заседању Међувладине комисије за трговину и економску сарадњу између Републике Србије и Републике Азербејџан, одржане у Београду, 23. октобра 2025. године, као предстваник министарства учествовала је Нада Милошевић.

26. октобра одржан је састанак државне секретарке др Марије Ђатовић са замеником министра образовања и науке Руске Федерације Константином Иличем Могилевским у циљу припреме за предстојеће заседање Мешовитог комитета.

16. октобра 2025. одржан је састанак државне секретарке др Марије Ђатовић са Амбасадором Холандије у циљу припреме студијске посете холандске делегације.

На 4. заседању Међувладине комисије за трговинско-економску сарадњу РС-Казахстан, одржаном од 7. до 8. августа 2025. године Министарство науке, технолошког развоја и иновација представљао је министар, академик Бела Балинт.

На 12. заседању Међувладине српско-белоруске комисије за трговинско-економску сарадњу које је одржано у Београду, 10-11. јула 2025., као представник министарства учествовала је Светлана Богдановић

Делегација Министарства науке, технолошког развоја и иновација, коју је предводила др Марија Ђатовић, државни секретар, учествовала је у званичној посети делегације РС Јапану, која је одржана у периоду од 20. до 26. јуна 2025. год. У оквиру посете делегација је присуствовала у Осаки Инвестиционој конференцији „Србија – земља инвестиција“.

25. јуна 2025. године, министар Бела Балинт присуствовао је састанку председника Србије са секретаром КПК провинције Ђијангсу, Сином Чангсингом, у оквиру јачања сарадње Србије и Кине.

26. јуна 2025. године, државна секретарка Марија Ђатовић састала се са замеником министра унутрашњих послова и комуникација Јапана Хидетоом Кавасакијем ради дефинисања сарадње у области вештачке интелигенције, представивши БИО4 Кампус и најављујући сарадњу са компанијама „*Alloy Therapeutics Inc.*“ и „Такеда“.

Република Србија је учествовала као земља посматрач на 68. скупштини Комитета УН за мирнодопско коришћење Свемира (COPUOS), која је одржана у Бечу од 25. јуна до 2. јула 2005. године

24. јуна 2025. године, делегација Министарства посетила је ЕКСПО 2025 у Осаки, обишла више националних павиљона и присуствовала конференцији „Agevity Japan 2025“, где је др Ђатовић нагласила значај међународне размене знања и промоције ЕКСПО 2027 у Београду.

23. јуна 2025. године, у Осаки је одржана Инвестициона конференција „Србија – земља инвестиција“, у организацији Привредне коморе Србије, где је државна секретарка др Марија Ђатовић представила потенцијале Србије у биотехнологији, биомедицини и људским ресурсима у науци.

Државна секретарка проф. др Александра Шуваковић и в.д. помоћница министра за међународну сарадњу и европске интеграције Ивана Вукашиновић, учествовале су у раду првог глобалног форума о технолошкој дипломатији – „Tech Diplomacy Global Forum“, који је одржан 18. јуна 2025. године у седишту Унеска у Паризу. Учествовањем на овом форуму, представнице Министарства потврдиле су опредељење Републике Србије да активно учествује у креирању глобалних политика у области нових технологија и да допринесе изградњи поверења и сарадње у дигиталној ери.

6. јуна 2025. године, делегација НИТРЕ одржала је састанак са замеником министра образовања Јапана Кеном Акаматсуом, где је др Ђатовић представила фокус Србије на мобилности истраживача, инфраструктурне пројекте и сарадњу кроз билатерални фонд и програм Хоризонт.

Ивана Вукашиновић, в.д. помоћнице министра за међународну сарадњу и европске интеграције, учествовала је на *Education World Forum*-у, који је одржан од 18. до 22. маја 2025. године у Лондону. Форум је окупио више од 150 министара и преко 1.300 доносилаца одлука из преко 135 земаља, а био је посвећен темама инклузивног, одговорног и отпорног образовања, уз снажан акценат на примену EdTech-а и вештачке интелигенције. Представница Србије учествовала је у стручним дискусијама о унапређењу квалитета знања, иновацијама у образовању и сарадњи јавног и приватног сектора. У оквиру форума, Уједињено Краљевство најавило је израду глобалних смерница за одговорну примену генеративне вештачке интелигенције у образовању.

Делегација Републике Србије учествовала је на 31. седници Борда гувернера Међународног центра за генетичко инжењерство и биотехнологију (ICGEB), која је одржана 14. и 15. маја 2025. године у Њу Делхију. Републику Србију представљале су Ивана Вукашиновић, в.д. помоћнице министра за међународну сарадњу и европске интеграције, и др Ивана Страхинић, директорка Института за молекуларну генетику и генетичко инжењерство, док је функцију председавајуће седницом обављала др Јелена Беговић. У оквиру седнице, као највишег форума одлучивања у ICGEB, разматрани су и усвојени кључни документи, укључујући Генерални програм и буџет за 2025. годину, као и извештаји о активностима Центра. Учешћем у раду седнице, Република Србија је потврдила своју активну улогу у јачању међународне сарадње у области биотехнологије и генетичког инжењеринга.

Делегација Републике Србије, коју је предводио проф. др Мирослав Трајновић, државни секретар, учествовала је на састанку Комитета високих представника Влада у Обједињеном институту за нуклеарна истраживања (ОИНИ), који је одржан у периоду од 25. до 26. марта 2025. године у Дубни, Руска Федерација.

Министарка др Јелена Беговић учествовала је на Глобалном министарском дијалогу о научној дипломатији, одржаном 25–26. марта 2025. године у Паризу, у седишту УНЕСКО. У оквиру министарског сегмента, министарка је имала излагање на округлом столу „Научна дипломатија у свету дисруптивних технологија“, посвећеном улози научне дипломатије у одговору на изазове које доносе савремене технологије.

Презентација посвећена представљању могућности укључивања српских техничких института у пројекте Европске организације за нуклеарна истраживања (ЦЕРН), одржана је на Институту „Никола Тесла“ 19. марта 2025. године. Овај догађај окупио је представнике института „Никола Тесла“, „Михајло Пупин“ и Института за испитивање материјала – ИМС, у циљу сагледавања потенцијалних области сарадње и ангажовања домаћих инжењера у пројекте ЦЕРН-а.

У оквиру четврте Инвестопија конференције, одржане 26-27. фебруара 2025. године у Абу Дабију, министарка др Беговић учествовала је на панелу „Усмеравање будућности: Иновације и предузетништво као стубови економског раста“, где је представила иницијативе Владе Републике Србије у областима биотехнологије и вештачке интелигенције.

На Самиту Западног Балкана о култури и образовању, одржаном 3. фебруара 2025. године у Будимпешти, министарка др Беговић учествовала је на панелу посвећеном регионалној сарадњи у области иновација и унапређењу партнерства између Западног Балкана и Мађарске. На овој сесији су, поред министарке Беговић, говорили и министар културе и иновација Мађарске Балаж Ханко, као и представници мађарског иновационог екосистема и међународних научних програма.

8. ИНСТИТУЦИЈЕ, ТЕЛА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ СТАРАЈУ О НАУЦИ

О обезбеђивању квалитета научноистраживачког рада и развоју научноистраживачке делатности у Републици Србији старају се министарство надлежно за научноистраживачку делатност и низ других институција, тела и организација, сходно Закону о науци и истраживањима и другим законима и прописима у области науке и технолошког развоја, високог образовања и иновационе делатности. У овом поглављу дат је кратак преглед активности институција, тела и организација које се старају о науци.

Рад Министарства у подручју науке и технолошког развоја током 2024. године одвијао се у оквиру следећих сектора:

1. Сектор за науку. У Сектору за науку образоване су следеће уже унутрашње јединице:

- Одсек за развој научноистраживачких кадрова;
- Одсек за праћење реализације програма и пројеката у области основних истраживања и студијско-аналитичке послове;
- Група за обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада и развој научноистраживачке делатности.

2. Сектор за иновације, трансфер технологије и технолошки развој. У Сектору за иновације, трансфер технологије и технолошки развој образоване су следеће уже унутрашње јединице:

- Одсек за примењене науке и трансфер технологија;
- Одсек за подршку иновационој делатности и технолошки развој;
- Група за е-науку;
- Група за инвестиције и праћење рада и пословања организација – корисника буџетских субвенција и средстава међународних кредита и донација и
- Група за подршку у раду Фонда за младе таленте.

3. Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције. У Сектору за међународну сарадњу и европске интеграције образоване су следеће уже унутрашње јединице:

- Одсек за развојне и истраживачке програме и пројекте у науци и
- Група за пројекте из претприступних фондова ЕУ (ИПА) у сектору конкурентности и имплементацију других пројеката и кредита у области науке и иновација.

У Министарству је као посебна унутрашња јединица образован Секретаријат Министарства. Активности Министарства науке, технолошког развоја и иновација које се односе на научноистраживачку делатност приказане су у оквиру других поглавља овог извештаја.

8.1. Фонд за науку Републике Србије

У току 2025. године програмске активности Фонда за науку Републике Србије биле су усмерене на праћење реализације текућих програма, завршетак реализације пројеката у оквиру завршених програма, отклањање административних препрека у имплементацији одобрених пројеката, процесе евалуације предлога пројеката у оквиру отворених јавних позива, као и на наставак активности у вези са припремом нових програмских циклуса.

Програмске активности су током 2025. године укључивале, између осталог:

- **Праћење реализације пројеката у оквиру 8 програма** који су били активни током 2025. године: ИДЕЈЕ, ИДЕНТИТЕТИ, Зелени програм, ПРИЗМА, ПРОМИС 2023, Доказ концепта, ДИЈАСПОРА - Заједнички истраживачки пројекти, ДИЈАСПОРА – Истраживачке посете;
- Од 8 програма, **4 програма је до краја 2025. године** (ИДЕЈЕ, ИДЕНТИТЕТИ, Зелени програм и Доказ концепта) су завршили са реализацијом;
- Такође, 2 програма су у овој години били у фази евалуације: за Програм ДИЈАСПОРА – Истраживачке посете евалуација је окончана и након потписивања уговора је започета реализација пројеката. У оквиру програма ИДЕЈЕ 2024 процес евалуације предлога пројеката није окончан због евидентираних грешака у функционисању нове софтверске платформе. У циљу обезбеђивања законитог, транспарентног и кредибилног поступка, планирано је спровођење екстерне евалуације, односно додатне провере процеса оцењивања.

- **Припрема 3 нова програма:** Заједнички истраживачки програм са Народном Републиком Кином, Програм сарадње науке и привреде „Наука за привреду“ и нови Зелени програм сарадње науке и привреде за унапређење локалне самоуправе.

Програм идеје: Закључно са 31.10.2025. године завршена је реализација свих 105 пројеката финансираних у оквиру програма. У току четвртог квартала 2025. године започета је припрема Завршног извештаја о програму.

Програм идентитети: Током 2025. године настављена је реализација пројеката у оквиру програма ИДЕНТИТЕТИ, који подржава истраживања из области друштвених и хуманистичких наука, усмерена на проучавање различитих врста идентитета и начина на који они обликују друштво. У оквиру програма финансирано је укупно 16 пројеката, који су до краја 2025. године завршили са реализацијом.

Програм развој - зелени програм сарадње науке и привреде: Закључно са крајем 2025. године успешно је окончана реализација свих 20 пројеката финансираних у оквиру програма, уз завршено административно и финансијско извештавање, поврат неутрошених средстава и затварање наменских рачуна.

Програм призма: Током 2025. године, у оквиру програма ПРИЗМА праћена је реализација 97 пројеката одобрених за финансирање.

У наредном периоду планирано је подношење и преглед годишњих извештаја за другу годину реализације пројеката, као и преглед два завршна извештаја.

Програм за изврсне пројекте младих истраживача и научника у раној фази каријере - програм промис 2023: Током 2025. године спровођено је континуирано праћење реализације 30 пројеката у оквиру програма ПРОМИС 2023, који су се налазили у другој години реализације. У наредном периоду предвиђено је подношење и евалуација завршних извештаја за већину пројеката, као и годишњих извештаја за пројекте чија је реализација продужена.

Програм доказ концепта: Током 2025. године настављена је реализација пројеката у оквиру програма Доказ концепта, који има за циљ подршку истраживачима у развоју иновативних решења и њиховом приближавању комерцијалној примени. У оквиру програма финансирана су укупно 52 пројекта.

Програм подршке сарадњи са српском научном дијаспором – заједнички истраживачки пројекти: Током 2025. године истраживачки тимови су учествовали у реализацији укупно 11 пројеката финансираних у оквиру програма „ДИЈАСПОРА: Заједнички истраживачки пројекти“.

Програм сарадње српске науке са дијаспором – подршка за истраживачке посете научника из дијаспоре: Током 2025. Године реализоване су активности у оквиру програма сарадње српске науке са дијаспором „Подршка за истраживачке посете научника из дијаспоре“, које су обухватиле спровођење јавног позива, административну проверу и евалуацију предлога пројеката, припрему уговорне документације и почетак реализације одобрених пројеката.

Програм идеје 2024: Јавни позив је расписан дана 11. октобра 2024. године, а рок за подношење предлога пројеката је био 31. децембар 2024. Први пут је рок за подношење предлога пројеката продужен до 18. фебруара 2025. године, а други пут до 28. фебруара 2025. године. Због евидентираних грешака у функционисању нове софтверске платформе, процес евалуације предлога пројеката није окончан. Планира се спровођење екстерне евалуације-провере, а у циљу обезбеђивања законитог, транспарентног и кредибилног поступка.

Приказ научних резултата по програмима

У наредној табели дати су обједињени подаци за остварене научне резултате који су остварени током целокупне реализације пројеката, а који се односе на 8 текућих програма Фонда за науку у 2025. години. Табеларан приказ података по појединачним програмима дат је у Прилогу 1.

Табела 8. 1: Приказ научних резултата по програмима у 2025. години

Програм	Укупан број научних радова	Број публикованих радова у међународним часописима	Број публикованих радова у часописима категорије М21/ М21а	Број учешћа на међународним конференцијама и/ или семинарима у својим научним областима (М30)	Број регистрованих патента
ИДЕЈЕ	3381	1146	596	1437	8
ИДЕНТИТЕТИ	356	96	7	122	1
ПРОГРАМ РАЗВОЈ - ЗЕЛЕНИ ПРОГРАМ САРАДЊЕ НАУКЕ И ПРИВРЕДЕ	314	87	48	167	7
ПРИЗМА	991	267	161	556	0
ПРОМИС 2023	196	37	27	133	0
ДОКАЗ КОНЦЕПТА	47	5	4	32	2
ПРОГРАМ ПОДРШКЕ САРАДЊИ СА СРПСКОМ НАУЧНОМ ДИЈАСПОРОМ – ЗАЈЕДНИЧКИ ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ	77	20	12	51	/

Преглед финансијског пословања Фонда дат је у поглављу 9.

8.2. Српска академија наука и уметности (САНУ)

Фонд САНУ. Фонд САНУ за истраживања у науци и уметности је у 2025. години остварио укупни приход у износу од 77.000.000,00 динара од Буџета Републике Србије. Одлуку о расподели средстава за 2025. годину донео је Управни одбор Фонда, на седници одржаној 24. априла 2025. године. Уплаћена средства распоређена су на следеће позиције: за научноистраживачке и пројекте у области уметности, објављивање научних публикација, међународну научну сарадњу, организовање научних скупова, предавања, конференција, учешће представника САНУ и њихових сарадника на научним скуповима у земљи и иностранству, набавку научне литературе, припрему изложби и концертних активности. и за друге намене Програма научноистраживачких и уметничких активности САНУ. Будући да је Министарство финансија Републике Србије у више наврата током године затражило уштеду средстава додељених буџетским установама, САНУ је захтев, једним делом, реализовала тако што је укупно расположив износ материјални трошкова Фонда САНУ умањен за 2.400.000,00 динара. Имајући у виду речено, на све наведене намене утрошено је укупно 72.710.977,95 динара. Неутрошена средства у износу од 1.889.022,05 динара враћена су у Буџет Републике Србије.

Делатности финансиране из Фонда САНУ

Научноистраживачки и пројекти из области уметности САНУ. Из области математике, физике, геонаука било је 29; из области хемијских и биолошких наука 19; из области техничко-технолошких наука 17; из области медицинских наука 25; из области језика и књижевности 14; из области друштвених наука 18; из области историјских наука 28; и пројеката из области

уметности 14. Резултати рада пројеката и одбора САНУ у 2025. објављени су у *Билтену Фонда САНУ* за истраживања у науци и уметности за 2025. годину.

Издавачка делатност САНУ. У току 2025. године укупно је било 60 издања. По типу публикација објављено је десет монографија, 17 зборника радова, 14 каталога, 12 појединачних бројева часописа, један компакт-диск и 22. том *Речника САНУ*. Више од три стотине аутора публиковало је 324 научна рада у Академијиним издањима. Због великог интересовања јавности поново су објављени следећи каталози: *Каталог издања САНУ: 2022–2023–2024*, *Илија Босиљ: тријумф уметности* (2. и 3. издање) и *Додо: историја природе*. Укупни трошкови издавања публикација износили су 11.839.010,00 динара (издања Галерије САНУ финансирана су из посебних извора). Монографија *Палата Српске академије наука и уметности* аутора проф. Милана Просена и њен превод на енглески *The Palace of the Serbian Academy of Sciences and Arts*, добила је више награда: за научни допринос књиге на 8. Фестивалу хуманистике, културе и уметности – ФесК „Пази шта читаш“; „Ранко Радовић“ у категорији критичко-теоријских текстова о архитектури, урбанизму и граду и „Александар Дероко“, која је припала аутору Милану Просену за две монографије: *Ар деко у српској архитектури* и *Палата САНУ*. За библиотечку размену спаковано је и послато 2.840 издања, од чега су издања САНУ – 2.133 примерака, издања института САНУ – 641 примерак и издања других издавача – 66 примерака.

Међународна сарадња, организација научних скупова и учешће чланова САНУ на научним скуповима у земљи и иностранству. Током године САНУ је организовала 19 научних скупова, 2 свечана скупа, 8 свечаних академија, 5 комеморативних скупова, 6 предавања, 4 приступна предавања иностраних чланова САНУ, 3 циклуса предавања са укупно 25 предавања.

Научни скупови. Под покровитељством САНУ у 2025. години, одржано је више значајних научних скупова у згради САНУ, и то: на предлог Одељења друштвених наука САНУ, одржана је *Презентација Извештаја Светске банке: достизање високог дохотка у Европи и Азији* 28. марта; Одељење техничких наука САНУ у сарадњи са Центром за физику чврстог стања и нове материјале Института за физику у Београду организовало је међународну научну конференцију *Advances in Solid State Physics and New Materials* која је одржана у САНУ од 19. до 23. маја; Одељење друштвених наука САНУ организовало је међународну научну конференцију *Научно дело академика Миодрага Јовичића* 3. и 4. јуна; у организацији Одељења медицинских наука САНУ одржан је међународни научни скуп *Контрола покрета* 6. и 7. јуна; Одељење за математику, физику и гео-науке САНУ у сарадњи са Институтом за физику Београд и Оптичким друштвом Србије организовало је *Десету међународну школу и конференцију о фотоници – PHOTONICA 2025* од 25. до 29. августа; у организацији САНУ, Алијансе националних и интернационалних научних организација за области Појаса и пута (ANSO) и Унеска одржана је *Светска конференција о науци и уметности за одрживост* 23. и 24. септембра; под покровитељством САНУ, на предлог Одељења техничких наука САНУ, одржан је *XXIII Међународни симпозијум енергетска електроника* 8. октобра; у организацији САНУ и Математичког института САНУ 9. и 10. октобра одржана је међународна научна конференција *Вештачка интелигенција*; Одељење медицинских наука САНУ организовало је научни скуп *Неуромодулација: терапијске могућности*, 22. октобра; САНУ је у сарадњи са канцеларијом Повереника за заштиту равноправности РС организовала научни скуп *Једнакост кроз афирмативну акцију*, 24. октобра; у организацији Одељења историјских наука САНУ и Српског комитета за византологију одржана је *Осма национална конференција Византолога* од 27. до 29. октобра; Одељење уметности САНУ и Музиколошки институт САНУ организовали су научни скуп *Српска симфонијска музика после 1945* од 29. до 31. октобра; на предлог Одељења за математику, физику и гео-науке САНУ одржана је трибина 17. новембра, под називом *100 година квантне механике- револуција која траје*; Одељење језика и књижевности САНУ организовало је научни скуп *Српска научна критика до Другог светског рата* 24. и 25. новембра; САНУ је организовала научни скуп *Два века Ђ. Даничића* 27. и 28. новембра; Одељење уметности САНУ и Асоцијација за развој одрживе урбане заједнице – STRAND организовали су међународну конференцију *О архитектури 2025 - Пресеци и спајања дисциплина* 4. и 5. децембра; САНУ је организовала научни скуп *Култура: дугорочно стратешко улагање* који се одржао 5. и 6. децембра; Одељење друштвених наука САНУ организовало је научни скуп 9. децембра под називом *Либерализам, неолиберализам и пост-*

неолиберализам; у организацији САНУ и Филозофског факултета Универзитета у Београду одржан је међународни научни скуп *Три века Канта: сазнање, наука и вредности* 10. и 11. децембра.

Свечани скупови *Приступне беседе новоизабраних редовних чланова Српске академије наука и уметности* одржане су од 12. до 15. маја у Свечаној сали САНУ. Првог дана беседе су изложили академици Бранислав Јеленковић, Слободан Марковић, Влада Вељковић и Татјана Симић; другог дана - академици Зоран Пауновић, Љубинко Раденковић, Слободан Грубачић и Јован Делић; трећег дана - академици Алпар Лошонц, Павле Петровић, Драган Војводић и Вујадин Иванишевић; четвртог дана - академици Јелена Јовановић, Милан Марић и Сава Халугин и Тања Ћирковић Величковић. Свечани скуп *Дан Српске академије наука и уметности* коме су присуствовали чланови САНУ, високи представници јавног живота земље, представници универзитета у Србији, директори института као и поштоваоци, сарадници и пријатељи САНУ, ове године је одржан 19. новембра. Присутнима се обратио академик Зоран Кнежевић, председник САНУ. Додељена је награда Медаља САНУ из области природних и техничких наука академику Николи Коњевићу, док је Медаља САНУ из области друштвених и хуманистичких наука додељена академику Тибору Варадију. Књижевни програм приредио је академик Душан Ковачевић, а музички програм био је посвећен почившим академицима Властимиру Трајковићу, Дејану Деспићу и Исидори Жебељан.

Свечане академије. У свечаној сали САНУ одржани су свечане академије посвећене годишњицама чланова САНУ. Одељење историјских наука САНУ обележило је *100 година од рођења академика Десанке Којић Ковачевић* 3. октобра; Одељење хемијских и биолошких наука САНУ обележило је *100 година од рођења академика Миленка Шушића* 13. октобра .у организацији Одељења хемијских и биолошких наука САНУ 17. октобра, обележена је *100 година од рођења академика Војислава Петровића*; Одељење друштвених наука САНУ обележило је *100 година од рођења академика Михаила Ђурића* 31. октобра; Одељење за математику, физику и гео-науке САНУ и Математички институт САНУ обележили су *150 година од рођења академика Михаила Петронијевића* 3. новембра; Одељење медицинских наука САНУ обележило је *100 година од рођења академика Света Суше* 1. децембра; Одељење историјских наука САНУ обележило је *100 година од рођења академика Војислава Ј. Ђурића* 8. децембра; Одељење хемијских и биолошких наука обележило је *100 година од рођења академика Пауле Путанов* 15. децембра .

Комеморативни скупови. САНУ је одржала комеморативне скупове посвећене преминулим академицима: Михаилу Војводићу, Љубомиру Симовићу, Антуну Балажу, Зорану Ковачевићу и Драгану Мицићу.

Предавања. У САНУ су одржана предавања више иностраних научника, и то: проф. Силви Нисефор са Универзитета Еври у Паризу, *Концертантна музика Ивана Јевтића (Ivan Jevtić et le concerto)*; проф. др Јиржи Барек са Карловог Универзитета у Прагу, *Могућности и ограничења савремених електрохемијских метода*; Одил Дек, архитекта из Француске, *С оне стране огледала.*; проф. др Лиса Косгроув, клинички психолог и професорка на Универзитету Масачусетс у Бостону, *Иновативне платформе за развој нових лекова*; академик РАН Муса Хаитов, *Могућности и ограничења савремених електрохемијских метода*; проф. др Рудолф Валента, са Медицинског универзитета у Бечу, *Од алергене-специфичне имуноterapiје до превентивне вакцинације против алергија и индукција толеранције*.

Приступне беседе иностраних чланова у САНУ. Приступно предавање иностраног члана САНУ Никоса Макриса, професора грађевинарства Јужног методистичког универзитета у Даласу (Тексас) одржано је 22. априла на тему *Од Хуковог висећег ланца и Миланковићеве криве притиска до варијационе формулације: Авантура потисне линије зиданих лукова*; предавање иностраног члана САНУ Драга Кекановића, књижевника, одржано је 27. маја на тему *Између зенита и ништавила или Прича о роману ког нисам написао а морао сам*; предавање иностраног члана САНУ Јанка Ж. Николића, професора са Универзитета Аризоне, одржано је 11. јуна на тему *Имунско старење и имунско подмлађивање*; предавање иностраног члана САНУ Весне Гаровић, професора са Медицинског факултета клинике Мејо у Рочестеру (САД), одржано је 13. јуна на тему *Улога сенесенције у патофизиологији прееклампсије*.

Циклусна предавања. Током 2025. године у САНУ су одржана три циклуса предавања. Балканолошки институт САНУ организовао је током фебруара, марта и априла циклус предавања *Југославија - континуитет, искушења, оспоравања* са укупно 7 предавања:

др Душан Фундић, *Аустроугарско виђење Балкана у Великом рату*, 26. фебруар; др Милош Војиновић, *Алтернативни пројекти организације југословенског простора током Великог рата*, 5. март; др Драган Бакић, Милан Стојадиновић, *Једна контроверзна политичка биографија*, 12. март; др Растко Ломпар, *Да ли су постојале српске фашистичке организације у првој Југославији*, 19. март; др Војислав Павловић, *Католичка црква у Југославији током Другог светског рата*, 26. март; др Богдан Живковић, *Односи католичке цркве и државе у Југославији 1946-1952*, 9. Април; др Игор Вукадиновић, *Држава у држави, Косово и Метохија у федеративној Југославији (1945-1974)*, 16. април.

Одељење техничких наука САНУ организовало је циклус предавања под називом *Стање и перспективе природних ресурса Србије у условима климатских промена, енергетске транзиције и нових праваца привредног развоја* са укупно 11 предавања која су одржана у периоду април-новембар: др Невена Пуач, *Ремедијација воде и њена активација третманима неравнотежним плазмама на атмосферском притиску*, 17. април; проф. др Бранимир Н. Гргур, *Батерије као складишта енергије и ослонац зелене агенде*, 8. мај; проф. др Миодраг Месаровић, *Енергетска транзиција и њен утицај на природу, привреду и друштво*, 19. јун; проф. Снежана М. Шербула, *Досадашња искуства са експлоатацијом минералних ресурса и утицаји на природу, становништво и привреду*, 26. јун; проф. др Ратко Ристић, *Утицај шумских екосистема на ерозију земљишта и појаву бујичних поплава-Србија 2025. године*, 19. септембар; проф. Душан Ковачевић, *Расположиво пољопривредно земљиште, биљна производња и потребе за наводњавањем у измењеним климатским условима*, 2. октобар; проф. др Ана Вуковић Вимић, *Растуће климатске опасности-проблем грађана и одговорност државе*, 16. октобар; проф. др Зоран Стевановић, *Стање водних ресурса, проблеми и перспективе водоснабдевања у Републици Србији*, 23. октобар; дипл. инж. рударства Ник Луцић, *Рудници литијума, искуства/Lithium mines experiences*, 6. новембар; академик Слободан Н. Вукосавић *Декарбонизација транспорта, правци развоја и перспективе аутомобилске индустрије*, 13. новембар; адвокат Сретен Ђорђевић *Оцена утицаја правне регулативе ЕУ у области експлоатације минералних сировина на законит развој рударских пројеката експлоатације литијума и бора у Републици Србији*, 20. новембар.

У организацији Одељења медицинских наука САНУ одржан је циклус *Актуелности у дијабетесу 2025* у периоду март-новембар са укупно 13 предавања: академик Небојша М. Лалић, *Терапија дијабетеса: континуитет промене*, 25. Март академик Драган Мицић, *Терапија гојазности: од инкретина до триагониста*, 25. март академик Тадеј Бателино (Tadej Battelino) *Употреба континуираног глукозног мониторинга у гојазности, интермедијерној дисгликемији и типу 2 дијабетеса/The use of CGM in obesity, intermediate dysglycaemia and type 2 diabetes*, 15. април; проф. др Катарина Лалић, *Лечење дислипидемија у дијабетесу: нови приступи*, 27. мај; проф. др Едита Стокић, *Гојазност: разлике између мушкараца и жена*, 27. мај; проф. др Александра Јотић, *Патогенеза типа 1 дијабетеса: релевантност за превенцију*, 30. септембар; проф. др Александар Ђукић, *Патогенеза типа 2 дијабетеса: релевантност за превенцију*, 30. септембар; проф. др Милена Митровић, *Дијабетесна болест бубрега: могућности модулације*, 14. октобар; проф. др Радивој Коцић, *Срце у дијабетесу: могућности протекције*, 14. октобар; проф. др Теодора Бељић Живковић, *Нефармаколошки приступ у лечењу дијабетеса*, 21. октобар; проф. др Милица Пешић, *МАСЛД и кардиоваскуларни ризик у дијабетесу*, 21. октобар; проф. Михаил Роден (Prof. Michael Roden), *О хетерогености дијабетеса мелитуса/ On the heterogeneity of diabetes mellitus*, 10. новембар; проф. Шантал Матје (Prof. Chantal Mathieu) *Прецизна медицина код дијабетеса типа 1/ Precision medicine in type 1 diabetes*, 20. новембар.

Међународна сарадња

САНУ је била активна на међународном плану и у 2025. години. Акценат је, као и претходних година, превасходно на регионалној сарадњи, која се остварује кроз билатералну сарадњу са појединачним академијама из региона. Академија је такође усмерила своју пажњу на унапређење и проширење сарадње са другим иностраним академијама и међународним научним институцијама и организацијама. Представници САНУ учествовали су на састанцима

међународних научних асоцијација, као и на скуповима у организацији других академија наука који су били посвећени различитим темама: односима науке и друштва, инклузивности у науци, људским правима и академској слободи, развоју информатичког друштва, одрживости, развоју вештачке интелигенције, као и другим проблемима глобалног света. Међународна сарадња САНУ се у 2025. години одвијала кроз: размену истраживача у оквиру билатералних споразума о научној сарадњи; активности у оквиру међународних научних асоцијација чији је САНУ члан. САНУ је члан невладиних међународних научних асоцијација на различитим нивоима, односно на светском: Интеракадемијско партнерство (IAP), Међународни научни савет (ISC), Међународна унија академија (UAI), UNESCO; европском: Европска федерација академија (ALLEA), Алијанса међународних научних организација регије Један појас – један пут (ANSO), Европска академија наука и уметности (EASA), Европска академија уметности, наука и хуманистичких наука (EAASH), Европска научна фондација (ESF); регионалном: Global Round Table, Евромедитеранска академијска мрежа (EMAN), Академије подунавске регије (DAC), и балканском: Интеракадемијски савет југоисточне Европе (IAC SEE); учешће на међународним научним скуповима у иностранству, као и организацију истих у земљи; гостовање угледних научника из света и земље као предавача.

Председник САНУ академик Зоран Кнежевић учествовао је на Заједничкој научној конференцији *Берлински процес*, која је одржана у Љубљани од 14. до 16. октобра. Такође је узео учешћа на прослави обележавања 200-годишњице од оснивања Мађарске академије наука, која је организована у Будимпешти од 3. до 5. новембра. Учествовао је на Свечаној академији Универзитета у Бања Луци поводом 50 година од оснивања ове институције од 6. до 7. новембра. Потпредседник САНУ академик Миодраг Марковић учествовао је на седници Генералне скупштине Европске федерације академија (ALLEA) електронским путем 4. јуна. Генерални секретар САНУ академик Небојша Лалић учествовао је, од 27. до 31. октобра у Пекингу, на седници Генералне скупштине Алијансе међународних научних организација (ANSO) и седници њеног Управног одбора, на којој је изабран за потпредседника УО ове асоцијације. Академик Миодраг Чолић, стални представник САНУ у Међународном научном савету, асоцијацији *Интеракадемијско партнерство* и Европској научној фондацији, учествовао је на седници Генералне скупштине Међународног научног савета и конференцији *Глобални дијалог о знању*, које су одржане у Маскату, главном граду Султаната Оман, од 26. до 31. јануара. Почетком јануара, доставио је Савету повратне ажуриране и тачне информације о научном саветовању САНУ. Такође редовно доставља члановима Извршног одбора САНУ извештаје о свим међународним делатностима. Професор Чолић учествовао је на електронској седници Европске научне фондације 20. јуна. Присуствовао је електронским састанцима са председником Савета Питером Глакманом и његовим чланицама 9. априла, 17. јула и 24. новембра. Академик Чолић учествовао је на Годишњем састанку европских чланица Међународног научног савета (EMISC), који је одржан у Тирани, Албанија, 20. и 21. октобра. Такође је учествовао на конференцији Евро-медитеранске мреже академија (EMAN) и Турске академије наука под називом *Управљање УН регионом Медитерана и глобалним системом*, којом је обележена 80-годишњица постојања Уједињених нација, а одржала се у Истанбулу од 1. до 2. новембра. Учествовао је на седници Генералне скупштине асоцијације *Интеракадемијско партнерство* електронским путем 11. децембра. Академик Вујадин Иванишевић учествовао је, у својству представника САНУ, на седници Генералне скупштине Међународне уније академија (UAI), која је одржана у Мајнцу, Немачка, од 13. до 15. октобра. САНУ је, 10. октобра, постала почасна чланица Међународне заједнице академија (Koion), коју је основала Атинска академија 2024. године. Председник САНУ академик Зоран Кнежевић именован је за представника САНУ у овој заједници, који ће учествовати на инаугурацији (свечани пријем у чланство) и на догађају обележавања 100-годишњице постојања ове Академије од 9. до 10. фебруара 2026. године.

У оквиру Међународне декаде наука за одрживи развој у периоду од 2024. до 2033. године, коју су прогласиле Уједињене нације, Светска конференција о науци и уметности за одрживост (World Conference on Science and Art for Sustainability) одржана је у Српској академији наука и уметности 23. и 24. септембра. Главни организатор скупа била је САНУ, а његови ко-организатори су били Алијанса међународних научних организација регије *Један појас – један пут* (ANSO) и Унеско.

Чланарине САНУ за 2025. годину у Европској федерацији академија (ALLEA), Међународном научном савету (ISC) и Међународној унији академија (UAI) уплаћене су благовремено.

Билатерална научна сарадња САНУ на основу потписаних споразума

САНУ има потписане билатералне споразуме о научној (и уметничкој) сарадњи са 23 националне академије наука. Овим споразумима обухваћена су 58 истраживачка пројекта и предвиђено по 164 човек/недеља годишње за бездешну размену за наше и иностране истраживаче. Ове године искоришћено је 56 човек/недеље за размену истраживача. Домаћи истраживачи су искористили 34 човек/недеља, страни истраживачи 22 недеља.

Сарадња са Азербејџанском националном академијом наука (Годишњак СХХП за 2015. годину). *Сарадња са Академијом наука и умјетности Републике Српске*. У току је усаглашавање новог Програма сарадње и Листе билатералних пројеката између САНУ и Академије наука и умјетности Републике Српске за период 2026-2027. године. Годишња квота за размену истраживача није фиксно одређена. *Сарадња са Атинском академијом* (Годишњак СХХП за 2015. годину).. *Сарадња са Аустријском академијом наука* остварује се у оквиру једног заједничког истраживачког пројекта (2022-2025). Годишња квота за размену истраживача износи по 4 недеље..*Сарадња са Бугарском академијом наука* остварује се на основу утврђене Листе заједничких истраживачких пројеката (2026-2028) која садржи 18 пројеката, а годишња квота за размену износи 35 недеља. Домаћи истраживачи искористили 28 недеља, док су бугарски истраживачи искористили 5 недеља.*Сарадња са Националном академијом наука Белорусије* Годишњак СХХVI за 2019. годину). *Сарадња са Мађарском академијом наука* одвија се на основу саглашене Листе заједничких истраживачких пројеката (2024-2026) која садржи два пројекта. Квота за размену истраживача није фиксна. *Сарадња са Македонском академијом наука и уметности*. У току је усаглашавање новог Споразума о сарадњи и нове Листе заједничких пројеката за период 2026-2028. Квота за размену истраживача износи до 6 недеља годишње. *Сарадња са Пољском академијом наука* педвиђа квоту за размену истраживача по седам недеља. *Сарадња са Румунском академијом* Ове године потписан је нови Анекс Споразума о сарадњи којим су прецизирани услови и модалитети билатералне сарадње, усаглашена је нова Листа пројеката за период 2025-2027. која садржи 7 заједничких пројеката. Годишња квота за размену износи 15 човек/недеља. Током године домаћи истраживачи нису користили квоту, док су румунски истраживачи искористили 8 недеља. *Сарадња са Руском академијом наука*. На предлог Руске академије наука, у току је усаглашавање Споразума о сарадњи. (Годишњак СХХП за 2016). *Сарадња са Словачком академијом наука* остварује се преко Програма сарадње и Листе заједничких пројеката за период 2025.-2026 са два *Mobility* пројекта. Годишња квота за размену истраживача није фиксно одређена. *Сарадња са Словеначком академијом наука и уметности* одвија се у оквиру Листе заједничких пројеката са укупно 4 пројекта. Квота за размену истраживача је 10 недеља. Домаћи истраживачи искористили су 4 недеље, док су словеначки искористили 2 недеље. *Сарадња са Турском академијом наука* (Годишњак САНУ СХVП за 2011. годину)..*Сарадња са Националном академијом наука Украјине* (Годишњак САНУ СХХI за 2014. годину)..*Сарадња са Чешком академијом наука* (Годишњак САНУ СХVП за 2010. годину)..*Сарадња са Краљевском академијом за књижевност, историју и старине, Шведска* (Годишњак САНУ СХХI за 2014.годину)..*Сарадња са Краљевском фламанском академијом наука и уметности Белгије* (Годишњак САНУ СХVП за 2011. годину)..*Сарадња са Кинеском академијом друштвених наука, Кинеском академијом наука у Пекингу и Шандунг академијом наука* (Годишњак СХХП за 2016. годину,. Годишњак СХХVI за 2019. годину. Споразум о научној сарадњи САНУ и Шандунг академије наука (ШАН) потписали САНУ и ШАН, у Београду, 2019. године. У току је усаглашавање заједничке Листе пројеката са КАН. *Сарадња са Националном академијом „Деи Линчеи“* (Годишњак САНУ СХХI за 2014). *Сарадња са Црногорском академијом наука и умјетности* одвија се на основу Листе пројеката са укупно 2 пројекта. Квота за размену истраживача износи 7 недеља. *Сарадња са Академијом наука Исламске Републике Иран* (Годишњак САНУ СХХIX за 2022. годину). *Сарадња са Националним саветом за истраживања Канаде* (Годишњак САНУ СХVП за 2011. годину).

Споразуми о билатералној сарадњи са академијама земаља чланица ЕУ

З е м љ а	Број пројеката	Укупан број недеља	Број искоришћених недеља		Број гостујућих истраживача	
			инострани	домаћи	инострани	домаћи
Аустрија	1	4	-	-	-	-
Бугарска	18	35	8	28	9	28
Мађарска	2	није фиксни	2	1	3	2
Пољска	-	7	-	-	-	-
Румунија	7	15	8	-	5	-
Словачка	2	није фиксни	-	1	-	3
Словенија	4	10	2	4	2	5
Чешка Република	-	15	-	-	-	-
Шведска*	-	10	-	-	-	-
Белгија*	-	4	-	-	-	-
Грчка*	-	4	-	-	-	-
Италија **	-					

*Не постоји листа усклађених пројеката, већ се бездевизна размена истраживача одвија према одредбама дефинисаним Споразумом о научној сарадњи две академије.

** Потписан Меморандум о разумевању као кровни документ, а детаљи сарадње разрађују се за сваки посебан пројекат.

Споразуми о билатералној сарадњи са академијама осталих земаља

З е м љ а	Број пројеката	Укупан број недеља	Број искоришћених недеља		Број гостујућих истраживача	
			инострани	домаћи	инострани	домаћи
Азербејџан	-	15	-	-	-	-
Белорусија	-	-	-	-	-	-
Кина*	-	14	-	-	-	-
Македонија	7	6	2	-	3	-
Република Српска	14	-	-	-	-	-
Турска*	-	6	-	-	-	-
Украјина	-	7	-	-	-	-
Црна Гора	2	7	-	-	-	-
Иран	-	5	-	-	-	-

*Не постоји листа усклађених пројеката, већ се бездевизна размена истраживача одвија према одредбама дефинисаним Споразумом о научној сарадњи две академије.

Листа институција по земљама са којима САНУ има потписане споразуме/остварује сарадњу

Р.б р.	Земља	Национална академија наука	Друга установа
1.	Азербејџан	Азербејџанска национална академија наука	
2.	Аустрија	Аустријска академија наука	Европска академија наука и уметности, Салцбург
3.	Белорусија	Национална академија наука Белорусије	
4.	Белгија	Краљевска фламанска академија наука и уметности Белгије	
5.	Бугарска	Бугарска академија наука	
6.	Грчка	Атинска академија	
7.	Италија	Национална академија „Деи Линчеи“	Савет за национална истраживања Италије
8.	Иран	Академија наука Исламске	

		Републике Иран	
9.	Канада		Национални савет за истраживања Канаде
10.	Кина	-Кинеска академија друштвених наука -Кинеска академија наука -Шандунг академија наука	
11.	Мађарска	Мађарска академија наука	
12.	Македонија	Македонска академија наука и уметности	
13.	Пољска	Пољска академија наука	
14.	Република Српска	Академија наука и умјетности Републике Српске	
15.	Румунија	Румунска академија	
16.	Руска Федерација	Руска академија наука	
17.	Словачка	Словачка академија наука	
18.	Словенија	Словеначка академија наука и уметности	
19.	Турска	Турска академија наука	
20.	Украјина	Национална академија наука Украјине	
21.	Црна Гора	Црногорска академија наука и умјетности	
22.	Чешка Република	Чешка академија наука	
23.	Шведска	Краљевска академија за књижевност, историју и старине	

Посете Српске академије наука и уметности . Делегација САНУ у саставу: председник САНУ академик Зоран Кнежевић, генерални секретар САНУ академик Небојша Лалић, председник Огранка САНУ у Новом Саду академик Стеван Пилиповић, председник Огранка САНУ у Нишу академик Влада Вељковић, академик Владимир С. Костић и управник послова САНУ др Бојан Бугарчић, боравила је у посети Македонској академији наука и уметности у периоду 15-17. јуна.

Председник САНУ академик Зоран Кнежевић посетио је Мађарску академију наука поводом обележавања 200 година од оснивања МАН у новембру 2025.

Посете Српској академији наука и уметности . САНУ је 16. априла посетио амбасадор Јапана у Републици Србије Њ. е. господин Акира Имамуре. На састанку су учествовали председник САНУ академик Зоран Кнежевић и генерални секретар САНУ академик Небојша Лалић.

САНУ је 5. јуна посетила делегација Универзитета науке и технологије Кине (USTC) у следећем саставу: професор Чунгцао Џоу, потпредседник Савета Универзитета и професор биохемије и молекуларне биологије; професор Хенган Ву, декан Факултета техничких наука и професор рачунске механике; професор Сјаођун Ву, директор Канцеларије за академске послове и професор наука о материјалима; господин Чен Ванг, заменик директора Канцеларије за међународну сарадњу; др Ли Ванг, директорка Канцеларије за академске послове и госпођа Меићи Суен; руководилац програма Канцеларије за међународну сарадњу. На састанку су учествовали председник САНУ академик Зоран Кнежевић и дописни члан САНУ Весна Мишковић Станковић.

САНУ је 12. октобра посетио потпредседник Међународног научног савета (ISC) за чланство професор Јунгуан Џу са својом делегацијом. На састанку су учествовали председник САНУ академик Зоран Кнежевић, секретар Одељења хемијских и биолошких наука САНУ академик Богдан Шолаја, академик Миодраг Чолић и дописни члан САНУ Жељко Томановић.

САНУ су 23. октобра посетили господин Јерн Ахтерберг, директор за међународну сарадњу Немачке фондације за истраживања (German Research Foundation – DFG) и госпођа Фелина

Витке, заменица извршног секретара Глобалног истраживачког савета (Global Research Council – GRC). Примили су их председник САНУ академик Зоран Кнежевић и генерални секретар САНУ академик Небојша Лалић.

Рад Библиотеке САНУ

Узајамни каталог (COBISS.SR). Библиотека САНУ је према *Закону о библиотечко-информационој делатности* један од пет носилаца јединственог библиотечко-информационог система Републике Србије. Да би испунила своју законску обавезу, Библиотека је 2012. године са Центром Виртуелне библиотеке Србије (ВБС центар – задужен за управљање узајамном базом података и системом COBISS) при Народној библиотеци Србије потписала *Уговор о пуноправном чланству библиотеке у библиотечко-информационом систему COBISS.SR*, чиме је и формално постала део узајамног каталога Републике Србије (он-лајн каталог који обједињује каталоге 274 библиотеке у Србији). Библиотека је током 2025. године у узајамном каталогу креирала 3.016, а из њега је преузела 3.591 библиографски запис. Допуњена су и редигована 4.743 записа. Инвентарисано је 4.616 монографија и 2.004 броја периодике. Додељено је 4.455 УДК бројева и 4.697 предметних одредница. На крају 2025. године у бази *COBISSANU* било је укупно 106.611 записа. У нормативној бази личних имена за индивидуалне ауторе CONOR, која функционише као саставни и обавезни део система COBISS, Библиотека је креирала 2.153, а ажурирала и допунила 183 записа.

Дигитализација. У складу са Планом дигитализације фонда БСАНУ, ове године је на дигитализацију предато 346 књига из фонда *Varia* (сигнатурна ознака R 10), као и 76 годишта периодике из групе R1 (Старе новине и часописи). Све предате књиге су претходно обрађене у узајамном каталогу COBISS и обезбеђени су метаподаци које је Библиотека у траженом формату послала Аудиовизуелном архиву и центру за дигитализацију САНУ. Из колекције Марка Ристића (PB 32) предато је на дигитализацију пет књига. Из збирке издања САНУ за дигитализацију су предата 23 наслова у 120 свезака, а из општег фонда предато је 35 наслова у 43 свеске.

Набавка, размена. За Библиотеку су у 2025. набављене 3.283 свеске монографских и периодичних издања. Из размене је стигло 1.707 јединица грађе, као поклон 493 јединице грађе и укупно 281 примерак издања САНУ и њених института. У оквиру откупа Министарства културе и информисања, Библиотека је ове године располагала износом од 690.436,98 динара за публикације објављене 2024. године, односно 219.962,22 динара за издања из 2025. године. Са спискова од укупно 1.000 наслова, одабране су 234 публикације за фонд и још 370 примерака за размену. Дат је налог за слање 2.657 публикација партнерима у земљи и иностранству, што је значајно побољшање у односу на претходне године. Поред редовних пошиљки, припремљено је више посебних пошиљки за Народну библиотеку Србије, *Serbica Books* (Торонто), *Technische Informationsbibliothek* (Хановер), *Ecole Normale Supérieure* (Париз). Састављено је више спискова дупликата и разврстано је 825 сувишака за друге библиотеке и установе. Одабране су публикације из понуде установа из Србије, Црне Горе, САД, Финске, Аустрије, Немачке, Француске, Ватикана, Русије, Украјине, Белорусије, Бугарске, Румуније, Молдавије, Пољске, Македоније, Чешке, Словачке. Издања САНУ достављана су иностраним реферативним центрима ради њиховог приказивања у публикацијама тих центара. Редовно је ажурирана база размене, извршене су 33 ревизије размене, угашено је 6, а успостављене су 3 нове размене, са Специјалистичком библиотеком медицинских наука у Келну (ZB MED – Informationszentrum Lebenswissenschaften), Пинакотеком у Минхену (Bayerische Staatsgemäldesammlungen) и библиотечком електронском базом за размену публикација у Кајзерслаутерну (ELTAV). Тренутно се као активне воде 664 институције. Почетком децембра расписана је јавна набавка за куповину страних књига у вредности од 1.000.000,00 динара (са ПДВ-ом). Обављени су радни састанци с колегама из Универзитетске библиотеке у Хамбургу, издавачке куће „Peter Lang“ и из неколико српских институција.

Стара и ретка књига и посебни фондови: У 2025. години активно је обрађиван фонд старе и ретке књиге (групу *Varia* – R 10, групу старе стране књиге – R 8 и старе часописе – RL) и поклоњене или откупљене библиотеке (сигнатурна ознака ПБ – посебна библиотека), Симе Симића (PB 15), Љубомира Никића (PB 23;R) и Слободана Шијана (PB 43). Завршена је електронска обрада библиотеке Ивана Клајна (PB 41, укупно 294 наслова и 301 примерак грађе)

и библиотеке Слободана Селенића (РВ 42, укупно 471 наслов и 477 примерака грађе). Обрађене су старе и ретке књиге из легата Љубомира Никића (РВ 23;Р). Детаљни извештаји о пријему и обради посебних библиотека налазе се у архиви Библиотеке. Корисницима је из фонда старе и ретке књиге за рад у читаоници и за потребе изложби у Библиотеци издато 25 публикација. Сарадња са надлежном Библиотеком града Београда на упису фонда старе и ретке књиге у Централни електронски регистар културних добара је настављена. У ЦЕР је ове године унето 240 наслова из групе старе српске књиге штампане од 1832. до 1867. године (група која носи сигнатурну ознаку R1) и групе сербика (R 4). Музеју наивне и маргиналне уметности у Београду и Јагодини, за потребе изложбе „Лазар Вујаклија – Ретроспектива“, дата је на позајмицу до јуна 2026. године мапа графика Лазара Вујаклије „Црвена поема“ (сигнатура РВ 31 233) из фонда посебне библиотеке Бранка Ћопића (РВ 31). Током године извршена је реорганизација смештаја посебних библиотека. Соба 218 на другом спрату опремљена је новим полицама и у њу је премештен целокупан фонд посебне библиотеке Љубомира Никића (РВ 23) заједно са архивском заоставштином Љубомира Никића. Преузета је, смештена (соба 149) и започета да се библиотечки обрађује библиотека о филмској уметности Слободана Шијана (РВ 43). У соби 149 сада су смештене и посебне библиотеке Динка Давидова (РВ 38), Ивана Клајна (РВ 41) и Слободана Селенића (РВ 42). У собу 122 пресељен је књижни фонд посебних библиотека Мирослава Пантића (РВ 18) и Дејана Медаковића (РВ 8).

Обрада општег фонда: У електронском каталогу обрађени су сви наслови приновљени у 2025. години. Укупно су обрађене 1.183 монографске публикације и 13 наслова серијских публикација. Настављена је ревизија и ретроспективна обрада затеченог фонда, обрађено је 1.105 монографске публикације и две јединица некњижне грађе.

Обрада издања САНУ: У електронски каталог унети су сви наслови издања САНУ приновљени и објављени 2025. Сви су инвентарисани и обрађени аналитички. Настављен је унос посебне ознаке у записима за јединице са косовско-метохијском тематиком ради израде библиографије радова о Косову и Метохији у издањима САНУ. Настављена је ретроспективна обрада Академијиних монографија и серијских публикација. Завршен је рад на уносу и аналитичкој обради (попису радова) свих бројева *Гласа* Одељења медицинских наука (52 броја са 855 радова) и *Гласа* Одељења језика и књижевности (34 броја са 241 радом). Започет је рад на уносу монографске серије „Научни скупови“ (до сада су објављена 242 наслова у оквиру ове серије).

Јубиларне библиографије: Из штампе су изашле јубиларне библиографије академикâ Милана Лојанице, Федора Хербута и Николе Коњевића. Објављена је такође и јубиларна библиографија академика Мира Вуксановића, чији је аутор Слађана Субашић, библиотекар-саветник у Библиотеци Матице српске. За штампу је припремљена јубиларна библиографија почившег академика Михаила Војводића. Завршен је рад на јубиларној библиографији академика Федора Месингера и чека се биографски прилог који, по договору, пише сам академик Месингер. Настављен је рад на јубиларној библиографији академика Косте Чавошког. Започет је рад на јубиларним библиографијама академикâ Теодора Атанацковића, Нинослава Радовановића и Душана Оташевића.

Документација о члановима САНУ и фототека: Наставља се са прикупљањем и обрадом документације о члановима ДСС, СУД, СКА и САНУ и са пружањем информација о њима. Током године је рађена редовна допуна и сређивање главних, помоћних и електронских досијеа чланова САНУ. Издато је 388 фотографија чланова Академије и њених претходница и 5 потписа чланова, све у електронском облику. Током године издаване су информације и биобиблиографска грађа о члановима САНУ усмено и електронским путем. У електронском облику је издато око 1.020 страна биобиблиографских информација. Издате сложене информације обухватају спискове чланова Академије по различитим критеријумима, као и друге пописе – јубиларне годишњице рођења чланова Академије (52 члана), преминули чланови Одељења техничких наука САНУ у периоду 2010–2025 (18 чланова) и списак публикација које је академик Милица Стевановић депоновала у Библиографском одељењу (17 јединица).

Рад са корисницима: Читаоница је имала 1.250 посета, а каталог 1.200. У каталогу је поручено за коришћење 2.477 наслова (укупно 3.437 свезака монографија, часописа и приручника). Од тога су у читаоници издата на коришћење 1.673 наслова у 2.540 свезака монографија, часописа и приручника, а остале публикације су издате за рад у каталогу, за дигитализацију у АВА центру

и друге потребе. У читаоници је коришћено и око 500 приручника. Члановима САНУ и сарадницима на пројектима за рад ван Библиотеке издато је 238 наслова. У оквиру међубиблиотечке позајмице, Библиотека САНУ сарађивала је са свим матичним и универзитетским библиотекама у земљи, као са великим бројем специјализованих и мањих градских библиотека. Електронским путем су достављани чланци и делови публикација на захтев сарадника и корисника у земљи и иностранству. У више наврата и за различите кориснике издавана је библиотечка грађа за потребе обележавања године посвећене Ђуру Даничићу, као и поводом 150 година од рођења академика Бране Петронијевића. За Галерију ликовне и музичке уметности САНУ припремљене су књиге за изложбу посвећену лику и делу Уроша Предића, као и за изложбу о Ђури Даничићу. У Библиотеци је за потребе чланова САНУ и других корисника фотокопирано 4.904 страна, скенирано 948 страна и одштампано 290 страна разноврсне грађе. За Трибину Библиотеке САНУ одштампано је 2.897 позивница и откуцано 89 адреса. Спроведен је поступак отписа грађе из лисних каталога за 1.462 јединице. У каталогу и читаоници доступан је отворен приступ репозиторијуму САНУ ДАИС, као и бази КОBSON (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку – он-лајн база преко 35.000 научних часописа и више од 150.000 књига издавача научних информација, пројекат Министарства науке, технолошког развоја и иновација). Урађена је ревизија приручника у читаоници и настављен је отпис дупликата и оштећених примерака библиотечке грађе. Технички су обрађене све новоприспеле књиге (3.283 примерака), а у каталозима Библиотеке проверено је 4.499 наслова. Настављен је рад на обради референсне збирке Библиотеке и на ретроспективној обради овог фонда у бази COBISSANU. Укупно је обрађено 247 публикација.

Смештај публикација: Настављен је рад на сређивању магацина, ревизији и отпису публикација и премештању фонда.

Усавршавање библиотекара. Библиотекари у Библиотеци наставили су стручно усавршавање. У Народној библиотеци Србије похађали су курс „Каталогизација у COBISS систему – ажурирање CONOR“, у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ акредитовани семинар „Од полица до екрана: библиотекари и будућност отворених образовних извора“ и акредитовани семинар „Превентивна заштита библиотечке и архивске грађе – услови и начини имплементације“.

Трибина Библиотеке. У 2025. години одржано је 16 Трибина Библиотеке САНУ. Приказано је укупно 35 књига, 12 зборника и 1 часопис у издању САНУ и института чији је САНУ оснивач. На Трибини су говорили академици, професори универзитета, доктори наука и други стручњаци (укупно 62 говорника). Трибина је 2025. године имала око 1.200 посетилаца.

Изложбе у Библиотеци. Од отварања реновиране Библиотеке САНУ марта 2017. године, у Библиотеци се приређују камерне изложбе поводом јубиларних годишњица српских академика, као и изложбе које тематски прате научне скупове, трибине, предавања, конференције и друге догађаје у САНУ. Током 2025. године постављено је 11 камерних изложби у просторијама Библиотеке: Јозеф Јиречек – поводом 200 година од рођења (15. I – 7. II); Бранислав Петронијевић – поводом 150 година од рођења (12. II – 7. III); Војислав Ј. Ђурић – поводом 100 година од рођења (12. III – 11. IV); Михаило Ђурић – поводом 100 година од рођења (16. IV – 9. V); Љубомир Тадић – поводом 100 година од рођења (14. V – 13. VI); Десанка Којић-Ковачевић – поводом 100 година од рођења (18. VI – 11. VII); Младен Србиновић – поводом 100 година од рођења (15. VIII – 12. IX); Милоје Сарић – поводом 100 година од рођења (17. IX – 10. X); Стојан Ћелић – поводом 100 година од рођења (15. X – 7. XI); Миленко Шушић – поводом 100 година од рођења (12. XI – 5. XII); Миодраг Јовичић – поводом 100 година од рођења (10. XII – 31. XII). Аутор изложби и плаката је Сања Петровић. За сваку камерну изложбу припремају се текстови и информације за медије, тако да су изложбе биле медијски пропраћене.

Издања Библиотеке. Издања Библиотеке излазе у оквиру Академијиних серијских публикација. Уредник је управник Библиотеке. У 2025. години је изашао тринаести број годишњака *Трибина Библиотеке САНУ*. У овом броју су објављени текстови изговорени на трибинама у 2024. години. Прикупљени су и припремљени за штампу текстови изговорени на трибинама у 2025. години. Четрнаести број годишњака Трибине излази у јануару 2026. године. Изашле су из штампе јубиларне библиографија академика Милана Лојанице, Федора Хербута, Николе Коњевића и Мира Вуксановића, а у штампу је предата јубиларна библиографија почившег академика Михаила Војводића.

Припрема издања САНУ. За *Годишњак САНУ СXXXI* урађена је допуна, ревизија и коректура података у поглављима *Састав Академије и Преминули чланови*. У Библиотеци се припремају за штампу три издања која излазе као посебне едиције Председништва САНУ. Уредник сва три издања је академик Миро Вуксановић, а сарадници на припреми су Данка Кужељ, Драгослав Боро, Марина Нинић, Светлана Симоновић Мандић, Кристина Игњатовић Јововић и Драгана Крстић Лукић. Едиције *Академске беседе*, *Приступна предавања дописних чланова* и *Библиографије чланова САНУ* објављују се сваке треће године, поводом избора редовних и дописних чланова САНУ. У 2025. години за штампу су припремљене књиге: *Академске беседе*, књ. 4, у којој су приступне беседе и биографски подаци академика Бранислава Јеленковића, Слободана Б. Марковића, Тање Ћирковић Величковић, Владе Вељковића, Татјане Симић, Зорана Пауновића, Љубинка Раденковића, Слободана Грубачића, Јована Делића, Алпара Лошонца, Павла Петровића, Драгана Војводића, Вујадина Иванишевића, Јелене Јовановић и Саве Халугина. Академици Мира Радојевић и Милан Марић нису одржали своје приступне беседе, па се у књизи налазе само њихове радне биографије. Књига *Приступна предавања дописних чланова*, књ. 3, садржи приступна предавања и биографске податке дописних чланова Магдалене Ђорђевић, Мирјане Ивановић, Стеве Стевића, Дејана Прелевића, Игора Паштија, Весне Мишковић Станковић, Бранка Белеслина, Гордане Коцић, Милене Марковић, Марте Бјелетић, Горане Раичевић, Милојка Арсића, Бориса Милосављевића, Мирјане Рашевић, Снежане Смедеревац, Весне Бикић, Игора Борозана, Дејана Миљковића, Александре Вребалов, Желимира Жилника и Виде Огњеновић. Дописни члан Антун Балаж преминуо је 4. јула 2025. и није послао текст приступног предавања за објављивање па је у књизи само његова радна биографија. *Библиографије чланова САНУ*, књ. 3, садржи допуне биобиблиографија нових редовних чланова и изабране биобиблиографије нових дописних чланова САНУ (укупно 5.253 библиографске јединице). У књизи нема прилога о академику Милану Марићу јер нема допуне од избора за дописног члана. За потребе публикације „Ђуро Даничић: живот, дело, време“ којом се обележава 200 година од рођења Ђура Даничића, урађена су два библиографска прилога: „Библиографија Ђуре Даничића (1976–2024)“ (113 јединица) и „Одабрани радови о Ђури Даничићу“ (369 јединица). Ауторка оба прилога је библиотекар-редактор Вера Тодоровић. У Библиотеци је приређен зборник радова о сабраним делима академика Мира Вуксановића *Земља обрасла речима* (издање Огранка САНУ у Новом Саду).

Дигитални архив издања САНУ (ДАИС). У репозиторијум ДАИС уносе се издања САНУ у ПДФ формату и подаци о њима. Каталогизација Галерије САНУ, монографије у издању САНУ, *Билтен* Фонда САНУ за истраживања у науци и уметности и *Годишњак САНУ* уносе се у целини. Код осталих издања САНУ, тј. зборника радова и периодичних публикација, издавају се појединачни радови и сваки се уноси засебно. Издања САНУ и радови објављени у њима депонују се са одложеним приступом тј. са забраном приступа и преузимања документа пре истека две године од датума објављивања. Поред уношења радова, монографија и серијских публикација чији је издавач САНУ, корисницима ДАИС-а пружане су информације о издањима и њиховој доступности у најкраћем могућем року, а ауторима радова, на њихов захтев, радови су били достављани електронском поштом. Подаци о депонованим издањима САНУ и радовима уносе се детаљно и по потреби, ради уједначавања, ажурирају. Сваком депонованом издању или раду додељују се кључне речи на српском и енглеском језику. Током 2025. у репозиторијум ДАИС унето је укупно 8 монографија и 154 рада из 12 зборника. Додељено је преко 700 кључних речи на српском и енглеском језику. Библиотекари задужени за овај посао имају привилегије администратора репозиторијума ДАИС.

Остали послови. Осим својих редовних послова, запослени у Библиотеци обављали су и послове у Комисији за пријем поклона у Библиотеку САНУ и у Комисији за ревизију и отпис грађе, потом административне послове у вези са царином, као и друге послове, ван делокруга рада Библиотеке: пријем посетилаца у оквиру обилазака Палате САНУ, рад у комисијама за попис и отпис САНУ, лектура и коректура записника Извршног одбора и Председништва САНУ, фотографисање скупова, припрема материјала за скупове, прикупљање и обрада документације за Аудио-визуелни архив и центар за дигитализацију САНУ, технички прелом текстова итд.

Рад галерија САНУ

Галерија САНУ. Изложбе у САНУ:

1. *Даво. Историја природе 1953–2000*: 21. децембар 2024 – 2. март 2025. О изложби су говорили аутор изложбе Амарант Зидон и председник Центра Жорж Помпиду Лоран Ле Бон. Штампан је двојезични (српско-енглески) каталог – монографија број 164 у серији *Галерија Српске академије наука и уметности*: Амарант Зидон, *Даво. Историја природе 1953–2000*, Београд 2024. Током изложбе емитовани су филмови *Сусрети са Давом*, аутора Рајка Церовића, ТВ Титоград 1971. и *Даво. О пролазности и трајању* аутора Сање Блечић, у сарадњи са Снежаном Никчевић, Радио телевизија Црна Гора 2023. У оквиру изложбе 31. јануара одржан је пратећи програм „Даво кроз речи и слике“ конципиран као разговор о стваралаштву Миодрага Дада Ђурића и интересовању француског филозофа Жила Делеза за његово дело. .

2. *Илија Босиљ: тријумф уметности*: 25. март – 8. јун 2025. О изложби је говорила рецензент Тијана Палковљевић Бугарски, Аутор изложбе: Ивана Башичевић Антић. Аутори поставке: Ивана Башичевић Антић, Исидора Николић и Катарина Живановић. Графички дизајн изложбе: Исидора М. Николић. Изложба је приређена у сарадњи са Фондом „Илија и Мангелос“. Штампан је двојезични (српско-енглески) каталог – монографија број 165 у серији *Галерија Српске академије наука и уметности*: Ивана Башичевић Антић и други, *Илија Босиљ: тријумф уметности / Ilija Bosilj: The Triumph of Art*, Београд 2025.

3. *Стојан Ћелић. Померене границе простора*: 24. јун – 14. септембар 2025. О изложби је говорила рецензент Ирина Суботић. Аутор изложбе и поставке: Зоран Ерић. Графички дизајн и визуелни идентитет: Милена Кордић и Андреј Долинка. Штампан је двојезични (српско-енглески) каталог – монографија број 166 у серији *Галерија Српске академије наука и уметности*: Зоран Ерић, *Стојан Ћелић. Померене границе / Shifted Boundaries of Space, Stojan Ćelić*, Београд 2025.

4. *Младен Србиновић: свих ствари мера је човек*: 30. септембар – 7. децембар. На отварању изложбе говорили су др Ана Ракић и управник Галерије САНУ академик Душан Оташевић. Изложбу је отворила директорка Музеја савремене уметности Маријана Коларић. Аутор пројекта и кустос изложбе: Катарина Живановић. Аутори изложбе: Светлана Митић и Мирко Кокир. Дизајн поставке: Исидор М. Николић. Изложба је приређена у сарадњи са Музејем савремене уметности у Београду и низом институција и појединаца, а уз посебну подршку Ане Србиновић, кћерке уметника која је, осим уступања дела омогућила и увид у документацију свога оца. Штампан је двојезични (српско-енглески) каталог – монографија број 167 у серији *Галерија Српске академије наука и уметности*: Светлана Митић, Мирко Кокир, *Младен Србиновић: свих ствари мера је човек / Of All Things the Measure is Man*, Београд 2025.. Током изложбе емитован је телевизијски филм „Оставштина за будућност – Младен Србиновић“, 1986, Предавање „Три међународна наступа Младена Србиновића“ др Ане Ракић одржано је 29. новембра . Изложбу је финансијски подржало Министарство културе Републике Србије.

5. *Ђуро Даничић: оданост језику*: 23. децембар 2025 – планирано је да изложба траје до 15. марта 2026. О изложби је говорила аутор академик Злата Бојовић, а изложбу је отворио председник САНУ академик Зоран Кнежевић. Аутор изложбе: Злата Бојовић. Кустоси изложбе: Катарина Живановић, Милена Јокановић. Дизајн изложбе: Милена Кордић, Исидора М. Николић. Изложба је приређена у сарадњи са Аудиовизуелним архивом и Центром за дигитализацију САНУ, Архивом САНУ, Одељењем језика и књижевности САНУ, Библиотеком САНУ, Музејем града Београда, Музејем науке и технике, Галеријом Матице српске, Матицом српском, Народним музејем Србије, Институтом за српски језик САНУ и Катедром за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета Универзитета у Београду. Штампан је каталог – монографија број 168 у серији *Галерија Српске академије наука и уметности*: Злата Бојовић, *Ђуро Даничић: оданост језику*, Београд 2025. Изложбу је финансијски подржало Министарство културе Републике Србије.

Изложбе које је Галерија САНУ организовала изван Галерије САНУ у Београду:

1. *Легат Олге Јеврићу САНУ, збирка малог и средњег формата – Композиција и структура*. Галерија Николе Коке Јанковића, Крагујевац, 12. децембар 2024 – 12. март 2025. Аутор изложбе: Жаклина Марковић. Израђени су каталог, плакат, позивница и дигитална презентација скулптура у ротацији.

2. *Урош Предић и његова дела у Српској академији наука и уметности*. Галерија Мостови Балкана, Крагујевац, 8 – 26. мај. Аутор изложбе: Јелена Межински Миловановић.

3. *Из Одељења уметности Српске академије наука и уметности. Радови ликовних уметника академика из Уметничке збирке САНУ*. Музеј Херцеговине, Требиње, 27. јун – 10. август. Аутор изложбе: Јелена Межински Миловановић.

4. *Зрно жита, Душан Оташевић*. Градска галерија Ужице, Ужице, 7–29. октобар. Аутор изложбе: Жаклина Марковић. Израђени су каталог (аутор Жаклина Марковић), плакат и позивница.

Односи с јавношћу и друге активности: На конференцији *Interpret Europe, Heroes, anti-heroes and villains: How we (re)create, use and dismantle them?* која је реализована 11–14. априла у Варшави учествовала је др Катарина Живановић. У Галерији САНУ 15. јуна реализована је представа „Цуца и Богдан. Неизречено“, мултимедијални и интерактивни театарски пројекат Театра младих *Мишоловка*, која је добила посебно признање Националног комитета ICOM-а Србија за изузетну употребу интерпретативних алата у очувању културне баштине, као подршка музејском театру, који повезује визуелне и извођачке уметности с циљем презентације културног наслеђа и подршка независним омладинским театрама и развоју савремених форми уметничке презентације. Текстом „*Мемоари* Паје Јовановића и Српска академија наука и уметности“ презентован је део фонда радова Паје Јовановића у оквиру Уметничке збирке САНУ (Јелене Межински Миловановић), чиме је Галерија САНУ допринела презентацији мемоарског рукописа Павла Паје Јовановића из Архива САНУ, који је издавач Академска књига штампао у својој библиотеци *Memoria* у октобру као *Мемоаре сликара, први део*, Београд 2025. Радом *Урош Предић и његова дела у Српској академији наука и уметности* (Јелене Межински Миловановић) Галерија САНУ је допринела раду научног скупа *Урош Предић – уметност између живота и сећања* који је 21. октобра у својим просторијама у Новом Саду организовала Матица српска. Галерија САНУ је, посебно у области превода материјала са руског језика о академику Василију Верешчагину, сарађивала са коаутором пројекта *Василиј Василијевич Верешчагин (1842–1904) и Риста Марјановић (1885–1969)*, Снежаном Неговановић из Завода за заштиту споменика културе града Београда (други коаутор је Сергеј Терентјевич Аксентјев из Русије), на реализацији изложбе отворене 25. децембра у Кући краља Петра у Београду. Галерија је учествовала у редовним активностима везаним за награду САНУ „Иван Табаковић“. Настављена је сарадња са Галеријом *Хаос* на организовању конкурса, додељивању награде и реализацији изложбе добитника награде уметницима до 40 година за цртеж Фондације „Владимир Величковић“.

Награде и признања: За пројекат *Кун: уметник, радник, борац* ауторки Мишеле Блануше, Виде Кнежевић и Ане Панић, Галерија Српске академије наука и уметности, уз Музеј савремене уметности и Музеј Југославије добила је Посебно признање за 2025. од International Council of Museums, Србија. Признање је додељено 20. маја. Монографија *Палата Српске академије наука и уметности* аутора проф. Милана Просена, у чијој реализацији је учествовала Галерија САНУ и у оквиру које је представљено дело Аладара Рихтера из Уметничке збирке САНУ, добила је Награду за научни допринос књиге на осмом Фестивалу хуманистике, културе и уметности „Пази шта читаш“. Аутор монографије Милан Просен за ову публикацију добио је Награду „Александар Дероко“ која се додељује сваке друге године са циљем да се подстакне уметничко стваралаштво и сачува културно наслеђе на општини Стари град, као и Награду „Ранко Радовић“ у категорији критичко-теоријских текстова о архитектури, урбанизму и граду коју додељују Удружење ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС), као оснивач, и Архитектонски факултет Универзитета у Београду, Факултет техничких наука Нови Сад – Департман за архитектуру и урбанизам, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, Задужбина Илије М. Коларца, Урбанистички завод Београда, Инжењерска комора Србије и Радио-телевизија Србије, као суоснивачи.

Документација (изложбе и ликовни уметници): Продужена је устаљена сарадња на припреми и одабиру материјала за представљање изложби Галерије на интернет сајту САНУ са сарадником за односе с јавношћу САНУ. Припремала се дигитална презентација изложби и других догађаја у организацији Галерије САНУ, односно електронски плакати за изложбену и концертну делатност за екране у излогу Галерије САНУ у улици Кнеза Михаила и у холу зграде САНУ. Настављено је прикупљање документације о ликовним уметницима академицима и активностима Галерије из дневне штампе и средстава јавног информисања за хемеротеку, углавном преко система веб-клипинга (press clipping у електронском облику) са интернет адресе

www.ninamedia.co.rs (чланци се штампају и улажу у хемеротеку: око 2200 јединица о академицима и око 800 јединица о изложбама). Настављено је снимање отварања и поставки изложби за фототеку Галерије САНУ (Веселин Милуновић, Јово Марјановић и Алекса Мишковић), прикупљају се колор фотографије на папиру и у електронској форми (tif, jpg – око 250 израђених фотографија и око 811 електронских снимака пет изложби одржаних током године). Настављена су снимања камером свих поставки изложби и других догађаја у организацији Галерије САНУ (Студио *Дизниленд* из Београда). Континуирано се прикупља документација и фотодокументација о животу и раду ликовних уметника чланова САНУ и о активностима Галерије. У инвентарну књигу документације о изложбама инвентарисано је 21, а у књигу документације о академицима 33 нове јединице. Библиотека Галерије САНУ је увећана за 25 нових каталожских јединица/публикација. Настављена је сарадња са Аудиовизуелним архивом и центром за дигитализацију САНУ за који су, преко Драгослава Боре, достављани штампани материјали и документација о изложбама и пратећим програмима изложби (у штампаном и дигиталном облику). Настављена је повремена дигитализација, односно дигитално снимање појединих докумената из фонда Документације Галерије САНУ о академицима и изложбама, углавном за потребе стручњака – корисника, институција и сарадника Галерије САНУ.

Уметничка збирка: Настављено је инвентарисање Збирке у компјутерском инвентарном списку, инвентарној књизи и електронским картонима. У току је преузимање Легата „Стојан Ћелић“ – поклоне који су, према жељи удовице Стојана Ћелића – Иване Симеонове Ћелић, реализовали њени сестрићи Милена и Марко Зарић, као и три скулптуре – поклоне академика Саве Халутина и радова дописног члана САНУ Миодрага Табачког. У току је и придруживање попису уметничких дела, о којима бригу води Галерија САНУ, композиције на керамичким плочама за сто аутора Милоша Бајића, која је до сада евидентиран само у оквиру намештаја који је део Задужбине Бранка Ћопића. Довршена је конзервација више дела из фонда Уметничке збирке САНУ. Настављени су обрада и евидентирање архивске грађе у електронским записима, скениране јединице хемеротеке унете су у базу података Легата Олге Јеврић, редовно је ажурирана база података. Легат је током године био отворен за организоване посете сваке среде. *Појединачно излагање дела у земљи и иностранству:* У Галерији САНУ и изван Галерије илагани су појединачни радови из фонда САНУ.

Концертна делатност. У оквиру циклуса концерата у Галерији САНУ организовано је 62 концерта. На њима је наступило 120 извођача: 80 солиста, 19 клавирских сарадника, 3 камерна ансамбла. Одзив публике био је добар. Највећи број учесника је из Београда. Поред тога, остварена су гостовања солиста и ансамбала из других градова Србије – Новог Сада и Ћуприје. Наступали су и уметници из других држава – Русије, Енглеске, Аустрије, Кореје и Француске. Остварена је даља сарадња са Културним центром Београда кроз Фестивал чембала, као и са Музиколошким институтом САНУ. Додела награде „Станојло Рајичић“ за концертну сезону 2023/2024 одржана је 16. јуна, а добитник је млади једанаестогодишњи виолиста и виолиниста из Русије Тимофеј Степанов. На аудиције, које су у току године одржаване ради ангажовања младих уметника – дебитаната на концертном подијуму, изашло је 15 кандидата. У 2024. години од Министарства културе Републике Србије добијена средства за одржавање концерта „Камерна музика композитора – академика“ у износу од 920.000,00 динара, у Културном центру „Иво Андрић“ у Пекингу, због расположивих термина, утрошена су за реализацију пројекта 15. марта 2025.

Галерија науке и технике САНУ

У току 2025. године Галерија науке и технике САНУ је реализовала укупно 12 изложби и богат пропратни програм у виду предавања, стручних вођења, округлог стола и конференције. Када је у питању издавачка делатност, објављена су 4 каталога изложби у серији Галерије науке и технике: број 56, 57, 58 и 59.

Одржане изложбе у 2025 години. *Простор града – простор природе, организација:* Завод за заштиту природе Србије и Галерија науке и технике САНУ, 26. децембар 2024. године - 31. јануар 2025. године; *Цркве брвнаре Републике Српске – Чуvari духовног живота и народне самосвести*, аутор изложбе: Станко Костић, фотограф, организација: Галерија науке и технике САНУ, 6. фебруар – 1. март 2025. године. Изложбу је пратио истоимени каталог у серији ГНТ

бр. 56; Изложба и манифестација *Недеља свести о мозгу 2025*. Организатор: Студентска секција Друштва за неуронауке Србије и Галерија науке и технике САНУ, 10 - 15. март 2025. године; *Образовање за одрживи развој*, аутори изложбе: Стеван Јокић и Љиљана Јокић, 20 - 27. март 2025. године; Пројекат *Рука у тесту*, у сарадњи са Француским институтом у Београду, организација: Галерија науке и технике САНУ; *Мирис природе - заштићене биљне врсте у Србији*, организација: Завод за заштиту природе Србије и Галерија науке и технике САНУ, 8 - 29. април 2025. године; *Поглед кроз окулар, поводом 100 година од објављивања Микрофотографског атласа нормалне хистологије*, аутор изложбе: др Нела Пушкаш. Организација: Галерија науке и технике САНУ и Медицински факултет Универзитета у Београду, 8 - 31. мај 2025.; *11. Међународни салон пејзажне архитектуре – Шта би било да нас нема?*, организација: Удружење пејзажних архитеката Србије – УПАС и Галерија науке и технике САНУ, 12 - 12. јул 2025. године. Изложбу је пратио истоимени каталог у серији ГНТ бр. 57; *Археологија на папиру и слици - 70 година од оснивања Одељења за документацију Археолошког института у Београду*, аутор изложбе: др Милан Миловановић, организација: Археолошки институт у Београду и Галерија науке и технике САНУ, 18. август - 6. септембар 2025; *125 година енергетске електронике у свету*, аутори изложбе: академик Слободан Н. Вукосавић и проф. др Владимир А. Катић. Организација: Друштво за енергетску електронику из Новог Сада, Одељење техничких наука САНУ и Галерија науке и технике САНУ, 22. септембар - 11. октобар 2025. године. Изложбу је пратио истоимени каталог у серији ГНТ бр. 58; *Биље и камење - геоботаничке скице*, аутор изложбе: дописни члан САНУ Марјан Никетић, организација: Природњачки музеј у Београду и Галерија науке и технике САНУ, 17. октобар - 12. новембар 2025. године. Изложбу је пратио истоимени каталог у серији ГНТ бр. 59; *Хероине: Снага Ромкиња!* Аутори: Тим пројекта „Наслеђе еманципације: оснаживање Ромкиња кроз изградњу мрежа солидарности (ХЕРОИНЕ)“. Организатори: Етнографски институт САНУ, Ромски женски центар „Бибија“ и Филозофски факултет Универзитета у Београду и Галерија науке и технике САНУ, 17 - 29. новембар 2025. године; *О архитектури 2025 - Пресеци и спајања дисциплина*, организација: Асоцијација за развој одрживе урбане заједнице - СТРАНД и Галерија науке и технике САНУ, 3 - 17. децембар 2025. године; *60 година Муровог закона и 40 година Света компјутера*, аутори изложбе: академик Зоран Љ. Петровић и Зоран Мошорински, организација: Галерија науке и технике САНУ, Свет компјутера, АД Политика, Математички институт САНУ, 24. децембар 2025. године - 24. јануар 2026. године.

Од пратећих активности, организована су: стручна предавања у оквиру изложби Цркве брвнаре Републике Српске - Чуvari духовног живота и народне самосвести; Предавање Културна баштина на мапама, уторак 18. фебруар 2025. године (25), проф. др Невена Дебљовић Ристић; Предавање „Православне дрвене цркве у Републици Српској - Оком архитекте, кроз примере, Тихомир Обрадовић, архитекта, уторак 25. фебруар 2025. године; Скулптура без намере - Српске цркве брвнаре, Петар Саздановић, архитекта, петак 28. фебруар 2025. године; Изложба и манифестација Недеља свести о мозгу 2025, понедељак 10. март 2025. године, Анђела Стекић Неуробиологија игре: Механизми разиграног понашања и Вукашин Чобелић Игра и њен значај: искуства здравственог психолога из Тиршове, уторак 11. март 2025. године, проф. др Милош Бајчетић, Хајде да се (с)играмо: О учењу кроз игру, проф. др Драган Хрнчић Мозак у виртуелној реалности: више од игре, 12. март 2025. године; Љиљана Ранђић Читање може бити радовање - и за дислексичну децу, Јелена Лазић и др Милица Пејовић Милованчевић (Трибина) Значај игре у детињству за психо-физичко здравље у адултном добу, 13. март 2025. године, Урош Петровић Мисли кре:активно! Два и по психијатра (Трибина) Игра и људи 14. март 2025. Године; Маја Антонић Како и зашто игру користимо у терапијске сврхе, проф. др Елка Стефанова Превенција неуродегенеративних болести кроз игру - шта можемо да урадимо; Поглед кроз окулар поводом 100 година од објављивања Микрофотографског атласа нормалне хистологије, пратећи програм - предавања, предавач: др Нела Пушкаш, аутор изложбе, 10. мај 2025. године; Институт за хистологију и ембриологију Проф. др Александар Ђ. Костић - тајне из заборављене архиве; 15. мај 2025. године; Настава хистологије и ембриологије на Медицинском факултету у Београду - корени и ослонци, 17. мај 2025. године; Историјат Института за хистологију и ембриологију кроз призму пројекта дигитализације заоставштине проф. др Александра Ђ. Костића, 22. мај 2025. године; Микрофотографски атлас нормалне хистологије - прва тековина Фотографског одељења Хистолошког института, 24. мај 2025. године, Улога др Александра Ђ.

Костића у настанку и развоју медицинских филмова, 29. мај 2025. године; Зграда Института за хистологију и физиологију – понос Медицинског факултета између два светска рата, 31. мај 2025. године; Фотолабораторија проф. др Александра Костића и њен значај за хистологију и историју медицинске фотографије; 11. Међународни салон пејзажне архитектуре – Шта би било да нас нема? Пратећи програм, 17. јун 2025. године, Представљање награђених радова Салона, 19. јун 2025. године

Предавања. Пејзажни архитекта који још живи кроз своја дела – Ратибор Ђорђевић др Ивана Сентић, пејзажни архитекта, (Пољопривредни факултет у Новом Саду), *Неискоришћени потенцијал предела – рекултивација против девастације*, др Сузана Гавриловић, пејз. арх. и др ум. Милена Путник, сликар (Шумарски факултет), *Пејзажни дизајн данас – моћ екстеријера и корисничког доживљаја*, Дејан Попов, пејз. арх. и дизајнер (Студио Landscape Factory, Београд), 24. јун 2025. године, *Трибина Стратегија зелене инфраструктуре Београда – шта даље?* Учесници панела: мр Аница Теофиловић, пејзажни архитекта (Урбанистички завод Београда), др Ана Граовац, архитекта (Нова планска пракса), др Борис Радић, пејзажни архитекта (Шумарски факултет), Александра Вукићевић, пејзажни архитекта (ЈКП Зеленило - Београд). Модератор: Мирјана Јовановић, пејз. Арх., 26. јун 2025. године, Контакт домаћих стручњака са пејзажним архитектама из Србије који раде у другим земљама света: *Шта све могу пејзажни архитекти данас?*, Учесници: Никола Николић – пејзажни архитекта у Уједињеним арапским емиратима, Петар Попара – пејзажни архитекта у Енглеској, Срђан Ивковић – пејзажни архитекта у Аустрији, Ђорђе и Александра Милић (*IRI LANDSCAPE INC*) – пејзажни архитекти у Калифорнији; Европска конференција о образовним истраживањима (ECER 2025), 9. септембар - 12. септембар 2025. године, серије предавања, тематске области: Research on Global Citizenship Education, Digital Citizenship, Citizenship Identities and Cultural Perspectives, Research Insights on Initial Teacher Training, Network Meeting, Experiencing Citizenship at School and in the Local Community, Citizenship in Secondary Education, Countries' Perspectives on Citizenship, Co-creating an Effective Intervention to Increase the Political Self-efficacy of Disadvantaged Girls in 5 Countries, Teaching and Learning Approaches to Citizenship Education, Development and Promotion of Democratic Values in Schools, Citizenship, Peace and Democracy, Active Citizenship in the Community; Међународни симпозијум о енергетској електроници Ее2025, 7. октобар 2025. године, уводна реч, проф. Владимир Катић, Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду, *Wireless Electric Vehicle (EV) Chargers - Challenges and Solutions*, Васић Мирослав, Мирковић Никола, *Partial Power processing Converters: The Myth, Reality and Proper Implementation of a Groundbreaking Concept*, Петар Грбовић, Meynard Thierry, 9. октобар 2025. године, *Delta-Sigma Modulation Technology in Electric Drives*, Anuchin Alecksey, Demidova Galina; Округли сто у оквиру изложбе *Хероине: Снага Ромкиња!* 24. новембар 2025. године, *Положај Ромкиња у Србији са посебним освртом на родно засновано насиље над Ромкињама*. Организатори: Бибија Ромски женски центар и Ромска женска мреже Србије у сарадњи са Одбором за проучавање живота и обичаја Рома САНУ и Етнографским институтом САНУ.

Издавачка делатност у 2025. години. Издате су 4 публикације, каталози изложби: *Цркве брвнаре Републике Српске – Чуvari духовног живота и народне самосвести*; *Међународни салон пејзажне архитектуре – Шта би било да нас нема?*; *125 година енергетске електронике у свету*; и *Биље и камење – геоботаничке скице*.

Конзервација и откуп архивалија

Фондови Архива обогаћени су пријемом неколико поклона. Своју заоставштину предао је академик Коста Чавошки. Од академика Василија Крестића примљен је део његове заоставштине. Од Галерије САНУ добијен је део заоставштине академика Динка Давидова, а од Издавачке службе САНУ документа о Михаилу Петровићу Аласу из личне збирке Драгана Трифуновића. После прекида рада Архива САНУ у Сремским Карловцима, преузета су документа о раду те установе под Академијином управом. Из истог извора, у Историјску збирку уврштена су писма која је Вук Стефановић Караџић упутио Милици Стојадиновић Српкињи, као и део заоставштине Филарета Гранића. Госпођа Зорица Пелеш из Београда поклонила је део заоставштине проте Стеве Димитријевића.

Од Владимира Милинчића из Београда откупљени су део заоставштине Татомира Анђелића, пасош и фотографија Предрага Пеђе Милосављевића, пасош, чланска карта и легитимација Васе Чубриловића. Збирка одликовања увећана је за девет (9) одличја, те сада броји укупно 1.453

предмета. Завршени су послови конзервације и фотографисања свих одличја, чиме су припремљена за представљање на постојећем сајту Збирке. Приручна библиотека Архива увећана је за 32 књиге и сада садржи 2.701 библиотечку јединицу.

Завршено је сређивање заоставштине Стевана Бошковића (Историјска збирка 13.391), Станка Опачића Танице (Историјска збирка 14.551), Ђорђа Пејановића (Историјска збирка 15.125) и Драгослава Аврамовића (Историјска збирка 15.171). Већи фондови, попут заоставштине Марка Ристића, Миодрага Ибровца и Бранка Попића, у поступку су архивистичке обраде.

Дигитализација. Пројекат дигитализације Старе збирке у Аудиовизуелном архиву и центру за дигитализацију САНУ, започет 2019. године, у завршној је фази. Остало је неснимљено осам (8) књига Старе збирке (бројеви 125, 263, 264, 309, 318, 320, 349 и 391), које није било могуће дигитализовати због начина на који су повезане. Снимљен је, међутим, део грађе из Историјске збирке, по садржају близак Старој збирци, као и документа о Јосифу Панчићу. Крајем године започело је дигитализовање преписке Јована Цвијића.

Изложбе: Грађа Архива САНУ излагана је на следећим изложбама: *Аферим, Аћиме у Народном музеју у Крагујевцу*; *Урош Предић и његова дела у Српској академији наука и уметности у Галерији „Мостови Балкана“ у Крагујевцу*; *Петар Велики и Србија у Руском дому у Београду*; *Ђуро Даничић: оданост језику у Галерији САНУ*; Дигитализована грађа коришћена је за потребе изложби: *Андрић и Вишеград: од првих корака до незаборава у Галерији „Петар Лубарда“ Андрићевог института у Вишеграду*; *Иво Андрић и Италија – документа у Трсту, Бањалуци и Београду*; *Дена Дебељковић (1858–1915), липљански учитељ и парох у архивским документима у ОШ „Браћа Аксић“ у Липљану и Шпанија у свету Иве Андрића у Институту „Сервантес“ у Београду*

Рад читаонице са странкама. У читаоници Архива забележено је 370 посета од стране 162 истраживача из Србије и 15 истраживача из иностранства. За њихове потребе направљено је 2.839 ксерокс-копија и 1.972 дигиталних снимака.

Конзерваторска радионица. У конзерваторској радионици Архива обављена је конзервација 136 докумената, укупног обима 210 листова.

Сређивање депоа 3 и других архивских просторија. У депоу 3 најпре је завршен поступак излучивања грађе током којег је изнета већа количина застарелих докумената, без икакве потребе за даљим чувањем.

Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу

Издавачка делатност. Објављене су следеће публикације: Зборник радова под насловом *Шумадија: историја, језик и култура*, чији је уредник академик Љубинко Раденковић. Штапање зборника подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација; Специјални број часописа *Journal of the Serbian Society for Computational Mechanics: 50 Years of the Finite Element Program PAK*, у суиздаваштву са Факултетом инжењерских наука Универзитета у Крагујевцу, Истраживачко-развојним центром за биоинжењеринг – БИОИРЦ из Крагујевца, Хјустонским методистичким истраживачким институтом – Одељењем за наномедицину, Институтом за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда и Институтом за информационе технологије Крагујевац са Универзитета у Крагујевцу.

Научни и стручни скупови. Друга конференција Српског биолошког друштва „Стеван Јаковљевић“ одржана је у Крагујевцу од 17. до 19. септембра. На конференцији је учествовало око две стотине учесника из двадесет универзитетских и научних институција, као и струковних удружења из Србије. Суорганизатори скупа су били Природно-математички факултет у Крагујевцу – Институт за биологију и екологију, Друштво за физиологију биљака Србије и Природњачки музеј у Београду; Светски дан науке обележен је 12. новембра у Универзитетској галерији, у суорганизацији са Универзитетом у Крагујевцу. У оквиру свечаног програма уручене су повеље и признања најцитиранијим истраживачима из одговарајућих научних области са Универзитета у Крагујевцу, а представљени су и резултати пројеката младих истраживача и уметника реализованих у школској 2024/25. години, финансираних заједничким средствима Универзитета у Крагујевцу и Центра за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу; Представљање најбољих пројеката одабраних на конкурс за младе научнике и уметнике Универзитета у Крагујевцу за школску 2025/26. годину одржано је 11. децембра у Ректорату Универзитета у Крагујевцу. На пети јавни позив пријављено је било дванаест, а

одабрано пет пројеката. Том приликом представљени су садржаји одабраних пројеката, научна методологија која ће бити примењена у истраживањима, као и пројектни тимови који ће током наредне године учествовати у њиховој реализацији.

Промоције публикација. Промоција зборника *Кнез Михаило Обреновић: време, живот, дело* одржана је 20. марта у Галерији Народног музеја у Чачку. На промоцији су говорили академик Милош Ђуран и аутори научних радова у зборнику – проф. др Александар Растовић, директор Историјског института у Београду, и др Милош Тимотијевић, научни саветник Народног музеја у Чачку. Модератор програма је била Делфина Рајић, директорка Народног музеја у Чачку; Промоција издавачке делатности Центра за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу одржана је 15. априла у Свечаној сали САНУ. Програмом је председавао академик Милош Вуксановић, уредник Трибине Библиотеке САНУ. У програму су учествовали академик Милош Ђуран, академик Славенко Терзић и академик Вујадин Иванишевић; Промоција зборника *Кнез Михаило Обреновић: време, живот, дело* одржана је 14. маја у Народној библиотеци „Вук Караџић” у Крагујевцу, у оквиру традиционалне манифестације „Дани крагујевачке књиге”. На промоцији су учествовали академик Милош Ђуран и др Милош Тимотијевић, научни саветник Народног музеја у Чачку.

Предавања. Предавање под насловом “Metallodrug Design: Bioinorganic Chemistry of the Rhenium(I)-tricarbonyl Fragment fac-[Re(CO)₃]⁺” одржао је доцент др Јакоб Кљун, са Факултета за хемију и хемијску технологију Универзитета у Љубљани, 26. јуна у Универзитетској галерији; Предавање дописног члана САНУ Игора Паштија, редовног професора Факултета за физичку хемију Универзитета у Београду, под насловом „Моделовање катализатора – од развијених површина до појединачних атома” одржано је 27. октобра на Природно-математичком факултету у Крагујевцу, у сарадњи са Подружницом Српског хемијског друштва у Крагујевцу; Предавање академика Радмиле Петановић под насловом „Гриње у биолошкој контроли штетних организама” одржано је 27. новембра у Институту за биологију и екологију Природно-математичког факултета у Крагујевцу, у сарадњи са Српским биолошким друштвом „Стеван Јаковљевић” из Крагујевца; Свечана промоција монографије и документарног филма поводом педесет година развоја и примене софтверског пакета ПАК (Програм за анализу конструкција) одржана је 10. октобра на Факултету инжењерских наука Универзитета у Крагујевцу, у сарадњи са овим факултетом. На промоцији су говорили академик Милош Којић са сарадницима, академик Милош Ђуран и проф. др Слободан Савић, декан Факултета инжењерских наука у Крагујевцу, Предавање др Игора Опсенице, редовног професора Хемијског факултета Универзитета у Београду, под насловом „Природни производи, склареол и артемизинин, као платформе за развој антиканцер агенаса” одржано је 22. децембра на Природно-математичком факултету у Крагујевцу, у сарадњи са Подружницом Српског хемијског друштва у Крагујевцу.

Изложбе. Интерактивна изложба и радионица *Образовање за одрживи развој* одржана је од 22. до 26. септембра у галерији „ВИШ-е од галерије” Средње стручне школе „Кнез Александар Карађорђевић” у Крагујевцу. Изложба је реализована као део пројекта *Руке у тесту* Француске академије наука, а њени аутори су проф. др Стеван Јокић и Љиљана Јокић.

8.3. Матица српска

Матица српска, као најстарије књижевно, научно и културно друштво српског народа, које у континуитету делује два века, и у 2025. години била је једна од најактивнијих научно-културних установа у земљи. Допринос српској науци и култури остварен је кроз активности седам научних одељења и огледа се првенствено у извођењу капиталних научних пројеката, редовном излажењу научних часописа и одржавању научних скупова међународног и националног карактера.

Година је била испуњена мноштвом стваралачких резултата, али и признања која су се у највећој мери односила на област српског језика, књижевности и културе, поводом **200 година постојања Летописа Матице српске**. Редовношћу излажења (једном месечно, двоброји јануар–фебруар и јул–август) и актуелношћу објављених текстова, *Летопис Матице српске* је и у протеклој години, потврдио репутацију значајног огледала нашег књижевног и научног стваралаштва. Узимајући у обзир значај часописа

у књижевном и научном свету, и уважавајући чињеницу да је *Летопис Матице српске* својим постојањем и трајањем поставио Србе на културну мапу света, потреба да се грађа у *Летопису* систематизује и презентује јавности у виду сређеног пописа или библиографије резултирала је модерном библиографијом која се надовезала на посао започет у прошлом веку и наставила низ описујући следећи десетогодишњи период излажења часописа. Шеста књига *Садржаја Летописа Матице српске*, хронолошки се наставља на последњу публикувану, и обухвата период од 1981. до 1990. године. У склопу обележавања јубилеја **200 година Летописа Матице српске**, Матица српска је током 2025. године организовала низ програма, дигиталну презентацију историјата и садржаја часописа, изложбу посвећену развоју *Летописа*, гостовања Редакције *Летописа* у иностранству (Будимпешта, Њујорк, Париз и др.), низ презентација у Новом Саду, Београду и другим градовима у земљи, гостовања представника водећих европских и светских књижевних часописа у Новом Саду и другим нашим градовима, штампање више књига о историјату и развоју *Летописа*, штампање промо материјала.

Научни часописи. Од великог значаја за српску науку јесте редовно излажење 9 научних часописа у Матци српској. *Зборник Матице српске за књижевност и језик* (главни и одговорни уредник проф. др Горана Раичевић, дописни члан САНУ) изашао је у предвиђене три свеске, а доминирају текстови који књижевноисторијски и књижевнотеоријски проучавају српску књижевност у европском контексту. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* (главни и одговорни уредник академик Јасмина Грковић-Мејдор) изашао је у две предвиђене свеске, а радови се баве разноврсним облицима лингвистичких и филолошких проучавања. *Зборник Матице српске за славистику* (главни и одговорни уредник проф. др Корнелија Ичин) изашао је у две предвиђене свеске, а часопис објављује научне текстове на свим словенским језицима, како о проблемима изучавања словенских језика тако и словенских књижевности. *Зборник Матице српске за класичне студије* (главни и одговорни уредник проф. др Ксенија Марицки Гађански) објавио је предвиђену једну свеску са радовима из области проучавања антике и њених одјека у потоњим епохама. *Зборник Матице српске за друштвене науке* (главни уредник др Душан Достанић и одговорни уредник др Милош Ковић) изашао је у предвиђене четири свеске, а радови се односе на широк спектар друштвених и хуманистичких наука. *Зборник Матице српске за историју* (главни и одговорни уредник др Петар В. Крестић, научни саветник) изашао је у две предвиђене свеске, а објављени су радови из области националне историје. *Зборник Матице српске за природне науке* (главни и одговорни уредник проф. др Горан Аначков) објавио је на енглеском језику две предвиђене свеске, а текстови су из области више различитих природних наука. *Зборник Матице српске за ликовне уметности* (главни и одговорни уредник проф. др Владимир Симић) објавио је једну предвиђену свеску часописа са радовима из области историје уметности, а *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* (главни и одговорни уредник др Зоран Максимовић) две предвиђене свеске са радовима из области театрологије и музикологије. Књижевно-научни часопис на енглеском језику – *Literary Links of Matica Srpska* (главни и одговорни уредник проф. др Драган Станић / Иван Негришорац) изашао је у двоброју, а у целини је посвећен српској књижевности и култури представљањем страним читаоцима. Часопис Матице српске за друштвене и хуманистичке науке на енглеском језику *Сунаха* (главни и одговорни уредник академик Часлав Оцић) изашао је у предвиђеном двоброју, објављени су научни чланци и расправе, прегледни чланци, осврти и прикази из области друштвених и хуманистичких наука. Изашле су и две предвиђене свеске часописа *Језик данас* (главни и одговорни уредник проф. др Рада Стијовић) намењене неговању српске језичке културе.

Енциклопедијска и лексикографска делатност. Током 2025. године настављен је рад на реализацији енциклопедијских и лексикографских послова од највећег националног значаја.

Српска енциклопедија. Настаје као плод сарадње Матице српске, САНУ и Завода за уџбенике. Захваљујући ангажовању чланова УО СЕ, чланова стручних редакција, аутора и стручних сарадника планирани послови успешно су реализовани. Најзначајнији део посла у овој фази израде нове књиге односио се на писање и преглед текстова. Закључно са 2025. годином радило се на прикупљању свих текстова како би се приступило електонском прелому и штампи 1. књиге IV тома Српске енциклопедије (Е–ИКОМ).

Српски биографски речник. Публикован је осми том Српског биографског речника (слова ПАЊ–ПЧ). Пристигле биографије су прегледали редактори, уредници епоха, уредници струка и главни уредник (прво и друго читање). Завршена је израда пописа аутора и пописа скраћеница за периодичне публикације и институције. Уредник за фотографију припремљене фотографије распоредила је на одговарајућа места, уз личности на које се односе. У 2025. години настављен је рад на деветом тому (слова Р и Са-Ср).

Лексикон писаца српске књижевности. Први том *Лексикона* (слова А и Б) објављен је 2021. године. Од тада се интензивно ради на прикупљању материјала за други том, који ће обухватити писце на слова В и Г. Ажурирају се азбучници, а чланови Уређивачког одбора прегледају њихове радне верзије. Уредница за фотографију континуирано припрема грађу за други том. Током 2025. раздвојена су готово сва задужења. Завршених одредница тренутно је око 80%. Остатак одредница очекује се у првој половини следеће године.

Од оснивања Матице српске у Пешти до данас, једна од тачки ослонца у раду налази се у филологији, у ужем смислу те речи – у језику и књижевности. Матица је стекла привилегију да брине о двема битним нормативистичким областима – о правопису и о лексикологији и лексикографији стандардног српског језика. *Нормативна граматика, Правопис и Речник српског језика.* Носиоци свих трију пројеката прате њихову примену и критичке примедбе, с намером да се у блиској перспективи приреде њихова нормативно усаглашена издања. Приликом израде ијекавског издања *Речника српског језика (једнотомника)*, који је објављен 2024. године, део уочених неусклађености већ је отклоњен. Нормативно усаглашена издања послужиће и као основа за коначну припрему измењеног, допуњеног и поправљеног издања *Правописа и школског издања Правописа*, на чијој се припреми, као засебном пројекту, ради паралелно са наведеним пословима.

Речник српског књижевног језика – вишетоми. Радило се на богаћењу корпуса за речник, дигитализовани су извори који не постоје у електронском облику и пропуштани су кроз програм за оптичко препознавање карактера (OCR). У току 2025. године радило се на оцеровану, односно припремању података за унос у корпус.

Посебни одбори. Темишварски, Његошев, Крајишки и Косовскометохијски одбори Матице српске настојали су да својим садржајима обогате и прошире своја издања и своје активности. Омладински одбор Матице српске је током 2025. године, у оквирима своје делатности, остварио изузетне резултате у раду са младима. Новоосновани Одбор Матице српске за исељеништво у оквиру чије делатности се реализују многобројни облици рада, са могућношћу остваривања битних, крајње друштвено оправданих циљева, на првом месту излазак првог броја часописа *Гласника Матице српске за исељеништво*. Основан је и Одбор за оријенталне студије Матице српске (након првог броја *Српски оријент*) који треба системски да изучава односе српске културе са источним културама, од којих ће свакако повлашћена тема бити муслиманска компонента на Балкану и у јужнословенским односима.

Покренуто је оснивање мултидисциплинарног пројекта *Историја Карловачке митрополије*, а тај пројекат са компетентним Организационим одбором подржала је Влада АП Војводине. Текстове о политичким, државним и војним аспектима овога питања написали су проф. др Горан Васин и проф. др Ненад Нинковић, а ти текстови ће представљати основу за будућу колективне монографије. Истовремено је договорено да за 2026. годину они припреме и биографије најзначајнијих архијереја Карловачке митрополије.

Научноистраживачка делатност седам научних Одељења Матице српске током 2025. године била је богата. Финансијски је подржано 70 пројеката и пројектних тема, чији резултати су исказани кроз издавачку делатност Матице српске, обогаћену са укупно 34 посебне, монографске публикације: *Исхрана у огледалу обредне праксе Срба у Војводини и румунском Банату* (приређивач: Софија Милорадовић); Јован Б. Јовановић, *Сабрани списи*; Душан Радовић *за велике, а мало и за мале* (тематски зборник, уредник: Зорица Хацић Радовић); Донка Станчић, Зоран Ракић, Ивана Женарју Рајовић, *Цркве Сиринићке и Средачке жупе*; *Сабрана дела Бранка Радичевића* (приређивач: Душан Иванић); *Дани Милоша Црњанског-Роман о Лондону* (тематски зборник); Митра Релјић, *Српска гробља на Косову и Метохији- 2. допуњено издање*; *Породица Дунђерски 3* (зборник радова); Милован Митровић, *Српско друштво*; Слађана Субашић, Марија Ваш, *Садржај Летописа Матице српске 1981-1990*; *Српски биографски речник* (8. том); Урош Предић, *Писма породици Милутиновић* (приређивач: Јана Богдановић); *Михиз: аутобиографије и мемоари* (зборник радова); Маријана Прпа Финк, *Сценско дејство изражено кроз покрет*; Атанасије Стојковић, *Физика (1801)*; Никита Евгенијан, *Дросила и Херакле*; *Поетика Десанке Максимовић*, тематски зборник; Петар Пијановић, *Српска култура двадесетог века*; *Поетичка поља Растка Петровића*, тематски зборник; Јелена Марићевић Балаћ, *Метаморфозе Милорада Павића*; Маријана Јелисавчић Карановић, *Како се калио хорор*; Маријана Прпа Финк, *Сценско дејство изражено кроз покрет*. Објављени су и нови прилози за едицију Прва књига Матице српске у 2025. години: Урош Ђурковић, *О чему је реч*; Вид Кецман, *Изгубљено у преводу*; Дивна Стојанов, *Никад до сад виђена представа*; Никола Вјетровић, *Новорођење*; Милан Радоичић, *Селенић, структуре, контекст*.

Одржан је низ **предавања, јавних програма и промоција** којима су обележене годишњице значајне за српску културу. Одржана је Светосавска беседа, којом Матица српска обележава велики српски просветитељски празник Светог Саву. Своју беседу, под насловом „Завештање Светога Саве“ изложио је проф. др Драгиша Бојовић говорећи о Светом Сави, једној од најважнијих и најсветлијих личности српске историје и духовности.

Одржана је и 199. Свечана седница Матице српске, којом установа прославља дан свога оснивања, дан када су утемељени основни принципи дугогодишњег постојања и успешног деловања. У недељу, 16. фебруара 2025. године, поводом 200-годишњице рођења Ђуре Даничића, утемељитеља науке о српском језику, проф. др Виктор Савић одржао је беседу под насловом „Српске старине Ђуре Даничића“, у којој је истакао његов немерљив допринос српској филологији и култури.

Током 2025. године представљена су издања Матице српске међу којима издвајамо „Сабрана дела Бранка Радичевића“, који су заједнички објавили Матица српска и Српска књижевна задруга, а приредио проф. емеритус Душан Иванић. Свечано је промовисан и осми том „Српског биографског речника“. На 68. Међународном београдском сајму књига Матица српска је представила своја капитална дела и нова издања.

Током године одржано је више **научних скупова и округлих столова**. Одржани су научни скупови са националним и међународним учешћем, међу којима издвајамо скуп посвећен породици Дунђерки. Матица српска је током 2025. године наставила да чува,

негује и промовише културну баштину породице Дунђерски одржавањем и IV научног скупа. Истичемо овом приликом и скуп посвећен делу Уроша Предића. Под окриљем Одељења за ликовне уметности Матице српске „Урош Предић – уметност између живота и сећања”. Посебно издвајамо скупове међународног карактера посвећене обележавању јубилеја *Летописа*. Скуп под називом „*Летопис Матице српске* у контексту српско-мађарских књижевних и културних веза“ у Мађарској академија наука и уметности, у Будимпешти, 28. новембра 2025. године.

Одржан је и Округли сто поводом 200. годишњице *Летописа Матице српске*, у Институту за славистику у Паризу. Председник Матице српске проф. др Драган Станић је са др Небојшом Кузмановићем, директором Архива Војводине и његовом сарадницом Дуњом Андрић, 25. септембра 2025. године посетио Институт за славистику у Паризу. Том приликом сусрели су се са др Хелен Мела, директорком Института, и њеном сарадницом др Ливијом Екмечић, те су разговарали о даљој сарадњи трију установа. Одржан је мали округли сто поводом 200. годишњице *Летописа Матице српске*, на којем су говорили: проф. др Александар Стефановић о настанку Матице српске, др Ливија Екмечић о почецима *Летописа* и проф. др Драган Станић о развоју српске књижевне критике у контексту утицаја француске критичко-теоријске мисли и делатности *Летописа Матице српске*. У наставку програма одржана је промоција књиге др Николе Петровића *Јелена краљица Србије (око 1245–1314): супруга, удовица и светитељка*, која је објављена на француском језику у издању ових трију установа. О књизи и успешној сарадњи, а највише о значају историјске и светачке личности Јелене Анжујске, говорили су др Филип Желез, аутор, др Небојша Кузмановић и проф. др Драган Станић.

Додељене су и **награде** које су вредновале нове прилоге у нашој књижевности, науци и уметности. *Змајева награда Матице српске* за 2024. годину додељена Верољубу Вукашиновићу и Томиславу Маринковићу. О награђеним књигама „Жалац“ Верољуба Вукашиновића и „Шта о нама мисле анђели“ Томислава Маринковића говорио је проф. др Саша Радојчић, члан Жирија, истичући њихову поетску вредност и место у савременој српској књижевности.

Дан Светих Ћирила и Методија обележен је у петак, 23. маја 2025. године. Беседио је проф. др Владимир Вукашиновић, протојереј ставрофор, који је говорио о Карловачкој митрополији и Русији, духовним везама и утицајима у 18. веку.

Повеља Матице српске за неговање српске језичке културе за 2024. годину једногласно је додељена проф. др Вељку Брборићу за укупни допринос неговању српског језика и српске језичке културе. Академија наука и умјетности Републике Српске добила је признање за посвећеност проучавању и заштити српског језика и ћириличног писма и неговање српске језичке културе. У име Академије награду је примио проф. др Срето Танасић, редовни члан АНУРС-а. Повеља је постхумно додељена Радославу Петковићу за неговање српског језика и његових изражајних могућности, а награду је примила проф. др Владислава Гордић Петковић. Такође, постхумно је награђен и проф. др Зоран Ћерић за неговање српског језика и његових изражајних могућности, а признање је у његово име примио господин Зоран Суботички.

Бранкова награда Матице српске за школску 2023/2024. годину за дипломске и семинарске радове из домена књижевних изучавања додељена је (прва награда) Јелени Шаковић, студенткињи Филолошког факултета у Никшићу (Универзитет Црне Горе); (дуга награда) Невену Миљатовићу са Филолошког факултета у Бањој Луци; (трећа награда) припала је двома студенткињама Филозофског факултета у Новом Саду - Наташи Провчи и Симониди Лончар.

Награда Љубомир Стојановић за школску 2023/2024. годину: (прва награда) Бранислав Веселиновић (Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду); (две друге

награде) Милош Пантић (Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици) и Марко Андрек (Филолошки факултет, Универзитет у Београду); (две треће награде) Софија Мајуновић (Филолошки факултет, Универзитет у Београду) и Наталија Стојменовић (Филозофски факултет, Универзитет у Нишу).

Награда Матице српске за историју „Иларион Руварац“, за дело објављено у 2024. години из области историографије, додељена је двојци аутора за монографије: *Коњ добри и оружје Властела Државе српских деспота (1402 – 1459)* (Службени Гласник) др Милоша Ивановића и *Југославија и Бугарска 1929 – 1941.* (Институт за савремену историју) др Милоша Жикића.

Награда професора Лазара Стојковића која се додељује од 1990. године, сваке треће године, млађим научним радницима ове године је додељена за досадашњи научноистраживачки рад равноправно: др Драгану Ковачевићу и др Николи Шушићу.

Награде задужбинских фондова Матице српске. Традиционалне награде којима се јавност подсећа на племенитост и значај задужбинарства, као и на значај образовања младих, талентованих ђака и студената, додељене су најбољим ђацима и студентима завршних година школа и факултета за 2025. годину.

На пољу промоције и јачања **међународне сарадње** Матица српска је била веома активна. Својеврсни допринос обележавању великих Матичиних јубилеја и јубилеја српске културе омогућио је Инстит за славистику Руске академије наука. У Москви је 22. и 23. априла 2025. године одржан међународни научни скуп под називом „Узајамне везе руске и српске културе у огледалу историје школства XVIII и почетка XX века: личности, идеје, пракса, институције“, организован поводом 300. годишњице просветитељске мисије Максима Суворова на српском подручју. Скуп су организовали Институт славистике РАН, Матица српска и Руско историјско друштво, а окупио је стручњаке из области историје, славистике, језика, књижевности и културологије. Учесници су разматрали кључне моменте у развоју образовања у српским и руским земљама, са посебним акцентом на идејне и институционалне утицаје, као и на личности које су допринеле културним и просветним везама два народа.

Од значајнијих посета Матици српској истичемо посету делегације Матице словачке, чије је седиште у Мартину: др Мариан Гешпер, председник Матице словачке, мр Петер Швантнер, директор Дома Матице словачке у Братислави, др Лукаш Перни, председник Културно-филозофског одељења Матице словачке, и мр Мартин Хајник, директор Чланског центра Матице словачке.

Путем статутарног и програмског утемељења низа друштава чланова Матице српске, а у складу са својом традицијом и мисијом, као и потребама појединих средина у земљи и иностранству, Матица српска је наставила и интензивирала своју делатност на читавом српском културном простору. У том погледу је посебна пажња посвећена активностима Друштва Матице српске у Црној Гори (седиште у Подгорици) и Друштва чланова Матице српске у Републици Српској (седиште у Бањалуци): делатност ових друштава била је веома обимна и добро програмски усмерена. Истовремено су учињени напори да Матица буде присутна и у културама других народа, нарочито у суседним земљама (Мађарска, Румунија, Словачка и др.), на Балкану и у Средњој Европи, као и у свим земљама где постоји интересовање за српску културу.

Матица српска је у току 2025. године закључила више *Протоколе о сарадњи* са општинама и градова у Војводини, Централној Србији, Републици Српској, Републици Хрватској, са којима су планиране реализације низа активности: пројеката, предавања и сарадња на издавачкој делатности.

Матица српска је успешно сарађивала са многим институцијама у области науке и културе. Та сарадња се најчешће и најинтензивније одвија са САНУ и Огранком САНУ

у Новом Саду, АНУРС из Бањалуке, Српском православном црквом и више њених епархија, Вуковом задужбином, Вуковим сабором, Задужбином „Доситеј Обрадовић“, Српском књижевном задругом, Институтом за српски језик и Институтом за књижевност и уметност у Београду, универзитетима у Београду и Новом Саду, Заводом за издавање уџбеника у Београду, Српским лекарским друштвом, Позоришним музејом у Новом Саду, Змајевим деџим играма, Хуманитарним фондом „Привредник“ из Новог Сада, Новосадским сајмом, Отаџбинским покретом из Новог Сада, Банатским културним центром, Удружењима „Симонида“ и „Суматра“, Колом српских сестара Епархије бачке, Привредном комором Војводине, РТВ Војводине и другим локалним медијима. Сарадња је постојала и са установама културе и удружењима из иностранства, нарочито са Савезом Срба из Румуније али и са Савезом писаца Румуније – подружница у Темишвару, Самоуправом Срба из Мађарске и Будимпеште, СКД „Просвјетом“ из Загреба, СКПД „Просвјетом“ из Републике Српске, Српским културним центром из Вуковара, српским удружењима из дијаспоре, Епископијом будимском, Епископијом темишварском, Епископијом аустријско-швајцарском, Универзитетом Мишел де Монтењ из Бордоа и др. Међу поменутиим институцијама посебан статус имају Вукова задужбина и Задужбина „Доситеј Обрадовић“ јер је Матица српска њихов суоснивач.

8.4. Национални савет за научни и технолошки развој

У 2025. години Национални савет за научни и технолошки развој је одржао четири седнице, а најзначајније активности су:

- Припремљен и усвојен Извештај о стању у науци у 2024. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину, у складу са чланом 16, тачка 7) Закона о науци и истраживањима. Влада Републике Србије донела је Закључак о прихватању наведеног извештаја на седници одржаној 30. октобра 2025. године.

- Донет Закључак о давању позитивног мишљења Националног савета на програме од општег интереса за период 2026. до 2030. године, и то на: Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад, Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад, Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података, Програм издавања научних публикација и одржавања научних скупова и Програм суфинансирања програмских активности научно-образовних центара, специјализованих организација и удружења, која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом.

- Спроведене активности на припреми нацрта документа о класификацији науке у Републици Србији (прикупљени и анализирани предлози матичних научних одбора и анализирани пристигле примедбе и сугестије других заинтересованих институција из академске заједнице).

- Усвојен Извештај о раду центара изузетних вредности за 2024. годину.
- Донета Одлуке о додели статуса центра изузетних вредности – Центру изузетних вредности за интердисциплинарна истраживања у биологији;
- Решавано је по пресудама Управног суда у управним споровима у предметима стицања научних звања и акредитације научноистраживачких организација.
- Разматране жалбе истраживача на првостепене одлуке Комисије за стицање научних звања и донета решења у другом степену поводом жалби.

8.5. Комисија за стицање научних звања

Комисија за стицање научних звања је одржала 11 седница на којима је разматрано 698 захтева истраживача за стицање научних звања виши научни сарадник и научни саветник и донето је 686 позитивних одлука о стицању научних звања и једанаест негативних одлука, док је један захтев повучен. Извршена је правна - техничка провера поднетих захтева за избор истраживача и израђени су одговори и мишљења по захтеву истраживача и НИО.

8.6. Одбор за акредитацију научноистраживачких организација

Одбор за акредитацију научноистраживачких организација у актуелном сазиву именован је Решењем министра задуженог за област научноистраживачке делатности 15.12.2022. године, на период од четири године. Током октобра месеца 2025. године ради попуне упражњеног места на позив Министарства, САНУ је предложила и именованала новог члана Одбора, проф. др Весну Мишковић Станковић, редовног професора, након чега је настављен рад тела у пуном капацитету.

У току 2025 године, у периоду од 14.01.2025. – 23.12.2025. године, одржано је укупно 27 редовних седница Одбора, као и више састанака стручних тимова у циљу разјашњења сложенијих и обимнијих захтева. Чланови Одбора су редовно присуствовали седницама и учествовали у раду тако да су све заказане седнице имале потребан кворум за одлучивање о поднетим захтевима. Рад на седницама се одвијао у конструктивној атмосфери уз максималну ефикасност у раду. Тимски рад одвијао се по радним и стручним групама при чему су сви чланови одбора проучавали материјале достављене електронским путем, а захтеви института, факултета и универзитета разматрани су у складу са овлашћењима из важећег Закона о науци и истраживањима и Правилника о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације научноистраживачких организација.

У наведеном периоду, размотрено је 86 захтева и допуна захтева за акредитацију односно реакредитацију научноистраживачких организација. Све донете одлуке усвојене су једногласно. У случајевима када Одбору нису били приложени сви докази и адекватна документација потребна за разматрање захтева, у складу са Правилником, упућиване су примедбе у више наврата одговарајућој институцији да, у виду допуне захтева, достави тражену документацију за даље разматрање. Одбор је донео и две негативне одлуке, односно закључка за одбацивање захтева.

Одбор за акредитацију успешно је континуирано реализовао све седнице преко платформе у оквиру система еНаука, која је пуштена у рад почевши од 01.03.2023. године.

Стручни тимови Одбора обавили су и две посете НИО током поступка, како би извршили непосредан увид, пре свега у научноистраживачку инфраструктуру и утврдили испуњеност услова и капацитете за обављање истраживања у одређеној научној области.

8.7. Матични научни одбори

Матични научни одбори образовани су одлуком министра за просвету, науку и технолошки развој од 29. децембра 2021. године. Мандат им је пет година (од 4. јануара 2022. до 31. децембра 2026). Конститутивне седнице одржане су у другој половини јануара 2022, када су изабрани председници МНО и њихови заменици. На истој седници су усвојени и пословници о раду МНО. Седнице матичних научних одбора, по правилу, одржаване су у просторијама Института за хемију, технологију и металургију у Београду. Поједине седнице одржане су и електронским путем.

На седницама Одбора су разматрана питања научног рада и донете одлуке сходно надлежности Одбора, и то:

- питања од интереса за истраживаче из области за које су надлежни научни одбори, а посебно о процесу избора у звање и критеријумима за оцењивање научног рада, о организацији научног рада, институционалном финансирању науке, еНауци и другим питањима;
- урађена је евалуација годишњих извештаја о раду и плана рада НИО у периоду 1. јануар 2025 – 31. децембар 2025. године;
- усвајана су мишљења о напредовању кандидата у виша научна звања; донете су одлуке о стицању научног звања научни сарадник, према одредбама Закона о науци и истраживањима (*Службени гласник РС*, 49/19). Таквих разматрања и одлука било је укупно 1260;
- извршена је категоризација домаћих часописа за 2025. годину;

- разматрани су и усвајани предлози категоризације техничких решења;
- извршена је категоризација монографија и осталих публикација категорије M10 и M40 на основу достављених захтева истраживача у складу са Правилником о стицању истраживачких и научних звања;
- разматрани су захтеви за продужетак радног односа истраживачима после 65. године живота, у складу са чланом 100 Закона о науци и истраживањима (*Службени гласник РС*, бр. 49/2019). Био је по један захтев у оквиру МНО за саобраћај, урбанизам и грађевинарство и МНО за физику.

У табели 8.2. збирно су приказане неке од активности МНО.

Табела 8.2. Табеларни приказ активности МНО за 2025. годину

Област	Матични научни одбор за	Број чланова	Број састанака	Број НИО (оцењени годишњи извештаји)	Број мишљења за избор у звања	Број захтева за продужење радног односа
Технолошки развој						
1	биотехнологију и пољопривреду	9	11	23	161	0
2	електронику, телекомуникације и информационе технологије	9	12	10	51	0
3	енергетику, рударство и енергетску ефикасност	9	15	5	17	0
4	материјале и хемијске технологије	9	12	7	53	0
5	машинство и индустријски софтвер	8	12	8	23	0
6	саобраћај, урбанизам и грађевинарство	9	12	7	25	1
7	уређење, заштиту и коришћења вода, земљишта и ваздуха	9	12	4	16	0
Друштвене и хуманистичке науке						
8	историју, археологију и етнологију	9	12	15	104	0
9	језик и књижевност	7	12	6	61	0
10	права, економију и политичке науке	8	13	22	115	0
11	филозофију, психологију, педагогију и социологију	8	11	19	72	0
Природне науке и медицина						
12	физику	7	25	4	64	1
13	хемију	8	12	7	156	0
14	биологију	8	12	6	179	0
15	геонауке и астрономију	7	14	3	34	0
16	медицинске науке	7	13	12	110	0
17	математику, рачунарске науке и механику	9	14	4	19	0
	УКУПНО	140	224	162	1260	2

8.8. Високошколско образовање

Делатност високог образовања у Републици Србији обавља се на универзитетима, у чијем се саставу налазе факултети, и у академијама/високим школама струковних студија. **У школској 2025/26. години, на свим високошколским установама и на свим степенима студија у Републици Србији уписано је 248.509 студената¹⁴.** Од укупног броја уписаних, 99.959 студената (40,2%) мушког је пола, а 148.550 (59,8%) студената женског је пола. На државним и приватним универзитетима укупно је уписано 210.050 студената – од тога 83,1% или 174.440 студената уписано је на државним, а 16,9% или 35.610 студената на приватним факултетима. На државним академијама/високим школама струковних студија укупно су уписана 30.022 студента, док је на приватним високим школама струковних студија уписано 8.437 студената. Посматрано према начину финансирања студија, 38,0% студената уписало се на буџет, а 62,0% на самофинансирање.

Новоуписани студенти на академске/струковне студије. Прву годину основних студија у школској 2025/2026. години, у Републици Србији уписало је 44.298 студената, на свим високошколским установама¹⁵. Од укупног броја бруцоша, 42,7% (18.931) чине мушкарци, а 57,3% (25.367) чине жене. У школској 2025/2026. години прву годину на државним факултетима уписало је 24.783 студената (55,9%), приватним факултетима 9.242 (20,9%), државним академијама струковних студија и високим школама 7.773 (17,6%) и приватним високим школама 2.500 (5,6%). Посматрано према начину финансирања студија, 49,2% новоуписаних студената су корисници буџета, док 50,8% чине самофинансирајући студенти.

Дипломирани студенти. У календарској 2025. години у Републици Србији су, на свим високошколским установама и на свим нивоима студија, дипломирала 32.531 студента¹⁶. Од укупног броја дипломираних студената, 12.096 или 37,2% су мушкарци, а 20.435 или 62,8% су жене. На државним и приватним универзитетима укупно је дипломирао 24.460 студената – од тога је 71,9% или 17.583 студената дипломирало на државним, а 28,1% или 6.877 студената на приватним факултетима. На државним академијама/високим школама струковних студија и приватним високим школама струковних студија дипломирала је 8.071 студент – од тога 77,5% на државним академијама / високим школама, а 22,5% на приватним високим школама. Посматрано према начину финансирања студија, од укупног броја дипломираних студената 31,8% су корисници буџета, 51,8% су самофинансирајући студенти и 16,4% су на буџету и самофинансирању.

Докторске студије. У Табели 8.3. дат је број докторских теза одбрањених у 2025. години на студијама трећег степена и по старом систему (бројеви у заградама), по пољима образовања, а према подацима Републичког завода за статистику (РЗС)¹⁷.

Табела 8.3. Број доктората одбрањених у 2025. години по пољима образовања

Образовање	10(0)
Уметности и хуманистичке науке	132(2)
Друштвене науке, новинарство и информисање	68(1)
Пословање, администрација и право	65(6)
Природне науке, математика и статистика	151(2)
Информационе и комуникационе технологије (ИКТ)	33(1)
Инжењерство, производња и грађевинарство	119(6)
Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветерина	39(1)
Здравство и социјална помоћ	61(13)
Услуге	26(2)
УКУПНО	704 (+34)

¹⁴ Републички завод за статистику, саопштење број: 172, ознака: AC20, 26. 6. 2026.

¹⁵ Републички завод за статистику, саопштење број: 349, ознака: AC10, 26. 12. 2025.

¹⁶ Републички завод за статистику, саопштење број: 173, ознака: AC21, 26. 6. 2026.

¹⁷ <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/1104020302?languageCode=sr-Cyrl>

Из табеле 8.3. види се да је највећи број одбрањених доктората из области друштвених и хуманистичких наука (134+69=203), затим следе природне (152) и инжењерске (125) науке.

У табели 8.4. дат је преглед броја одбрањених докторских дисертација по универзитетима у временском периоду 2020–2025. године. До ових података дошли смо захваљујући законској обавези о депоновању доктората у репозиторијум НаРДуС¹⁸.

Табела 8.4. Број одбрањених докторских дисертација по универзитетима у Републици Србији у периоду 2020–2025. године

Универзитет	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Државни универзитет у Новом Пазару			1		1	
Криминалистичко-полицијски универзитет			6	1	2	2
Универзитет „Алфа БК“	5	4	4	2	2	4
Универзитет Едуконс	8	8	4	11	11	5
Универзитет Метрополитан		4	5	3	2	2
Универзитет одбране	3	7	9	7	6	7
Универзитет Привредна академија у Новом Саду	15	14	13	16	14	10
Универзитет Сингидунум	21	18	28	24	18	18
Универзитет у Београду	424	453	487	456	387	236
Универзитет у Крагујевцу	67	92	105	100	83	59
Универзитет у Нишу	68	88	71	79	69	47
Универзитет у Новом Пазару		4	5	4	4	10
Универзитет у Новом Саду	173	190	160	157	139	89
Универзитет у Приштини (Косовска Митровица)	6	11	6	5	7	6
Универзитет уметности у Београду	58	59	40	49	56	38
Универзитет Унион	9	9	6			
Универзитет Унион Никола Тесла	4	5	9	9	9	9
УКУПНО	862	966	963	927	814	544

Судећи према подацима из табеле 8.4, укупан број одбрањених докторских теза у Републици Србији у 2025. мањи је 67% него што је то било у 2024. години. Овде треба напоменути да се, због неажурности универзитета у пријављивању броја одбрањених докторских теза НаРДуС-у, може очекивати да број одбрањених теза у 2025. години буде већи. Наиме, у извештају НС за 2024. број одбрањених докторских теза у 2024. био је 682, да би се за исту годину сада, годину дана касније, овај број кориговао на 814 (132 више). Према подацима МНО, број одбрањених теза у 2025, које региструје ресорно министарство, износи 717. Тренд опадања броја доктората у последњих пет година је графички илустровано на слици 8.1. Анализа података РЗС (табела 8.3) показује да је у 2025. години укупно одбрањено 738 доктората, а у 2023. години 855, од који су 56,7% аутора биле жене. И ови подаци потврђују тренд опадања броја доктората у последњих пет година.

Слика 8.1. Број одбрањених докторских дисертација у периоду 2019–2025. према подацима базе НаРДуС.

¹⁸ Национални репозиторијум дисертација у Србији, <https://nardus.mpn.gov.rs/>

Као што се из табеле 8.6. види, у 2025. години на приватним универзитетима одбрањено је 58 докторских теза, што је 10,6% од укупног броја одбрањених доктората у тој години.

8.9. Центри изузетних вредности

У 2025. години број центара изузетних вредности се није променио у односу на претходну годину, тако да је анализом обухваћен рад тридесет једног центра изузетних вредности акредитованих од стране Министарства за науку, технолошког развоја и иновација.

Квалитативна и квантитативна анализа резултата рада свих центара изузетних вредности приказана је у Табели 1, док су њени налази детаљније образложени у тексту који следи:

1. **Институт за медицинска истраживања Универзитета у Београду – Центар за исхрану и метаболизам.** Научноистраживачки кадар ЦЕНМ-а чини 16 истраживача, од којих је 15 у научним звањима (4 научна саветника, 8 виших научних сарадника и 3 научна сарадника), док је 1 у звању истраживача сарадника. Током 2025. године објављено је 27 радова у међународним часописима, и то: 1 рад категорије M21a+, 2 рада категорије M21a, 15 радова категорије M21, 6 радова категорије M22, 1 рад категорије M23 и 2 рада категорије M24. На међународним научним скуповима категорије M30 саопштено је укупно 19 радова. Од наведеног броја, део радова је штампан у целини, а део у изводу. Запослени у Центру су одржали 2 предавања по позиву на међународним и скуповима. Сарадници центра су учествовали у реализацији 6 међународних пројеката и једног домаћег пројеката. Одбрањена је једна докторска дисертација у оквиру центра. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је и план рада за 2026. годину.

2. **Институт за медицинска истраживања Универзитета у Београду – Центар изузетних вредности за зоонозе преношене храном и векторима.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 15. Квантитативно гледано, истраживачи Центра су објавили 15 радова категорије M20, и то 6 радова категорије M21a, 4 рада категорије M21, 1 рад категорије M23 и 5 радова категорије M24. Поред тога, објављено је 7 радова категорије M30 саопштених на међународним научним скуповима и штампаних у изводу или целини и 2 домаћа научна скупа. Сарадници Центра су одржали једно предавање по позиву на међународном научном скупу. Истраживачи Центра учествују у реализацији 4 међународна програма и иницијативе, као и 4 домаћа пројекта финансирана од стране Фонда за науку Републике Србије. Центар је наставио интензиван рад са научним подмлатком кроз менторство и учешће у изради докторских дисертација, при чему су током 2025. године одбрањене две докторске дисертације, а више докторских истраживања је у току. Сарадници Центра су активно укључени и у докторску и мастер наставу на Универзитету у Београду, као и у међународне образовне активности. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је и детаљан план рада за 2026.

3. **Институт за физику Универзитета у Београду – Центар за изучавање комплексних система.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 48, од тога 37 доктора наука (13 научних саветника, 7 виших научних сарадника и 17 научних сарадника). Преостали сарадници су студенти докторских студија (11), а у раду Центра учествују и један стручни саветник и један виши стручни сарадник. Током 2025. године сарадници Центра за изучавање комплексних система објавили су значајан број радова у водећим међународним часописима (2 рада категорије M21a+, 6 радова категорије M21a, 18 радова категорије M21, 2 рада категорије M22 и 1 рад категорије M23), од чега се посебно издвајају радови објављени у часописима Nature Communications и Physical Review Letters. Сарадници Центра су учествовали на већем броју међународних конференција на којима су одржали 7 предавања по позиву (M32), као и већи број усмених и постер саопштења, а били су укључени и у рад научних одбора водећих међународних скупова. У оквиру редовних семинара Центра одржано је 8 предавања од стране чланова Центра, док су сарадници активно учествовали у настави на основним, мастер и докторским студијама Универзитета у Београду. Шест сарадника Центра боравило је на постдокторском усавршавању, а током године запослен је и један виши научни сарадник. Чланови Центра укључени су у реализацију значајног броја пројеката, међу којима је 17 међународних и 4 домаћа пројекта. Током 2025. године Центар је наставио интензиван рад са научним подмлатком кроз

укључивање доктораната у истраживачке активности и међународну сарадњу. Одбрањена је једна докторска дисертација. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је и детаљан план рада за 2026. годину.

4. **Институт за хемију, технологију и металургију Универзитета у Београду – Центар за микроелектронске технологије.** У реализацији истраживања у току 2025. године учествовао је 31 истраживач. Од укупног броја истраживача, 23 су доктори наука у научним звањима — 12 научних саветника, 7 виших научних сарадника и 4 научна сарадника — док су 2 доктора наука у процедури избора у звање, а 6 су докторанди, од којих 3 у звању истраживача сарадника и 3 у звању истраживача приправника. У току 2025. године истраживачи Центра су публиковали укупно 92 научне публикације, од којих су 34 рада у категорији M20. У оквиру ове категорије објављена су 2 рада категорије M21a+, 5 радова категорије M21a, 18 радова категорије M21 и 9 радова категорије M22. Међу постигнутим резултатима су и једно поглавље у монографији категорије M13, као и једно техничко решење категорије M85. Значајан резултат у области иновативних решења представљају и две пријаве националних патената. Поред тога, остварено је 54 резултата категорије M30 (1 резултат категорије M31, 3 резултата категорије M32, 20 резултата категорије M33 и 30 резултата категорије M34) и одржана су 4 предавања по позиву. Чланови Центра учествовали су у реализацији 6 међународних и 11 домаћих пројеката, при чему су истраживачи Центра били руководиоци шест пројеката Фонда за науку, једног пројекта Фонда за иновациону делатност РС, једног пројекта из програма УНДП, два пројекта финансирана кроз SAIGE пројекат, као и једног интерног пројекта за младе истраживаче. У оквиру Центра су у 2025. години успешно одбрањене две докторске дисертације. Утрошак финансијских средстава је адекватно документован. Достављен је и детаљан план рада за 2026. годину.

5. **Институт за физику Универзитета у Београду – Центар за фотонику.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 43. У извештају о раду је наведено да су чланови истраживачких тимова Центра током 2025. године објавили 30 радова категорије M20, али није наведена прецизна категоризација радова. Поред тога, остварен је један резултат категорије M10, док су у категорији M30 објављено 46 радова са међународних научних скупова, штампаних у целини или у изводу, такође, није наведена прецизна категоризација радова. Запослени у Центру одржали су 7 предавања по позиву на међународним скуповима. Чланови Центра учествовали су у реализацији 5 међународних и 4 домаћа пројекта. Планиране активности научне сарадње су, према извештају, реализоване у складу са планом. У делу који се односи на рад са научним подмлатком наведено је ангажовање истраживача у настави на докторским и мастер студијама. У извештају није наведено да је одбрањена ниједна докторска дисертација у 2025. години. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

6. **Универзитет у Београду, Институт за физику – Центар за физику чврстог стања и нове материјале.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 48. Током 2025. године публикован је 41 рад категорије M20, као и један резултат категорије M10. Сарадници Центра су током 2025. године учествовали у реализацији 11 међународних и 7 домаћих пројеката Фонда за науку Републике Србије. У току претходне године одбрањене су две докторске дисертације. Такође је остварено 76 резултата категорије M30, који обухватају радове са међународних научних скупова. У категорији M90 остварена су два резултата категорије M94, односно призната мала патента у Републици Србији. Истраживачи Центра су учествовали на 21 међународном научном скупу, а одржано је 37 предавања по позиву на међународним скуповима. Посебан институционални успех представља организација међународне конференције *Advances in Solid State Physics and New Materials 2025*, одржане у Београду, са више од 300 учесника, преко 120 предавања, 253 саопштења из 76 институција. У оквиру Центра су у 2025. години одбрањене две докторске дисертације, настављено је менторство на докторским и мастер студијама, као и укључивање студената у истраживачки рад. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

7. **Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду – Центар за математичка истраживања нелинеарних феномена.** Укупан број сарадника Центра током

2025. године био је 13. Запослени у Центру су 2025. године објавили укупно 22 рада категорије M20, и то 2 рада категорије M21a+, 3 рада категорије M21a, 10 радова категорије M21 и 7 радова категорије M22. Поред тога, остварено је 7 резултата категорије M30 (1 резултат категорије M31, 4 резултата категорије M33 и 2 резултата категорије M34), као и један резултат категорије M40 (M45). Чланови Центра су током 2025. године реализовали укупно 7 истраживачких пројеката, од чега 3 пројекта Horizon Еuroре, један мултилатерални пројекат и 3 пројекта Фонда за науку Републике Србије. Настављене су активности у Докторској школи математике, одбрањене су 2 докторске дисертације. Два научна семинара Центра редовно су функционисала током године, у хибридном облику. Истраживачи Центра су учествовали на 5 међународних научних скупова и одржали 2 предавања по позиву на међународним скуповима. Недостатак финансијских средстава ограничио је у већој мери реализацију студијских боравка истраживача у иностранству, као и дужих боравка страних научника у Центру. Достављен је и детаљан план рада Центра за 2026. годину.

8. Институт за физику Универзитета у Београду – Центар за неравнотежне процесе. Током 2025. године у раду Центра је учествовало 17 истраживача (научни саветници, виши и научни сарадници, истраживачи сарадници и приправници). Истраживачи Центра су у 2025. години објавили значајан број радова у врхунским међународним часописима категорије M20 (3 рада категорија M21a, 6 радова категорије M21, 6 радова категорије M22. Остварено је 36 резултата категорије M30, презентованих на престижним међународним скуповима. У оквиру категорије M90 остварен је један резултат M94. Сарадници Центра су током 2025. године учествовали у реализацији 3 међународна пројеката и 6 домаћих. Чланови Центра су одржали 17 предавања по позиву. У раду са научним подмлатком настављено је менторство на докторским и мастер студијама. Током 2025. године у оквиру Центра није било одбрана докторских дисертација, али је одбрањено више мастер радова под менторством истраживача Центра. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

9. Хемијски факултет Универзитета у Београду – Центар за молекуларне науке о храни. Центар изузетних вредности, у 2025. години окупљао је укупно 42 истраживача и сарадника, од којих је 8 стално запослених редовних професора и научних саветника УБХФ. Током 2025. године сарадници Центра су публиковали укупно 89 радова у категорисаним научним часописима: 4 рада у часописима категорије M21a+, 14 радова категорије M21a, 45 радова категорије M21, 19 радова категорије M22 и 4 рада категорије M23, при чему је једна публикација објављена у часопису импакт фактора већем од 10. Резултати истраживача Центра презентовани су и кроз 27 саопштења на међународним и 12 на националним научним скуповима. Током године сарадници Центра одржали су 9 предавања по позиву, од тога 6 на међународним и 3 на националним научним скуповима. Центар је у 2025. години реализовао укупно 26 пројеката, од којих је 15 међународних, укључујући 8 у оквиру програма Horizon Еuroре, и 11 националних пројеката, од којих су 4 пројекта Фонда за науку. Значајан део активности био је посвећен раду са научним подмлатком. Млади истраживачи активно су учествовали у реализацији пројеката, стручним усавањима у иностранству и докторским студијама, што је резултирало са 6 успешно одбрањених докторских дисертација. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Део трошкова Центра је финансирани из сопствених средстава УБХФ и реализованих истраживачких пројеката. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

10. Технолошко-металуршки факултет Универзитета у Београду – Центар за нанотехнологије и функционалне материјале. Центар обухвата три истраживачке групе (за неорганске, полимерне и композитне материјале) и у 2025. години окупља укупно 23 истраживача и сарадника. Током 2025. године чланови Центра су објавили значајан број радова у међународним часописима категорије M20 и то 2 категорије M21a+, 4 из категорије M21a, 22 из категорије M21, 10 из категорије M22, 6 из категорије M23, као и 1 из категорије M50. Резултати истраживача Центра су презентовани у оквиру 66 саопштења на међународним и домаћим скуповима, такође су одржана и 2 предавања по позиву на домаћим скуповима. Центар је у области иновативних резултата реализовао 3 техничка решења и 1 патент. Сарадници Центра су учествовали у реализацији 9 међународних и 4 домаћа пројеката. У оквиру Центра је у 2025. години настављен интензиван рад са научним подмлатком: одбрањене су 3 докторске

дисертације, реализован је већи број курсева и специјализованих предавања за студенте докторских студија, а докторанди су активно укључени у међународне и националне пројекте и боравке у иностраним лабораторијама. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

11. **Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу – Центар за молекулску медицину и истраживање матичних ћелија.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 17. Током 2025. године публиковано је 20 научних радова у часописима категорије M20, од тога 7 радова категорије M21a, 9 радова категорије M21, 3 рада категорије M22 и 1 рад категорије M23. Поред тога, објављена су 3 саопштења категорије M30 и једно саопштење категорије M60. У току 2025. године одбрањене су 3 докторске дисертације под менторством истраживача Центра. Сарадници Центра су учествовали у реализацији 1 међународног, 3 домаћа и 21 пројекта које финансира Факултет медицинских наука у Крагујевцу. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

12. **Физички факултет Универзитета у Београду – Центар за квантну теоријску физику.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 24. Током 2025. године сарадници Центра су објавили 8 радова категорије M20 (нису прецизно специфициране подкатеорије), као и један рад категорије M50 у националном часопису. Остварено је 7 резултата категорије M30, а учествовали су и на 2 домаћа научна скупа, са више усмених и постер-презентација. Запослени у Центру су одржали 10 предавања на међународним научним скуповима, укључујући и једно предавање по позиву и мини-курс у оквиру скупа у Марсеју. Чланови Центра су учествовали у реализацији 4 међународна и 3 домаћа пројекта. Рад са научним подмлатком је значајан сегмент активности Центра. Током 2025. године одбрањена је једна докторска дисертација а истраживачи Центра држали су бројне курсеве за докторанте. Под њиховим менторством у 2025. години одбрањено је више мастер радова, а реализована су и два студијска боравка у иностранству (Беч и Единбург). Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину са нагласком на наставак истраживања у области тополошких стања, некомутативне геометрије, холографске дуалности и квантне гравитације.

13. **Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду – Научноистраживачка група Центра за вибро–акустичке системе и обраду сигнала.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 15. Током 2025. године сарадници Центра су објавили укупно 30 радова категорије M20, од тога 4 рада категорије M21a+, 8 радова категорије M21a, 12 радова категорије M21, 4 рада категорије M22 и 2 рада категорије M23. Поред тога, објављено је једно поглавље у међународној монографији (катеорија M14) и једно поглавље у националној монографији (катеорија M61), два рада категорије M28a и M28b. Остварено је укупно 17 резултата категорије M30 (11 радова категорије M33 и 6 радова категорије M34), као и 3 рада категорија M60 (M63 и M64). Чланови Центра су одржали 3 предавања по позиву на међународним скуповима и 2 предавања по позиву на домаћим скуповима. У оквиру рада са научним подмлатком није било одбрањених дисертација, настављено је са менторствима докторских и мастер радова и одржани су бројни курсеви на докторским студијама ФТН-а. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

14. **Институт за нуклеарне науке „Винча“ Универзитета у Београду – Центар за синтезу, процесирање и карактеризацију материјала за примену у екстремним условима.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 22. Истраживачи Центра су у 2025. години објавили 21 резултат категорије M20, од чега је публиковано 8 радова категорије M21a, 6 радова категорије M21, 5 радова категорије M22, 1 рад категорије M23 и 1 рад категорије M24. Такође, објављено је 9 радова категорије M50 и то по један рад у категоријама M51, M54 и M55, док је у категорији M53 публиковано 6 радова. Запослени су учествовали у реализацији 17 међународних пројекта, једног националног и 8 које финансира ИИН Винча. Сарадници Центра имали су 5 предавања по позиву на научним скуповима, од чега 4 на међународним и 1 на домаћем научном скупу. Остварена су 36 саопштења на међународним научним скуповима (M32–M34), као и 2 саопштења на домаћим скуповима категорија M62 и M64. Поред тога,

признат је један технички патент категорије M82 и један међународни патент категорије M91. Рад са научним подмлатком је значајан сегмент активности Центра. Током 2025. године одбрањене су 2 докторске дисертације. Центар је наставио издавачку делатност кроз часопис *Journal of Innovative Materials in Extreme Conditions* и активно учествовао у организацији међународних научних скупова. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

15. Институт за хемију, технологију и металургију Универзитета у Београду – Центар изузетних вредности за хемију и инжењеринг животне средине. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 15. У 2025. години сарадници Центра су објавили укупно 14 научних радова категорије M20, од чега 4 рада категорије M21a, 5 радова категорије M21, 4 рада категорије M22 и 1 рад категорије M23. Такође, објављено је 12 саопштења на међународним научним скуповима категорије M34 и једно саопштење категорије M63 на скупу националног значаја. У току 2025. године сарадници Центра су учествовали у реализацији 2 међународна пројекта. У оквиру рада са научним подмлатком успешно су одбрањене 4 докторске дисертације под менторством сарадника Центра, док су чланови Центра учествовали у комисијама за оцену и одбрану докторских, мастер и завршних радова. Сарадници Центра наставили су активан рад на образовању младих истраживача и укључивању студената у научноистраживачки рад. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

16. Институт за нуклеарне науке „Винча” Универзитета у Београду – Центар изузетних вредности за водоничну енергетику и обновљиве изворе енергије. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 23. Запослени у Центру су током 2025. године публиковали 14 радова категорије M20, од чега су 3 рада категорије M21a+, 5 радова категорије M21a, 4 рада категорије M21, 5 радова категорије M22. Објављен је 1 рад категорије M53. Сарадници Центра активно су учествовали на великом броју међународних научних скупова, са укупно 28 саопштења од којих су 2 саопштења категорије M32, 3 саопштења категорије M33 и 23 рада категорије M34. Пријављена је једна патентна пријава категорије M87 и реализована једна студија категорије M123. Током 2025. године истраживачи Центра учествовали су на 12 међународних и 5 домаћих научноистраживачких пројекта. У оквиру рада са научним подмлатком успешно су одбрањене две докторске дисертације под менторством руководиоца Центра, а настављен је рад на више докторских дисертација. Извештај о утрошку средстава не садржи податке о финансијском билансу, док је достављен детаљан план рада за 2026. годину који обухвата наставак постојећих међународних и националних пројекта, пријаву нових пројекта, унапређење научноистраживачке инфраструктуре и даљи развој кадровских капацитета Центра.

17. Институт за нуклеарне науке „Винча” Универзитета у Београду – Центар изузетних вредности за наноманетне и радиообележене материјале. Укупан број сарадника Центра током 2025. године износио је 21. Истраживачи Центра су публиковали укупно 14 радова категорије M20, од чега 7 радова категорије M21a, 3 рада категорије M21 и 4 рада категорије M22. Поред тога, објављено је 5 саопштења на конференцијама категорије M34 и 1 саопштење категорије M64. Предавања по позиву нису евидентирани. Истраживачи и сарадници Центра током извештајног периода учествовали су у реализацији 4 национална и 4 међународна научноистраживачка пројекта. У оквиру рада са научним подмлатком успешно је одбрањена једна докторска дисертација. Достављен је финансијски извештај. Према извештају о утрошку средстава, у 2025. години није било уплата на рачун Центра, док су реализовани трошкови у укупном износу од 312.612,53 динара, који су се односили на еталонирање опреме, унапређење безбедносних система и набавку специјализоване лабораторијске опреме. Достављен је и детаљан план рада за 2026. годину.

18. Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду – Центар изузетних вредности за репродуктивну ендокринологију и сигнализацију (ЦеРЕС). Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 7. У 2025. години истраживачи Центра публиковали су 5 радова категорије M20, од чега 1 рад категорије M21a+, 1 рад категорије M21a и 3 рада категорије M21. Поред тога, објављен је 1 рад категорије M45 и 1 рад категорије M51. Научни

результати презентовани су и кроз 2 саопштења M32, 1 саопштење категорије M33 и 5 саопштења категорије M34 на међународним научним скуповима. Истраживачи и сарадници Центра током извештајног периода реализовали су 2 међународна и 4 домаћа научноистраживачка пројекта. Током 2025. године у Центру су успешно одбрањене две докторске дисертације, а настављен је интензиван рад са научним подмлатком кроз менторство, курсеве за докторанте и укључивање младих истраживача у научноистраживачке активности. Сарадници Центра су одржали 5 предавања по позиву на међународним скуповима. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

19. Институт за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду – Центар за зелене технологије. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 37. Истраживачи Центра су у 2025. години објавили укупно 28 радова категорије M20, од чега 11 категорије M21a, 16 категорије M21 и 1 рад категорије M24. Научни резултати презентовани су и кроз 1 саопштења M32, 1 саопштење категорије M33 и 43 саопштења категорије M34 на међународним научним скуповима. Такође, су резултати презентовани и на домаћим скуповима и то 3 категорије M63 и 2 категорије M64. Истраживачи Центра су одржали 1 предавање по позиву на међународном скупу. Аутори су дали и два техничка решења категорије 85. Истраживачи и сарадници Центра током извештајног периода реализовали су 8 међународна и 6 домаћих научноистраживачка пројекта. Током 2025. године у Центру су успешно одбрањене две докторске дисертације, а настављен је интензиван рад са младим истраживачима кроз менторство и укључивање у истраживачке пројекте. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

20. Институт за ратарство и повртарство Нови Сад – Центар изузетних вредности за легуминозе. Током 2025. године у рад Центра изузетних вредности за легуминозе активно је било укључено 25 истраживача. Публиковано је укупно 98 радова, од чега 3 рада категорије M13, 10 радова категорије M21, 4 рада категорије M22, по 3 рада категорије M23 и M24, 2 рада категорије M51 и 5 радова категорије M53. Научни резултати су презентовани и на међународним скуповима и то 1 рад категорије M33 и 45 радова категорије M34, као и на домаћим скуповима и то 6 радова категорије M63 и 13 радова категорије M64. Поред тога, остварена су 2 резултата категорије M96 и 1 резултат категорије M98. Центар је наставио интензивну међународну сарадњу кроз учешће у 30 међународних пројеката. Истраживачи Центра су били укључени у бројне националне пројекте, међу којима су 4 пројекта финансирана од Фонда за науку Републике Србије, 9 пројеката Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност АП Војводине, као и по 1 пројекат Министарства заштите животне средине Републике Србије, Центра за промоцију науке и ЕУ програма за зелену агенду у Републици Србији. Истраживачи Центра су одржали једно предавање по позиву на међународном скупу. Током 2025. године истраживачи Центра су били ментори односно коментори за две успешно одбрањене докторске дисертације, а реализован је и велики број курсева, обука и предавања намењених докторандима и младим истраживачима. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

21. Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић” – Центар изузетних вредности за интердисциплинарна истраживања у биологији. Активности истраживача Института реализују се и у оквиру Центра изузетних вредности за интердисциплинарна истраживања у биологији, у чијем раду је током 2025. године учествовало 179 истраживача. Међу сарадницима Центра налазе се четири научника са Станфордове листе најутицајнијих истраживача, као и велики број истраживача сврстаних у најуспешније научнике у области природно-математичких и медицинских наука у Републици Србији. Истраживачи запослени у Центру су у 2025. години објавили 190 радова категорије M20, што је сличан резултат као и претходне године, од тога 15 радова категорије M21a+, 62 рада категорије M21a, 78 радова категорије M21, 33 рада категорије M22, 2 рада категорије M23. Истраживачи Центра су одржали 3 предавање по позиву на међународном скупу, као и 2 на домаћим скуповима. Сарадници Центра су учествовали у реализацији 22 међународна пројекта и 28 домаћих пројекта. Сарадници Центра су током 2025. године учествовали у реализацији 35 међународна пројекта.

и 22 домаћа пројекта. Објављено је 54 рада категорије М30 као и 5 радова категорије М60. Током 2025. године истраживачи Центра су били ментори за 5 успешно одбрањених докторских дисертација, а реализован је и велики број курсева, обука и предавања намењених докторандима и младим истраживачима. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

22. **Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње – Центар изузетних вредности за научну и истраживачку делатност у области кардиоваскуларне медицине.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 20. Истраживачи запослени у Центру у 2025. години су објавили 58 радова из категорије М20, али категорије нису јасно наведене. Објављена су 2 рада категорије М30, 1 рад категорије М50 и 2 рада из категорије М60. Запослени у центру су учествовали на 1 међународном и на 3 домаћа пројекта. У току ове године у центру није одбрањена ниједна докторска дисертација. Одржан је један курс за докторанде. Истраживачи су одржали предавања по позиву на 2 међународна и 4 домаћа скупа. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

23. **Институт за ратарство и повртарство Нови Сад - Центар изузетних вредности за иновације у оплемењивању биљака толерантних на промене климе (Climate Crops).** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 23. Публикована су 2 рада категорије М10, као и 20 радова категорије М20, од чега 2 рада категорије М21а+, 7 радова категорије М21а, 8 радова категорије М21 и 3 рада категорије М22. Објављен је 1 рад категорије М33 и 44 рада категорије М34, док је у категорији М42 објављена 1 монографија. Посебно значајан резултат представља остварење 26 резултата категорије М90, што указује на изражен иновациони потенцијал Центра и успешан трансфер научних резултата у пракси. Истраживачи и сарадници Центра били су укључени у реализацију 22 међународна и 10 домаћих пројекта. Током извештајног периода није било предавања по позиву на међународним и домаћим научним скуповима. Сарадници Центра били су активно укључени у менторство докторских дисертација, при чему је током 2025. године успешно одбрањено 6 докторских дисертација под менторством истраживача Центра. Такође, реализован је међународни курс за студенте и докторанте. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Центар је доставио уредно план активности за 2026. годину, који обухвата даље јачање истраживачких капацитета, развој иновативних метода оплемењивања и проширење међународне сарадње.

24. **Институт за нуклеарне науке „Винча“ Универзитета у Београду – Центар изузетних вредности за конверзију светлосне енергије (CONVERSE).** Током 2025. године у Центру је било ангажовано 27 истраживача, од чега 10 научних саветника, 7 виших научних сарадника, 2 научна сарадника, 4 истраживача сарадника и 4 истраживача приправника. У години за коју се подноси извештај, чланови Центра су публиковали укупно 78 научних резултата, од чега 48 радова категорије М20, 19 радова категорије М30 и 11 радова категорије М60. У оквиру категорије М20 објављена су 3 рада категорије М21а+, 12 радова категорије М21а, 29 радова категорије М21 и 5 радова категорије М22. Сарадници Центра били су веома активни на научним скуповима, са 3 предавања по позиву на међународним научним конференцијама и 2 предавања по позиву на домаћим научним скуповима. Публикована су 3 рада категорије М32, 16 радова категорије М34, 1 рад категорије М62, 1 рад категорије М63, 7 радова категорије М64 и 1 рад категорије М66. Такође, два члана Центра нашло се на листи најцитиранијих научника света које објављује Универзитет Станфорд. Истраживачи и сарадници Центра били су укључени у реализацију 8 међународних и 7 домаћих пројекта. Сарадници Центра активно су учествовали у менторству докторских дисертација и развоју научног подмлатка, кроз рад са 8 доктораната, организацију курсева, стручних усавршавања и учешће младих истраживача на међународним конференцијама и тренинзима. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

25. **Универзитет у Новом Саду, Пољопревредни факултет - Центар за векторе болести и ефекте климатских промена у оквиру концепта свеобухватно здравље.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 14. У извештајној години чланови Центра су

остварили значajnu научnu продукцију и објавили укупно 77 научних радова. Од тога је 19 радова категорије M20, укључујући један рад категорије M21a+ објављен у часопису Science, 5 радова категорије M21a, 6 радова категорије M21, 6 радова категорије M22 и 1 рад категорије M23. Поред тога, објављено је 5 радова M33, 30 радова M34, 2 монографије категорије M42, 1 монографија M45, 5 радова категорије M51, 1 рад категорије M53, 3 рада категорије M61, 1 рад категорије M63, и 10 радова категорије M64. Сарадници Центра су током 2025. године одржали два предавања по позиву на међународним научним скуповима и једно предавање по позиву на домаћем научном скупу. Запослени и сарадници Центра били су активно укључени у реализацију 14 међународних и 10 националних научноистраживачких пројеката, што указује на висок степен међународне и националне научне сарадње. Посебна пажња посвећена је раду са научним подмлатком. Током 2025. године приведена је крају једна докторска дисертација, али није одбрањена, док је још десет доктораната активно радило на реализацији својих истраживања. Студенти докторских студија и млади истраживачи били су укључени у студијске боравке и стручне. Чланови Центра су учествовали и у наставним активностима на докторским студијама кроз извођење већег броја специјализованих курсева. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

26. Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука - Центар за идентификационе технологије. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 14. Током 2025. године публиковано је 33 резултата категорије M20, од којих су 2 резултата категорије M21a+, 5 резултата категорије M21a, 13 резултата категорије M21, једанаест резултата категорије M22 и два резултата категорије M23. Поред тога објављено је 12 резултата категорије M30, 1 резултат категорије M34, 5 резултата категорије M53 и 2 резултата категорије M63. Такође је пријављен 1 патент, што представља резултат категорије M90. Центра су током извештајног периода активно учествовали у реализацији 6 међународних и 6 домаћих научноистраживачких пројеката финансираних од стране Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност. Под окриљем Центра током 2025. године одбрањене су три докторске дисертације, а рад са научним подмлатком настављен је кроз ангажовање доктораната и младих истраживача у различитим областима рада Центра. Сарадници Центра нису одржали предавања по позиву на научним скуповима. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

27. Универзитет у Новом Саду, Пољопревредни факултет - Центар изузетних вредности за адаптацију аграрних, урбаних и шумских екосистема на климатске промене. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 13. Током 2025. године чланови Центра објавили су 5 резултата категорије M10, 74 резултата категорије M20, од којих је 45 радова у категоријама M21a и M21, као и 55 резултата категорије M30. Поред тога, публиковано је 15 резултата категорије M50, 7 резултата категорије M60 и 2 резултата категорије M80. Сарадници Центра током извештајног периода учествовали су на 19 међународних и 14 домаћих научноистраживачких пројеката. Одржали су једно предавање по позиву на међународном научном скупу, а активно су учествовали на 23 међународна и 6 домаћих научних скупова. У оквиру рада са научним подмлатком, чланови Центра били су ментори две успешно одбрањене докторске дисертације, док су као ментори или саветници учествовали у изради још 12 докторских дисертација. Поред тога, сарадници Центра били су ангажовани у настави на докторским академским студијама. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

28. Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет- Центар изузетних вредности за бихејвиорална истраживања у психологији. Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 12. Током 2025. године, чланови Центра публиковали су 23 научна рада у међународним часописима (3 рада категорије M21a, 12 радова категорије M21, 3 рада категорије M22, 4 рада категорије M23 и 1 рад категорије M24), 1 монографску публикацију, 2 поглавља у међународним монографијама и 1 поглавље у националној монографији. Објављено је и 19 саопштења категорије M30 на међународним научним скуповима и 3 саопштења на националним научним скуповима, није наведена прецизна категоризација радова. Чланови

Центра били су руководиоци на 1 националном научноистраживачком пројекту, а учествовали су у реализацији 7 међународних пројекта. Остварено је 1 позивно предавање на домаћем научном скупу. Сарадници Центра били су активно укључени у наставне активности на докторским студијама психологије и сродним докторским програмима, као и у рад са научним подмлатком. У извештају је наведено да финансијска средства за рад Центра током 2025. године нису била обезбеђена од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација, те није достављен финансијски извештај о утрошку средстава. Достављен је детаљан план рада Центра за 2026. годину.

29. **Факултет медицинских наука, Универзитет у Крагујевцу - Центар за изучавање редокс равнотеже у кардиоваскуларним и метаболичким системима.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 28. Запослени и сарадници Центра су у 2025. години објавили 29 радова категорије М20, што представља повећање научне продуктивности у односу на 2024. годину. Од укупног броја радова, 6 радова је објављено у часописима категорије М21а, 11 радова у категорији М21, 8 радова у категорији М22 и 4 рада у категорији М23. Поред тога, објављено је 12 саопштења категорије М30, од чега 2 рада категорије М33 и 10 радова категорије М34. У извештају нису наведени резултати категорија М50 и М60. Одржана су 2 предавања по позиву на међународним скуповима. Током извештајног периода истраживачи и сарадници Центра били су активно укључени у реализацију 3 међународна и 3 домаћа научноистраживачка пројекта. Сарадници Центра били су активно укључени у менторство докторских дисертација и рад са научним подмлатком. Током 2025. године успешно су одбрањене три докторске дисертације. Чланови Центра били су ангажовани и у наставним активностима на докторским академским студијама Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу. У извештају је наведено да финансијска средства за рад Центра током 2025. године нису била обезбеђена од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација, те није достављен финансијски извештај о утрошку средстава. Достављен је детаљан план рада Центра за 2026. годину.

30. **Медицински факултет, Универзитет у Београду – Центар изузетних вредности за редокс медицину.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 22. Истраживачи запослени у Центру су у 2025. години објавили 7 радова категорије М20, од чега 2 рада категорије М21, 4 рада категорије М22 и 1 рад категорије М24. Поред тога, објављено је 5 саопштења категорије М30 и 3 саопштења категорије М60. У извештају није наведена прецизна категоризација радова. Сарадници Центра су одржали 2 предавања по позиву на домаћим скуповима. Истраживачи Центра били су активно укључени у реализацију 4 међународна и 3 домаћа научноистраживачка пројекта. Сарадници Центра били су укључени у менторство докторских дисертација, а током 2025. године успешно су одбрањене две докторске дисертације из области молекуларне медицине и неуронаука. Чланови Центра били су ангажовани и у наставним активностима на докторским академским студијама Медицинског факултета Универзитета у Београду. Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

31. **Медицински факултет, Универзитет у Београду - Центар за биологију костију.** Укупан број сарадника Центра током 2025. године био је 14. Током 2025. године публикована су 22 рада категорије М20, од чега 1 рад категорије М21а, 11 радова категорије М21, 8 радова категорије М22 и 1 рад категорије М23. Поред тога, објављена су 2 рада категорије М50. На међународним и домаћим скуповима објављена су 6 радова категорије М30 и 6 радова категорије М60, није наведена прецизна категоризација ових радова. Сарадници Центра су одржали 4 предавања по позиву на међународним и 13 предавања по позиву на домаћим научним скуповима и стручним састанцима. Током извештајног периода сарадници Центра били су укључени у реализацију 1 међународног и 4 домаћа научноистраживачка пројекта, Сарадници центра су одржали 4 предавања по позиву на међународним и 13 предавања по позиву на домаћим научним скуповима и стручним састанцима. Током 2025. године није одбрањена ниједна докторска дисертација у којој су чланови Центра били ментори, али је више кандидата било у процесу израде и пријаве докторских дисертација. Сарадници Центра били су активно укључени у наставу на докторским студијама, Утрошак финансијских средстава није документован јер центар није располагао наменским средствима ресорног Министарства. Достављен је детаљан план рада за 2026. годину.

Сви центри су доставили адекватно документоване извештаје који, како по обиму тако и по садржају, омогућавају свеобухватну и детаљну анализу њиховог рада током 2025. године. Укупно посматрано, центри су, у складу са својим кадровским и инфраструктурним потенцијалима, као и објективним условима рада, остварили веома добре до одличне квантитативне и квалитативне резултате у научноистраживачком раду.

У већини центара број радова публикованих у престижним међународним научним часописима остао је на нивоу претходне године или је додатно повећан, што указује на континуитет научне продуктивности и очување високог квалитета истраживања. Истовремено, код мањег броја центара забележено је смањење броја публикованих радова, што захтева додатну пажњу у наредном периоду. Посебно је значајно истаћи да су у већини центара уложени значајни напори у развој научног подмлатка кроз менторство докторских дисертација, укључивање младих истраживача у научноистраживачке пројекте и реализацију наставних активности на докторским студијама. У односу на претходну годину број одбрањених теза је више него дуплиран.

У извештајима је наведено да током 2025. године нису била обезбеђена наменска финансијска средства за рад центара од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација, због чега већина центара није могла да достави финансијске извештаје о утрошку средстава или су активности реализоване искључиво у оквиру других извора финансирања. Упркос томе, центри су наставили са успешном реализацијом научноистраживачких активности, ослањајући се пре свега на средства обезбеђена кроз домаће и међународне пројекте.

Сви центри су доставили планове рада за 2026. годину, у којима су детаљно разрађене активности везане за научноистраживачки рад, међународну сарадњу, развој инфраструктуре и јачање кадровских капацитета. Финансијски планови за 2026. годину у већини случајева су амбициознији у односу на претходну годину, али су углавном постављени у реалним оквирима и усклађени са планираним научноистраживачким активностима.

На основу достављених извештаја и остварених резултата може се закључити да су центри изузетних вредности и током 2025. године оправдали своју улогу носилаца научне изврсности у Републици Србији, остварујући значајне научне резултате, развијајући међународну сарадњу и обезбеђујући континуитет у образовању и усавршавању младих истраживача.

Табела 8.5. Преглед остварених резултата Центара изузетних вредности у 2026. години

Р. бр.	Назив Центра	Број сарад.	М20	М30	Пред. по позиву	Међ. Прој	Дом. Прој.	Докт. тезе	М80	М90
1	Институт за медицинска истраживања – Центар за исхрану и метаболизам, рук. др Весна Вучић	16	27	19	2	6	1	1		
2	Институт за медицинска истраживања – Центар за зоонозе преношене храном и векторима, рук. др Снежана Томановић	15	12	7	1	4	4	2		
3	Институт за физику – Центар за изучавање комплексних система, рук. др Антун Балаж	48	29	12	7	17	8	1		
4	ИХТМ – Центар за микро-електронске технологије, рук. др Дана Васиљевић Радовић	31	34	54	4	6	11	2	1	
5	Институт за физику – Центар за фотонику, рук. др Душан Арсенивић	41	30	46	7	5	4			
6	Институт за физику – Центар за физику чврстог стања и нове материјале, рук. др Ненад Лазаревић	48	41	76	37	11	7	2		2
7	ПМФ УНС – Центар за математичка истраживања нелинеарних феномена, рук. проф. др Наташа Крејић	13	22	7	2	4	3	2		

8	Институт за физику – Центар за неравнотежне процесе, рук. др Невена Пуач	17	37	36	17	3	6			
9	Хемијски факултет УБ – Центар за молекуларне науке о храни, рук. проф. др Тања Ђирковић Величковић	42	86	27	9	15	11	6		
10	ТМФ УБ – Центар за нано-технологије и функционал-не материјале, рук. проф. др Ђорђе Јанаковић	23	57	66	2	9	4	3	3	1
11	Факултет медицинских наука УКг - Центар за молекулску медицину и истраживања матичних ћелија, рук. проф. др Гордана Радосављевић	17	20	3		1	24	3		
12	Физички факултет УБ - Центар за квантну теориј-ску физику, рук. проф. др Воја Радовановић	24	8	7	10	4	3	1		
13	ФТН УНС – Центар за вибро-акустичке системе и обраду сигнала, рук. проф. др Ивана Ковачић	15	30	17	5	8	2			
14	ИНН „Винча“ – Центар за синтезу, процесирање и карактеризацију материјала за примену у екстремним условима, рук. др Бранко Матовић	22	21	36	5	17	9	2	1	1
15	ИХТМ – Центар за хемију и инжењеринг животне средине, рук. др Драгана Ђорђевић	15	14	12		2		4		
16	ИНН „Винча“ – Центар за водоничку енергетику и обновљиве изворе енергије, рук. др Јасмина Грбовић Новаковић	23	14	28		12	5	2	1	
17	ИНН „Винча“ – Центар за наномагнетне и радио-обележене материјале, рук. др Милош Огњановић	21	14	5		4	4	1		
18	ПМФ УНС – Центар за репродуктивну ендокринологију и сигнализацију, рук. проф. др Силвана Андрић	7	5	8	5	2	4	2		
19	Институт за мултидисциплинарна истраживања у Београду – Центар за зелене технологије, рук. др Зорица Бранковић	37	28	45	1	8	6	2	2	
20	Институт за ратарство и повртарство – Центар изузетних вредности за легуминозе, рук. др Сања Васиљевић	25	20	46	1	30	13			3
21	ИБИСС – Центар за интер-дисциплинарна истраживања у биологији, рук. др Павле Павловић	179	190	54	5	35	22	5		
22	Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ - Центар за научну и истраживачку делатност у области кардиоваскуларне медицине, рук. проф. др Милован Бојић	20	58	2	6	1	3			
23	Институт за ратарство и повртарство Нови Сад - Центар за иновације у оплемењивању биљака толерантних на промене климе, рук. др Драгана Миладиновић	21	20	45		22	10	6		26
24	ИНН „Винча“ - Центар за конверзију светлосне енергије рук. др Мирослав Драмићанин	27	48	19	3	8	7			

25	Пољопривредни факултет УНС - Центар за векторе болести и ефекте климат-ских промена у оквиру концепта свеобухватно здравље, рук. проф. др Александра Игњатовић Ђупина	14	19	35	3	14	10			
26	ФТН УНС - Центар за идентификационе техно-логије, рук. проф. др Гордана Остојић	14	33	31		6	6	3		1
27	Пољопривредни факултет УНС - Центар за адаптацију аграрних, урбаних и шумских екосистема на климатске промене, рук. проф. др Ивана Максимовић	13	74	55	1	23	6	2		
28	Филозофски факултет УНС - Центар за бихејвиорална истраживања у психологији, рук. проф. др Снежана Смедеревац	12	23	19	1	7	1			
29	Факултет медицинских наука УКГ - Центар за изучавање редокс равнотеже у кардио-васкуларним и метаболичким системима, рук. проф. др Владимир Јаковљевић	28	29	12	2	3	3	3		
30	Универзитет у Београду - Медицински факултет - Центар за редокс медицину, рук. проф. др Татјана Симић	22	7	5	2	4	3	2		
31	Медицински факултет УБ - Центар за биологију костију, рук. проф. др Марија Ђурић	14	22	6	17	1	4			
	УКУПНО	864	1072	840	155	292	204	57	8	34

Табела 8.6. Преглед Центра изузетних вредности

Р. бр.	Назив/пословно име НИО	Врста организације	Научна област	Број и датум акта о акредитацији	Руководилац
1	Институт за медицинска истраживања – Центар за исхрану и метаболизам	Центар изузетних вредности	медицинске науке	Број одлуке: 451-03-4551/2024-04 датум: није наведен год.	др Весна Вучић
2	Институт за медицинска истраживања – Центар за зоонозе преносене храном и векторима	Центар изузетних вредности	медицинске науке	Број одлуке: 600-01-00007/2023-03/7/1 датум: 22.09.2023. год.	др Снежана Томановић
3	Институт за физику – Центар за изучавање комплексних система	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00008/2023-5 датум: 14.03. 2023. год.	др Маја Митровић Данкулов
4	Институт за хемију, технологију и металургију – Центар за микроелектронске технологије	Центар изузетних вредности	техничко-технолошке науке	Број одлуке: 660-01-00016/23 датум: 07.06.2022. год.	др Дана Васиљевић Радовић
5	Институт за физику – Центар за фотонику	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00007/2023-03/8/1 датум: 22.09.2023. год.	др Душан Арсеновић
6	Институт за физику – Центар за физику чврстог стања и нове материјале	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00006/20/1 датум: 22.06.2022. год.	др Ненад Лазаревић
7	Природно-математички факултет у Новом Саду – Центар за математичка истраживања нелинеарних феномена	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00010/2 датум: 05.06.2020. год.	Проф. др Наташа Крејић
8	Институт за физику – Центар за неравнотежне процесе	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00006/26 датум: 05.07.2022. год.	др Невена Пуачћ
9	Хемијски факултет – Центар за молекуларне науке о храни	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00021/2023-03 датум: 30.5.2023. год.	проф. др Тања Ђирковић Величковић
10	Технолошко-металуршки факултет – Центар за нанотехнологије и функционалне материјале	Центар изузетних вредности	природно-математичке, техничко-технолошке науке	Број одлуке: 660-01-00004/4 датум: 12.03.2019. год.	проф. др Ђорђе Јанаћковић
11	Центар за молекулску медицину и истраживања матичних ћелија Факултета медицинских наука у Крагујевцу	Центар изузетних вредности	медицинске науке	Број одлуке: 660-01-00007/2024-03/17 датум: 19.03.2024.год.	проф. др Гордана Радосављевић
12	Физички факултет у Београду Центар за квантну теоријску физику	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00007/2023-03/2 датум: 25.07.2023. год.	проф. др Воја Радовановић

13	Факултет техничких наука у Новом Саду – Центар за вибро-акустичке системе и обраду сигнала	Центар изузетних вредности	техничко-технолошке науке	Број одлуке: 660-01-00004/10/2020-14/1 датум: 26.02. 2020. год.	проф. др Ивана Ковачић
14	Институт за нуклеарне науке „Винча“ у Београду – Центар за синтезу, процесирање и карактеризацију материјала за примену у екстремним условима	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00010/1 датум : 07.07.2020. год.	др Ивана Цветковић Алагић
15	Институт за хемију, технологију и металургију у Београду – Центар за хемију и инжењеринг животне средине	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број решења: 660-01-00016/1 датум: 15.06.2021. год.	др Драгана Ђорђевић
16	Институт за нуклеарне науке „Винча“ у Београду – Центар за водоничку енергетику и обновљиве изворе енергије	Центар изузетних вредности	природно-математичке, техничко-технолошке, медицинске и биотехничке науке	Број одлуке: 660-01-00006/8 датум: 29.03.2022. год.	др Јасмина Грбовић Новаковић
17	Институт за нуклеарне науке „Винча“ у Београду – Центар изузетних вредности за намагнетне и радиообележене материјале	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00016/16 датум: 31.05.2022. год.	др Милош Огњановић
18	Природно-математички факултет у Новом Саду – Центар за репродуктивну ендокринологију и сигнализацију	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 451-03-4551/2024-0 датум: 22.06.2024. године	проф. др Силвана Андрић
19	Институт за мултидисциплинарна истраживања у Београду – Центар за зелене технологије	Центар изузетних вредности	природно-математичке, техничко-технолошке, и биотехничке науке	Број одлуке: 660-01-00006/6 датум: 12.04.2022. год.	др Зорица Бранковић
20	Институт за ратарство и повртарство – Центар изузетних вредности за легуминозе	Центар изузетних вредности	биотехничке науке	Број одлуке: 660-01-00007/2023-03/6 датум: 09.05.2023. год.	Др Сања Васиљевић
21	Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ – Центар изузетних вредности за интердисциплинарна истраживања у биологији	Центар изузетних вредности	природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00010/1 датум: 25.02.2020. год.	др Павле Павловић
22	Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње“- Центар изузетних вредности за научну и истраживачку делатност у области кардиоваскуларне медицине	Центар изузетних вредности	медицинске науке	Број одлуке: 660-01-00016/3 датум: 20.07.2021. год.	Проф. Др Милован Бојић
23	Институт за ратарство и повртарство Нови Сад - Центар изузетних вредности за иновације у оплеменивању биљака толерантних на промене климе	Центар изузетних вредности	Биотехничке науке	Број одлуке: 660-01-00016/2 датум: 06.07.2021. год.	Др Драгана Миладиновић
24	Институт за нуклеарне науке „Винча“ у Београду - Центар за конверзију светлосне енергије (CONVERSE)	Центар изузетних вредности	Природно-математичке науке	Број одлуке: 660-01-00016/6/2021-14 датум: 22.12.2021. год.	др Мирослав Драмићанин
25	Центар за векторе болести и ефекте климатских промена у оквиру концепта свеобухватно здравље	Центар изузетних вредности	Биотехничке науке	Број одлуке: 660-01-00016/9 датум: 16.11.2021. год.	Проф. др Александра Игњатовић Ћупина
26	Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука - Центар за идентификационе технологије	Центар изузетних вредности	Техничко-технолошке науке	рој одлуке: 660-01-00016/10 Датум: 30.11.2021. год	Проф. др Гордана Остојић
27	Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет - Центар изузетних вредности за адаптацију аграрних, урбаних и шумских екосистема на климатске промене.	Центар изузетних вредности	Биотехничке науке	број одлуке: 660-01-00018/6 Датум: 29.03.2022. год	Проф. др Ивана Максимовић
28	Филозофски факултет у Новом Саду - Центар изузетних вредности за бихејвиорална истраживања у психологији	Центар изузетних вредности	Друштвене науке	број одлуке: 660-01-00006/19 Датум: 16.06.2022. год	Проф. др Снежана Смедеревац
29	Универзитет у Крагујевцу, Факултет медицинских наука - Центар за изучавање редокс равнотеже у кардиоваскуларним и метаболичким системима	Центар изузетних вредности	Медицинске науке	број одлуке: 660-01-00006/23/1 Датум: 19.10.2022. год	Проф. др Владимир Јаковљевић
30	Универзитет у Београду, Медицински факултет - Центар изузетних вредности за редокс медицину	Центар изузетних вредности	Медицинске науке	број одлуке: 660-01-00006/28 Датум: 19.07.2022. год	Проф. др Татјана Симић
31	Универзитет у Београду, Медицински факултет - Центар за биологију костију	Центар за биологију костију	Медицинске науке	број одлуке: 660-01-00006/29/1 Датум: 19.10.2022. год	проф. др Данијела Ђонић

8.10. ЈП „Нуклеарни објекти Србије”

Стратешки циљеви развоја ЈП су наведени су у Дугорочном и средњерочном плану пословног равоја и стратегије ЈП за период 2017-2026, и своде на остварење услова из ове области за придруживање Европске Уније (у даљем тексту: ЕУ), реализацију међународних обавеза и сигурно и безбедно управљање нуклеарним објектима. Сви ови циљеви се реализују се кроз активности које су по свој природи континуиране и у значајној мери зависе од финансијске стабилности ЈП и сарадње кроз међународно финансиране пројекте.

Стратешки правци рада ЈП у 2025. години, засновани су на одлукама и закључцима Владе Републике Србије, буџетском Плану пословања Републике Србије (Програм Уређење и координација активности у области науке и технолошког развоја, програмској активности 3 - Управљање нуклеарним објектима Србије и унапређење нуклеарне сигурности и безбедности у Србији), прихваћеним међународним државним обавезама РС које се тичу нуклеарних објеката и процеса придруживања ЕУ, и то:

1. Циљ 1: Унапређење стања управљања радиоактивним отпадом (у даљем тексту: РАО) и нуклеарним материјалом (у даљем тексту: НМ) у Републици Србији;
2. Циљ 2: Унапређење сигурности и безбедности истраживачких реактора РА и РБ у складу са стандардима ЕУ;
3. Циљ 3: Заштита запослених, становништва и животне средине од утицаја зрачења и потенцијалних акцидената;
4. Циљ 4: Повећање нивоа нуклеарне безбедности у ЈП „Нуклеарни објекти Србије”;
5. Рад на пројектима финансираним од међународних организација и других донатора (ЕУ, МААЕ¹⁹, Министарство енергетике САД - *US DOE* и сл.) као и активности на изналажењу нових основа финансирања за реализацију обавеза на путу ка пуном чланству у ЕУ;
6. Сарадња са државним органима и другим институцијама на реализацији активности утврђених у МоР-у на увођењу нуклеарно енергетског програма
7. Одржавање и даље унапређење Интегралног сиситема управљања квалитетом у нуклеарним објектима, у складу са Законом (сертификација по ИСО:14000 и стандардима МААЕ) као и других обавеза утврђених националним прописима;
8. Одржавање, санација и адаптација објеката и радне средине
9. Управљање отпадом и опасним отпадом
10. Одржавање и подизање стручних капацитета ЈП кроз едукације запослених у РС и иностранству;
11. Квалитативно и квантитативно проширење тржишних активности кроз реализацију услуга на тржишту.

Извештај о финансијском пословању ЈП НОС дат је у поглављу 9.

8.11. Јединица за управљање пројектима – ЈУП

МПНТР је са ЈУП-ом закључило уговоре о реализацији 20 потпројеката (од укупно 29). ЈУП је започео реализацију укупно 16 потпројеката, од којих је девет завршено до краја 2020. године. У 2025. години преостала је реализација пројекта „Изградња центара изврности у Крагујевцу”, за који се дају следећи подаци.

Статус пројекта изградње центара изврности у Крагујевцу. Закључно са 2025. годином за пројекат је укупно исплаћено (пројектовање, надзор, извођење и остали пратећи трошкови), 18.215.217,37 евра од чега је из средстава кредита ЕИБа 15.932.323,73, еур а 2.282.893,64 еур из буџетских средстава.

У јануару 2025. године плаћена је Двдесета ситуација, која је стигла 13.12.2024. год. и са том ситуацијом реализација пројекта је 12.849.945,03 еура што представља 99,47% уговорене вредности радова.

Потписан је Анекс Х четвоространог уговора између Министарства науке, технолошког развоја и иновација, Града Крагујевца, Универзитета Крагујевац и ЈУПа којим је вредност радова

¹⁹ МААЕ – Међународна агенција за атомску енергију у Бечу; IAEA – International Atomic Energy Agency

увећана за 1.052.200,02 ЕУР на име разлике у цени радова. Овај износ је уплаћен извођачу 26.05.2025.године.

Сви задржани депозити су враћени Извођачу закључно са 31.07.2025. год.

Објекат још увек није предат крајњем кориснику те имамо сталне месечне трошкове чувања и одржавања од стране извођача који до 31.12.2025. год износе 23.902.852,69 рсд без пдв-а, односно 28.329.630,02 рсд са пдв-ом. С обзиром на то да је изградња објекта окончана и да је исходоваан технички пријем и употребна дозвола, у 2026. год очекујемо само плаћање 21. ситуације која заједно са трошковима надзора износи 68.991,12 еур.

Опремање центара изврсности Универзитета у Крагујевцу. Са Министарством науке, технолошког развоја и иновација потписан је IV Анекс Уговора о финансирању и управљању активностима изградње и опремања објекта Центри изврсности Универзитета у Крагујевцу из средстава кредита ЕИБа под бројем 451-03-1045/2023-04/1 од 25.09.2023. године за набавку намештаја за потребе Универзитета у износу до 1.120.000,00 ЕУР. Тендер је расписан 30.04.2024. год. Са процењеном вредношћу од 1.100.000,00 ЕУР. Отварање терндерске документације је било 14.06.2024. год. .

Везано за опремање Центара изврсности Универзитета у Крагујевцу, склопљен је Уговор између „Јединице за управљање пројектима у јавном сектору“ доо Београд као наручиоца и Добављача кога чине „Суперлаб“ доо и „Гај инжењеринг и опремање“ доо .Вредност Уговора је 1.080.006,21 еур (са пдв-ом 1.296.007,45 еур).

Прва испорука је била 27.12.2024. године, датум фактура 09.01.2025. на износ 12.866.883,87 рсд (110.175,38 еур) без пдв-а, плаћање извршено 24.02.2025. године. Робу је као корисник преузео Универзитет у Крагујевцу (Медицински факултет и Институт ИТ).

За наредну испоруку Суперлаб је издао фактуре на дан 13.01.2026. год. у износу од 106.120.643,78 рсд (904.523,13 еур) без пдв. Корисник за ову испоруку било је Министарство науке технолошког развоја и иновација. „Јединица за управљање пројектима у јавном сектору“ доо Београд мејлом од Сање Павловић обавештена је да је испред Министарства науке, технолошког развоја и иновација именована Мирјана Митровић, као члан Комисије за примопредају намештаја.

С обзиром на то да није извршена примопредаја објекта Центара изврсности Универзитета у Крагујевцу, дигестори и сигурносни плакари који су испоручени, Добављач није био у могућности да изврши потребну уградњу/монтажу, тестирање робе и обуку ако је применљива. Након извршене примопредаје и довршеним пословима везано за поменућу робу, биће извршена записничка примопредаја остатка опреме, након чега ће добављач моћи да фактурише робу за плаћање преосталог дела опреме (65.307,70 еур).

8.12. Центар за промоцију науке (ЦПН)

Током 2025. године, Центар за промоцију науке реализовао је бројне програме из области научног образовања, климатских промена, вештачке интелигенције, грађанских научних истраживања и иновација, уз јачање веза између науке и друштва. Манифестација Мај месец математике □МЗ□ окупила је више од 10.000 посетилаца у 13 градова, уз програме посвећене инклузивности и изложбу „Жене у СТЕМ-у“, док је догађај „Опсерваторија Рубин: први поглед у универзум“ позиционирао Београд у оквиру европске премијере овог научног пројекта. Конференција „Стартуј будућност“, Европска ноћ истраживача у 16 градова и климатски фестивал у Београду обележили су годину кроз теме образовања, иновација и климатских промена. Јубиларни art+science фестивал („Путање технологије“) и активности у оквиру Јавног позива (181 пријава) додатно су оснажили дијалог науке и друштва. Мрежа мејкерс лабова проширена је за 17 нових простора, реализовани су програми о свемиру, а годину је обележио и јубилеј – 10 година часописа „Елементи“.

Јавни позиви

У оквиру Јавног позива за грађанска научна истраживањареализована је прва фаза пројеката, уз два форума у Научном клубу (12. април и 20. јун) са по 30 добитника из оба циклуса. Теме форума су обухватиле сарадњу међу укљученим институцијама, етику, безбедност података, одрживост, укључивање грађана и научну комуникацију. У оквиру подржаних пројеката, 26. марта у АВА Центру САНУ представљен је „Приручник за мапирање женске еманципације“,

поводом 20 година Ромске женске мреже Србије, у сарадњи са партнерским институцијама, уз 50 учесника. Пројекат „ХЕРОИНЕ – Наслеђе еманципације: Оснаживање Ромкиња кроз изградњу мрежа солидарности“ освојио је главну награду (Grand Prize) престижног европског програма EU Prize for Citizen Science 2025, који организује Арс електроника у партнерству са Европском унијом. Јавни позив за пројекте промоције и популаризације науке Центар за промоцију науке, под окриљем Министарства науке, технолошког развоја и иновација, расписао је 2. Септембра Јавни позив за подршку пројектима промоције науке, са укупним буџетом од 15 милиона динара. Позив је обухватио две категорије – пројекте у научним клубовима □4 милиона, до 150.000 динара по пројекту) и пројекте институција и удружења □11 милиона, до 500.000 динара). На позив је пристигла 181 пријава (48 у Категорији 1 и 133 у Категорији 2), а подржано је укупно 49 пројеката (18 у Категорији 1 и 31 у Категорији 2). Међу најбоље оцењенима нашли су се програми факултета и научноистраживачких институција, као и бројних организација широм Србије, од Београда и Новог Сада до Крагујевца, Новог Пазара и Ниша.

Семинари и курсеви

Током 2025. године, Центар за промоцију науке реализовао је низе дукативних програма усмерених на јачање научне комуникације и савремених образовних пракси. Пети по реду тродневни курс „Како комуницирати савремену науку?“ одржан је од 16. до 18. децембра у Научном клубу Београд, уз учешће 30 младих истраживача и докторанада. Теме вештачке интелигенције обрађене су кроз четири панела у Научном клубу (јануар–април), у сарадњи са партнерским организацијама, са 180 посетилаца и 1265 онлајн прегледа. Посебан акценат стављен је на образовање наставника кроз више акредитованих програма: EMBL тренинг „Од ДНК до терапије“, семинар „Примена мисаоних експеримената у настави“ у Нишу и семинар у Чачку о примени генеративне вештачке интелигенције у образовању. Додатно, 18. Септембра одржана је STEAME обука за 34 наставника поводом ширења мејкерс лабова, са практичним радом на савременим технологијама. У сегменту друштвено релевантних тема, у Новом Саду је 26. фебруара одржана трибина „Земљиште између јаве и сна“ у оквиру LOESS пројекта, са 20 учесника, чиме је настављено повезивање науке, образовања и актуелних друштвених изазова.

Научнопопуларне изложбе

Изложба „Тесла у Будимпешти“ У Научном клубу Београд, од 10. до 30. новембра, одржана је изложба „Тесла у Будимпешти“, у сарадњи са Колегијумом Хунгарикум и Амбасадом Мађарске, која је публику вратила у период 1881. године и Теслин боравак у овом граду. Кроз панеле, моделе и филм, изложба је представила рани развој његових идеја и контекст у коме су настајале. Пратећи програм чинило је шест радионица у којима је учествовало 150 ученика, а изложбу је посетило око 500 посетилаца.

Изложба „Хероине: Снага Ромкиња!“ у Галерији науке и технике САНУ Отворена 17. новембра, изложба је представила приче о женској еманципацији у ромским заједницама кроз лична сведочанства, предмете и мапе које су креирале саме Ромкиње. Пројекат је финансиран у оквиру Јавног позива за грађанска научна истраживања.

Изложба „Визуелизација истраживања: оком научника“ У Научном клубу ЦПН-а, од 5. до 20. децембра, представљени су научни радови кроз илустрације, микрографије и 3D моделе, уз пратеће радионице за више од 150 ученика. Изложбу је посетило око 300 људи.

Изложба „Климатска акција кроз поезију и фотографију“ на Калемегдану Од 6. до 26. октобра, изложба је организована као пратећи програм климатског фестивала у оквиру пројекта Climateupore2, а представила је радове аутора из региона који кроз поезију и фотографију говоре о климатским променама. Прикупљено је више од 200 радова.

Изложба „Математичарке широм Европе“ у Крагујевцу Поводом Међународног дана жена, изложба је 8. марта у Крагујевцу представила 13 европских математичарки кроз портрете и интервјуе, и привукла око 2000 посетилаца.

Путујућа изложба „ЦЕРН □ универзум открића“ У оквиру програма „ЕУ караван – иновације у покрету“, у сарадњи са ЦЕРН-ом и ЕУ делегацијом у Србији, изложба је обишла шест градова Србије. Кроз радионице и интерактивни садржај ЦЕРН је упознало више од 2000 посетилаца. Изложба „Светлост и снага индустријског наслеђа“ у Музеју науке и технике У Музеју науке и технике у Београду, изложба је кроз савремена уметничка тумачења представила индустријско

наслеђе и његов значај у региону. Била је отворена до 29. јуна и привукла је велику пажњу публике. Изложба је реализована у оквиру међународног пројекта FASIH.

Публикације

Објављена су четири издања часописа „Елементи“ □39□42□, као и специјалан број на енглеском језику, која су обухватила теме од историјских визија будућности, иновација и савремених технологија, преко климатских промена и климатске писмености до симбиоза, етике науке и друштвених аспеката научног развоја у националном и међународном контексту.

Зелени програм сарадње науке и привреде Публикација представља 20 пројеката усмерених на заштиту

животне средине и одрживи развој, реализованих у сарадњи са Фондом за науку.

Каталог изложбе Владе РС „Играј за човечанство“ Каталог представља изложбу Владе Србије организовану на 67. међународном сајму технике и техничких достигнућа са 64 поставке и 33 излагача, укључујући стартапе и истраживачке институције из области биотехнологије, вештачке интелигенције и иновација.

„Европска ноћ истраживача – првих 15 година“ Јубиларна публикација документује развој манифестације у Србији кроз 41 град и више од деценије и по активности, уз богат фото и текстуални материјал.

„Ефективна научна комуникација“ Приручник доноси практичне смернице за научнике о комуникацији, раду са медијима и примени дигиталних алата, укључујући и вештачку интелигенцију.

Каталог издања НИО 2024/2025. Опсежан каталог обухвата око 1000 издања 112 научноистраживачких организација у Србији, представљених на Сајму књига у Београду.

Манифестације и програмске активности

Мај месец математике. Четрнаесто издање манифестације Мај месец математике (М3), одржано од 10. до 31. маја под слоганом „Спојени математиком“, окупило је више од 10.000 посетилаца широм Србије. Програм је реализован у 13 градова кроз мрежу научних клубова, уз изложбу „Жене у СТЕМ-у“ и пратеће поставке „И ми смо велики подаци“, „Подаци из свемира“ и „Како читамо геноме“, као и низ радионица, предавања и интерактивних садржаја за све узрасте, укључујући и београдски ескаре изазов „Трагачи формуле“ у Палати науке и Научном клубу Београд. Манифестацију су организовали Центар за промоцију науке и Математички институт САНУ са циљем приближавања математике као присутне у свакодневном животу.

67. међународни сајам технике и техничких достигнућа. На 67. међународном сајму технике и техничких достигнућа (20-23. мај) Центар за промоцију науке је учествовао у целокупној организацији изложбе, а том приликом је представио и програм мејкерс лабова. У оквиру изложбеног простора Владе Републике Србије „Играј за човечанство! Наука за све“, посетиоцима су приказани креативни образовни садржаји који повезују науку, технологију и „уради сам“ културу. Сајам је окупио око 19.000 посетилаца и више од 60 излагача, укључујући научне институције и стартапе.

ЦПН на 68. међународном сајму књига. На Међународном сајму књига у Београду (25. октобар – 2. новембар) Центар за промоцију науке представио је издања 112 научноистраживачких организација из Србије, као и своја нова издања, уз 19 промоција монографија и других публикација и програме за ученике. У оквиру штанда у Хали 2а организоване су и радионице, као и промоција књиге „Ефективна научна комуникација“ и 42. броја часописа „Елементи“.

Европска ноћ истраживача. Европска ноћ истраживача одржана је 26. септембра у 16 градова широм Србије под слоганом „У току са науком“, а окупила је више од 100.000 посетилаца кроз програме реализоване у оквиру пројеката ReFocus FLOW и TRAILS, уз учешће више од 1000 истраживача на 53 локације и подршку програма Хоризонт Европа. У оквиру пратеће Европске недеље истраживача и програма у Научним клубовима, посебно се издвојила интерактивна изложба у Научном клубу Београд, коју је посетило више од 4000 људи и која је кроз експонате и сусрете са истраживачима приближила науку о морским екосистемима.

Конференција Стартуј будућност. Конференција о образовању, науци и иновацијама за ново доба наставе – Стартуј будућност, одржана је 19. и 20. септембра у Ложионици. Догађај који је организовао Центар за промоцију науке у партнерству са организацијом Достигнућа младих из Србије, окупио је више од 250 наставника, истраживача, привредника и представника

образовних институција, са циљем да се осветле начини на које наука, савремене технологије, менторство и предузетничко образовање обликују и унапређују каријере младих.

Климатски фестивал. Током прошле године, Центар за промоцију науке оживео је низ манифестација и програма који су широј публици приближили науку, технологију и уметност. У Београду је одржан Међународни климатски фестивал у оквиру пројекта ClimateEurope2, где су истраживачи, доносиоци одлука и приватни сектор заједно разматрали примену климатских сервиса. Фестивал art+science Десето издање фестивала art+science повело је посетиоце на путовање кроз технологијом обликована сећања и времена.

Остале програмске активности

„Климатска капсула“ у Лесковцу интерактивно је представила сценарије будућности и последице климатских промена, док су на Дану науке у Београду представљени 41. број часописа „Елементи“ и STEM игра „Трагачи формуле“. Летњи и зимски научни кампови окупили су студенте и средњошколце који су кроз теренски рад, радионице и хакатоне продубљивали знања о земљишту, биомедицини и 3D технологијама. Новостворени мејкерс лабови широм Србије постали су места креативног учења и практичног истраживања, уз STEAME обуке наставника, а Светска недеља свемира и учешће на „Вукобратовићевим данима роботике“ показали су како наука и технологија могу бити узбудљиво искуство за све генерације. Центар је такође обележио Светски дан заштите земљишта, представио први поглед у универзум кроз пројекат Опсерваторије Рубин, а конференције „Стартуј будућност“ и Biotech Future Forum 2025 окупиле су стручњаке и ученике да кроз панеле, радионице и интерактивне активности размене идеје о иновацијама, дигиталним вештинама и одрживости. У свему овоме, научна комуникација, интеракција и учешће публике били су покретачка снага која је омогућила да наука буде видљива, доступна и инспиративна.

Међународни пројекти и учешћа на важнијим конференцијама. Током године, међународна сарадња Центра за промоцију науке одвијала се кроз учешћа на водећим европским конференцијама и програмима који повезују образовање, науку, уметност и иновације. На ECER конференцији у Београду представљени су резултати пројекта STEAM Learning Ecologies и IMPACT, док је на ECSITE конференцији у Варшави Центар учествовао у сесијама о климатским променама, одрживости и вештачкој интелигенцији кроз више европских пројеката. Кроз студијску посету We Inspire You! у Линцу, Љубљани и Ријечи истражени су примери добре праксе спајања науке и уметности, уз завршну FASIN конференцију, док је на фестивалу Ars electronica у Линцу Центар представио пројекте European Digital Deal и RIECS-Concept и учврстио сарадњу са европским партнерима.

Обједињени квантитативни подаци о активностима за 2025. годину

- Број новинских чланака, телевизијских и радио прилога и других програма у медијима са научнопопуларним садржајем: 868.
- Број научнопопуларних трибина, предавања и других научнопопуларних манифестација: 112.
- Број мејкерс лабова на територији Републике Србије: 42.
- Број научних клубова на територији Републике Србије: 13.
- Број интерактивних радионица за подстицање младих за одабир научне каријере са пропратним штампаном и видео научнопопуларним материјалима за различите узрасте: 198.
- Број активних међународних пројеката у 2025. години: 18.

9. ФИНАНСИРАЊЕ

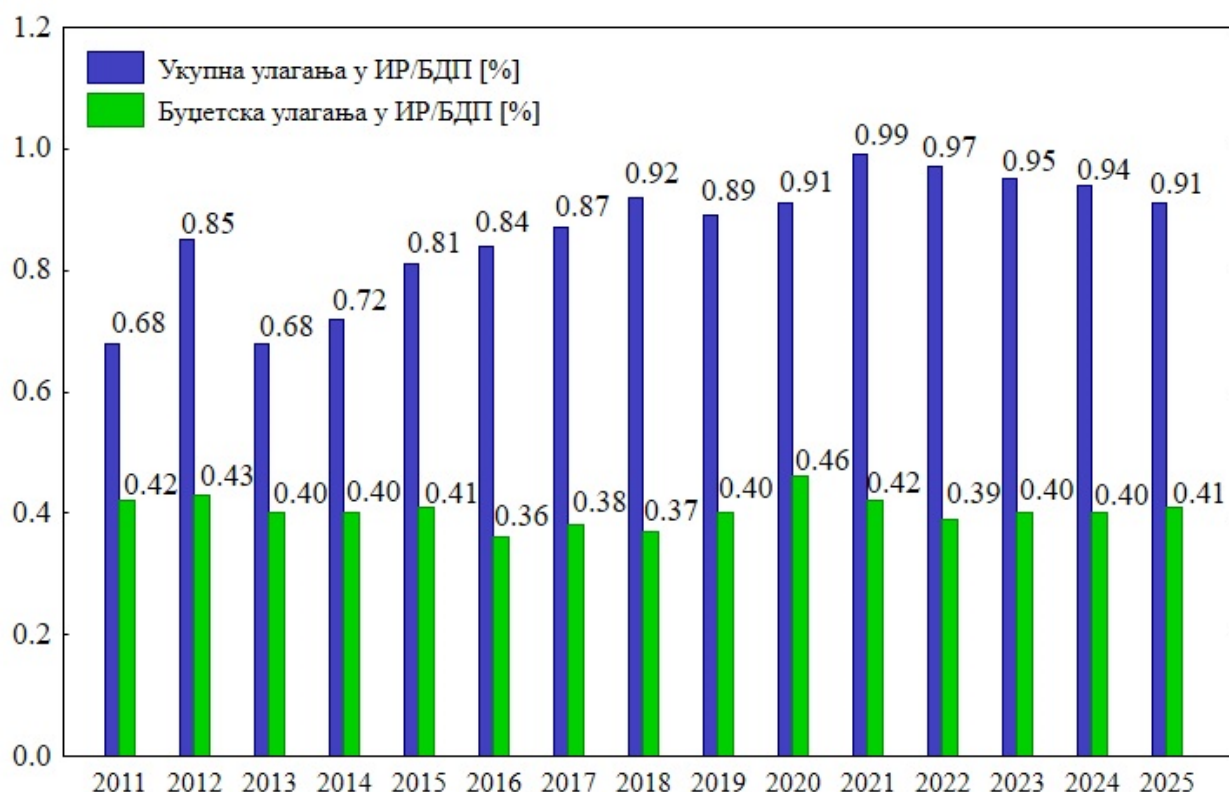
9.1. Издвајање за науку из БДП

У претходним извештајима Националног савета за науку и технолошки развој, већ је истакнуто, да је један од кључних предуслова за развој науке ниво улагања у научноистраживачки и иновациони систем. Обично се у анализама нивоа улагања разматрају два елемента: укупно издвајање за науку и технолошки развој у % БДП (брuto домаћи производ) и издвајања државе за науку и технолошки развој (буџет) у % БДП. Први елемент говори о разумењости система финансирања и климе коју је држава у том смислу креирала и додатно сведочи о финансијском унапређењу, стагнацији или назадовању стања научноистраживачког и иновационог система, а други о спремности државе да из буџета систем финансијски директно подржи.

У периоду од последњих петнаест година, у стратегијама научног и технолошког развоја Републике Србије су постављани различити финансијски циљеви у смислу улагања у науку. Наиме, Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије 2010-2015 (Сл. гл. РС, 13/10) поставила је као свој циљ да ниво улагања у науку из буџета достигне 1,05% БДП у 2015. години; потом је Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије 2016-2020 (Сл. гл. РС, 25/16) предвидела да издвајање из буџета за науку у 2020. години достигне 0,6% БДП, и да укупна улагања у науку достигну 1,5% БДП; а затим је актуелна Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања“ (Сл. гл. РС, 10/21), пројектовала да се раст укупног издвајања за науку и технолошки развој из свих извора финансирања повећа са 0,92% БДП у 2018. години на 1,4% БДП у 2025. години²⁰. Стратегију је пратио Акциони план за реализацију који се односи на период од три године (2021-2023) и њиме је пројектовано повећање укупних улагања за науку и истраживања са 0,92% (2018. година) на 1% БДП у 2021. години, затим у 2022. година на 1,1 % БДП и на крају у 2023. години на 1,2% БДП; као и улагања у науку и истраживања из буџета са 0,37% БДП (2018. година) на 0,44% БДП у 2021. години, потом у 2022. години на 0,48 % БДП и на крају у 2023. години на 0,52% БДП. Постављени циљеви улагања који су пројектовани у поменутиим стратегијама научног и технолошког развоја Републике Србије нису остварени (Слика 9.1), што је Национални савет за науку и технолошки развој истакао у својим извештајима о стању у науци у 2020., 2021., 2022. и 2023. години. У 2024. години висина укупних улагања за науку и истраживања износила су 0,94 % БДП, а улагања у науку и истраживања из буџета 0,40% БДП. Иако формално није било могуће проценити степен остварења циљног нивоа (није било акционог плана за 2024. годину), сасвим је јасно да наведене вредности за 2024. годину нису достигле циљне нивое пројектоване за 2021., 2022. и 2023. годину за које је постојао Акциони план.

Према подацима Републичког завода за статистику (Саопштење Републичког завода за статистику, бр. 222 год. LXXVI 31.08.2026.), за научноистраживачке активности истраживања и развоја (ИР) у Републици Србији укупно је уложено у 2025. години **94.428.928.000,00 РСД**, што представља повећање од **4,25%** у односу на 2024. годину. Највиши проценат укупних средстава за ИР припао је нефинансијском сектору (61%), затим следи сектор високог образовања (24%), потом сектор државе (13%) и на крају непрофитни сектор (2%). Удео укупних средстава за ИР у БДП у 2025. години износио је **0,91 %**, што је за 0,3 процентна поена нижи ниво укупних улагања за ИР у односу на 2024. годину (Слика 9.1). Иако је изостао Акциони план за 2025. годину, можемо констатовати да пројектовани циљ од 1,2% БДП укупних издвајања за ИР који је промовисао Акциони план за 2023. годину за реализацију актуелне Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије, **није достигнут ни у 2025. години.**

²⁰ Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године је као базну годину, када је реч о финансирању, означила 2018. годину; а када је реч о броју истраживача и укупним финансијским средствима за научноистраживачку инфраструктуру укључујући и капиталне пројекте и опрему, означила као базну 2020. годину. Имајући у виду да се Акциони план за реализацију Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије односио на период од 2021. до 2023. године, а да за наредне године Акциони план није урађен, за 2024. годину циљни елементи постигнућа који су до сада узимани у обзир нису могли да буду анализирани.

Слика 9.1. Удео укупних и буџетских средстава за науку и истраживања у периоду од 2011-2025. године изражена у процентима БДП (Извор: Републички завод за статистику Републике Србије)

За активности истраживања и развоја (ИР) у Републици Србији укупни буџетски издаци износили су у 2025. години **42.465.727.000,00 РСД**, што представља повећање од 8,9% у односу на 2024. годину (Саопштење Републичког завода за статистику, бр. 163 – год LXXVI, 26. 6. 2026.). Највиши проценат буџетских средстава за ИР припао је сектору државе (65,1%), а затим сектору високог образовања (24,0%). Следи приватни непрофитни сектор коме је припало 6,1% средстава, затим нефинансијски (пословни) сектор са 3,6 %, док је за сектор иностранства било намењено 1,2% средстава. Удео укупних буџетских средстава за ИР у БДП у 2025. години износила су **0,41%** (Саопштење Републичког завода за статистику, бр. 163 – год LXXVI, 26. 6. 2026.), што је за 0,01% више него 2024. године (Слика 9.1). Иако је изостао Акциони план за 2025. годину, можемо констатовати да пројектовани циљ од 0,52% БДП буџетских издвајања за ИР који је промовисао Акциони план за 2023. годину за реализацију актуелне Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије, **није достигнут ни у 2025. години.**

Имајући у виду да је број истраживача за систем институционално-пројектног начина финансирања и уопште са цео систем науке изузетно важан, Национални савет за науку и технолошки развој је овај параметар у континуитету пратио у својим досадашњим извештајима о стању у науци. Па тако је истакнуто да у односу на базну 2020. годину (12.500 истраживача), циљне вредности броја истраживача у 2021. години (13.500), затим у 2022. години (14.500), потом и у 2023. години (15.500) нису остварене (Акциони план, Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања“, Сл. гл. РС, 10/21). Наиме, у 2021. години, број истраживача у систему ресорног министарства био је 11.933, у 2022. години 12.045, а у 2023. години 12.346. Када је реч о 2024. години, број истраживача у систему науке био је 12.667, а у 2025. године према подацима Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије било је финансирано 13.219 истраживача, али није било могуће проценити степен остварења циљног нивоа броја истраживача у овим годинама пошто недостаје Акциони план за овај период. Међутим, сасвим је јасно да у последње две године још нису достигнути пројектовани циљни нивои броја истраживача за 2021. годину, а поготово не за 2022. и 2023. годину.

Улагања у научноистраживачку инфраструктуру, укључујући капиталне пројекте и опрему, су важан параметар који говори о стварању услова за несметан научно-истраживачки рад. Према расположивим подацима ресорног министарства у базној 2020. години укупна уложена средства за ове намене износила су 2.224.800.656,00 РСД. У односу на базну годину, уложена средства су била за 5,00% виша у 2021. години (2.334.316.575,00 РСД), 35,00% нижа у 2022. години (1.446.234.364,00 РСД), 19,29 % нижа у 2023. години (1.795.552.459,01 РСД) и 39,64% нижа у 2024. години (1.342.851.435,26 РСД) у односу на базну 2020. годину. Може се закључити да циљне вредности нису остварене ни у 2021. години када је било пројектовано повећање улагања за 17%, ни у 2022. години када је било пројектовано повећање улагања за 14%, као ни у 2023. години када је било пројектовано повећање улагања за 47% у односу на базну годину (Акциони план, Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2023. године „Моћ знања“, Сл. гл. РС, 10/21). Када је реч о 2025. години, улагања у научноистраживачку инфраструктуру су износила 3.570.343.000,00 РСД и била су **60,48%** виша у односу на базну 2020. годину. Ресорно Министарство је ова средства реализовало са Јединицом за управљање пројектима у јавном сектору д.о.о и Министарством за јавна улагања. Средства су пореклом из зајмова Европске инвестиционе банке- Пројекат Истраживање и развој у јавном сектору, Европске банке за обнову и развој – Пројекат Наука-проширење научно-технолошких паркова и Банке за развој Савета Европе – Пројекат БИО 4 Кампус. Као и у случају броја истраживача у систему науке, није било могуће проценити степен остварења циљног нивоа уложених финансијских средстава у научноистраживачку инфраструктуру пошто је изостао Акциони план за 2024 и 2025. годину, али у овим годинама нису достигнути кумулативни нивои пројектованих повећања за научно-истраживачку инфраструктуру за период 2021-2023. година.

Национални савет за науку и технолошки развој истиче, као и у својим ранијим извештајима за 2021., 2022., 2023. и 2024. годину, да су приметне корекције циљних нивоа улагања у науку у стратегијама у периоду од једне и по деценије, посебно када је реч о директним улагањима из буџета Републике Србије у њен развој. Наиме, Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије (2010-2015) наводи да су бројне студије показале да ниво издвајања од 1% БДП из буџета представља минимум који државе треба да реализују како би пружиле адекватну подршку научноистраживачком раду. Акциони план за реализацију Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године, је десет година касније, тек половину ове вредности (0,52% БДП) пројектовао да буде достигнута у 2023. години, што се није остварило ни 2023. године као ни 2024. године када је у овим годинама ниво буџетских издвајања за ИР износио 0,40% БДП, али ни 2025. године у којој је ниво буџетских издвајања за ИР износио 0,41% БДП.

Имајући у виду чињеницу да финансијски циљева горе поменутих стратегија везаних за науку, нису достигнути више од једне и по деценије, Национални савет и у овом Извештају сматра да пројектовани напредак научноистраживачког и иновационог система Републике Србије, а самим тим економског и друштвеног развоја земље, реално није могућ без повећања материјалних улагања у науку и истраживања. Ово се посебно односи на период након 08.07.2019. године, односно на период након усвајања Закона о науци и истраживањима (Сл. гл. РС, 49/19), који је предвидео и реформске промене у виду преласка са пројектног на институционално-пројектни начин финансирања науке. Веома је тешко, чак немогуће спровести целовиту реформу научног и иновационог система Републике Србије без адекватног финансијског улагања, са једне стране и ефикасне реализације доступних финансијских средстава у циљу унапређења система науке, са друге стране. Напомињемо и овом приликом да је у актуелној Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије истакнуто да је европски просек (28 држава ЕУ) издвајања за науку износио 2,2% БДП, а просек директног (буџетског) улагања држава Европске уније 0,54% БДП. Ово је свакако циљ који Република Србија треба у блиској будућности да достигне, када је реч о финансијском издвајању за науку, технолошки развој и иновације, чиме би био омогућен развој овог сектора на нивоу ЕУ.

9.2. Анализа извршења буџета за 2025. Годину

У овом Извештају, као и сваке године, приказана је анализа извршења буџета по Програму 0201 (Развој науке и технологије), овога пута за 2025. годину, која се односи на пет извора финансирања. Обим извршене анализе је у складу са обимом података добијених од

Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије. На овом месту желимо да истакнемо да су сви подаци неопходни за анализу извршења буџета за 2025. годину добијени од надлежних служби ресорног министарства, на чему им посебно захваљујемо.

На основу добијених података за Програм 0201 (Развој науке и технологије) у 2025. години, било је планирано укупно 38.934.536.185,02 РСД (буџетска апропријација-БА), а реализовано је **38.228.341.544,56 РСД**. Дакле, степен реализације је био 98,19%.

У 2025. години, укупна реализована финансијска средства за финансирање Програма 0201 (Развој науке и технологије) повећана су за **2,91%** у односу на 2024. годину (37.146.682.641,83РСД).

Извори финансирања:

• Извор финансирања 01 – Општи приходи и примања буџета

Према подацима добијеним из Министарства науке, технолошког развоја и иновација, средства извршење буџета у оквиру *Извора финансирања 01 – Општи приходи и примања буџета* планирана су у износу од 37.356.866.000,00 РСД (БА). Реализовано је **36.861.301.812,64 РСД**, односно 98,67%.

Од ових средстава, највећи део за 2025. годину је реализован за **Програмску активност 0001-подршка реализацији општег интереса у научноистраживачкој делатности** у износу од **25.740.343.105,29 РСД (69,83%)**. Од тога је 24.952.337.427,00 РСД (96,94%) било реализовано за финансирање ставке 424 (економска класификација-специјализоване услуге); затим 520.764.712,04 РСД (2,02%) за финансирање ставке 4621-дотације међународним организацијама (чланство) и 267.240.966,25 РСД (1,04%) за финансирање ставке 4727-стипендије докторантима и ученицима.

Такође, у оквиру овог извора финансирања (01-Општи приходи и примања буџета), финансирани су следећи програми или групе програма:

1. Програм институционалног финансирања
2. Програм научноистраживачког рада Матице српске, Библиотеке Матице српске, Астрономске опсерваторије и Завода за уџбенике
3. Програм научноистраживачког рада центара изузетних вредности*
4. Програм научноистраживачког рада ФАМА
5. Програм научноистраживачког рада Андрићевог института
6. Програм научноистраживачког рада Истраживачке станице Петница и Научно-образованог културног центара „Вук Караџић“ у Тршићу
7. Програм међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију
8. Програм дотација међународним организацијама
9. Финансирање унапређења капацитета људских ресурса (Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад; Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад; Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података; Програм издавања научноистраживачких публикација и одржавање научних скупова; Стипендије докторантима и ученицима)
10. Субвенције за финансирање организација корисника буџетских средстава
11. Остале активности

*Напомињемо да у 2025. години нису финансирани центри изузетних вредности који су иначе били финансирани у оквиру извора финансирања 01-Општи приходи и примања буџета, што се до ове године никада није десило од њихових оснивања, што сматрамо великим пропустом. Истичемо да је Национални савет за науку и технолошки развој на својој 15. седници одржаној 9. септембра 2024. године, једногласно подржао Програм финансирања научноистраживачког рада центара изузетних вредности за период 2024. - 2027. године, који је предложен у складу са чланом 12. став 3. тачка 4), а у вези са чланом 12. став 4. и 5. Закона о науци и истраживањима (Сл. гл. РС, 49/19), и да је нејасно зашто су и поред тога центри изузетних вредности у 2025. години остали без финансирања.

У 2025. години, реализована финансијска средства за финансирање *Извора 01 – Општи приходи и примања буџета* повећана су за **6,29%** у односу на 2024. годину (34.680.002.778,27 РСД).

- **Извор финансирања 06 – Донације од међународних организација**

Према подацима добијеним из Министарства науке, технолошког развоја и иновација, средства извршење буџета у оквиру *Извора финансирања 06 – Донације од међународних организација* планирана су у износу од 67.799.380,00 РСД (БА). Реализовано је **67.799.380,19 РСД**, односно 100 %.

У 2025. години, финансијска средства за финансирање *Извора 06 – Донације од међународних организација* смањена су за **83,87%** у односу на 2024. годину (420.347.290,33 РСД).

- **Извор финансирања 11 – Примања од иностраних задужења**

Према подацима добијеним из Министарства науке, технолошког развоја и иновација, средства извршење буџета у оквиру *Извора финансирања 11 – Примања од иностраних задужења* планирана су у износу од 805.308.950,66 РСД (БА). Реализовано је **790.815.390,18 РСД**, односно 98,20%.

У 2025. години, висина реализованих финансијска средства за финансирање *Извора 11 – Примања од иностраних задужења, за науку и технолошки развој* нижа су за **1,46%** у односу на 2024. годину (802.508.365,63 РСД).

- **Извор финансирања 15 – Неутрошена средства из донација из ранијих година**

Према подацима добијеним из Министарства науке, технолошког развоја и иновација, средства извршење буџета у оквиру *Извора финансирања 15 – Неутрошена средства из донација из ранијих година* планирана су у износу од 7.399.854,17 РСД (БА). Реализовано је **3.413.521,68 РСД**, односно 46,13 %.

У 2025. години, висина реализованих финансијска средства за финансирање *Извора 15 – Неутрошена средства из донација из ранијих година* смањена су за **85,95%** у односу на 2024. годину (24.294.061,40 РСД).

- **Извор финансирања 56 – Финансијска помоћ ЕУ**

Према подацима добијеним из Министарства науке, технолошког развоја и иновација, средства извршења буџета у оквиру *Извора финансирања 56 – Финансијска помоћ ЕУ* планирана су у износу од 697.162.000,00 РСД (БА). Реализовано је **505.011.439,87 РСД**, односно 72,44%.

У 2025. години, висина реализованих финансијска средства за финансирање *Извора 56 – Финансијска помоћ ЕУ* смањена су за **58,39%** у односу на 2024. годину (1.213.687.636,20 РСД).

9.2.1. ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА 01 – ОПШТИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА БУЏЕТА

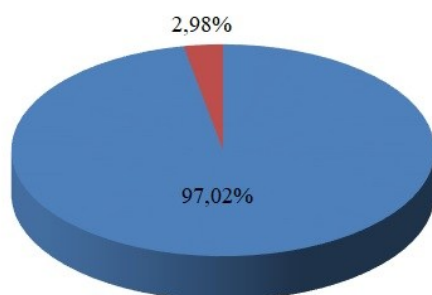
9.2.1.1. Програм институционалног финансирања

Највећи удео извршења расхода и издатака у буџету МПНТР у 2025. години који је реализован у *Извору финансирања 01*, био је усмерен ка ставци 424-специјализоване услуге (24.952.337.427,00 РСД). У оквиру ставке 424-специјализоване услуге, **97,02%** средстава било је намењено Програму институционалног финансирања (Слика 9.2). Програм институционалног финансирања је обухватио основна и примењена истраживања и технолошки развој и финансиран је у укупном износу од **24.208.264.489,74 РСД**. Овим средствима је према добијеним подацима ресорног министарства, 2025. године у Србији финансирано 13.219 истраживача.

Институционално финансирање је обухватило:

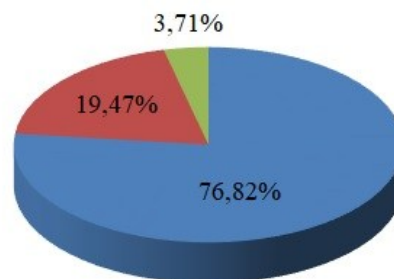
1. Накнаду за рад истраживача (РИ)
2. ДМТ1 (режијски трошкови) – директни материјални трошкови рада лица запослених код НИО на стручним, административним и техничким пословима, као и трошкови електричне енергије, воде, грејања, комуналних услуга и сличних трошкова НИО који су у функцији обављања научноистраживачког рада
3. ДМТ2 (трошкови рада) – директни материјални трошкови који се односе на набавку потрошног материјала, ситне опреме и ситног инвентара, трошкове службених путовања, трошкове дисеминације резултата истраживања, трошкове услуга истраживачима и сличних трошкова који су у функцији обављања научноистраживачког рада НИО

■ Програм институционалног финансирања ■ Остало

Слика 9.2. Удео Програма институционалног финансирања у укупном буџету ставке 424-специјализоване услуге у 2025. години

■ РИ ■ ДМТ1 ■ ДМТ2

Слика 9.3. Однос реализованих средстава за 2025. годину у Програму институционалног финансирања

Највећи део финансијских средстава намењен Програму институционалног финансирања је утрошен на накнаду за рад истраживача (РИ) у износу од 18.595.948.298,22 РСД (**76,82%**), затим финансирања ДМТ1 у износу од 4.712.550.823,52 РСД (**19,47%**), а најмањи за ДМТ2 који је износио 899.765.368,00 РСД (**3,71%**), Слика 9.3.

У 2025. години, финансијска средства за финансирање Програма институционалног финансирања су повећана за **10,12 %** (24.208.264.489,74 РСД) у односу на 2024. годину (21.983.387.574,86 РСД). Највеће повећање у 2025. години од 11,44% (18.595.948.298,22 РСД) је забележено код финансирања накнаде за рад истраживача у односу на 2024. годину (16.687.292.959,86 РСД); затим код ДМТ1 6,76% (4.712.550.823,52 РСД) у односу на 2024. годину (4.414.324.615,00 РСД); и на крају најмање повећање од 2,04% (899.765.368,00 РСД) за ДМТ2 у односу на 2024. годину (881.770.000,00 РСД).

Национални савет за науку и технолошки развој, у овом извештају наводи констатацију коју је и у предходним извештајима (2020., 2021., 2022., 2023. и 2024.) истицао, да иако су зараде истраживача у Србији повећане у 2025. години, оне су и даље знатно ниже од зарада истраживача истих профила у ЕУ и у осталим развијеним земљама. Такође, Национални савет за науку и технолошки развој истиче да се наставља низак ниво финансирања средстава намењен експерименталном раду и истраживању (набавка реагенаса, потрошног материјала, ситне опреме, школарине, учешћа на научним скуповима), што се све односи на ДМТ2. Финансирање овога дела је посебно осетљиво када се узме у обзир да пројектно-институционални модел финансирања науке који је уведен новим Законом о науци и истраживањима (Сл. гл. РС, 49/19), предвиђа веома ниску стопу пролазности пројеката финансираних из Фонда за науку и Фонда за иновациону делатност. Удео у институционалном финансирању истраживања највећег дела научне заједнице у Србији преко ДМТ2 било је у 2025. години свега 3,71%, што је најнижи процентуални удео финансирања ДМТ2 од 2018. године (базна година). У поређењу са 2020. годином (**698.612.431 РСД, 4,74%**), висина ових средстава се номинално повећавала 2021., 2022., 2023., 2024. и 2025. године (**725.962.431 РСД : 728.067.579 РСД : 880.000.000 РСД: 881.770.000 РСД: 899.765.368,00**), али је висина удела ДМТ2 у институционалном финансирању углавном опадала **4,62%:4,37%:4,57%:4,01%** и није прелазила 5% средстава намењених институционалном финансирању, да би 2025. године опала на свега **3,71%**. Истичемо да је висина финансијских средстава за ДМТ2 у посматраним годинама била нижа у поређењу са 2019. годином (**893.915.183 РСД; 6,41%**), а посебно у поређењу са базном 2018. годином (**946.951.514 РСД; 7,59%**). Опадање обима финансирања ове ставке институционалног финансирања био би номинално још нижи уколико би се узео у обрачун ниво инфлације сваке године.

Оперативни ниво средстава за истраживања можемо да сагледамо ако средства за ДМТ2 нормирамо према истраживачу на годишњем или месечном нивоу. Према добијеним подацима ресорног министарства, у Србији је 2025. године било 13.219 истраживача у систему финансирања. Дакле, истраживачу је просечно на годишњем нивоу било на располагању у бруто износу 68.066,07 РСД, односно 5.672,17 РСД на месечном нивоу за истраживања. У нето износу ове вредности су око 20% ниже. Може се извести исти закључак, као и у прошлогодишњем

извештају Националног савета, да је овакав ниво финансирања ДМТ2 недовољан да се обезбеди потребан институционални ниво финансирања истраживања. Национални савет за науку и технолошки развој сматра, као и у својим ранијим извештајима, да је неопходно значајно повећати финансијска средства намењена институционалном финансирању ставке ДМТ2 у блиској будућности, зато што је она једна од кључних параметара за постизање квалитетних научних резултата.

9.2.1.2. Програм научноистраживачког рада Матице српске, Библиотеке Матице српске, Астрономске опсерваторије и Завода за уџбенике

У оквиру овог Програма ресорно министарство за науку је до 2023. године финансирало рад Српске академије наука и уметности (САНУ), а 2023. године је Министарство финансија из текуће буџетске резерве директно финансирало научноистраживачки рад САНУ, да би Законом о буџету за 2024. годину, САНУ постала индиректни корисник буџета (Сл. гл. РС, 19/23). Из тог разлога се у Извршењу расхода и издатака за 2024. као и за 2025. годину Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије није нашла САНУ, те није могла бити формално анализирана у финансијском делу овог Извештаја. Поред ове измене, у 2024. години су у овај Програм финансирања поред Матице српске и Библиотеке Матице српске, укључене Астрономска опсерваторија и Завод за уџбенике, које ће и у 2025. години бити анализирани.

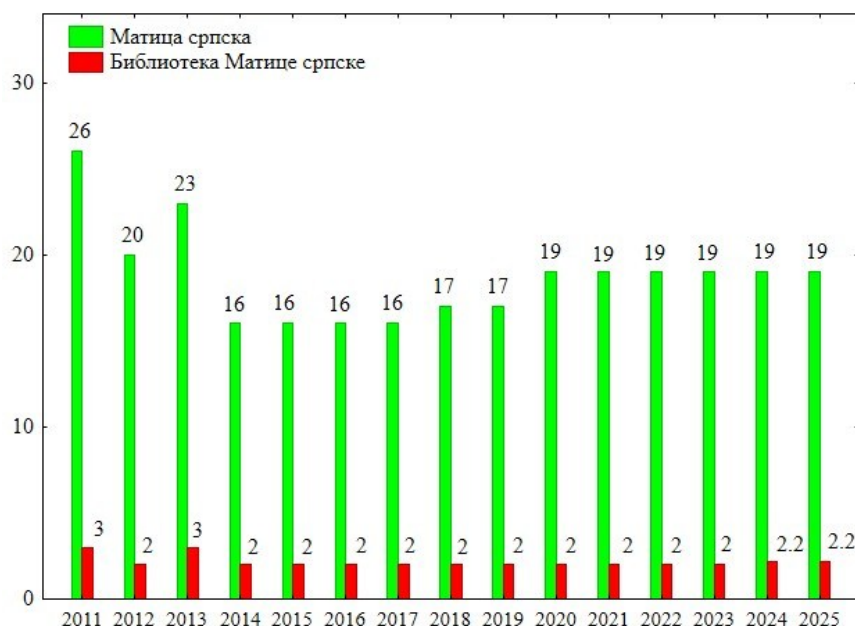
Укупан реализован износ финансијских средстава којима је овај Програм финансиран у 2025. години износио је **50.200.000,00 РСД**, а расподела средстава приказана је на слици 9.4.

Рад Матице српске у 2025. години био је финансиран приближно на истом нивоу као у 2020., 2021., 2022., 2023. и 2024. години са **19.000.000,00 РСД**, као и рад Библиотеке Матице српске у наведеним годинама са **2.200.000,00 РСД** (Сл. 9.5.). Средства намењена за рад Матице српске, заједно са њеном Библиотеком, Галеријом и Издавачким центром омогућиле су овој установи да у 2025. години оствари значајне резултате у области неговања језика, издаваштва, научноистраживачког рада, енциклопедистике, предавачке делатности и представљања нових резултата српске науке.

Слика 9.4. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање Програма научноистраживачког рада Матице српске, Библиотеке Матице српске, Астрономске опсерваторије и Завода за уџбенике у 2025. години

Рад Астрономске опсерваторије је у 2025. години био финансиран са **12.000.000,00 РСД** године, **20% више** него у 2024. години (10.000.000,00 РСД), док је рад Завода за уџбенике било финансирано у 2025. години са **17.000.000,00 РСД**, односно са **13,33 %** више средстава него у 2024. години (**15.000.000,00 РСД**) .

Слика 9.5. Финансијска средства реализована за научни рад Матице српске и Библиотеке Матице српске (у милионима динара) за период од 2011-2025. године

9.2.1.3. Програм научноистраживачког рада центара изузетних вредности

Програми научног рада центара изузетних вредности у Републици Србији нису финансијски подржани од стране ресорног министарства у 2025. години. За разлику од 2025. године центри изузетних вредности су у 2024. години финансирани са 43.400.000,00 РСД.

И на овом месту напомињемо, да су центри изузетних вредности до 2025. године, редовно финансирани и сматрамо великим пропустом што је 2025. године изостало финансирање научног рада центара. Још једном истичемо да је Национални савет за науку и технолошки развој на својој 15. седници одржаној 9. септембра 2024. године, једногласно подржао Програм финансирања научноистраживачког рада центара изузетних вредности за период 2024. - 2027. године, који је предложен у складу са чланом 12. став 3. тачка 4), а у вези са чланом 12. став 4. и 5. Закона о науци и истраживањима (Сл. гл. РС, 49/19), и да је нејасно зашто су и поред тога центри изузетних вредности у 2025. години остали без финансирања. У делу Извештаја који се односи на резултате рада центара изузетних вредности може се јасно видети је да су они постигли завидне научне резултате у 2025. години те је изостанак финансирања њихових програма научноистраживачког рада од стране ресорног министарства у најмању руку упитан

9.2.1.4. Програм научноистраживачког рада ФАМА (постројење за модификацију и анализу материјала јонским сноповима)

За овај Програм је у 2025. години утрошено 40.000.000,00 РСД, односно једнако као и у 2024. години (40.000.000,00 РСД).

9.2.1.5. Програм научноистраживачког рада Андрићевог института

У оквиру овог Програма финансиран је научноистраживачки рад Андрићевог института, за који је у 2025. години утрошено 18.000.000,00 РСД, једнако као и у 2024. години (18.000.000,00 РСД).

9.2.1.6. Програм научноистраживачког рада Истраживачке станице Петница и Научно-образованог културног центара „Вук Караџић“ у Тршићу

Овај Програм је укупно у 2025. години финансиран са 58.090.000,00 РСД, односно 48,66% мање финансијских средстава него у 2024. години (113.148.380,00 РСД).

9.2.1.7. Програм међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију

Програм међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију у 2025. години финансиран је у износу од 110.984.296,31 РСД, односно 61,06% више него у 2024. години (68.910.074,11 РСД). Истраживачи из Србије су остварили међународну сарадњу у оквиру

билатералних и мултилатералних пројеката и акција. Сарадња се одвијала путем билатералних програма који су из буџета Министарства у 2025. години финансирани у износу од **28.924.681,27 РСД**, затим ЕУРЕКА пројеката у износу од **38.324.150,69 РСД**, потом COST активности у износу од 1.150.000,00 РСД, затим Пројекта ERA.NET (SAFERA итд.) у износу **2.343.400,00 РСД**, потом финансирање учешћа представника Србије на радним састанцима, стручним форумима и у научним комитетима у иностранству у износу од 211.782,00 РСД и на крају за остале активности **40.030.282,35 РСД** (Сл. 9.6.).

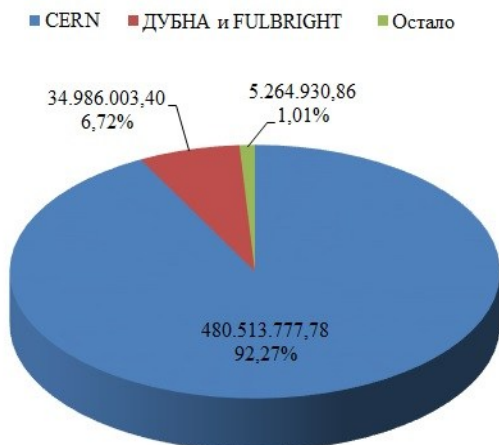
Остале активности су у Програму међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију у 2025. години финансиране са 40.030.282,35 РСД и порасле су скоро шест пута (5,95) у односу на 2024. годину (6.725.200,00 РСД). Наиме, у 2024. години оне су у укупној расподели у оквиру овог Програма износиле 9,76%, а у 2025. години 36,07%. У 2025. години, остале активности су према информацијама ресорног министарства обухватиле: реализацију 5 стратешких пројеката са Италијом, на основу Декларације о заједничким научноистраживачким и иновационим пројектима изабраним у оквиру првог извршног програма сарадње у области науке и иновација за период 2025 – 2027. године, између Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије и Министарства универзитета и истраживања Републике Италије, у укупном износу од **29,400,154.46 РСД**; затим реализацију 13 пројеката мултилатералне научне и технолошке сарадње у дунавском региону 2025-2027. године, на основу Протокола са Четвртог изборног састанка из Позива за предлоге пројеката за период 2025-2027. година у оквиру Програма мултилатералне научне и технолошке сарадње у дунавском региону, одржаног 12. јуна у Бечу, Загребу, Паризу и Београду и потом реализацију 12 пројеката мултилатералне научне и технолошке сарадње у дунавском региону 2023-2025. године на основу Протокола са Трећег изборног састанка из Позива за предлоге пројеката за период 2023-2025. година, у оквиру Програма мултилатералне научне и технолошке сарадње у дунавском региону, одржаног у Бечу и Београду, 16. јуна 2023. године у укупном износу од **9,458,113.89 РСД**; и на крају за чланарину на име учешћа Републике Србије у European Open Science Cloud (EOSC) асоцијацији од значаја за развој отворене науке у Републици Србији за 2025. годину у износу од **1,172,014,00 РСД**.

Слика 9.6. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање активности Програма међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију у 2025. години

9.2.1.8. Програм дотација међународним организацијама

У оквиру међународних активности током 2025. године, финансиране су и дотације међународним организацијама (економска класификација 4621) у укупном износу од **520.764.712,04 РСД**. Оне су укључивале сарадњу са CERN у износу од **480.513.777,78 РСД**, затим дотацију за ДУБНА и FULBRIGHT у износу од **34.986.003,40 РСД**, и на крају остале дотације које су укључиле ЕУРЕКА, ICEGEB, WISE, ESS-European Social Survey, SAFERA, COST, CESIDA ERIC, DARIAH ERIC програме у износу од **5.264.930,86 РСД** (Сл. 9.7).

Слика. 9.7. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање Програма дотације међународним организацијама у 2025. години

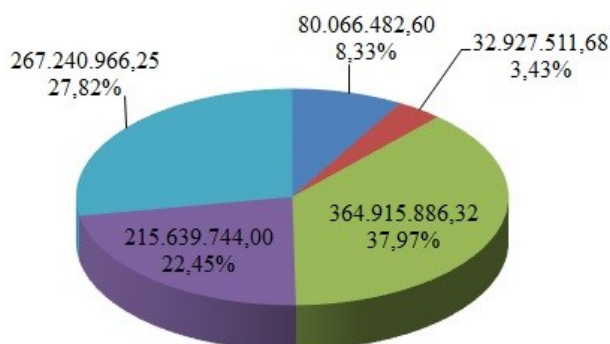
9.2.1.9. Финансирање унапређења капацитета људских ресурса

Министарство унапређује научноистраживачки рад кроз финансирање следећих програма:

1. Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад
2. Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад
3. Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података
4. Програм издавања научноистраживачких публикација и одржавање научних скупова
5. Стипендије докторантима и ученицима-економска класификација 4727

Укупно је за ове намене у 2025. години реализовано из буџета **960.790.590,85 РСД**, односно 1,90 % мање средстава него 2024. години (979.491.545,31 РСД). Расподела средстава утрошених у оквиру Финансирања унапређења капацитета људских ресурса приказана је на слици 9.8.

- Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад
- Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад
- Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података
- Програм издавања научноистраживачких публикација и одржавање научних скупова
- Стипендије докторантима и ученицима

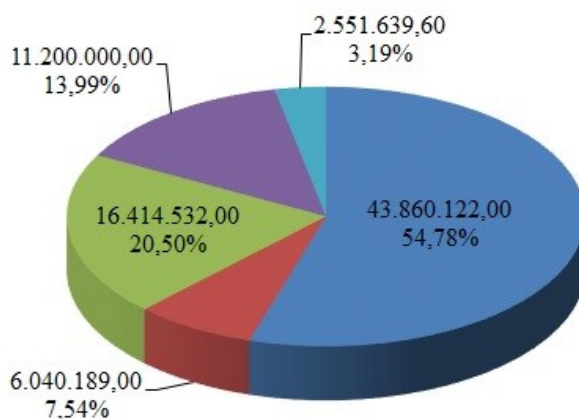

Слика 9.8. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање унапређења капацитета људских ресурса у 2025. години

1. Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад обухватио је финансирање учешћа истраживача на научним скуповима у иностранству, учешћа истраживача на састанцима радних тела научних скупова у иностранству, боравак гостујућих истраживача из иностранства у РС по позиву, завршну обраду докторских дисертација истраживача и

стипендиста Министарства и постдокторско усавршавање истраживача. За реализацију овог Програма током 2025. године утрошено је **80.066.482,60 РСД**, односно **28,24%** мање финансијских средстава него у 2024. години (111.582.362,04 РСД), а расподела средстава према активностима приказана је на слици 9.9.

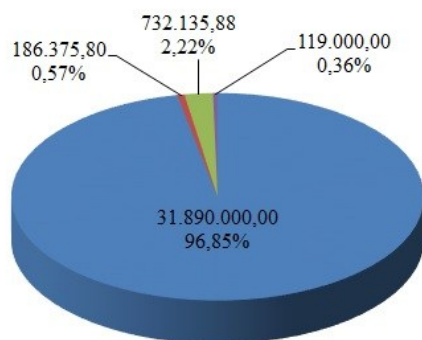
- Учешћа истраживача на научним скуповима у иностранству
- Учешћа истраживача на састанцима радних тела научног скупа у иностранству
- Боравак гостујућих истраживача из иностранства у РС по позиву
- Завршна обрада докторских дисертација истраживача и стипендиста Министарства
- Постдокторско усавршавање истраживача

Слика 9.9. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање Програма усавршавања кадрова за научноистраживачки рад у 2025. години

2. Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад обухватио је суфинансирање материјалних трошкова укључивања стипендиста у рад НИО; суфинансирање учешћа студената на мастер или докторским академским студијама на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству; суфинансирање стипендиста Министарства на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству; трошкове пријаве и обраде докторских дисертација стипендиста Министарства. За реализацију овог Програма током 2025. године утрошено је **32.927.511,68 РСД**, што је за **7,98%** мање средстава него у 2024. години (**35.784.968,00 РСД**), а расподела средстава према активностима у оквиру њега приказана је на слици 9.10.

- Суфинансирање материјалних трошкова укључивања стипендиста у рад НИО
- Суфинансирање учешћа студената на мастер или докторским академским студијама на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству
- Суфинансирање стипендиста Министарства на скуповима у земљи, иностранству и студијским боравцима у иностранству
- Трошкови пријаве и обраде докторских дисертација стипендиста Министарства

Сл. 9.10. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање Програма подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад у 2025. години

3. Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података обухватио је активности набавке научне и стручне литературе из иностранства; и библиометријске анализе часописа чији су издавачи у РС. За реализацију овог Програма током 2025. године утрошено је **364.915.886,32 РСД**, што је за **5,65%** више финансијских средстава него у 2024. години (345.384.348,27 РСД), а расподела средстава према активностима у оквиру њега приказана је на слици 9.11.

Слика 9.11. Расподела средстава (РСД) реализованих финансирању Програма набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података у 2025. години

4. Програм издавања научноистраживачких публикација и одржавање научних скупова обухватио је активности суфинансирања издавања научних часописа у РС; суфинансирања издавања монографија у РС; суфинансирање одржавања научних скупова у РС; и финансирање колективних чланарина у међународним удружењима. За реализацију овог Програма током 2025. године утрошено је **215.639.744,00 РСД**, односно **3,22%** мање финансијских средстава него у 2024. години (222.806.477,00 РСД), а расподела средстава према активностима у оквиру њега приказана је на слици 9.12.

Слика 9.12. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање Програма издавања научноистраживачких публикација и одржавање научних скупова у 2025. години

5. Стипендије докторантима и ученицима - економска класификација 4727, обухватила је финансирање накнада за социјалну заштиту из буџета, и у 2025. години утрошена су финансијска средства у износу од **267.240.966,25 РСД**, односно **1,25%** више него у 2024. години (263.933.390,00 РСД). Иако не припадају ставци 424-специјализоване услуге, ова средства су

део **Програмске активности 0001-подршка реализацији општег интереса у научноистраживачкој делатности**, и значајно утичу на **Унапређење капацитета људских ресурса**. Њихов удео је био значајан у 2025. години и износио је 27,82% (Слика 9.8).

Укупно за **Програмску активност 0001-подршка реализацији општег интереса у научноистраживачкој делатности** за 2025. годину реализовано је **25.740.343.125,29 РСД**, односно **9,00 %** више средстава него у 2024. години (**23.614.108.792,88 РСД**). Повраћај средстава у буџет за 2025. годину износио је **226.750.963,65 РСД**.

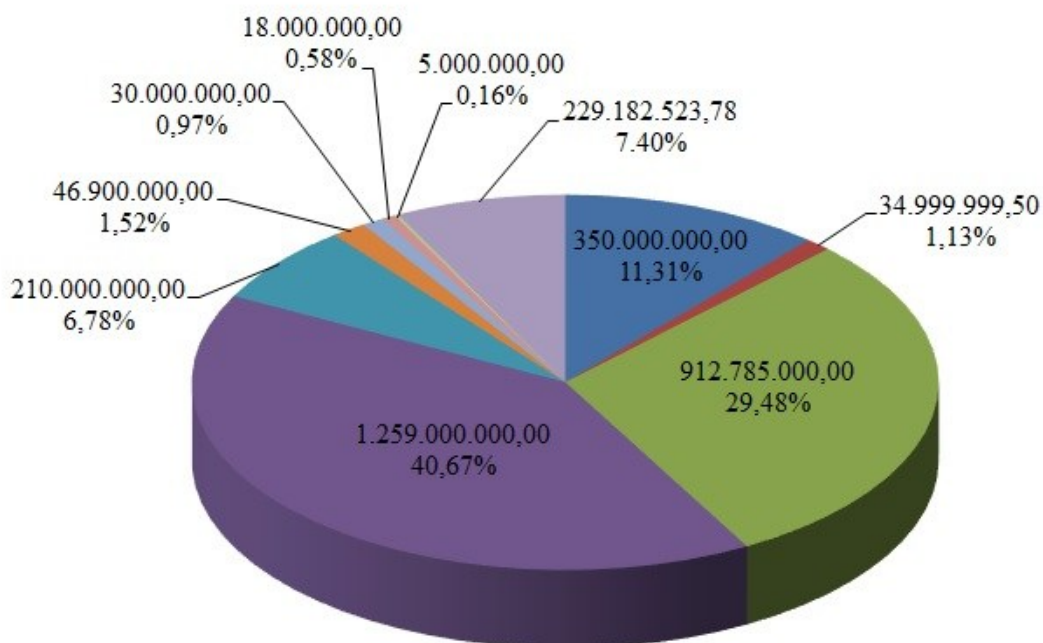
9.2.1.10. Субвенције за финансирање организација корисника буџетских средстава

У оквиру извора финансирања (01-Општи приходи и примања буџета), финансиране су субвенције јавним нефинансираним предузећима и организацијама корисницима буџетских средстава и то као:

1. Подршка раду предузећа у области нуклеарне сигурности (ЈП „Нуклеарни објекти Србије“)
2. Подршка раду Јединици за управљање пројектима у јавном сектору (ЈУП)
3. Подршка раду Фонда за науку
4. Подршка раду Фонда за иновациону делатност
5. Подршка раду Центра за промоцију науке
6. Подршка раду Научно-технолошког парка Београд
7. Подршка раду Научно-технолошког парка Ниш
8. Подршка раду Научно-технолошког парка Чачак
9. Подршка раду Научно-технолошког парка Крагујевац
10. Подршка раду привредног друштва „БИО4“ д.о.о. Београд

У 2025. години, корисници буџетских средстава реализовали су финансијска средства субвенција у укупном износу од **3.095.867.523,28 РСД**, а удео у финансирању приказан је на слици 9.13.

- Подршка раду предузећа у области нуклеарне сигурности (ЈП „Нуклеарни објекти Србије“)
- Подршка раду Јединици за управљање пројектима у јавном сектору (ЈУП)
- Подршка раду Фонда за науку РС
- Подршка раду Фонда за иновациону делатност
- Подршка раду Центра за промоцију науке
- Подршка раду Научно-технолошког парка Београд
- Подршка раду Научно-технолошког парка Ниш
- Подршка раду Научно-технолошког парка Чачак
- Подршка раду Научно-технолошког парка Крагујевац
- Подршка раду привредног друштва „БИО4“ д.о.о. Београд

Слика 9.13. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање субвенција јавним нефинансираним предузећима и организацијама корисницима буџетских средстава у 2025. години

За намене субвенција наведеним корисницима буџетских средстава у 2025. години реализовано је **33,51 %** мање средстава него у 2024. години (4.656.340.170,88 РСД).

1. Предузеће у области нуклеарне сигурности - ЈП „Нуклеарни објекти Србије“

Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ (ЈП НОС) основала је Влада Републике Србије, као окосницу и ослонац нуклеарне радијационе безбедности и сигурности грађана, објеката и читаве државе Србије. Овлашћено је за обављање послова у циљу одржавања неопходног степена нуклеарне безбедности, заштите људи и очувања животне средине. Стратешки правци рада ЈП у 2025. години, засновани су на одлукама и закључцима Владе Републике Србије, буџетском Плану пословања Републике Србије (Програм Уређење и координација активности у области науке и технолошког развоја, програмској активности 3 - Управљање нуклеарним објектима Србије и унапређење нуклеарне сигурности и безбедности у Србији), прихваћеним међународним државним обавезама РС које се тичу нуклеарних објеката и процеса придруживања ЕУ.

Планирани износ средстава за 2025. годину за ове намене био је 350.000.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, за субвенционисање рада овог предузећа у 2025. години из буџета надлежног министарства реализована су финансијска средства у износу од **350.000.000,00 РСД**. Расподела трошкова ових средстава приказана је на слици 9.14.

Слика 9.14. Расподела средстава (РСД) реализованих на финансирање рада ЈП „Нуклеарни објекти Србије“ у 2025. години

Пројекат TC SRB 3004 „Безбедно управљање отпадом, затвореним изворима, декомисијом и активностима санације локације у Институту Винча " -Safely Managing Waste, Sealed Sources, Decommissioning and Site Remediation Activities at the Vinca Institute - тиче се санације радиоактивног отпада у Републици Србији, а реализује се у сарадњи СРБАТОМ-а и ЈП НОС. Пројекат је наставак Међународног програма нуклеарне декомисије у Институту за нуклеарне науке „Винча“ (Програм ВИНД).

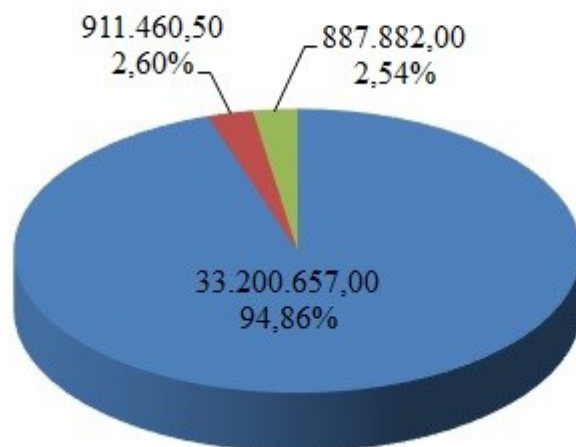
У 2025. години субвенције за рад НОС су повећане за **2,94%** у односу на 2024.годину (340.000.000,00 РСД).

2. Јединица за управљање пројектима у јавном сектору (ЈУП)

„Јединица за управљање пројектима у јавном сектору“ д.о.о. Београд је основана Одлуком Владе Републике Србије о оснивању друштва с ограниченом одговорношћу за управљање Пројектом истраживање и развој у јавном сектору („Службени гласник Републике Србије“; број 51/10, 72/2013, 24/14 и 65/14), и уписана је у регистар привредних друштава Агенције за привредне регистре, под бројем БД 87134/2010. Влада Републике Србије је 30. децембра 2016. године донела Одлуку о изменама и допунама Одлуке о оснивању Друштва с ограниченом одговорношћу за управљање Пројектом истраживање и развој у јавном сектору (05 Број: 02-02-12814/2016) којим се врши промена пословног имена Друштва у Друштво с ограниченом одговорношћу „Јединица за управљање пројектима у јавном сектору“ Београд. Опис делатности Друштва је проширен и Друштво обавља послове пружања услуга консалтинга, менаџмента и стручног надзора, као и свих других услуга у вези са управљањем пројектима у јавном сектору, који су му поверени међународним уговором, законом, актом оснивача или уговором којим се уређује начин реализације сваког пројекта, права и обавезе уговорних страна у реализацији, финансирање пројекта, рокови за реализацију, начин извештавања, јавне набавке које је потребно спровести и начин њихове реализације и други потребни елементи. Уредбом о

утврђивању листе друштва капитала и мањинских друштва капитала ЈУП је проглашен друштвом капитала од посебног интереса (Уредба је објављена у „Службеном гласилу РС“, бр. 77/2024 од 20.09.2024. године, ступила је на снагу 28.09.2024. године за јавна предузећа чији је оснивач Република Србија почиње да се примењује од дана регистрације промене њихове правне форме).

■ Трошкови зарада и накнаде члановима Скупштине
■ Трошкови услуга
■ Остали трошкови

Слика 9.15. Расподела средстава (РСД) реализованих за финансирање рада Јединице за управљање пројектима у јавном сектору (ЈУП) у 2025. години

За подршку раду Јединице за управљање пројектима у јавном сектору (ЈУП) д.о.о. Београд планирани износ средстава субвенције у 2025. години за ове намене био је 35.000.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, за субвенционисање рада овог предузећа у 2025. години из буџета надлежног министарства реализована су финансијска средства у износу од **34.999.999,50 РСД**. Расподела трошкова ових средстава приказана је на слици 9.15.

У 2025. години, субвенције за рад ЈУП су мање за **30,00%** у односу на 2024. годину (50.000.000,00 РСД).

3. Фонд за науку

Оснивач Фонда за науку је Република Србија. Оснивање и рад Фонда за науку РС је уређено Законом о Фонду за науку Републике Србије (Сл. гл. РС, 59/18), у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у РС, неопходних за напредак друштва заснованог на знању. Фонд за науку је својство правног лица стекао 12.03.2019. године уписом у судски регистар. Фонд за науку обавља послове у вези са финансирањем припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења научноистраживачке политике.

За подршку раду овом фонду у 2025. години, планирани износ финансијских средстава за ове намене био је 912.785.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, Фонду за науку је 2025. години уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **912.785.000,00 РСД**, односно **39,95%** мање средстава него 2024. године (1.520.000.000,00 РСД). Поред ових средстава, Фонду за науку је у 2025. години било на располагању још 416.158.552,00 РСД (пренос неутрошених средстава из субвенција за 2024. годину). Дакле, укупан износ по овим основама је у 2025. години износио **1.328.943.552,00 РСД**, односно **15,75%** мање средстава у односу на 2024. годину по истим основама (1.577.393.763,00 РСД, Извештај Националног савета о стању у науци у 2024. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину).

Поред средстава од субвенција, а у складу са Споразумом о зајму намењеном реализацији Пројекта акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији и

Допунског уговора за Пројекат акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (пројекат „SAIGE“), и средстава Европске Уније кроз програм ИПА 2019. Фонду за науку је 2025. години по овим изворима било на располагању још **1.588.991.997,00 РСД**, односно **13,25%** мање него 2024. године (1.831.740.428,00 РСД).

Слика 9.16. Расподела извора средстава (РСД) намењених за финансирање рада Фонда за науку РС у 2025. години

Слика 9.17. Расподела средстава (РСД) пореклом из субвенција за 2025. годину утروшених на финансирање оперативних трошкова рада Фонда за науку РС

Дакле, Фонду за науку је за реализацију својих активности, по свим наведеним основама (извор субвенције и извор међународни уговори) у 2025. години било на располагању укупно **2.917.935.549,00 РСД**, што је **14,41%** мање средстава него 2024. године, а однос добијених средстава у 2025. години из ових извора је представљен на слици. 9.16.

Од износа буџетских субвенција у 2025. години (1.328.943.552,00 РСД), укупно је реализовано **506.485.618,02 RSD**. За оперативне трошкове утрошено је **200.050.058,14 RSD**, док је за програмске активности реализовано **301.852.003,18 RSD** и за програмске експерте **4.583.556,70 РСД**. Није реализовано **822.457.933,98 РСД**. Расподела оперативних трошкова представљена је на слици 9.17., а расподела трошкова према програмским активностима укључујући и програмске експерте на слици 9.18.

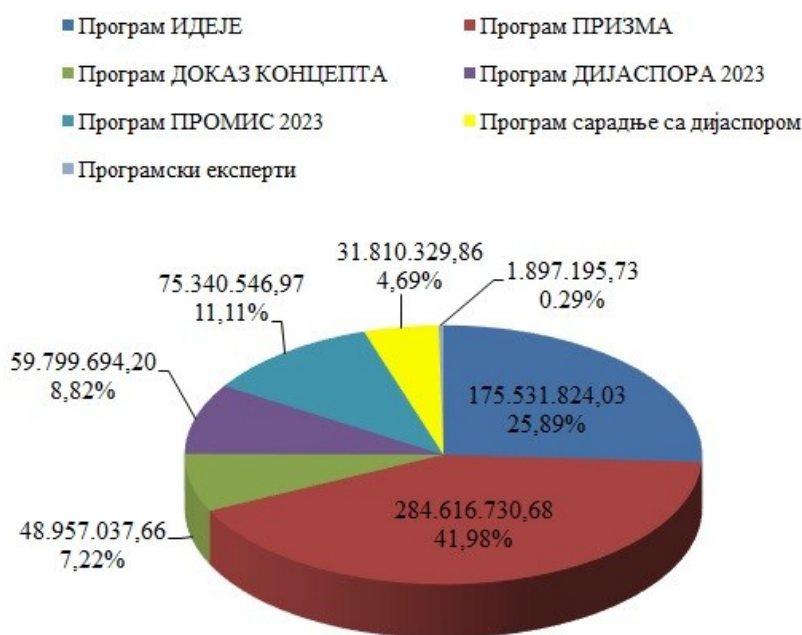
Слика 9.18. Расподела средстава (РСД) пореклом из субвенција утروшених на финансирање програмских активности Фонда за науку РС у 2025. години

Слика 9.19. Расподела средстава (РСД) пореклом из пројекта „SAIGE“ утروшених на финансирање оперативних трошкова рада Фонда за науку РС у 2025. години

Од укупних финансијских средстава које је Фонд за науку примио од пројекта „SAIGE“ у 2025. години по свим основама (1.588.991.997,00 РСД), укупно је утрошено **690.151.862,00 РСД**. За оперативне трошкове утрошено је 12.198.502,82 РСД, док је за програмске активности утрошено 676.056.163,40 РСД и за програмске експерте 1.897.195,73 РСД. Није реализовано **898.840.135,00 РСД**. Расподела оперативних трошкова представљена је на слици 9.19., а расподела трошкова према програмским активностима укључујући и програмске експерте на слици 9.20.

У 2025. години, укупна средства (рачунајући пренос средстава из 2024. године и средства добијена за 2025. годину по основу субвенција и по основу SAIGE) за подршку финансирања рада Фонда за науку износила су **2.917.935.549,00 РСД**, и у односу на укупна средства добијена за финансирање рада у 2024. години која су износила 3.409.134.191,00 РСД (по основу субвенција и по основу SAIGE, рачунајући преносе из предходне године; Ивештај Националног савета о стању у науци у 2024. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину), су била мања за **14,41%**. У 2025. години, према доступним подацима Министарства, Фонд за науку није реализовао укупно **1.721.298.068,98 РСД** пореклом из оба извора која су му стајала на располагању (822.457.933,98 РСД од извора субвенција, и 898.840.135,00 РСД од извора међународних уговора). Дакле, **58,99%** средстава која су Фонду за науку била на располагању за 2025. годину није реализовано, што значи да је проценат реализације у 2025. години износио свега **41,00%**. Ово је најнижи степен реализације средстава до сада (у 2024. години био је 75,54%, Ивештај Националног савета о стању у науци у 2024. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину; у 2023. години је био 84,05%, Ивештај Националног савета о стању у науци у 2023. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину; у 2022. години је био 76,10%, Ивештај Националног савета о стању у науци у 2022. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину; а 2021. години је био 80%, Ивештај Националног савета о стању у науци у 2021. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину).

Слика 9. 20. Расподела средстава (РСД) пореклом из пројекта „SAIGE“ утрошених на финансирање програмских активности Фонда за науку РС у 2025. години

Уколико бисмо посматрали само степен реализације средстава буџетских субвенција у 2025. години, закључили би да је њихов степен реализације, био још нижи (38,11%) у односу на укупан степен реализације средстава. Степен реализације средстава из пројеката „SAIGE“ и средстава Европске Уније кроз програм ИПА 2019. био је у приближном нивоу реализације укупних средстава и износио је 43,43%. Национални савет за науку и технолошки развој сматра

да је ово изузетно низак проценат реализације средстава у 2025. години и из извора субвенција, и из извора међународних уговора. Ово намеће потребу за извесном реорганизацијом Фонда у циљу што ефикаснијег будућег рада припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења научноистраживачке политике. Неутрошена средства из наведених линија су резервисана за наредну годину и планирано је да буду утрошена на реализацију пројеката у оквиру текућих и покретање нових програма Фонда за науку.

4. Фонд за иновациону делатност

Фонд за иновациону делатност Републике Србије је посебно правно лице основано Законом о иновационој делатности (Сл. гл. РС, 110/05,18/10 и 55/13), које обавља послове у вези са финансирањем припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења иновационе политике. Фонд је једина државна организација специјализована примарно за пружање подршке иновационој делатности и управљање финансијским средствима за подстицање иновација. Фонд има за циљ да унапређује везе између науке, технологије и привреде и доприноси подстицању развоја иновативног предузетништва.

У складу са Законом, Фонд остварује приход из средстава буџета Републике Србије, као и из других извора. За подршку раду Фонда за иновациону делатност у 2025. години планирани износ средстава био је 1.259.000.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, Фонду за иновациону делатност је уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **1.259.000.000,00 РСД**.

Расподела реализованих трошкова из средстава субвенција за 2025. годину приказана је на слици 9.21.

Слика 9.21. Расподела средстава (РСД) пореклом из субвенција Министарства утрошених на финансирање рада Фонда за иновациону делатност РС у 2025. години

Од укупно уплаћених средстава субвенција за финансирање пословања, обављања законом дефинисане делатности Фонда и набавку основних средстава (240.000.000,00 РСД), реализовано је за оперативне активности **220.859.829,47 РСД**. Реализовани оперативни трошкови су обухватили: трошкове рада 176.844.775,24 РСД (80,07%), трошкове материјала 3.194.196,63 РСД (1,45%), трошкове опреме и софтера 941.554,01 РСД (0,43%), трошкове услуга 39.534.865,05 (17,90%) и банкарске провизије у износу од 344.438,44 РСД (0,15%) Од уплаћених средстава субвенције за ове намене није реализовано **19.140.170,53 РСД** (7,97%).

Према Извештају Фонда за иновациону делатност за 2025. годину, највише средстава у укупном износу од **1.019.000.000,00 РСД** је у 2025. години било опредељено за програмске активности, које нису реализоване у 2025. години, већ је њихова реализација започета у 2026. и вршиће се и током 2027. године у складу са потписаним уговорима. Ове Програмске активности обухватају: Паметни почетак (280.000.000,00), Програм акцелерације „Катапулт“ (360.000.000,00 РСД), GovTEch програм (125.000.000,00 РСД), ExpoTech програм (254.000.000,00 РСД).

У 2025. години, укупна средства по основу субвенција за подршку финансирања рада Фонда за иновациону делатност, износила су 1.259.000.000,00 РСД и у односу на укупна средства добијена за финансирање рада у 2024. години која су износила 1.615.000.000,00 РСД (Извештај Националног савета о стању у науци у 2024. години, са предлозима и сугестијама за наредну годину), била су смањена за **22.04%**. У 2025. години, према доступним подацима, Фонд за

иновациону делатност није реализовао укупно **1.038.140.170,53 РСД** (82,45%) средстава која су му стајала на располагању из буџетских субвенција. Дакле, проценат реализације у 2025. години износио је само **17,54%** (у 2024. години износио је 51,49%; 2023. години 59,49%; 2022. години 61,24%; а у 2021. години је био највиши и износио је 95,35%), што је најнижи степен годишње реализације финансијских средстава која су Фонду за иновациону делатност стајала на располагању од његовог оснивања до сада. Национални савет за науку и технолошки развој је мишљења да је проценат реализације средстава из субвенција у 2025. години, као и 2024. години, затим у 2023. године, и у 2022. години, низак поготово уколико се узме у обзир значај који Фонд за иновациону делатност заузима у институционално-пројектном систему финансирања науке у Србији. Додатно, према Извештају фонда за иновациону делатност за 2025. годину, од средстава субвенција која су пренета из 2024. године, у 2025. години је реализовано 183.131.413,08 РСД за Програм „Паметни почетак“ и 243.556.576,30 РСД за Програм акцелерације „Катапулт“, а пренето је 365.812.010,62 РСД за реализацију у 2026. години. Дакле од укупно пренетих средстава из 2024. године у 2025. годину, реализовано је 426.687.989,38 РСД (53,84%). Дакле, за реализацију у 2026. годину резервисано је из субвенција укупно **1.403.952.181,15 РСД** (1.038.140.170,53 РСД из 2025. године и 365.812.010,62 из 2024. године).

Према Извештају фонда за иновациону делатност за 2025. годину из средстава добијених од SAIGE пројекта у износу од 39.289.999,26 РСД, реализовано је 58.775.169,79 РСД. Разлика од 19.485.170,53 РСД представљају средства која су пренета из предходне године. Затим, у оквиру SAIGE Additional financig механизам приступних фондова ИПА 2019, за 2025. годину добијено је 140.617.179,30 РСД, а реализовано је 174.632.458,00 РСД. Разлика од 34.015.287,70 РСД представљају средства која су пренета из предходне године. На крају у оквиру додатног финансирања SAIGE пројекта (SAIGE AI) током 2025. године добијено је 217.136.133,00 РСД, па како није било њихове реализације, ова су средства пренета у 2026. годину. Дакле, од укупно примљених средстава за 2025. годину и средстава пренетих из предходне године (450.549.760,79 РСД) добијених од SAIGE по различитим основама, реализовано је укупно 233.407.627,79 РСД, односно степен реализације је био **51,80%**.

Национални савет за науку и технолошки развој сматра да је ово изузетно низак проценат реализације средстава у 2025. години посебно из извора субвенција и намеће потребу за извесном реорганизацијом Фонда за иновациону делатност, у циљу што ефикаснијег будућег рада у вези са финансирањем припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења иновационе политике.

5. Центар за промоцију науке

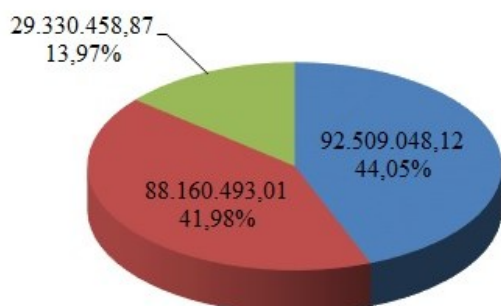
Центар за промоцију науке (ЦПН) је јавна институција основана 2010. године Законом о научноистраживачкој делатности (Сл. гл. РС, 110/2005, 50/2006 - испр., 18/2010 и 112/2015), као посебно правно лице задужено за промоцију и популаризацију науке и технологије, односно научно-технолошких резултата и достигнућа у земљи и свету.

За подршку раду ЦПН, у 2025. години планирани износ средстава за ове намене био је 210.000.000,00 РСД (БА), и реализовано је 100%. Дакле, ЦПН је уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **210.000.000,00 РСД**, а расподела трошкова ових средстава приказана је на слици 9.22.

Највиши проценат финансијских средства субвенција у 2025. години, реализован је за Програмске активности ЦПН и био је усмерен на следеће програме: Мај Месец Математике, Сајам технике и техничких достигнућа, Научни клуб Београд, Научни клуб Пирот, Мејкерс спејс, Путјујући садржаји – децентрализација, Јавни позив Грађанска научна истраживања, Часопис „Елементи“, Мејкерс лабови, Научни клубови, art+science, Регионална сарадња и пројектне активности, Учешће у међународним догађајима и чланство у међународним организацијама, Представљање пројеката, активности и иницијатива, Курс за истраживаче „Како комуницирати савремену науку?“, Сајам књига, Медији и комуникација, Издања Центра итд.

У 2025. години субвенције за рад Центра за промоцију науке остале су на истом нивоу као и 2024. године (210.000.000,00 РСД).

- Програмске активности
- Трошкови зарада, накнаде члановима УО, трошкови по ауторском уговору и уговору о делу
- Трошкови материјала и непроизводних услуга

Слика 9.22. Расподела средстава (РСД) пореклом из субвенција Министарства реализованих за финансирање рада Центра за промоцију науке (ЦПН) у 2025. години

6. Научно-технолошки парк (НТП) Београд

Научно-технолошки парк Београд основан је у партнерству Владе РС (у име Владе; МПНТР), Града Београда и Универзитета у Београду 10.06.2015. године, регистрацијом у Агенцији за привредне регистре РС, на основу Закључка Владе РС, бр. 05 022-3124/2015 од 26.03.2015. Основни циљ рада овог Парка је допринос убрзаном технолошком развоју земље стварањем препознатљивог иновативног екосистема повољног за трансфер знања, развој нових технологија, комерцијализацију иновација, умрежавање и стимулисање раста економије засноване на знању кроз повезивање науке и привреде.

За подршку раду Научно-технолошког парка Београда, у 2025. години, планирани износ средстава за ове намене био је 46.900.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, НТП Београд је уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **46.900.000,00 РСД**.

Ова средства су утрошена на финансирање: Режијских трошкова пословања (15.805.602,00 РСД; 56,25%); Зарада, накнада зарада и осталих уговора (5.020.492,00 РСД; 17,87%); Инвестиционо одржавање (2.366.553,00 РСД; 8,42%); Трошкова текућег пословања (3.957.353,00 РСД; 14,08%); и Набавка опреме (950.000,00; 3,38%).

У 2025. години, висина финансијских субвенција за рад НТП Београд су била виша за 66,90% у односу на 2024. годину (28.100.000,00 РСД).

7. Научно-технолошки парк (НТП) Ниш

Научно-технолошки парк Ниш основан је у партнерству Владе РС (у име Владе; МПНТР), Града Ниша и Универзитета у Нишу 21.02.2020. године, регистрацијом у Агенцији за привредне регистре РС, на основу Закључка Владе РС, бр. 022-11497/2019 од 21.11.2019. Основни циљ рада овог Парка је пружање инфраструктурне подршке и стручних услуга субјектима иновационе делатности (привредним друштвима, научноистраживачким и иновационим организацијама) ради њиховог повезивања и што брже примене нових технологија, стварања и пласмана нових производа и услуга на тржишту, а у циљу убрзаног технолошког развоја земље на основу примера добре међународне праксе у овој области.

За подршку раду Научно-технолошког парка Ниш, у 2025. години, планирани износ средстава за ове намене био је 30.000.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100%. Дакле, НТП Ниш је уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **30.000.000,00 РСД**.

Ова средства су утрошена за финансирање зарада запослених и радно ангажованих у НТП Ниш.

У 2025. години, висина финансијских средства субвенција за рад НТП Ниш су смањене за 14,29% у односу на 2024. годину када је висина субвенција износила 35.000.000,00 РСД.

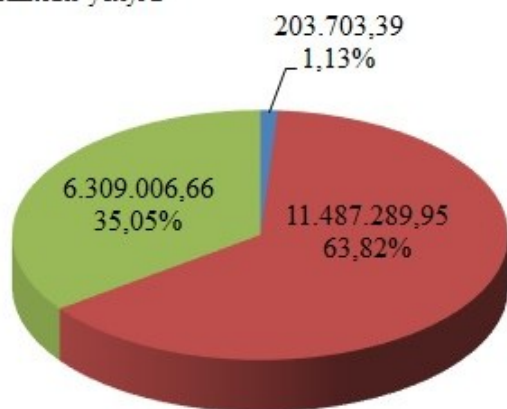
8. Научно-технолошки парк (НТП) Чачак

Научно-технолошки парк Чачак основан је у партнерству Владе РС (у име Владе; МПНТР), Града Чачка, Факултета техничких наука, Агрономског факултета Чачак и Института за воћарство Чачак, регистрацијом у Агенцији за привредне регистре РС, под матичним бројем 20793112. Научно-технолошки парк Чачак је регистрован као организација за пружање инфраструктурне подршке иновационој делатности Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије под ознаком РПДИП 11/2014 (уговор о оснивању д.о.о НТП Чачак, бр. 024-1/11-IV-8-01, од 27.09.2011. године).

За подршку раду Научно-технолошког парка Чачак у 2025. години, планирани износ средстава за ове намене био је 18.000.000,00 РСД (БА), а реализовано је 100,00%. Дакле, НТП Чачак је уплаћено од стране надлежног министарства на име субвенција **18.000.000,00 РСД**.

Ова средства су утрошена на финансирање трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода (**203.703,39 РСД**), затим трошкова материјала (**11.487.289,95 РСД**), и на крају трошкова услуга (**6.309.006,66 РСД**), Сл. 9.23.

- Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи
- Трошкови материјала
- Трошкови услуга

Слика 9.23. Расподела средстава (РСД) пореклом из субвенција Министарства реализованих за финансирање рада Научно-технолошког парка Чачак у 2025. години

У 2025. години износ субвенције за рад НТП Чачак су повећане за **35,17%** у односу на 2024. годину (13.316.666,50 РСД).

9. Научно-технолошки парк (НТП) Крагујевац

Влада Републике Србије је усвојила Закључак 05Број:022-1764/2025 од 6. марта 2025. године којим је дата сагласност на Уговор о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу Научно-технолошки парк Крагујевац. Уговор о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу Научно-технолошки парк Крагујевац, потписан је у јулу 2025. године од стране Министарства за науку, технолошки развој и иновације, Града Крагујевца, Универзитета у Крагујевцу и Привредне коморе Србије. Научно-технолошки парк Крагујевац д.о.о је уписан у регистар Агенције за привредне регистре 10.10.2025. године, а Уговор о начину коришћења, динамици исплате и контроли наменског трошења средстава буџетске субвенције Научно технолошком парку Крагујевац д.о.о. за 2025. годину, потписан је у новембру 2025. године.

Имајући у виду све наведено, тј. динамику оснивања и почетак рада, јасно је да Научно-технолошки парк Крагујевац д.о.о није био у могућности да утроши у 2025. години субвенцију у износу од **5.000.000,00 РСД** која је одобрена тој институцији Законом о буџету за 2025. годину. Неведена средства су пребачена у 2026. годину која ће бити искоришћена за реализацију рада и оперативног функционисања Научно-технолошког парка Крагујевац д.о.о.

10. Привредно друштво „БИО4“ д.о.о. Београд

Влада Републике Србије је на седници од 29.06.2023. године донела Одлуку о оснивању привредног друштва „БИО4“ д.о.о. Београд у коме Република Србија има 100% учешћа (Сл. гл. РС, 54/23). Привредно друштво „БИО4“ д.о.о. Београд је основано као део иновационе инфраструктуре ради оперативног и стратешког управљања Пројектом БИО4 Кампус. Кампус би требало да буде истраживачки и развојни центар пре свега у области биотехнологије и

биоинжењеринга и примене вештачке интелигенције у медицини. БИО4 Кампус представља платформу која ће окупљати истраживаче, професоре и експерте из различитих области природних наука и обухватиће девет научно-истраживачких и развојних института; седам факултета; научно-технолошки парк Београд као подршку развоју стартап екосистема; Центар за идеје за студенте; развојна одељења фармацеутских, биомедицинских и биотехнолошких компанија; смештај за студенте и гостујуће истраживаче; Конгресни центар; мултимедијални простор за промоцију науке и пратећи садржај. Пројекат БИО4 чине биомедицина, биоинформатика, биотехнологија и биодиверзитет, а претежна делатност привредног друштва „БИО4” д.о.о. Београд је управљање економским субјектом (шифра делатности 70.10) и делатностима Истраживање и експериментални развој у биотехнологији (шифра делатности 72.11) и Истраживање и развој у осталим природним и техничко-технолошким наукама (шифра делатности 72.19). Дугорочна стратегија привредног друштва „БИО4” д.о.о. Београд има за циљ да позиционира БИО4 Кампус међу водеће европске центре интеграције академске заједнице, науке и компанија за истраживање и развој, са посебним фокусом на развој биономије и биопроизводње у Републици Србији.

У 2025. години привредно друштво БИО4 д.о.о. Београд је своје активности усмерило на: Унапређивање екосистема за развој биотехнологије у Републици Србији и међународна видљивост и повезаност БИО4 Кампуса; затим Сарадњу на унапређивању регулаторног оквира за БИО4 Кампус; и на крају на Праћење изградње физичке инфраструктуре БИО4 Кампуса.

За подршку раду привредног друштва „БИО4” д.о.о. Београд, у 2025. години, планирани износ средстава за ове намене био је 230.501.000,00 РСД (БА), а реализовано је 99.43 %. Дакле, „БИО4” д.о.о. Београд је субвенционисан од стране надлежног министарства у износу од **229.182.523,78 РСД**.

За оперативно пословање привредног друштва уплаћен је укупан износ од 132.500.000,00 РСД, а за трошкове реализације инфраструктурних пројеката у вези са БИО4 Кампусом износ од 96.682.523,78 РСД (извођење и надзор). У 2025. години укупан износ субвенција за рад Привредног друштва „БИО4” д.о.о. Београд су умањене за 72,87% у односу на 2024. годину (844.923.504,38 РСД).

Према добијеним подацима од ресорног министарства, од укупно уплаћених средстава субвенција Привредном друштву „БИО4” д.о.о. Београд која су биле опредељене за оперативно пословање (132.500.000,00 РСД), а реализовано је 121.569.191,77 РСД, односно 91,75%. Остатак од 10.930.808,23 РСД је резервисан за наредну годину. Са преносом средстава из 2024. године (141.384.556,41) укупан износ резервисаних средстава за 2026. годину износи 152.315.364,64.

Реализацију финансијских средстава за инфраструктурне пројекте у вези са БИО4 Кампусом заједнички прате Министарство за науку, технолошко развој и иновације, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Генерални секретаријат Владе РС и сходно томе ови подаци нам нису били на располагању.

9.2.1.11. Остале активности

У оквиру извора финансирања **01 – Општи приходи и примања буџета**, такође су у 2025. години реализована средства за **Остале активности**:

- Администрација и управљање. Трошкови оперативног пословања ресорног министарства износили су **339.035.726,83 RSD**, што је **8,29%** више него у 2024. години (313.091.847,49 RSD).

- Подршка Програму дигитализације у области научноистраживачког система у износу од **2.940.000,00 РСД**, што је **73,19%** ниже него у 2024. години (10.968.000,00 РСД).

- Стратешки пројекти са НР Кином у износу од **43.380.000,00 РСД**, што је **11,76%** више него у 2024. години (38.815.000,00 РСД).

- ИПА 2018 – Конкурентност у износу од **760.918,21 РСД**, што је **98,90%** ниже него у 2024. години (68.509.467,80 РСД).

- ИПА – Подршка за учешће у Програмима ЕУ у износу од **5.992.121.488,91 РСД**, што је **53,62%** више него у 2024. години (3.900.660.522,13 РСД).

- ИПА 2019 – Конкурентност у износу од **316.671.321,32 РСД**, што је **49,93%** ниже него у 2024. години (632.513.342,32 РСД).

- Подршка реализацији интереса у иновационој делатности (из овог програма се финансира Програм UNDP Програм за циркуалне миграције-Тачка повратка, Програм UNDP Програм „Корак у будућност“, Startuo Genome LLC из САД, и др.) у износу од **245.848.230,74 РСД**, што је за **21,67%** мање него 2024. године (313.862.459,64 РСД).

- Подршка Фонду за младе таленте за школовање и усавршавање младих талената у износу од **1.084.333.498,06 РСД**, што је за **4,14%** мање него у 2024. години (1.131.133.175,13 РСД). Фонд за младе таленте се налази у саставу Министарства науке, технолошког развоја и иновација РС. Од 2008. године Фонд се бави развојем младих талената, а до данас је додељено преко 45.000 стипендија и награда студентима и ученицима средњих школа. Током године, Фонд реализује конкурсе за финансирање студената у Републици Србији и иностранству, као и финансирање кратких студијских путовања. Током 2025. године Фонд за младе таленте је доделио 1648 награда ученицима средњих школа, затим 1667 стипендија за најбоље студенте завршних година основних академских, интегрисаних и мастер студија у Србији (тзв. Доситејева стипендија) и на крају 279 стипендија најбољим студентима другог и трећег степена студија на водећим светским универзитетима.

Укупно је у 2025. години за остале активности реализовано **8.025.091.184,07 РСД**, што је 25,20% више средстава него у 2024. години (6.409.553.814,51 РСД).

Планирана средства у оквиру **Извора финансирања 01 – Општи приходи и примања буџета**, за 2025. годину износила су 37.356.866.000,00 РСД (БА). Реализовано је **36.861.301.812,64 РСД**, односно 98,67%. Финансијска средства за ове намене су у 2025. години била за **6,29%** виша од износа средстава реализованих у 2024. години (34.680.002.778,27 РСД).

9.2.2 ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА 06 - ДОНАЦИЈЕ ОД МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

За овај извор финансирања у 2025. години, било је планирано 67.799.380,19 РСД (БА), а реализовано је 100,00%. Дакле, у оквиру извора Донације од међународних организација било је реализовано **67.799.380,19 РСД**. Ова средства из донација су утрошена за Пројект акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (пројекат „SAIGE“).

Реализована финансијска средства за ове намене су у 2025. години била за 83,87% нижа од средстава реализованих у 2024. години (420.347.290,33 РСД).

9.2.3. ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА 11 – ПРИМАЊА ОД ИНОСТРАНИХ ЗАДУЖЕЊА

За овај извор у 2025. години, било је планирано 805.308.950,66 РСД (БА), а реализовано је 98,20%. Дакле, у оквиру извора Примања од иностраних задужења реализовано је **790.815.390,18 РСД**. Ова средства су у 2025. години утрошена за реализацију Пројекта акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (пројекат „SAIGE“).

Реализована финансијска средства за финансирање *извора 11 – Примања од иностраних задужења, за науку и технолошки развој* су у 2025. години била за 1,46% нижа у односу на 2024. годину (802.508.365,63 РСД).

9.2.4. ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА 15 – НЕУТРОШЕНА СРЕДСТВА ИЗ ДОНАЦИЈА ИЗ РАНИЈИХ ГОДИНА

За овај извор у 2025. години, било је планирано 7.399.854,17 РСД (БА), а реализовано је 46,13%. Дакле, у оквиру извора Неутрошена средства из донација из ранијих година било је реализовано **3.413.521,68 РСД**. Ова средства су реализована за финансирање послова Администрације и управљања.

Реализована финансијска средства за финансирање *извора 15 – Неутрошена средства из донација из ранијих година* су у 2025. години била 85,95% нижа у односу на 2024. годину (24.294.061,40 РСД).

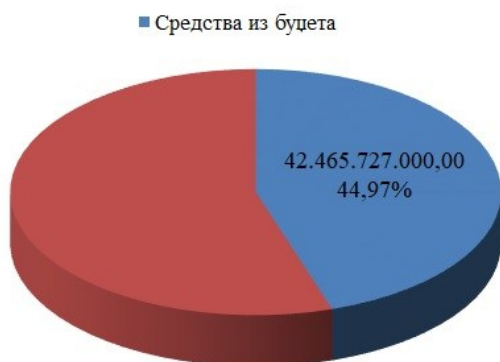
9.2.5. ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА 56 – ФИНАНСИЈСКА ПОМОЋ ЕУ

За извор финансирања Финансијска помоћ ЕУ у 2025. години, било је планирано 697.162.000,00 РСД (БА), а реализовано је 72,44 %. Дакле, у оквиру овог извора било је реализовано **505.011.439,87 РСД**. Из извора Финансијска помоћ ЕУ у 2025. години, финансирана је ИПА 2019 – Конкурентност.

Реализована финансијска средства за финансирање *извора 56 – Финансијска помоћ ЕУ* су у 2025. години била за **58,39%** мања у односу на 2024. годину (1.213.687.636,20 РСД).

9.3. СУМАРНИ ПРИКАЗ

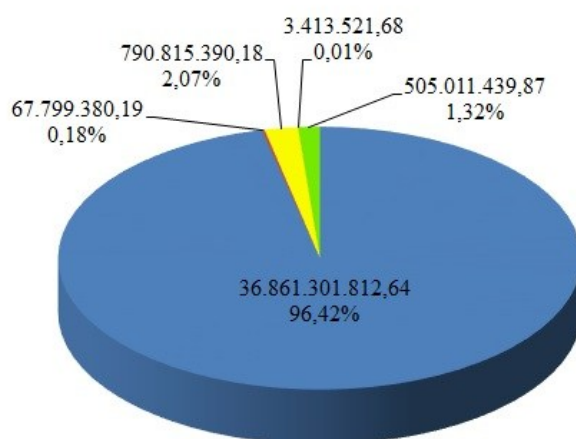
Укупна средства за финансирање активности истраживања и развоја (ИР) у Републици Србији у 2025. години износила су 94.428.928.000,00 РСД. Удео издвајања државе (буџетска средства) у укупним средствима уложеним у истраживање и развој (ИР) у 2025. години, према подацима Републичког завода за статистику, представљен је на слици 9.24.

Слика 9.24. Удео издвајања државе (буџетска средства) у укупним средствима уложеним у истраживање и развој (ИР) у 2025. години

Укупно је према подацима Министарства из свих извора финансирања директно из буџета РС (01, 06, 11, 15 и 56) у 2025. години за развој области науке, технологије и иновација (Програм 0201) реализовано 38.228.341.544,56 РСД што је више за 2,91% у односу на 2024. годину (37.146.682.641,83 РСД). Расподела реализованих средстава из различитих извора финансирања у току 2025. године представљена је на слици 9.25.

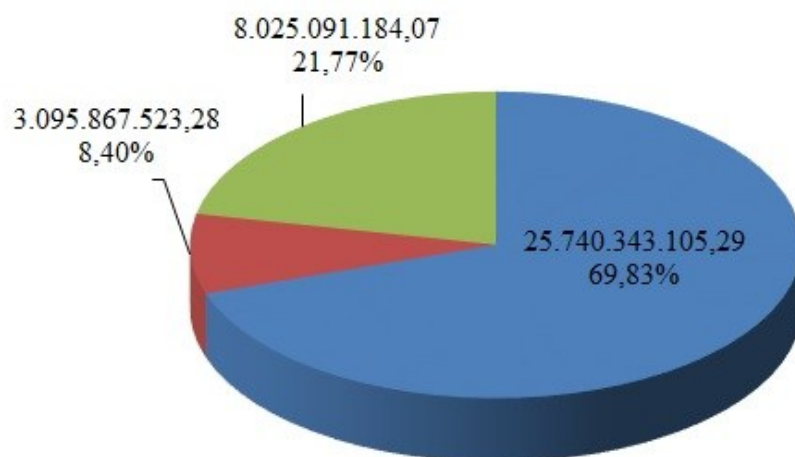
- Трошкови реализовани из извора финансирања Општи приходи и примања буџета (извор 01)
- Трошкови реализовани из извора финансирања Донације од међународних организација (извор 06)
- Трошкови реализовани из извора финансирања Примања од иностраних задужења (извор 11)
- Трошкови реализовани из извора финансирања Неутрошена средства из донација из ранијих година (извор 15)
- Трошкови реализовани из извора финансирања Финансијска помоћ ЕУ (извор 56)

Слика 9.25. Расподела средстава (РСД) према извору финансирања из буџета реализованих на директно финансирање развоја науке, технологије и иновација у РС у 2025. години

У оквиру извора финансирања Општи приходи и примања буџета (извор 01) највише је средстава 2025. године утрошено за програмску активност 0001-подршка реализацији општег интереса у научноистраживачкој делатности (25.740.343.105,29 РСД), затим на остале активности (8.025.091.184,07 РСД), док је за субвенције за финансирање организација корисника буџетских средстава утрошено најмање средстава (3.095.867.523,28), (Сл. 9.26).

- Програмска активност 001 - подршка реализацији општег интереса у научноистраживачкој делатности
- Субвенције за финансирање организација корисника буџетских средстава
- Остале активности

Слика 9.26. Расподела средстава (РСД) реализованих из извора финансирања 01 – Општи приходи и примања буџета у 2025. години.

УЧЕСНИЦИ У ПРИПРЕМИ ИЗВЕШТАЈА

Уредник – академик Зоран В. Поповић, Национални савет за научни и технолошки развој.

Аналитика - академик Зоран В. Поповић, Национални савет за научни и технолошки развој; – Горан Стојановић, Национални савет за научни и технолошки развој; Аналитичка служба Министарства: Андријана Ивановић, Вера Васић, Јелена Мандић, Јасмина Грубин.

Програми из области иновационе делатности – академик Зоран В. Поповић, Национални савет за научни и технолошки развој; Иван Зекавица и др Мила Миленковић, Национални савет за научни и технолошки развој; Вукица Маричић, руководилац Групе за национални иновациони систем, проф. др Александар Гајић, Национални савет за научни и технолошки развој.

Унапређење капацитета људских ресурса – др Владимир Панић, Национални савет за научни и технолошки развој; Јелена Мандић, шеф Одсека за развој научноистраживачких кадрова.

Међународна научна сарадња – запослени у Сектору за међународну сарадњу и европске интеграције.

Институције, тела и организације које се старају о науци – Фонд за науку Републике Србије – проф. др Дарија Кисић, в. д. директора; САНУ – академик Љубинко Раденковић, Национални савет за научни и технолошки развој; Матица српска – проф. др Драган Станић, Национални савет за научни и технолошки развој; Центри изузетних вредности – проф. др Зоран Марковић, Национални савет за научни и технолошки развој; Комисија за стицање научних звања – проф. др Славиша Станковић, председник Комисије; Одбор за акредитацију научноистраживачких организација – проф. др Милан Почуча, заменик председника Одбора; ЈП „Нуклеарни објекти Србије” – Сања Павловић, Центар за промоцију науке – в.д. директора др Ирис Лекић, др Маријана Бркић и Данијела Вучићевић.

Информације у вези са националним репозиторијумом докторских дисертација (NaRDUS) – Биљана Косановић, Рачунарски центар Универзитета у Београду.

Финансије – др Павле Павловић, Национални савет за научни и технолошки развој; др Владимир Панић, Национални савет за научни и технолошки развој; Јасмина Грубин, Андријана Ивановић и Сања Павловић, руководилац Групе за праћење рада и пословања организација корисника буџетских субвенција и средстава међународних кредита.

ПРИЛОГ 1: ПРЕГЛЕД РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА ФОНДА ЗА НАУКУ У 2025. г.

1. ПРОГРАМ ИДЕЈЕ:

На програму ИДЕЈЕ, 68 од 105 подржаних пројеката је било у завршном периоду имплементације. Због непредвиђених кашњења у имплементацији која су успорила реализацију пројеката, одобрено је продужење периода реализације за 2 до 6 месеци за још 10 пројеката. Закључно са 2025. годином одобрено је продужење трајања реализације за укупно 21 пројекат у оквиру програма.

У току првог и другог квартала 2025. године, завршена је реализација за укупно 55 пројеката, док је у току трећег и четвртог квартала завршена реализација преосталих пројеката.

Табела 1: ПРОГРАМ ИДЕЈЕ: важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ИДЕЈЕ	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	917
Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	789
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	223
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	105
Број НИО учесника које учествују на програму:	98
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Нови Сад, Ниш, Чачак, Крагујевац, Бор, Сомбор, Суботица и Врање
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	1046
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	18
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	56/49
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	609/433
Укупан буџет одобрених пројеката:	29.999.198,17 €
Програм се реализује у оквиру четири потпрограма за развој научних истраживања у следећим научним областима са укупним буџетом одобрених пројеката по потпрограмима: 1) природне науке – 11.820.981,35 € тј. 1.394.875.799,30 РСД; 2) техничко-технолошке науке – 6.565.164,09 € тј. 774.689.362,62 РСД; 3) (био)медицинске науке – 5.665.368,59 €, тј. 668.513.493,62 РСД; 4) друштвене и хуманистичке науке – 5.947.684,14 €, тј. 701.826.728,52 РСД.	
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	499.535,00 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	67.944,00 €
Укупан износ пласираних средстава у току 2025. године:	175.531.824,03 РСД
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	3381
Број публикованих радова у међународним часописима:	1146
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	596
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима:	1437

2. ПРОГРАМ ИДЕНТИТЕТИ:

Током 2025. године настављена је реализација пројеката у оквиру програма ИДЕНТИТЕТИ, који подржава истраживања из области друштвених и хуманистичких наука, усмерена на проучавање различитих врста идентитета и начина на који они обликују друштво. У оквиру програма финансирано је укупно 16 пројеката. За 7 пројеката одобрен је краткорочни продужетак трајања реализације пројеката (1-6 месеци). Захтеви за продужење били су образложени непредвиђеним кашњењима у имплементацији пројекта, насталим услед административних и финансијских процедуралних потешкоћа. Свих 16 пројеката је до краја 2025. године завршило са реализацијом.

Табела 2: ПРОГРАМ ИДЕНТИТЕТИ: важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ИДЕНТИТЕТИ	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	160
Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	159
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	33
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	16
Број НИО учесника које учествују на програму:	29
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Ниш, Нови Сад, Сремска Каменица, Нови Пазар, Косовска Митровица.
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	127
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	4
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	10/6
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	77/37
Укупан буџет одобрених пројеката:	1.999.993,80 €
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	145.763,81 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	73.063,30 €
Укупан износ пласираних средстава у току 2024. године:	29.050.524,19 РСД
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	356
Број публикованих радова у међународним часописима:	96
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	7
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима:	122

3. ПРОГРАМ РАЗВОЈ - Зелени програм сарадње науке и привреде

Током 2025. године истраживачки тимови су успешно реализовали пројекте финансиране у оквиру програма, уз континуирану подршку запослених у Фонду за науку. Подршка је обухватала комуникацију са руководиоцима пројеката, давање одговора на питања у вези са реализацијом активности, као и пружање помоћи у изменама пројектне документације (Буџет пројекта, Гантограм, Информације о апликантима и Распоред плаћања).

Закључно са крајем 2025. године успешно је окончана реализација свих 20 пројеката финансираних у оквиру програма, уз завршено административно и финансијско извештавање, поврат неутрошених средстава и затварање наменских рачуна.

Табела 3: ПРОГРАМ РАЗВОЈ - Зелени програм сарадње науке и привреде: важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ РАЗВОЈ - Зелени програм сарадње науке и привреде	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	26
Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	26
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	22
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	20
Број НИО учесница које учествују на програму:	38
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму	Београд, Чачак, Нови Сад, Крагујевац, Нови Пазар, Косовска Митровица и Бор.
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	245
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	3
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	5/15
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	126/97
Укупан буџет одобрених пројеката:	3.500.000,00 €
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	191.237,93 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	140.503,21 €
Укупан износ пласираних средстава у току 2024. године:	39.984.608,58 РСД
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	314
Број публикованих радова у међународним часописима:	87
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	48
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима:	167

4. ПРОГРАМ ПРИЗМА:

Током 2025. године, у оквиру програма ПРИЗМА праћена је реализација 97 пројеката одобрених за финансирање.

У наредном периоду планирано је подношење и преглед годишњих извештаја за другу годину реализације пројеката, као и преглед два завршна извештаја.

Табела 4: ПРОГРАМ ПРИЗМА - важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ПРИЗМА	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	660

Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	647
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	189
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	97
Број НИО учесника које учествују на програму:	91
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Нови Сад, Крагујевац, Ниш, Краљево, Чачак, Бор, Крушевац, Нови Пазар, Зрењанин и Врњачка Бања.
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	981
Број екстерних сарадника који учествују на програму:	64
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	54/43
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови	485/396
Укупан буџет одобрених пројеката:	4.999.999,99 €
Програм се реализује у оквиру шест потпрограма за развој научних истраживања у следећим научним областима са укупним буџетом одобрених пројеката по потпрограмима:	
1) Природне науке и математика: 32 пројекта са укупним буџетом 7,936,983 евра 2) Техничко-технолошке науке: 21 пројекат са укупним буџетом 5,757,462.52 евра 3) Биомедицинске науке: 14 пројеката са укупним буџетом од 3,912,592 евра 4) Биотехничке науке: 11 пројеката са укупним буџетом 2,906,440 евра 5) ДХ науке: 11 пројеката са укупним буџетом од 2,403,454.86 евра 6) Вештачка интелигенција: 8 пројеката са укупним буџетом од 2,083,242 евра	
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката	299.557,61 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката	95.427,68 €
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода	475.356.436,91 РСД
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	991
Број публикованих радова у међународним часописима (M20):	267
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	161
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима (M30):	556

5. Програм за изврсне пројекте младих истраживача и научника у раној фази каријере -ПРОГРАМ ПРОМИС 2023:

Током 2025. године спровођено је континуирано праћење реализације 30 пројеката у оквиру програма ПРОМИС 2023, који су се налазили у другој години реализације.

Табела 5: ПРОГРАМ ПРОМИС 2023- важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ПРОМИС 2023	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	313
Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	295
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	64
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	30

Број НИО учесника које учествују на програму:	42
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Нови Сад, Крагујевац, Суботица и Чачак.
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	485
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	5
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	19/11
Број жена/мушкараца из Србије који учествују на програму као чланови тима:	107/46
Укупан буџет одобрених пројеката:	3.999.924,39 €
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	149.999,97 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	70.253,07 €
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода:	117.417.711,15 РСД
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	196
Број публикованих радова у међународним часописима (M20):	37
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	27
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима (M30):	133

6. ПРОГРАМ ДОКАЗ КОНЦЕПТА:

Током 2025. године настављена је реализација пројеката у оквиру програма Доказ концепта, који има за циљ подршку истраживачима у развоју иновативних решења и њиховом приближавању комерцијалној примени. У оквиру програма финансирана су укупно 52 пројекта.

Табела 6: ПРОГРАМ ДОКАЗ КОНЦЕПТА - важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ДОКАЗ КОНЦЕПТА	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	184
Број пројеката упућен на евалуацију:	171
Број пројеката одобрених за финансирање:	52
Број НИО које учествују на програму:	27
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Нови Сад, Крагујевац.
Број истраживача из Србије који учествују на програму (активни):	232
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму (спољни сарадници):	2
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	38/17
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима, не укључујући руководиоца:	142/45
Укупан буџет одобрених пројеката:	992.154,21 €
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	2.400.000,00 РСД
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	1.133.000,00 РСД
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода:	48.957.037,66
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број објављених научних радова:	47
Број публикованих радова у међународним часописима:	5
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	4
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима:	32

7. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ САРАДЊИ СА СРПСКОМ НАУЧНОМ ДИЈАСПОРОМ – ЗАЈЕДНИЧКИ ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

Током 2025. године истраживачки тимови су учествовали у реализацији укупно 11 пројеката финансираних у оквиру програма „ДИЈАСПОРА: Заједнички истраживачки пројекти“. Запослени у Фонду за науку Републике Србије пружали су континуирану административну и стручну подршку истраживачима током реализације пројектних активности. Подршка се огледала у редовној комуникацији са корисницима средстава, одговарању на питања у вези са реализацијом пројеката, као и у обради захтева за измене пројектне документације.

Табела 7: ПРОГРАМ ПОДРШКЕ САРАДЊИ СА СРПСКОМ НАУЧНОМ ДИЈАСПОРОМ – ЗАЈЕДНИЧКИ ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ - важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ САРАДЊИ СА СРПСКОМ НАУЧНОМ ДИЈАСПОРОМ – ЗАЈЕДНИЧКИ ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих пријава на програм:	128
Број пројеката упућен у прву фазу евалуације:	110
Број пројеката упућен у другу фазу евалуације:	22
Укупан број пројеката одобрених за финансирање:	11
Број НИО учесника које учествују на програму: (од чега 22 из Републике Србије и 16 из иностранства)	38
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму: из Републике Србије: Београд, Нови Сад, Ниш, Лесковац. из иностранства: <i>Lund, Los Angeles, Brno, Goettungen, Cork, Durham, Honolulu, Aalborg, Girona, Nieuwegein, Delft, Brisbane, Toronto, London, Davis, Loughborough</i>	.
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	94
Број истраживача из дијаспоре заједно са иностраним учесницима који учествују на програму:	45
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	7/4
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	70/64
Укупан буџет програма:	2.179.709,45
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	200.000,00 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	194.417,19 €
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода:	59.799.694,20
Досадашњи научни резултати:	
Укупан број научних радова:	77
Број публикованих радова у међународним часописима:	20
Број публикованих радова у часописима категорије M21/M21a:	12
Број учешћа на међународним конференцијама и/или семинарима у својим научним областима:	51

8. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СРПСКЕ НАУКЕ СА ДИЈАСПОРОМ – ПОДРШКА ЗА ИСТРАЖИВАЧКЕ ПОСЕТЕ НАУЧНИКА ИЗ ДИЈАСПОРЕ

Током 2025. године реализоване су активности у оквиру програма сарадње српске науке са дијаспором „Подршка за истраживачке посете научника из дијаспоре“, које су обухватиле спровођење јавног позива, административну проверу и евалуацију предлога пројеката, припрему уговорне документације и почетак реализације одобрених пројеката.

Табела 8: ПРОГРАМ САРАДЊЕ СРПСКЕ НАУКЕ СА ДИЈАСПОРОМ – ПОДРШКА ЗА ИСТРАЖИВАЧКЕ ПОСЕТЕ НАУЧНИКА ИЗ ДИЈАСПОРЕ - важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СРПСКЕ НАУКЕ СА ДИЈАСПОРОМ – ПОДРШКА ЗА ИСТРАЖИВАЧКЕ ПОСЕТЕ НАУЧНИКА ИЗ ДИЈАСПОРЕ	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих предлога пројеката у оквиру програма:	91
Број пројеката упућен на евалуацију:	80
Број пројеката одобрених за финансирање:	45
Број НИО које учествују на програму:	41
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму:	Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Бор, Нови Пазар
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	212
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	49
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	28/17
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	135/81
Укупан буџет одобрених пројеката:	796.042,31 €
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	20.000,00 €
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	3.350,24 €
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода:	31.810.329,86

9. ПРОГРАМ ИДЕЈЕ 2024:

Јавни позив је расписан дана 11. октобра 2024. године, а рок за подношење предлога пројеката је био 31. децембар 2024. Први пут је рок за подношење предлога пројеката продужен до 18. фебруара 2025. године, а други пут до 28. фебруара 2025. године. Због евидентираних грешака у функционисању нове софтверске платформе, процес евалуације предлога пројеката није окончан. Планира се спровођење екстерне евалуације-провере, а у циљу обезбеђивања законитог, транспарентног и кредибилног поступка.

Табела 9: ПРОГРАМ ИДЕЈЕ 2024: - важни нумерички подаци у 2025. години

ПРОГРАМ ИДЕЈЕ 2024:	
Важни нумерички подаци:	
Број поднетих предлога пројеката у оквиру програма:	718
Број предлога пројеката упућен на евалуацију (1. степен):	696
Број пројеката одобрених за финансирање:	/
Број НИО које учествују на програму:	167
Градови у којима су седишта НИО које учествују на програму: Београд, Нови Сад, Крагујевац, Ниш, Нови Пазар, Чачак, Косовска Митровица, Суботица, Бор, Краљево, Крушевац, Лепосавић, Лесковац, Ужице, Врњачка бања, Јагодина, Панчево, Сомбор.	
Број истраживача из Србије који учествују на програму:	6830
Број истраживача из дијаспоре који учествују на програму:	409
Број жена/мушкараца на позицији руководиоца пројеката:	376/342
Број жена/мушкараца који учествују на програму као чланови тима:	3743/2779
Укупан буџет одобрених пројеката:	/
Максималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	/
Минималан одобрен буџет за финансирање појединачних пројеката:	/
Укупан износ пласираних средстава у току извештајног периода:	/